2 Texte

Morgenstern 1508
(fehlt d. Titel)
Antonius de Bleny
1508

PERKINS LIBRARY

Duke University

Mary Duke Biddle
Endowment

Rare Books

Tractatus sacerdotalis de sacramētis deq3 diuinis officiis: et eorū administratiōibus.

Prologus

Edice m cura teipsum Luce.xvij.capi. Sicut ait Grego. pma parte sui pastoralis capitulo secūdo Quis aūt cogitationū vulnera occultiora nesciat esse vulneribus viscerum. Nimirum videtur medicum spiritualez multo subtiliorem debere fore medico corporali. qui vt bene curet vicia: multa peritia opus habet. presertim vt vim pigmentorum spiritualium considerās prius q̄z ceteros curare desideret: circumquaqz regulas medicine cognoscat. Alioquin si artis spiritualis imperitus z in se ipso ignorantie confossus vulneribz alios mederi properet: audire nō imerito merebit medice cura teipm. Magna q̄ppe stultricia ē: vt idē ait Grego. si aliqs alios mederi ppat q̄ z ipe in facie vulnꝰ portat. Et maxia plane demētia est vt inq̄r in pastorali.c.ij. dū hi q̄ neque q̄z precepta spūalia cognouerunt: cordis se medicos pfiteri nō metuunt. dum q̄ pigmentorū vim ne scīūt videri medici carnis erubescūt. Recte igit cuilibet taliū dicitur. medice cura teipm. Quos igit medicos cordium appellare ad presens melius conuenit q̄z curatores animarum ipsos videlicet rectores ecclesiarum qui bus ille thesaurus est traditus pro quo non parcet deus paret qui proprio filio suo non pepercit. vt dicitur ad Romanos. octauo capitulo. Quibus etiam ille vulneratus qui incidit in latrones curandus fouendusqz a samaritano relictus est. Luce.x. capitulo. Unicuiqz enim ipsorum dicitur. Curam illius habe. Et rursus deus per prophetā. Custodi virum istum. qui si lapsus fuerit: anima tua erit p anima ipsius. Porro domin⁹ per Ezechielem tertio z tricesimo tertio capitulo. comminatur cuilibet curatori dicens. Sanguinem eius de manu tua requirā. quasi diceret. quia vita z mors subditorum posita est in manu prelatorum. Unde dicitur Judith octauo capitulo. Ex vobis pendet anima illorum. Hac ita qz sentētia commonitus quisqz prelatorum z rectorum penset periculum sui regiminis: z arte doctrinamqz discat spiritualis curationis: quatenus in se ignorantie curare possit vulnera. z in subditorum cordibus per sanā doctrinam z salubrem penitentiam sciat sanare contagia delictorum. Ne (quod absit) dum sanandi regulas nesciat: z ad sanandum commissos subditos festinet: iuste sibi obijci audiat de eisdem. Medice cura teipsum. Recte nāqz plato ignorāti dicit vt prius in se sufficiēte ar

tem curādi spūaliū morborū habeat q̄z emplastrū sanādis vulneribꝫ adhibeat. Nā vt ait Bñ. i regi. Clerecū duz ē t dicere puder q̄ sacerdotes ducatū arripiunt q̄ exordiū religiose vite non nouerūt. Licz i q̄busdā catholicis mysteriꝫs ignorātia tolerāda fozet. eo q̄ i pleriſq̄ meli⁹ est velare q̄z enudare. In q̄busdā etiā iuxta Augusti. in li. de ꝥbis dñi meli⁹ est fidelis ignozantia q̄z temerata sciētia. In ecclīasticis tñ ministeriꝫs ordinādis dispondisq̄ oīno dānabile ē. De q̄bꝫ ē illud ꝥbum apli. i. ad Thor. xiij. Si q̄s aūt ignozat ignozabitur. Ordis nāq̄z ignozātia: q̄ videliz ordīe q̄cq̄d agendū ē in eccl'ia cōturbat negocioz naturā formā q̄z meritoz. Nam statutis facere iniuriā vl' ꝓtraire nō est itelligere: siz errare. vt inq̄t Amb. super Btū imacl'ati. Hinc ē q̄ dñs rexq̄rit serū prudentē quē cōstituit sup familiā suā. Matt. xxiij. Prudentē dixero. vt sciat q̄ ordine: quo sensu: quo modo: quo fine q̄cquid gerendū sit. Alioq̄n sic cec⁹ ceco ducatū pstet. nonne ambo i foueā cadūt. Marc. xv. Nō em cec⁹ cecū ducere pt. sic nec idiscret⁹ plat⁹ subditū idiscretū pōt p viā ducere salutis. Et q̄m his pcl'osis tēpoꝛibꝫ in plurib⁹ eccleſijs ꝓtra sctā istitutā i administrādis sacramētis: q̄ sunt istrumēta spūalis curatōis pleroſq̄ nō tā errasse q̄z variasse circa eadē cognouim⁹. adeo vt ꝥa sit illa rabanēsis sentētia. Cōmune est medicoz sp̄ circa egrītudies variare. Cūm si tres vl' q̄t tuoz medici venīūt ad infirmū nunq̄z i assignatōe vl' exhibitione cure ꝓueniūt. Dec ille. Et h̄ idē q̄z vez sit heu nr̄is tpib⁹. res fidelib⁹ subiecta popul' q̄tidiana experientia clari⁹ manifestat. Profecto si q̄dem cū aliq̄ sacramentoz administrādū sit i eccl'esia dei. vir dyocesis tori⁹ cler⁹ in ip̄o ritu t canonice tradēdo concordat aut cōuenit. Sed nūc in hac eccl'ia hic addit. i alia ille minuit. Ille p̄ponit postponēda. ille postponit p̄ponēda. Ille b̄dictionē psuadet. ille nequaq̄z asserit. Ille corrigit libū ranq̄z deuiū t erroneū. Ille corrigit correntē tāq̄z ignaz. Sic plati mutua discrepatiōe collidētes: nō sine graui scādalo aīos subditoz in ꝓfusiōis labyrinthū p̄cipitāt t demergūt. Porro nos stanislaus dei t ap'lice sedis gr̄a ep̄us posnoniēsis paterna sollicitudine pastoralis officij excitati inter tot fluctuagos excursus viā cupiētes ostendere certioz: p̄ntem tractatū de amministrādis rite eccl'esiastic⁹ sacramētz celebrādisq̄ missaz solēnijs t cēsuris eccl'iasticis canonice obſuādis p venerabilē viz mgr̄m Nicolaū de ploue decretoz doctorē capellanū nostrū deuotū fideliter collectū t plena discussiōe masticatū

de fratrū nr̄oꝝ posnoniensis capituli ꝓsilio ⁊ assensu p̄uia deliberatōe app̄batū: omnib⁹ ⁊ singul' rectoribꝫ eccl'iaꝝ parochiali um habendū ⁊ tenendū ad vnguē pfecte p̄cipimus ⁊ mandamus. volētes fm ip̄m in administrād̄is sacramētis celebrandis officijs: cēsuriscꝫ obseruād̄is oēs ⁊ singl'os dirigi ⁊ gubnari. Statuētes q̄ si (qđ absit) quispiā p archidyaconū nr̄m aut p testes nr̄os synodales tēpore visitationis reptus fuerit q̄ fm dictū tractat⁹ formā modū ⁊ dispositionē se nō gesserit in oīb⁹ supradictis aut q̄ eundē nō habuerit p manib⁹ penā synodalē iremissibiliter ꝓsoluendā p prima vice se nouerit incursurū. p alijs vo vicibus ad arbitriū nostrū de cetero puniendum

De sacramentis in genere.

Quoniam

q natura humana post lapsum ꝓsiderata sub alligatōe pcī maxime eget grā dei p quā ab illa infectione pcī purget: ⁊ ad statū originalē iusticie reducat. iuxta illud. Oēs pec cauerūt ⁊ egēt grā dī. ad Ro. iij. ⁊. v. c. Talis aūt grā purgans infectionē in tribꝫ cōsistit: que vnicuiꝫ sunt necessaria ad salutem q̄ sunt fides: bona opatio: ⁊ fidei sacramēta. Hec aūt tria fm Hugonē de sacramētis li. i. parte. x. ita sibi cohereāt vt salutē effectū hīe nō possint si simul nō fuerit q: fides nec habet meritū si dū potest opari negligit. Juxta illd Jac. ij. Fides sine opib⁹ mortua est. Nec bonū opus aliq̄d est sine fide: sine q̄ impossibile est placere deo. ad Heb. xi. Et rursus fides opans hoiem sctificare nō sufficit si eā q̄ in sacramētis dei ꝓsistit sctificatiōez cōtēnit. Hec Hugo. Hīc est q̄ virt⁹ sacramēt oꝝ ecclesiasticoꝝ p salutari pfectu multū ē nob necessaria cū ipsa sint occasio ⁊ auxiliū nr̄m a pcō resurgēdi. ⁊ in ipis tota medicina nr̄is vulneribꝫ salutarē cōsistit. fm Tho. in cōpēdio theologice vitatis li. vj. c. j. nō q̄ in eis grā subiectualiter ꝓsineat. vl' causaliter p ea efficiat. cū in sola aīa habeat collocari ⁊ a solo deo infundi. sz q̄ illis ⁊ p illa illā grāz curatōis a summo medico Jhū xp̄o oporteat haurire. eo q̄ nō alligauit suā potētiam de⁹ sacramētis q̄n etiā p aliā viā grām ꝓferre valeat. fm mgr̄m sententiarū li. iij. dist. j. ꝓpter qđ de⁹ sanās ⁊ iustificās pcōrez iustificat ipsū auctoritatiue: sacramēta vero effectiue p gratiā i eis tanq̄ in vasis contentam

Quid sit sacrm ⁊ q̄t sint.

Licet aūt

l sacrm multis modis diffiniat. m̄ fm doc. cōmunē ꝓcordiā sic diffinit in lib. de doct. xp̄iana. Sacrm ē inui

sibilis gre visibilis forma: ita q eius similitudinē gerēs ⁊ cā existat Er q̄ diffinitōe habent differentie sacrōz veteriz ⁊ noue legis. Illa em̄ q̄ figurabāt nō efficiebāt. q; gram significabāt quā tm̄ nō efficiebāt Sacra noue legis fūt septē: baptismus: confirmatio: eucharistia: extrema vnctio: penitētia: sacer ordo: ⁊ mrimoniū. Ista aūt sunt tāq; sufficiētia p xpm ordinata ī remediū eccl'ie militantis. Sz circa h̄ cōsiderādū est. Primo q̄ q̄dam data sunt ī remediū vni⁹ psone. q̄daz ī remediū totī⁹ eccl'ie. Illa q̄ data sunt in remediū vni⁹ psone fūt triplicia. Quedā em̄ data sunt in remediū ad intrādū eccl'iam. s. baptism⁹. Quedā ad egressum de eccl'a: vt ē extrema vnctio. Quedā ad pgressum ī ea. ⁊ h̄ dupl'r. Uno mō ad executionē ꝑutis. videlz vt nō a malis supemur. ⁊ q̄tū ad h̄ ē confirmatio vl' vt bonis adheream⁹: ⁊ q̄tū ad h̄ est eucharistia. Alio mō ī reparatiōez virtutiz. q; ipm hoiem in pugna spūali aliq̄ mō cōtingit ledi: ⁊ sic est penitētia. Si aūt ī remediū totius eccl'ie: h̄ pt esse duobz modis. Aut ad remediū multiplicatiōis spūalis: ⁊ sic est ordo. Aut ad multiplicationē naturalē fideliū: ⁊ sic ē mrimoniū. q̄daz aūt etiā recipiūt nūez sacrōz ex assumptionē ꝑutū: vt fidei confessiō deat baptism⁹ q̄ est sacrm fidei. Spei extrema vnctio p quā preparamur q̄dāmō ad futurā gloriam. Charitati eucharistia. Pudētie ordo. Justicie penitētia. Tpantie mrimoniū. Et fortitudini confirmatio. Adaptātur etiā diuersis generibz culpaz. vicioz ⁊ penaz. vt baptism⁹ sit cōculpā originalē. Penitētia ꝓ actualē ⁊ mortalē. Extrema vnctio cōveniālē. Ordo cōignorantiā. Mrimoniū cōcupiscētiā. Confirmatio cōinfirmitatē. Eucharistia cōmaliciā: q; est sacrm charitatis q̄ se opponit malicie. Hec sctūs Tho. sup. iiij. sen. dist. ij. q. ij. Scdo credendū ⁊ cōsiderādū est q̄ sol⁹ de⁹ fuit institutor sacrōz. ⁊ q̄daz añ aduentū: vt mrimoniū ⁊ penitētiā sed hec duo confirmauit in nouo testamēto dñs pniam p̄dicauit: ⁊ nupcijs interfuit. Q; aūt dī q̄ Jacob instituit penitētiā. Jaco. v. Cōfitemini alterutrū pcā. vīa. nō est versile: q̄a pilla ꝑba nō intēdebat aliq̄d sacrm instituere sed pmulgare: cū nō fuisset auctoritas instituendi aliq̄d sacrm. apud Jacobū. Jtē extrema vnctio instituta ē Mar. vi. vbi legit̄ q̄ apli vngebāt egros multos ⁊ sanabātur. Cōfirmat aūt q̄ h̄ nō fecerūt ꝑutē pp̄ria: sed auctoritate ihū chr̄i illā virtuosam vnctionē instituētis pilla ꝑba Jaco. v. Infirmat q̄s ex vob̄ induc at p̄sbyteros ⁊c. Similiter mō intelligēdū est sicut de pnīa dictū est. s. q; pilla ꝑba vn-

ctionem ꝓmulgauit ⁊ docuit facienda: non aũt instituit. Itẽ ordo institutus est cum chr̃s dixit Matth̃. xxvi. Hoc facite i meã cõmemorationem. Et Joh̃. xx. Quoꝝ remiseritꝭ pcta. Nec emꝫ duo primẽt ad ordinẽ sacerdotalem. s. ptãs dimittẽdi pcta respectu corpis xpi mystici: ⁊ ptãs cõsecrãdi respectu corpis xpi veri. Nec Scotꝰ. Itẽ ꝓfirmatio instituta est ꝑ hoc ꝙ xpus imposuit manꝰ paruulis. Itẽ baptismus instituꝰ est ꝑ xpm qñ ipe se baptizari fecit a Joãne: ⁊ apl'is formã dedit dicẽs. Euntes i mũdũ vniuersũ ꝓdicate euãgeliũ: baptizãtes eos i no. p. ⁊ f. ⁊ s. s. Itẽ eucharistiã instituit i cena vltia: in q̃ apl'os cõicauit Tertio cõsiderãdum est ꝙ fm sctm Tho. sup. iiij. sñia. di. i. q. iij. ar. iij. Efficacia sacroꝝ ẽ ex trib̃. s. ex institutiõe diuina rãõe ex cã ꝓcipali agẽte ⁊ ex passiõe xpi sicut ex cã primaria meritoria ⁊ fide eccl'ie: sicut ex ꝓtinuatiõe instrumenti ꝓncipalit agẽtis. ⁊ h̃ est qđ dicit glo. sup illđ ad Ro. v. In sil'itudinẽ puaricatõis Ade. Qđ a latere xpi ꝓfluxerũt sacra per q̃ salnata est eccl'ia Quarto ꝓsiderãdũ ẽ ꝙ q̃daꝫ sacra sũt necessaria quedã volũtaria. i. q. c. remissionẽ. §. sz norandũ. Nã sacra necessitatꝫ sunt ista. Baptismꝰ: cõfirmatio: penitẽtia: ⁊ vltima vnctio coꝝpis xpi. Et dicũt sacra necessitatꝫ ideo. qa sine illis hõ nõ potest saluari si ex ꝓtemptu obmittãt ⁊ hñ pñt. Sacrm ꝙ baptismi in necessitate a q̃cũq; pt recipi: dũmõ in forma eccl'ie cõferat. de sum. tri. ⁊ fide catho. c. i. in fi. ⁊ d. ꝓse. di. iiij. a quodã. Et etiã penitẽtia. Nã ꝓfiteri possũ cuicũq; i necessitate. iuxta illud Cõfitemini alterutrũ pcta vra/nõ tamẽ hereticõ vel excõicato. Sacra ꝙ volũtaria sunt illa q̃ obmittere nõ ẽ peccatũ: q̃ dicũt sacra dignitatꝫ. i. q. i. §. sz notandũ. vt sũt ordines q̃a dignioribꝰ ꝓferunt. i. ab epis. vel q̃a nõ nisi digni ad ordines assumẽdi sunt. Itẽ mrimoniũ. sine hmõi sacris bñ possumꝰ saluari. xxij. q. iij. §. vl. ad finẽ. Nec oia habent i glosa. i. c. veniẽs. de transactionib̃.

De sacramento baptismi.

Si quis

renatꝰ fuerit ex aqua ⁊ spũsctõ: non ptrintrare regnũ dei. Joã. iij. ⁊ de cõsecra. di. iiij. filius dei. Sicut dicit Guido de bap. de ꝓse. di. iij. placuit. post Augu. Coꝝpꝰ non facit aiam peccatricẽ: sed peccatrix aia coꝝruptibilẽ carnẽ facit. Peccauit q̃dez aia primi hois: ⁊ per peccatũ coꝝrupit carnem. postea ꝙ caro cũ non posset se vindicare ex toto in ista vita voluit vindictam sumere de q̃libet aia ꝓsimili. s. vt q̃cũq; sibi insundere aias ex ipa. id ẽ exercuo coꝝ

ruptione innascit pctm̃ i ipa aia hoc aũt est pctm̃ originale: qđ q̃ dem aie imputat cũ quadã dig/ na retributõe innascat aie. Qm̃ igit ab hoc peccato nõ potuim⁹ pfecte liberari nisi p baptismũ: i quo aia nr̃a quodãmodo rena/ scit spiritualiter. ⁊ q̃ natura fuit filia ire dei fit filia adoptionis.

Ideo saluator venies i mundũ pclamãs necessitatẽ hui⁹ sacra/ mẽti baptismi dixit. Nisi qs re/ nat⁹ fuerit ex aq̃. Glo. s. exteri⁹ abluẽdo cor⁹ ⁊ interi⁹ spũ sctõ mũdando aiam nõ potest intra/ re rc̃. Ex q̃ ptz necessitas huius sacramẽti. Et q⁹ baptism⁹ est ia/ nua omniũ sacramẽtor. ideo de ipso primo videndũ est. Erit au tem triplex cõsideratio circa istũ sacramentũ. Primo videbit de ipius substãtialibꝫ. Scđo de ip sius accidẽtalibꝫ. Tertio de ipsi us cautelis. Quã triplicẽ cõsi de rationẽ circa q̃libet sacramen/ tũ in p̃senti tractatu seruabim⁹

Baptism⁹ quõ diffiniat.

Iffinitur

đ autẽ sic. Baptismus est ablutio corpis exte ri⁹ facta sub forma verbor̃ p̃scri pta. Quinq; ꝓ o sunt de substã/ tia baptismi. Primũ est intẽtio: ⁊ sufficit generalis. s. q̃ baptizãs intẽdat illud facere qđ facit ec/ clesia: meli⁹ tn̄ est si fiat specialis intẽtio. s. vt baptizãs intẽdat q̃ baptizãdus mũdet in aia a pec cato. Simlit̃ req̃rit intẽtio illi⁹ q̃ baptizat si est adultus q⁹ inui tus nõ recipet sacramentũ. vt di cit in ca. maiores. đ baptismo ⁊ ei⁹ effectu circa finẽ. Scđm est fides ipsius baptizãdi. q⁹ in ad ultis req̃ritur fides ppria. sed in paruulis aliena. q⁹ paruuli bap tizant in fide ecclesie. Tertiũ est expressio vocalis forme a xpo in stitute: que est hec. Ego te bapti zo in noĩe p̃ris ⁊ filij ⁊ spũssctĩ. Circa cuius plationẽ videat ba ptizãs ne aliquã dictõez obmit tat: nec etiaz addat aliquã vltra vel ne trãsponat dictiões vl' cõ mutet aliq̃lit̃ noĩa p̃sonar̃. Un̄ si diceret in noĩe genitoris ⁊ ge/ niti ⁊ procedẽtis ab vtroq; nõ es/ set baptism⁹. Itẽ non debet ob/ mitti illud pnomẽ i p̃incipio po sitũ. s. ego. q⁹ licet n̄ sit de forma quantũ ad necessitatẽ sacramẽti sed ex cõstitutiõe ecclesie. pecca/ ret tn̄ omittẽs quãuis ibi eẽt ba ptism⁹. Ita notat̃ de baptismo ⁊ ei⁹ effectu. c. i. vbi etiam đr. im mergẽs puer̃ ⁊ dicẽs. In no. p. ⁊ fi. ⁊. s. s. ⁊ p̃mittẽs. ego te bapti zo. nõ est baptism⁹. Greci aũt ⁊ ruteni dicũt q⁹ expssio ministri. s. ego nõ sit de necessitate forme. q⁹ ex eo baptism⁹ efficaciã nõ hz Sed p̃sona recipiẽs ẽ de neces/ sitate forme q⁹ actus ad recipiẽ rem terminat̃. Ideo differunt a nob in forma q̃ntũ ad tria. Pri mo q⁹ p̃sonã ministri nõ expr̃imũt

ad remouendū dubiū p̄mittue ecclesie q̄ efficaciam attribuebat bāptizāti. vt p̄z. j. Thor. iij. Secūdo q̄r ſcant actū ſub tertia p/ſona cū optatiuo modo vel coniunctiuo. vt baptizet ſeruꝰ xp̄i. Tertio p̄ſonā baptizati in nr̄o exp̄imūt vt dictū eſt. Utrū ip̄i ꝯ murēt de ſubſtātia formę ita vt oporteat rebaptizare nō eſt determinatū. ſz certū eſt q̄ nr̄a forma ē melior. Hec ſectus Tho. di. iij. q. ij. arti. i. Et licet in p̄mitiua eccl'ia ex ſpāli p̄ſilio ſpūſſcti baptizauerīt in noīe chr̄i z ꝑp̄ modū ſignificādi: ꝗa q̄dāmodo ſm Ambr. tota trinitas in ꝯ noīe intelligit: z ꝑp̄ reuerētiā ſignificandi vt illō nomē celebre z virtuoſū redderet Leſſantre tñ hac cā iā nō lz ſic baptizare ſm theologos. Si q̄s tñ cēt baptizatꝰ i noīe chr̄i faciēdū eēt cū eo ſicut i alijs dubijs: exꝯ nō cēt ſimpl'r determinatū p̄ eccl'iam talē baptiſmū nō valere: ita q̄ tal' baptizaret hijs ꝑbis. Si baptizatus es ego te ñ baptizo. ſi nō dū baptizatꝰ es ego te bap. i. n. p. z fi. z ſ. ſ. Et idē fiat q̄n baptizāt ruteni z greci: ꝗa non ꝑſtat illoꝝ formā ſimpl'r ñ valere. p̄ſerti cū eccl'ia ſcit z tolerat eā: nec exp̄ſſe reprobat Quartū q̄ꝺ req̄rit ad ſubz baptiſmi ē materia debita. ſ. ablutio p̄ elemētū aq̄ in toto corpe vel i p̄te digniori Quītū q̄ illa ablutio fiat ab vno z eodem tpe q̄n forma ꝑboꝝ exp̄imitur: ita q̄ vnꝰ ꝑbaꝑferat z eo tpe puer i/mergat. Iſta aūt īmerſio ꝺz fieri trina vice: niſi neceſſitas magꝝ ſuadeat aliud facere. vl' ſi baptizandꝰ eēt adultꝰ q̄ p̄ ſacerdotē ter īmergi nō p̄ōt. tūc em̄ ſufficit trina aſperſio aque q̄ꝺ eccl'ia in plibꝰ locꝭ fuat. Et ī paruul' ppē picula q̄ accidere p̄nt circa tota/lē īmerſionē paruuli. Uñ gui' peccaret q̄ ſcl'tm̄ īmergeret: q̄r ꝯ eccl'e ꝯſuetudinē faceret. Sciē/dū aūt ē q̄ ſm Johem panſien. ſup. iij. di. iij. c. iij. Aquā baptiſimi opꝛet ꝺe necitate eē ſctifica/tā: q̄r ꝺns ꝯtactu ſue mūdiſſime carnis vim regeratiuā aq̄s cō tulit. Sz tñ aq̄ ꝺebz eē ſimplex ſic q̄ nō mutet ſp̄es aque q̄ntū/cūq̄ fiat ꝯmixtio. Uñ p̄t fieri baptiſmꝰ i lixiuio: vel aq̄ marꝭ vel ſulphurea vel ī aq̄ exp̄ſſa mūde de luto. Et ꝺico mūde exp̄ſſa. i. liq̄de z apparēter ſic q̄ ibi appareat vera aq̄: ꝗa aq̄ ibibita ſpiſſo luto nō p̄t fieri ꝯueniēs materia huiꝰ ſacri. Et huiꝰ rō ſm doctorē ſubtilē vbi ſup̄ eſt: ꝗa lotio eſt materia p̄ña: vel q̄ſi p̄ ſe fundamētū vel ꝑs fūdamēti iſtius ſctificatiōis. Aq̄ aūt ē macia remota. Uñ aq̄ imbibita ſpongie vl' ſpiſſo luto etiā ſi trāgit carnē: tñ nō eſt conueniēs materia ad baptiſmū: ꝗa talis ꝯtactus non eſt lotio. Et ſil'r ī glacie nō eſt lotio z in nūce: eo q̄ nō eſt aq̄ fluꝺa lotioni cōueniēs. Sil'r aqua roſeacea vel aq̄ exp̄ſſa ꝺe floꝛi/

bus vel brodiū nimis spissum ī q̄ plus est de pinguedine q̄z de aqua: nec aq̄ mixta cū luto multo. Similiter vinū ꝛ saliua aut etiā hois vrina nō sunt ꝓueniens materia baptismi: eo q̄ aq̄ ibi mutata est ī aliā speciē. Ubi tñ nō tāta trāsmutatio esset aq̄: sicut in brodio: medone: ceruisia ꝛ sic de aliis liq̄ribꝫ. dubitāt quidam doctores nō esse materiā istius sacramēti. Ego tñ oīno reprobo in istis liq̄ribus fieri sacramētum ꝓpter defectū ꝓfationis. Aq̄ em̄ baptismi ꝓfat illā aquā que fluxit a latere xp̄i ī cruce que fuit vera aq̄ elementaris ꝛ nō miraculosa ꝓpter ꝓfationē baptismi. sic etiam ꝛ sanguis verꝰ ibi ꝓfluxit Ratio autē institutionis ī isto elemento est ex parte ꝓuenientie. q̄z est frigida: fluida lucida: necessaria ꝛ cōmunis. Et he oēs ꝓprietates ꝓueniūt huiusmodi aque in qua dz fieri baptismꝰ: q̄ est ad refrenandū feruorē ꝓcupiscentie: ad flectendū rigorē inobedientie: ad illustrādū charitatē fidei: ad introducendū viā salutis Iterū alio ratio q̄z ꝓ baptismū ab his malꝫ liberamur. s. ab immūditia: ignorātia ꝛ cōcupiscētia. vt patz ex ꝓpertatibꝫ aque. s. purificate ꝓ quā mundamur: perspicuitate: ꝓ quā illuminamur: ꝛ frigiditate: ꝓ quā ab estu cōcupiscētie tēperamur. Fit etiā baptismꝰ in aq̄ ne quē inopia alterius liquoris excusaret: ꝛ ne ꝓpter defectum periculū salutis homines incurrerēt. Et vt inueniat apud oēs communis materia baptismi

Q3 triplex est baptismus.

Reterea

ꝓ sciendū q̄ triplex ē baptismus. s. fluminis q̄ fit in aq̄ cōiter. Et talis liberat a pena ꝛ a culpa ꝛ grām infundit in habitu: ꝛ caracterem imꝑmit. Alius est flaminis: q̄ tunc fit q̄n q̄s desiderat baptizari: sed non habet ꝓ quē baptizet. Talis ī fide saluabit ꝑ put determinatū est in decretali Apl'icā. de ꝓsbitero nō baptizato. Et idē ptz per Augu. viij. li. de ciui. dei. ꝛ li. iij. d̄ vnico baptismo. ꝛ ꝓ btm̄ Ambro. de obitu valētiniani. Et hic delet culpā ꝛ grām habet ī vsu in q̄ meritū ꝓsistit. Tertiꝰ est baptismꝰ sanguis q̄ fit in martyrio ꝓ xp̄i noīe susceptꝰ. vt ꝓz de innocentibꝫ. Et quidā dicūt etiā d̄ latrone dextro. Sed nō videt esse vez: cū ille nō posset dici martyr ex pena crucis eo q̄ nō ꝓ veritate aut iustitia aut fide xp̄i: sed ꝓ suis scelerib' passus est: sicut solꝰ ꝓfitet dicēs. Nos quidē digna factis recipimꝰ ꝛc. Uidet g̃ potius q̄ baptizatꝰ est baptismo flamis ꝓpter ꝓfessionē fidei quā habuit ad xp̄m credēs eum deū ꝛ hoīem esse. Et iste baptismus ab oīi tēptatiōe liberat ꝛ cōfert statim p̄miū. q̄z martyres statim euolāt ī celū sine retarda

tiõe. sic ꝓz ꝺ sctõ stephano ꝺicẽte. Vlꝺeo celos apros. Act. vij. Itẽ ī ꝫ sacramẽto q̃ddã ẽ sacrm tm̃, vt est ablutio exteriox in coꝛpoꝛe. Quoddã res tm̃ vt gra interioꝛ. Quoddã res ⁊ sacramentũ. vt caracteꝛ in aĩa Et sic q̃ ficte baptizat cũ ꝓpoſito peccanꝺi moꝛtalit. nec attrit⁹: vl q̃ ex:at in arti. fiꝺei: vl q̃ ꝺicat ſacra nõ vale ꝛe tm̃ recipit ſacrm ⁊ nõ ſaluat. Qui ꝙo ꝺeſiꝺeꝛat baptizaꝛi ⁊ ñ ꝫz p quẽ recipit rẽ tm̃ ⁊ ſaluabit Qui ꝙo recipiũt rem ⁊ ſacrz vt pul'exten⁹ ⁊ iteꝛi⁹ mũꝺãt. q: recipiũt exteriox:ẽ ablutionẽ ī coꝛpoꝛe. ⁊ impſſionẽ caracteꝛis ī aĩa Eſt aũt caracteꝛ ꝺiſtinctio a caꝛactere eteꝛno impſſus aĩe rõna li ſm ymaginẽ ꝓfiguraꝫ trinitatẽ creatã. i. hoiez: trinitati creanti. i. ꝺeo. ⁊ ꝺiſtinguẽs a nõ ꝓſignatz ſm ſtatũ fiꝺei. Et ꝫ eſt tantũ ꝺicere q caracꝛ eſt q̃ꝺã q̃litas ſeu ſignũ ꝓſignatiuũ xpo ꝺiſtinctm ab ifiꝺelib⁹ ⁊ aſſimilatiuũ fiꝺeli bus ⁊ ꝺiſpoſitiuũ aꝺ gr̃am. Et talis caracꝛ ẽ fiꝺelibꝫ poꝛẽtie coꝛ gnitiue intellectiue: ũ q̃ ꝓncipaliꝛ ꝓſiſtit imago ex q̃ etiã hõ ꝫz q ſit hõ: ſicut exappetitiua ꝫz q ſit bon⁹ vl malꝰ. Et rõ fz Tho. ꝺiſ. iij. q. iij. ar. iij. q: impſſio caracteꝛz eſt p q̃ ꝺaz aĩe rõna l' ſcti ficatiõez: puꝛ ſcificatio ꝺr ꝺepuratio alicuius aꝺ aliq̃ꝺ ſacrum. Aꝺ hanc autem ſanctificationẽ nõ magis actiue opaꝛatuꝛ aĩa ſcti ficãꝺa q̃z aq̃ ſcificãꝺa vel oleũ vel chꝛyſma aꝺ ſuã ſcificationẽ: niſi q̃ homo ſe ſubiũgat tali ſcifi catiõi p conſenſum. Res aũt pꝺicte ſubiũgiunt. q: libero aꝛbitꝛio caꝛẽt. Et ideo q̃litercũq̃z aĩa vaꝛiet p ꝓpas opationes nunq̃z caꝛactere amittit ſicut nec chꝛyſma nec oleũ nec panis conſecꝛat⁹ vnq̃z ſcificatiõez pꝺunt q̃litercũq̃z tꝛãſmutent ꝺũmõ nõ coꝛꝛupantuꝛ. Null⁹ aũt ꝑ bis baptizaꝛi. q: ꝺñs inſtituit baptiſmũ ītꝛeꝛe rabile. ⁊ ꝫ ꝓpt plenã remiſſionẽ tã pene q̃z culpe q̃ fit ī baptiſmo. al's ꝺaret occaſio ſepi⁹ ꝺelinq̃ꝺi. Hec Scot⁹. ſup. iij. ſẽ. ꝺi. iij. q. v. ¶ De baptiſmi accidẽtib⁹.

c Conſequenter ꝺe accidẽtib⁹ baptiſmi reſtat viꝺere Sũt ãr. viij. ꝺe ſolẽnitate baptiſmi q̃ nõ ſẽ ꝺe ſb ſtãtia. ꝝ. Sal oleũ chꝛyſma cereus chꝛyſmale ſaliua. Flat⁹ ꝝtutẽ baptiſmat z iſta figuꝛãt. Hec cũ pꝛimis nõ mutãt: ſz bñ oꝛnãt. Inungit ãt baptizãꝺ⁹ in. iij. loc z. ſi fꝛõte vt fiꝺẽ publice pꝺicet Et ꝫ fit ī ꝓfirmatiõe p ep̃m ī ꝝtice vt agẽꝺa facili⁹ coglꝰcat. Inꝰ ſcapl'as: vt ingũ xpi ſuauiꝰ poꝛtet. In pectoꝛe vt ꝺeũ ꝺulci⁹ ꝺiligat. Sz ꝺe iſtz oĩb⁹ melꝰ viꝺebit ifra ī ꝑtica huius ſacramẽti.

De cautel' circa ꝫ ſacrz fuã ꝺis.

n Hinc ꝺe cautelis circa iſtud ſacrm aꝺhibenꝺis ẽ viꝺẽꝺũ. Pꝛimo caueat ſa-

cerdos ne in p̄uatis domibus baptizet infantē vel adultū: nisi eēt puer regis vl' p̄incipis q̄bus in h̄ deferet. et h̄ intellige p̄ter casum necessitatis. alioq̄n in necessitate p̄t baptizare vbiq;. vt si puer esset in mortis articlo. aut deferētes haberent inimicitias capitales. Pro vt h̄ totū notat in clementina vnica de baptismo ⁊ eius effectu. Secūda cautela caueat ne quē coacte baptizet. vt Judeū vl' paganū. Et hoc si reclamat: aut p̄stat aliq̄ signo exteriori suū dissensum. Nā talis nō recipit sacramentū. nec cogitur legē christianā tenere. Si aūt metu mortis vult baptizari ne cremet vel suspendat p̄ suis excessibus: talis si nō reclamat/q̄uis intus dissentit vt sacramentū recipiat: tū tenet legē christiana seruare. Tertio caueat ne baptizet amentē vel fatuū seu furiosum. verū tamē vt dicit sanctus Tho. Amentes a natiuitate recipiūt sacrm sicut ⁊ pueri. Et illi q̄ incurrūt amentiā ex infirmitate post q̄s habuerūt vsum rōis ⁊ lucida intervalla ⁊ habuerūt tūc p̄positū recipiēdi baptisma: tūc suscipiūt sacrm ⁊ rem: etiā si actu cōtradicāt q̄n baptizent ūn amētia. als nō. Et sic intelligēdū est q̄d dicit Augusti. ūij. p̄fessionū d amico suo: q̄ dū desperaret baptizatus ē nescīs Quarto caueat ne iudeū vel paganū statī baptizet: nisi p̄us de fide instruat. de p̄se. di. iij. iudei Et h̄ ne eccl'ia ī talib⁹ decipiat. Et h̄ est verū nisi necessitas aliq̄ eis imineret. Quinto caueat q̄n sil' pl'es baptizet ne dicat. Ego baptizo vos: q̄a q̄uiter peccaret fm Tho. ⁊ tm essent baptizati. Et ideo cum pl'es baptizat. ad quēlibet seorsum dicat. Ego te baptizo ⁊c. Nec sctūs Tho. Si tū mania necessitas instaret: vt si portarent⁹ duo vel tres pueri sil' debiles ⁊ infirmi q̄si agoni/zātes: ⁊ tūc videt mihi q̄ possit dici. Ego vos baptizo ⁊c. ne p/pter dilationē vlteriorem pueri morerent⁹. Sexto caueat ne variet formā p aliquā interpositionē magnā p quā discōtinuaret actū. h̄ enim multū noceret fm Petrū de tharā. sup. iij. sniaz. di. iij. q. ij. Modica tū interpositio vl' interruptio nō nocet. vt si dicat. In noīe p̄ris. ⁊ tūc forte aliq̄d impedimētū sacerdoti occurreret. vt si madidaretur sibi manica suppellicij vel sil'e: ita q̄ diceret ministro. vide ne madidet suppellicīū vel sil'e: ⁊ tūc vteri⁹ p̄seq̄ret. ⁊ filij ⁊ s.s. nō vicia ret baptismum. Sil'r de tusse si accidit tpe plationis dicēdū est aut etiā de silētio lōgo int̄ ꝑba lōga idē intelligēdū ē fm Tho. sup. iij. di. iij. q. ij. arti. i. Septimo caueat sacerdos ne in p̄cō mortali exist⁹ baptizet cū solēnitate more solito pueri: q⁹ peccaret mortl'r ꝑz san. Tho. ⁊ pe. d

tha.sup.iiij.dis.v.q.ij.q̄uis puer baptizet i hoc casu. Et baptísmus cōferē tā p malū q̄ p bonū ministrū. q3 bonitas ministri nō est de necessitate baptísmi. sz de cōgruētia. Nec peccat suscipiēs baptísmū a malo sacerdote tolerato ab eccl'ia. sec⁹ est de p̄cio ab ecclesia. vt ab hereticō scísmatico excōicato. a quibus nullo mō recipiēdus ē baptísm⁹ nísi in casu necessitatis. tūc em̄ etiā a non baptizato vt a iudeo vl' pagano posset recipi quantūcunq3 malo dūmodo i forma eccl'ie redderetur cū intētōe videlicz faciēdo íllud qđ facit eccl'ia. Verūtā licet baptísm⁹ a malo sacerdote tolerato ab eccl'ia nō viciat quantū ad sacrales effect⁹. tā a bono sacdote meli⁹ recipit si hr̄i pt. q3 fm btm̄ Tho. cū effectu p̄ncipali pt aliq̄d addi plus ex merito baptizātis Exh̄ p3 q3 dānabile t picu losum sacerdoti ē mozari i pctō mozali ad vnā hozā cū sp debeat cē parat⁹ ad mīstrādū sacra.

Sz circa hoc nota q̄ licet in casu necitatis iude⁹ vel paganus possit baptizare: non tā possz leuare de fonte. fm Tho. Rō qa in p̄mo casu baptizādo p̄t tenere vices dei: cū sit ei⁹ creatura sz i scdo nō. q3 nō ē membz̄ eccl'ie nec etiā aliquā cognationē spūalem cōtrahit cū sit extra spūalis gr̄e. Nec Tho. sup. iiij. dis. vi. q. ij. ar. ij. Octauo attēdat vt habeat circa baptizandū actuales intentōez baptizādi: t mate cū dicit ẏba essentialia. Tñ si tunc nō hēret eā. t tñ p̄i⁹ habuit eū do ad baptizandū sufficit. Exq̄ p3 q⁹ furios⁹ aut ebzios⁹ nō p̄t baptizare. Et dico de ebzioso carēte vsu rōnis q̄ talez intentiōez nō hz nec actualē nec habitualē q̄ est necessaria. iuxta illud. Accedit ẏbū ad elemētū t fit sacr̄m. Nā fm Bonauēturā. in. iiij. di. iiij. q. i. ar. j. i fine p̄ncipalis. ad h̄ q⁹ ẏba ozdinent ad effectū assig tū necessariū est interuenire intentionē mīstri q̄ itēdit i illo actu t ẏbo dare talē effectū. vel saltē qđ eccl'ia facere ozdīauit: vl' saltē qđ xps instituit dispēsare. alio q̄n ẏba t elementū vt sic distincta nō faciūt sacramentū. Hoc aūt p regl'a habendū ē q⁹ ad oēz sacramentoz dispēsationē necessariū est h̄r̄e intentionē actu vel habitu. explicite vl' implicite fm Tho. in. iiij. dis. vj. q. ij. ar. j. No no caueat q̄libet ne puez antecz nascat de vtero mr̄is baptizet. Et hoc si puer ad oēs partes ei⁹ est in vtero mr̄is integer t totalit̄ q3 sic nō potest aq̄ eū attingere immediate: nec p̄t lauari ibi existēs. Si aūt appareret p̄ncipal' pars. puta caput tūc simpl'r baptizari potest. q3 tā p̄t aq̄ aspgi. Si autem appareret ps minus p̄ncipalis sicut manus vel pes. illa etiā esset baptizāda. q3 i illa parte est tota aīa. licz nō oēs sensus vt in capite: t postmodū

potest baptizari si nascat vnus sub conditione. Talis tñ puer si nasceret mortuus sepeliret in cemiterio ꝛz doctorē subtilē. dist. xxij. q. i. arti. ij. Et idē tenet Joannes parisiēsis di. iij. Silr dicendū est de illo circa quē diminuta ē forma ecclesie necessaria ex necessitate instāti. Talis em̄ sepeliret in cemiterio: qa pie creditur q̄ summ⁹ sacerdos supplerer ꝑm Petrū de Tharan. dist. iij. q. ij. arti. j. Decimo caueat ne matrē infirmā vl' morientē diuidat in qua puer viuit. qz si homicidiū cōmitteret q̄s h⁹ faceret Nō sunt em̄ facienda mala vt veniāt bona. ad Rho. iij. Ideo cautius dimittat perire infantē cū ea q̄ ipsa pereat ꝛz dñm Petrū vbi sup̄. Si tñ mat̄ mortua esset iā pfecte: tunc pt̄ debet cā facere diuidere: ꝛ puer inde extractū baptizare: al's nō. Undecimo caueat ne mōstrū nō bene prius dīudicatū an sit vn⁹ homo vel duo: vel an habeat vnā animā vl' duas baptizare festinet. Nā si sint duo capita: duo colla ꝛ duo pectora: ꝛ per conseqūēs erunt duo corda. ꝛ ita baptizādi sunt duo: ꝛ q̄libet seorsum. Si aūt nō est certū q̄ sint due aie: tūc ꝑmo baptizand⁹ est vnus ꝛ postea alter sub conditione dicendo. Si tu es baptizatus nō te rebaptizo: ꝛz si nō es baptizatus ego te baptizo in nomine patris ꝛ filij ꝛ spīritus sancti. Et tale mōstrū dicit fuisse i francia: duo capita habēs. quorum vnum expressit velle de eo de q̄ alter expressit nolle. vnū tñ voluit ꝓtinere ꝛ sobrie viuere: ꝛ aliud lasciuire ꝛ epulari: ꝛ cū vnū per os suū excederet: aliū se grauari damabat. ita refert doctor subtil' di. vi. q. j. ar. iij. Duodecimo caueat: ne chrismate antiq̄ baptizet. qz punit sacerdos hoc facies. de ꝑse. di. iij. si q̄s ꝺ alio Et de sen. excō. in ca. quoniā. li. vi. Ubi dicit glo. finalis dando rōnē: qz vetus chrysma non debet iesse vsui: nec de illo debet q̄s chrysmari. Et de pnit sacerdos q̄ de illo antiq̄ chrysmate vngit baptizatū: nisi in mortis articlo. Un̄ omni anno nouū chrysma debet cōfici ꝛ antiquū cremari. de ꝑse. dist. iij. lris. Sit aūt diligēs sacerdos inē oīa ne puer accedat sine baptismo: vt si iā incipit canonē misse ꝛ viderit puerum morientē sine baptismo pt̄ eum baptizare. de ꝑse. di. j. nullus epūs. in glo. penul.

De cathecismo ꝛ exorcismo.

Restat nūc

ponere practicam manualē circa huiusmodi sacramēti dispēsationē. Est aūt ꝑmo sciendū q̄ cathecismus ꝛ exorcismus debēt ꝓcedere baptismū q̄n solenniter cōferit. Exorcismus ꝺo dicit illa sonatio oīonū p quā ex-

pellit diabol⁹: z adturat vt recedat a puero. de q dicit Tho. q valde pueniēs sit ip̄z p̄mitti an baptismū. Un̄ h̄ signat ea q̄ ponunt i baptismo. Recede ab eo sathana zc. Jpe etiā exorcismus debilitat ptātē demōis: ne tātū possit in hoīe sicut añ: ne baptismū z alia bona in ipo impediat. Sz ptās p̄dicta totalit tollit in baptismo: sic etiā Pharao p̄us est flagellat⁹ pplo nōdū de egypto egresso: z postea totalit i manu rubro (qđ ē figura baptismi) submersus. Et sic bñ dr q exorcismi sunt īstituti ppr energumenos. i. intus laborātes p infectionē fomit̄: videlicz ꝺ diabolū in eis ptātē habētē. Hec Tho. di. vi. q. iij. arti. i. z. ij. Est aūt catheclsin⁹ fm Tho. īstructio añ baptismū i illis q̄ sunt cōia. Et dicunt fidei rudimēta: ad q̄ credēda oēs explicite tenent̄: sicut est fides trinitat̄ i carnatōis z passionis dn̄i: iudicij: z quidētie di de factis hoīm. De alijs aūt debet īstrui post baptismū. Un̄ etiā fz Tho. in adulto req̄rit vt p se catheczet z xp̄iana religiōz pfiteat. Catheczat aūt ad h̄ adult⁹ q̄ ad fidē vocat: vt ad quā vocat: p̄po moueat volūtat̄ arbitrio. Hic ē q cū baptizat inde? rutenus vel pagan⁹ adult⁹: nō patrini sed ipsemet p se ad interrogata rn̄deat sacerdoti. Huius contrarium seruat in mazouia in polonia: z satis male.

De modo baptizandi.

Qstquaz igitur puer debeat baptizari: sacerdos nō p̄mittat nisi vnum vel vnā feminam in patrinos: put determinatū est de cognatōe spūali. q̄uis li. vj. de p̄se. di. iiij. nō p̄hes. Alicubi tū p̄suetudo obtinet q si puer masculꝰ debeat baptizari: tūc duo viri z vna mulier i p̄trinos admittant. Si vo fēa tūc due mulieres z vnꝰ vir i p̄trinos admittant. Et illa est sat̄ tolerabilē cū honestatē q̄daz z vbanitatē p̄tineat. Deinde aūt añ fores eccl̄ie sacerdos statuat p̄trinos. vbi si puer ē masculꝰ: teneat cū vir. si vo fēa: teneat cū mlier. Et isti duo stāt iuxta se. Alij vo p̄nt stare i eccl̄ia vl iuxta q̄ puerꝰ cōduxerūt: nē p ipo rn̄deat: sz p̄nt oīa attēdere dūmō nō tāgāt puerū. Statuat aūt sacerdos puerꝰ ad occasum solis. solus autē stet ad orientē. Quo facto sufflet in faciē ei⁹: z dicat illū exorcismum. Exi īmunde spūs: z da honorez ꝺo vnо z vo zc. q̄ p̄tinenti agēda. Itez stati dicat. Recede ab eo diabole zc. Flatus aūt ille sine exsuflatio debet fieri ad occidentē vt patet fm Tho. Et significat spiritꝰ maligni expulsionē z boni introductionē. Post hoc faciat crucē in frōte ei⁹ dicēs Signū saluatorꝭ ꝺo. n. ih̄u. xp̄i in frontē tuā pono: sil'r in pecto-

re aliã faciat crucẽ dicens. Sig/nũ saluatoris dñi nr̃i Jh̃u xp̃i in pectus tuũ pono. Et demũ con iunctim sub vna plationẽ faciat vnã crucem in frõte ⁊ aliã in pectore dicẽs. Accipe signaculum sctẽ crucis tã in frõte q̃s i corde ⁊c Et q̃d ista signatio ꝓfect stantim i p̃dicta ostẽdit oro ẽ cũ dicit Sume celestiũ ꝓceptoꝝ fidẽ ⁊c. per q̃ denotat q̃ ad h̃ in pectore signat q̃ in p̃ceptis dñi suscipiẽdis acceptus efficiat. Et in frõte vt leta facie dei culture existat apt⁹ Demũ seq̃t oro ẽ Preces nr̃as ⁊c in q̃ tũc dr. Et hũc electũ tuum crucis dñice cui⁹ imp̃ssione cũ signamus in frute custodi. Et fiat crucis signatio sup totũ puerũ. Inde seq̃tur oro ẽ Oipotẽs sempiterne deus ⁊c. Circa quã q̃rat ꝑ⁹ sacerdos de nocte ifantis dicẽdo. Quis dr vocari? Et post/q̃s illi dixerũt. N. ille statim ꝓsequitur incipiẽdo oro ẽs dicẽs. Oipotẽs sempiterne ds pater dñi nr̃i Jh̃u xp̃i. respicere dignare sup hũc famulũ tuũ ⁊c. Nõ est aũt opus cũ venerit ad locũ ꝓpr̃ũ nois in aliq̃ oro ẽ q̃ reqrat patrinos dicẽs: quo vocat: ⁊ h̃ ꝓpter incongruitatẽ q̃ ibi cõtingeret: ⁊ imꝑpr̃ietatẽ locutiõis. Nã oro q̃s q̃s reqrit dicit ꝓpr̃ium nomen in accusatiuo casu: ⁊ p̃rini respõdent in nr̃õ quod est magna absurditas. sicut patrẽ cũ dicit. respicere dignare sup hũc famulũ tuum. N. ⁊ si patrini respõderent in nr̃io dicendo. N. magna essꝫ incõgruitas dicat aũt sacerdos solus variãdo nomẽ vsq; ad fõtem sm exigentiã oro ẽnum ꝓut viderit expedire. nec tonẽs q̃cẽs occurrit nominis noiatio reqrat patrinos. sed sol⁹ noiet i latino ꝓpter absurditatẽ p̃dictã. Oro/nes aũt iste fiũt ꝓ puero: vt gra p̃ueniat ⁊ subsequat q̃ vires p/beat libero arbitrio: ⁊ q̃ pcul fiat vniũsa maligni spiritus illusio. Signat puer in frõte: in pecto/re: in oculis: in naribꝰ: i ore signo crucis: cuius ꝛute victꝰ est diabolus ⁊ exaltatꝰ est xp̃us. Unde Abacuc. iij. Cornua in manibꝰ eius sunt. ibi abscõdita est fortitudo eius Hoc signo muniunt tot⁹ corporis sensus: cuius ꝛute ⁊ oĩa sacramẽta ꝓplent: ⁊ oĩa diaboli figmẽta frustrant. Sicut em̃ cũ p̃mogenita delerent egypti ppl's hebreoꝝ signatis postibꝰ domoꝝ suarũ sanguine agni paschal' in typo dñice passionis saluat⁹ est. ppl's vero egyptiorũ q̃ hoc carent signo i suis p̃mogenitis grauit̃ pcussus est: sic apud Ezechielẽ hiert'm ab imminẽte clade liberãda esse promittit si thau q̃ figurã crucis exprimit i frõtibus gementiũ atq; dolentiũ signaret. Deide antecq̃ sal ponit in os pueri recepto sale simplici ⁊ mũdo bñdicat ip̃m specialit̃ per illã oronez. Exorci/zo re creatura salis i nomine dei patris omnipotẽtis: ⁊ in charitate

dñi nr̄i ih̄u xp̄i: ⁊ in ꝑtute ſp̄ûſ/
ſcti ⁊c. facie do ſigna crucis ad i/
uocatiõnẽ cuiuſlibet pſ̄one ſce
trinitatis: ⁊ cõpleat vſq; ad finẽ
Nec credat q̄s poſſe ſufficer̄ ſal
lûludad exorcizandû puerû q̄d
bñdicat̄ die dñico ad bñdicẽdû
aquã. cû illud ſp̄ale officiû habe
at ⁊ diſtinctû ab iſto. Et ideo ca
ueat ſacerdos ne cû illo ſale cû
q̄ die dñico aquam exorcizat ad
baptiſmû vadat. ſz ipo die dñi/
co i alio cipho bñdicat ſal ꝑ bñ/
dicẽda aq̄ ⁊ in alio ꝑ exorcizan/
dis ifantib⁹ añ baptiſmû. Cum
aût cõpleuerit oõez dict̄: ⁊ ſal
bñdixerit: recipiat ſal ⁊ ponat ad
os pueri dicẽs. Accipe ſalẽ ſapi
entie ⁊ ſit tibi dñs ꝓpic⁹ in vitã
eternã amẽ. Ponat m̄ ſal in os
pueri pulcre ⁊ modeſte nõ cum
vehemẽtia ſicut q̄dã ſolẽt pone
re: ita q⁹ puer cogat flere ꝓp̄ dU
ram ipreſſionẽ ſal'. q̄d eſt abomi
nabile Seruãda eſt nãq; munda
vbanitas ⁊ honeſtas i ſacramẽ
tor̄ collatiõe ꝓp̄ deuotionẽ po
puli excitãdã ⁊ reuerẽtiã ſacror̄
a pplo ipendẽdaz ⁊ exhibendã
ſigr̄em ſal' imiſſio gr̄az ⁊ ſapiaz
⁊ a pcõr̄ putredie ꝑſeruatiõez.
Cõſequenr̄ ꝑſeq̄ntur oões ſoli
te q̄ hñtur i agenda. Et puideat
ſacerdos eas correcte dicere. Et
q; ſp̄ales ſunt oões ſup feminas
⁊ ſp̄ales ſup viros. ideo ſingul'
ſingl'as adaptet Que ãt ſût ſup
vtroſq; illas ꝑferat ſup vtroſq;
indifferenr̄. Deinde ſeq̄tur eua
geliû ſm Matr̄. Oblati ſũt Ih̄u
paruuli ⁊c. q̄d ſacerdos dictus
deponat mitrã. ſil'r p̄mos ꝺpo
nere faciat. In legẽda aût impo
nat man⁹ infanti: vt p̄cludat dia
bolo expulſo viã ne redeat. Et h̄
idẽ ſignãr bñdictiõis ⁊ crucis ſig
natiões ſupi⁹ p̄miſſe: legat aût p
termittẽdo dñs vobiſcû. Quo
facto faciat oꝛare Pat̄ nr̄ ⁊ Ere
do. ip̄os p̄mos: deinũ dicat illã
oõez. Nec te lateat ſarḥana ⁊c.
Quo facto recipiat mũdos pul/
ueres ſre ⁊ miſcẽs ſputo faciat i
de lutũ i manu ſiniſtra recepto
eo duob⁹ digitis. ſ. pollice ⁊ idice
dextre man⁹ rãgat aurẽ pueri di
cẽs. Effeta q̄d eſt adapire. Et cũ
ſubiũxerit i odoꝛẽ ſuauitat̄: rũc
tãgat nares. Laneat aût ne faci
at lutũ groſſũ ⁊ aſtãtib⁹ abomi/
nabile: ſicut q̄dã facere ꝓſueue/
rũt. emittẽtes ꝑ ſputo q̄nq; fleg/
ma ſpumoſum ex oꝛe: inducẽtes
hoꝛroꝛẽ aſtãtib⁹. Deſignat autẽ
ſputi ⁊ ſaliue imiſſio: ieſus ract⁹
audit⁹. ⁊ alio⁹ ſenſuũ ſp̄ûalium
apertionẽ. vel ſignat impedimẽ
ti remotionẽ ipſius demonis re/
ſpectu fidei docẽdo vl' diſcẽdo

Oſt hoc

p ſacerdos introducat
puer̄ in eccl'iaz dicẽs
Dñs cuſtodiat introitũ ⁊c. dãs
cip h̄ ptãtez intrãdi eccl'iaz ⁊ an
numerãdo cũ ꝓſortio fidelũ: q̄
ad h̄ vicz vt poſſit oꝛare cũ fide
libz in eccleſia. ſi eſt adult⁹. Et

in missa: dū tñ talis sit exorcizat⁹ etiā si nō esset vlterius secū pcessum. nō tñ posset audire totam missam: ꝫ nisi vsqꝫ ad sursū corda: sicut ꝛ cathecumin⁹. Tūc sacerdos accedēs ad fontē q̄rat a prīnis nois ando puerꝫ dicēs. Ñ abrenuncias sathane. Et illi rñdent: abrenūcio. ꝛ iterꝫ dicit. Et oībꝫ pompis ei⁹. Illi rñdent abrenūcio Hoc aūt fit ideo vt pri⁹ abrenūciet exorcez: ꝛ sic appꝛiet ad veritatē iuxta illud apli. Deponite veterē hoīez cū ꝓuersatione pristinā abnegātes oēz impietatē ꝛ secl'aria desideria. deīn de q̄rat iterꝫ. Credis in deū pīez oīpotentē ꝛc. Et ter rñdent pri/ mi. credo. Et sic de singul'articul' fidei specificādo distincte ꝛ iterrogādo. Et licet duodecim sint articuli fidei in symbolo de qbꝫ oībꝫ deberet querere ꝛ iterrogare singillarim. sufficit tñ si pl'es articulos simul ꝓiūgat ꝛ de ipis sil' q̄rat: ꝛ ita sufficit si totū simbolū ser vicibꝫ vl'octo pcurrat iterrogādo. Inꝛrogatio aūt ista dꝫ esse in vulgari ꝛ nō in latino. qa tūc prīmi laici fidē pfitent̄ p baptizādo puero. Est aūt sciēdū q̄ si adult⁹ baptizat: licet prīmi ipꝫ teneāt. tñ ipe sol⁹ dꝫ rñdere ꝛ non prīmi ad iterrogationē fidei ꝛ abrenūciatōez supdictā. cū habeat vsum liberi arbitrij. Hoc aūt symbolū tradit̄ baptizādis tāqꝫ nouevite auditoribꝫ: p quā ꝓfessionē incipit in eis mori vet⁹ hō: ꝛ p fidē nou⁹ viuere. q̄ fm deum creat⁹ est in iusticia ꝛ sctitate ver/ tātia. Tūc dē sacerdos accepto oleo scto ad hoc dispositu: qđ vocat oleū catheciminoꝝ referēs puerꝫ ex velamie suo: ꝛ denudās eū vngat eū prī⁹ in pectore. deīn de in scapul' dicens. Ego te linio oleo salutis in xpo iesu dño nr̄o. Et tā dē subiūgat. Parte cū. Et clerici assistēs rñdeat. Et cū spū tuo. Ista aūt inunctio olei fcat hoīs expeditionē: quā suscepit aduersus diabolū in pugna: fit em̄ in signū pugne ꝯ inimicū: sic/ ut athlete inungunt. fm Tho. Vel fm Petrū de tharā. signat legis dei amorē. p hoc qđ fit in pectore. vbi est loc⁹ cordis. Per hoc aūt qđ fit inr̄ scapulas: designat/ notā subiectionē. Ungit aūt ī pectore ne hostis ei immūnda psuadeat desideria. Inr̄ scapulas: vbi est vigor portādi on⁹. q̄ fortitudinē accipiat ad portandū pondus dei ꝛ estus. Ungit etiā ī pectore. vt vigeat ī eo sapia. Ungitur etiā i humero dextro q̄ exercitijs bonoꝝ opeꝝ in deficiēs seruet patiētia. Neqꝫ em̄ nouerit sinistra qđ fecerit dextra vestra. Matt. vj. Sed q: in humeris vigor ꝓstat portādi onera: huiꝰ partis vnctiōe ipi athlete dedicant: vt sciāt se cū ad certamē vocatos p totū vite fue cursuꝫ ꝯ antiquū hostez publicis ac ꝓuatis congressibꝫ pugnaturos. Vl'fz Rabanū in libro de īstitutōe de-

ricor. Pectus vngit q̄ nulle reli
quie lare̅tis hostis in eo resideat
sed in fide trinitatis mēs ei⁹ con
fortet. Jte̅ inter scapulas: vt vn
diq; muniat: z ad bona opa faci
enda p dei gr̄am robor. et. Dein
oīb⁹ his rite pactis: querit sacer
dos a p̄rinis infante̅ renēntibus.
z si fuerit adult⁹: tūc ab ip̄o met
adulto querat dicēs. Quis vo
caris? Et ille rn̄deat. N. Tandē
sacerdos q̄rat. Vis baptizari?
Et ille rn̄deat. volo. Vocaūt fa
ciat ter: ppter hoc vt ꝓfiter de ip
sius volūtario pposito baptizā
dū: z ne coact⁹ baptizari videat.
Et tunc sacerdos recepto puero
ad manū sinistrā: denudato co
toro: si est in estate. si ꝙo i hyeme
denudet tm̄ ipsi⁹ caput patenē
z manifeste vsq; ad ipsi⁹ scapu
las: tenēdo eū supra fontē. si est
infans. si ꝙo adult⁹: tūc solū incli
nato capite in fontē ter dicat di
stincte z expresse habēdo intētio
nem ip̄m baptizandi. Et ego te
baptizo in noīe p̄r̄is. Et tūc faci
at manu dextera p̄mas aque i ca
pite pueri pfusionē. Statimq;
psequatur dicēs. z filij: faciēdo
scđam pfusionē in capite pueri.
sicut p̄rius. Et deinde subiūgat:
z spūtussc̄i: faciēdo sim̄lit ter
cīā pfusionem seu ablutionem.
Quam quidem immersionem
recipiens homo: a sordibus ve
tustatis ipsius exutus: z alium
nouum hominem indutus tri
duane ch̄risti sepulture consepe
litur. Unde ait apostolus. qui
cunq; baptizati sumus z̄c.

Sanctus Ambrosius autem
in libro de sacramentis dicit: q̄
trina interrogatio ante baptis
mum z trina immersio in bap
tismo significat triplicem lapsu
peccati qui ibi abluitur scz cogi
tationis: locutionis: z opis: ideo
etiam fit trina confessio. Jsta eti
am forma obseruanda est a ve
rulis in necessitate baptizandis:
z per curatores sepius p̄redi
canda. Nam comperi z inue
ni in parochia mea quandoq;
multa superstitiosa z vana his
verbis addi: z ea mirabiliter va
riari. Quidam enim p̄roferūt
solum ista verba sine aspersio
ne aque: credentes sufficere so
lam prolationem verborum.
Quidam autem solo sale pue
rum cum his verbis tangunt.
Quidam vero formam verbo
rum mutant dicentes. N. ego te
baptizo in nomine dei amen.
Quidam aūt dicunt in noīe om
nipotentis dei. amen. que om
nes forme enormes sunt: nec ali
quid operantur. Sed hic que
ritur. cuius sunt ista verba cum
dicunt patrini interrogati: abre
nuncias sathane: respondendo
abrenuncio: vl credis in deum:
z illi respondent. credo. videtur
enim cuiuscunq; sint q̄ menti
ri videatur ille qui respondet.
Si enim sunt ex persona patri
ni mentit. q; nō ꝯz in conscientia

q̄ ip̄e baptizet. Si aūt p̄ puero dicunt nihilomin⁹ mentit prīnus: cū puer sit nullī⁹ volūtatis cōpos. vt patet ex eo q̄ dū inergit recalcitrat. Ad qd̄ dicendū est q̄ prīnus in p̄sona sui loquit Qd̄ aūt rn̄det credo ꝛc. tm̄ ēt si diceret. tālē fidē habeo p quā hic saluari potest. Cū simplr̄ respōdet. volo baptizari. sensus ē. in fide mea quaz ego teneo baptizet. Seruant tn̄ ȳba illi⁹ pueri ex identitate ȳboz̄ prīni vt idēt̄as ȳboz̄ ad puez̄ noteť. Un̄ dicit Bonauētura q̄ qn̄ rn̄det in p̄sona paruuli: Credo: nō est falsus sermo vl̄ incōsuet⁹. qz̄ sm̄ Augustīnū. frequēter signū accipit p̄ re. sicut dicim⁹. Cras erit resurrectio dn̄i. Et vidēs fumū dicit se videre ignē. Un̄ sensus est. credo. i. sacramentū fidei recipio: vel recipe parat⁹ sum: id est ad credendū me obligo. Dicit etiā iste doctor: q̄ prīni postea tenent puez̄ docere in his q̄ sunt de fide vel de bonis moribz̄: si nō hz̄ alios doctores vel parētes. nunc aūt ex q̄ habēt parētes catholicos ꝛ visitant ecclīas ibi poti⁹ doceant: ꝛ sic patrini excusant. Notādū etiā q̄ q̄ vult eē ver⁹ prīn⁹: nō solū debet rn̄dere ȳba solita: sz̄ etiā tāgere puez̄ vñ respōsio non est de necessitate seu essentia cōpaternitatis spiritualis: sed tentio seu leuatio. Potest etiā compaternitas contrahi per procuratorem quantū ad amicitiam: sed non quantum ad compaternitatis spiritualis vinculū. vnde solus p̄curator verus compater ꝛ non cōstituens procuratorem: vt habeť de p̄curatoribz̄. ca. fi. li. vj. Deinde sacerdos accepto sctō chrysmate vngit puez̄ in v̄tice. i. in summitate capitis dicēs orationem que sequit sez̄. Deus oīpotens pater dn̄i nostri Jh̄u xp̄i qui te regenerauit ex aq̄ ꝛ sp̄ūsctō ꝛc. Circa hoc tn̄ cauendū est sacerdoti: ne puerum vngat in fronte sicut tā plures fecisse cognoui. ꝛ eos de cetero facere p̄hibui ꝛ interdixi. Nam solus episcop⁹ habet vngere in fronte in cōfirmatione. Un̄ p̄hibitū est inferioribus sacerdotibz̄ vt nunq̄z tangant frontem hominis aliqua vnctione. quoniā eis non cōpetit. De hoc expresse habeť in glosa. ij. c. quoniā in baptismo. de sen. excomunica. lib. vj. vbi dicit manifeste q̄ post baptismum sacerdos iungat ī vertice chrysmate. non aūt in fronte. quia hoc est soli⁹ episcopi. vt notatur de consuetudie. c. quanto. Prohibitio aūt ne sacerdotes inferiores iungant in frōte. habeť ī pluribus iuribz̄. vt patet de conse. di. v. ca. nouissime. Errozis aūt cām illozum sic errātium cōperi. qz̄ libroz̄ viaticoq̄z suos ipsos sic grauit decipe vidi. Nam fere omes agēde ꝛ libelli baptismales in h̄ loco sic habent. Dic

faciat sacerdos crucem in fronte Corrigat igit de cetero libros suos erroneos ne a dño corrigat: et agat priam de errore prterito Adeant aut auctoritatē ordinariā: p quā cū eis sup hmōi errore cōmisso dispēsēt. Et fit etiam ista unctio in capite: vt charitas que p spūmsctm datur abūdet semp in cordibus nris. Fm illd sapientz. Oleū de capite tuo nunqz deficiat. Ūn & Apls. Charitas dei diffusa ē in cordibus nris per spūmsctm q datus ē nobis. Ul' fit ideo in ꝓtice vt cōgscat se promotū esse in regale genus & sacerdotale: vt a chri ꝓsortio vocetur christianus: & eterni regni sit coheres. Et eriā statim regit veste vl' mitra: vt intelligat se diademate regni & sacerdotali (sicut dictuz est) potiri. Sed dubitat. Nōne iam spūsctūs datus ē baptizato in ipa aq baptismi. Respō deo q sic: sed differenter hz & ibi. Nā ibi datur ad peccatoz prteritoz remissionē. q: per ipam aspersionē aque in baptismo oia prterita peccata purgata sunt. Sed hic dat in ista unctiōe ad edificādū in corde nro dei & primi dilectionē. Consequēter dat baptizato vestis cādida q debz ita disponi vt cooperiat totū caput & oia loca unctionū. s. scapulas & pectus: fz Hugo. que candore suo figurā pfert accepte noitatis: & restitutionē innocētie: et spem future imortalitatis. Nec est em vestis in qua ad nuptias regis intrare quēlibet est necesse. Ūn sacerdos iponēdo eā dicit Accipe vestē cādidā sanctā & imaculatā. i. vite innocētiā: q tunc restituit ei quā pferas ad tribunal chri. vt habeas vitam eternā: amē. Pōt tn iste pānicul⁹ etiā fuari p alijs pueris baptizādis in eccl'ia. vt dī de cōse. di. iiij. c. si qs. vbi dr. Si qs voluerit chrysmare itez pannū linire & sup aliū baptizādū mittere: nō est absurdū. Et vltimo sacerdos tradit puero i manu lampadē: seu cereū incensum: qd significat fidei & amoris lōgitudinē. Lumē em significat fidē: sed incēsum significat fidē informatā charitatz feruoze. In manibus aūt acceptum significat bonoz operū exhibitionē. & cū tali chriō occurrere debemus ad iudiciū venienti. Et iō dicit sacerdos. Accipe lāpadē ardētē & irreprehēsibilē & custodi baptismū tuū vt cum dns ad nuptias venerit possis ei occurrere vna cū sctis & electz dei i aula celesti vt habeas vitam eternam: & viuas i seculā seculoz: amen.

De sacramento cōfirmationis.

Confirma c hr de⁹ qd opatus es in nob. Ps. lxvij. Post sacrm baptismi seqtur alid qd maior est quantū ad ministroz dig-

nitatez. Hoc ẽ a summis pontificibus.i.epis vel suffraganeis tantũmodo traditꝫ: sicut ⁊ a sanctis aplis tradebaꝫ. vt dr̃ de ꝓse. di.v. Man⁹. Prius em̃ vnctio postea sequitꝫ cõfirmatio. ibi peccatũ dimittitꝫ: hic gr̃e dona dantꝫ Datur aũt hic illa gr̃a: q̃ contra singula vicia: ⁊ si nõ semp: qñq; tamẽ pugnaꝫ. Est aũt gr̃a quasi armatura q̃dam q̃ in hr̃ deserto post transitũ maris baptismi cõtra vicia pugnam⁹. Sicut enim submersis egyptijs a tergo seqntibus filios israel: filios isrl'olim hostes oppugnauerũt p desertum. sic submerso diabolo in baptismo qui primũ nos insequebaꝫ multa nobis p huiꝰ vite desertũ vicia ꝓstituit: ꝓtra q̃ vicia gr̃a in hoc sacramẽto est data. q̃ quasi armatura quadã ⁊ munitiõe q̃dam muniamur. Vñ post baptismi susceptionẽ in q̃ est gr̃a collata quãtum ad innocẽtie ⁊ noue vite restitutionẽ. ꝓgrue petit ecclesia sibi dari sacramẽtũ a dõ p qd̃ in illã gr̃a cõfirmeꝫ. dicens ꝛba p̃missa. Cõfirma hoc de⁹. s. p sacrm̃ ꝓfirmatiõis: qd̃ opatus es in nobis .s. p gr̃am baptismaꝫ renouatiõis. Ista duo sacramẽta ita sunt ꝓiuncta q̃ abinuicem nisi morte puenierte nullatenus possunt segregari: ⁊ vnũ sine altero rite pfici nõ potest Ita dicit Melchiades papa scribens hyspaniarũ episcopis. cuius verba ponuntur de consecratione dist.v. De his vero. Diffinitꝫ autẽ istud sacramentũ fm doctorem subtilẽ sup.iiij. sententiarũ.dist.vij.q.j. sic. Cõfirmatio est vnctio hominis viatoris aliqliter consentientis: vel libero arbitrio nõnunq; vsi: facta in fronte figura crucis cũ chrysmate sctificato ⁊ a ministro idoneo simul cũ intẽtione debita inungẽte: ⁊ verba debite pferẽte. signãs efficacẽ ex institutiõe diuina vnctionez anie p gr̃am: roborãs ad cõfitendũ cũ ꝓstãtia fidẽ xp̃i. Et fz btm̃ Tho. sup.iiij. senten. Cõfirmatio ĩ re est ipa linitio chrysmatis sub forma verboꝝ p̃scripta

Que sint de substantia huius sacramenti.

Circa qd̃ sciendum est scm̃ Petrum de tharã. super.iiij.dist̃.xvij. ⁊ Archidiaco. de conse. dist̃. v. nouissime. Quinq; dicunt de substantia huiꝰ sacramẽti. duo ex parte sacramẽti in se. s. materia chrysmatis: id est.oleũ cũ balsamo ab episcopo sctificatũ: vt habetur de ꝓse.dis.iij. Presbyter. nec potest sine tali oleo conferri hoc sacramentũ: eo q̃ scm̃ Thomã super.iij. distin. vij.q. ij.art.iij. illa sacramẽta que sibi ministrum determinant etiam materiam sanctificatã requirũt ⁊ exigũt. Sed sacrm̃ qd̃ nõ determinat sibi ministrũ nisi q̃tũ ad so

lēnitatē: non hꝫ materiā sctificatā q̄ntū ad necessitatē: sed q̄ntū ad solēnitatē: vt baptismus. Et q̄ hꝫ sacrm determinat sibi ministrū. ideo etiā req̄rit materiā sctificatā ab eo q̄ est minister huius sacri. s. ab epo. Quare aūt materia est chrysma. ostendit ar. ꝯ. dicens: q̄ hoc sacrm sumpsit initium ab aduentu spūssctī in discipulos q̄ apparuit in linguis igneis: sed igni nihil ꝓuenientius accipi ꝑ loco eius ꝙ materia in ꝓfirmatōe q̄ꝫ oleū. q̄a lucet ⁊ nutrit ignē. Figurā aūt lingue conuenienter accipit balsamus ꝓpt odorem: q̄a ꝓpter ꝓfessionē linguę odor bonꝰ noticie dei diffundit in omni loco. Jedo sicut visibilis apparitio spūssctī fuit in igne figurata in figura lingue Jta materia ꝓfirmatōis est in loco balsamato: vt oleum ꝓtineat ad conscientiā quā oportet habere nitidā eos qui ꝓfessores diuine fidei cōstituūtur. Et balsamus ad bonā famā ꝓtinet quā oportet diffundere ⁊ ꝯbis ⁊ factis in ꝓfessione fidei. Hec san. Tho. Et licet xp̄us circa institutionē huius sacramēti non fuit vsus tali materia: nec apli postea: tñ ideo hodie eccl'ia non vitiatur incongrue tali materia: eo q̄ chr̄s non alligauit potentiā suā sacramentis. potuit em̄ sine tali materia conferre per aliū modū gratiā huius sacramēti. Simi/liter hꝫ doctorē subtilē potuit cū discipulis dispēsare in p̄mixtiua eccl'ia: vt p aliū modū ꝓferrēt hꝫ sacrm: maxīe cū tūc erant aliqua signa sensibilia: vt pura descensus sanctus spūs desup. ⁊ donum linguaꝝ: que oīa accipiebāt confirmati per apostolos. Tñ non fuit necessaria eis materia hui? sacramēti in signo tā occulto: ex quo in magis visibili ⁊ euidentiori illud ꝓferebant. Credit tñ idem doctor q̄ hec materia ab aplis sit instituta: licet nō legat. Secundū q̄d est de suba hui? sacrī forma ꝙ hoc: q̄ est hec Lō signo te signo sancte crucꝭ: ⁊ cōfirmo te chrysmate salutꝭ: in no. pa. ⁊ fi. ⁊ s. s. amē. Refert tñ Archidiacon? de cōse. dist. v. c. nouissime. ⁊ fm̄ Hugonē ibidem renuisse: q̄ nec forma p̄dicta nec alia ē necessaria ⁊ de suba hui? sacrī. immo credit q̄ sacrm olei ⁊ sacrm chrysmatis pt cōferri sine verbo: dūmō fiat vnctio ꝺ oleo vel de balsamo ꝓsecrato. Idem etiā notat. xcv. di. c. puenit. Illꝺ tñ ibi dixit sub dubio. Ego tñ istꝺ dictū minus recipio: nec admitto: eo q̄ nec iure nec rōne cōsistit: ⁊ oibꝰ theologie mgr̄is aduersat. Tertiū q̄ꝺ ē de suba huius sacrī q̄ꝺ req̄rit ex pte mīstri: est dignitas pōtificalis seu epalis ⁊ intrīo debita. Intantū em̄ requiritur ministerium pontificis in collatione huius sacramenti: vt si per alium simplicem sacerdotē fieret etiā de cōmissiōe nō.

valeret: licz fm quosdā papa pt
simplici sacerdoti cōmittere: vt
posset hoc sacrm ꝓferre. Et hoc
tenet glo. c. üij. de cōsuetudine.
Hoc etiaz tenet ibi Hosti. Hoc
etiā tenet Archi. xcv. dist. puenit
Hoc etiā idē appzobat sanctus
Tho. sup. üij. di. vij. q. vi. arr. üj.
vbi assignat rōem di. q papa p
hoc q est epoz summ: nō dicit
hr̄e plenitudinē ptātis p relatio
nē ad corp⁹ dñi vez: sed p rela/
tionē ad corp⁹ mysticū. Et quia
gra sacralis descēdit in corpus
mysticū a capite. ideo oīs opa/
tio ī corpus mysticū sacralis per
quā gra dat depēdet ab opatio
ne sacrali sup corp⁹ dñi vez. Et
ideo solus sacerdos pt absolue/
re in foro pnali: z baptizare ex
officio. Et ideo dicendū q ꝓmo
uere ad illas pfectiones q nō re/
spiciūt corpus dñi vez: sed solū
corpus mysticū pt a papa q ha
bet plenitudinē pōtifical' ptātis
cōmitti sacerdoti q hz actū sum/
mū sup corpus dñi vez. nō aūt
dyacono vel alicui inferiori qui
nō hz pficere corp⁹ dñi vez: sic
nec absoluere i foro pnali. Nō
aūt pt simplici sacerdoti cōmit/
tere ꝓmouere ad pfectionē q re
spicit aliq mō corpus dñi verū.
Et ideo simplex sacerdos ex mā
dato pape: nō pt ꝓferre ordinē
sacerdotij: qz ordies sacri habēt
actū sup corpus dñi vez vel su
pza materiā eⁱ. Pōt tn ꝓcede/
re sacerdoti q ꝓfirmet: qa cōfir/
matio pficit eū in actu corpis xpi
mystici: non aut̄ hz aliquā rela
tionē ad corp⁹ dñi vez. Et hoc
dictū appbat in toto petrus de
tharā. sup. üij. sniaz. di. üij. secū/
do pncipali. q. i. ar. ij. Hocidez
appbat Scot⁹: z licet Bonauē
tura videat pmissis ꝓtradicere.
tamē assistendū est maiori par/
ti doctoz pdictoz: q cū determi
natione eccl'ie hoc appbātes con
sentiūt in toto z ꝓcordāt. Quar
tū qd̄ est de substātia huⁱ sacri
est ex parte suscipiētis. s. loc⁹ su/
scipies q est frōs. Unctio em̄ fit
ad ꝓsignificandū id qd̄ ꝓfert in
sacro. Unde in ꝓfirmatione ꝓfer
tur audacia ꝓfessionis. cuⁱ op/
positū. s. timoz z erubescētia pn/
cipaliⁱ z cuidētius in frōte mani
festāt. ideo fit unctio frōtis. Hec
est rō Archidi. de ꝓse. di. v. No
uissime. Alia aūt rō fm Petrū
sup. üij. di. vij. q. üij. qz ēt robur
in frōte signat. iuxta illud Ezec.
iij. Ecce dedi frontē tuā duriozē
frontibꝫ eoz. Un in trib⁹ sacra/
mētis fit triplex unctio scti chrys
matis: sed tn̄ diuersificant ex fi/
ne. qz i baptismo vt dictū est fit
in vertice: ad fcandū fidei suscep/
tionē: qz vertex est loc⁹ rōnalis
In ꝓfirmatione i frōte fit unctio
ad fcandā audaciā ꝓfessionis.
cuius ipedimentū. s. timoz vl' ve
recūdia in palloze vl' ruboze frō
tis ostendit ex ppinq̄rate cellu/
le memoziatiue z imagiatiue. In
ozdine ꝓo in manibꝫ fit unctio

ad fcandũ ptãtez cõsecrãdi cor/pus dñicũ. Nec petrus. Aliam rationẽ ponit canõ dicẽs. Spíritus sctus ĩ baptismo tribuit plenitudinez ad innocentiã: in ꝓfirmatiõe augmentũ ad gram ꝓ:/stat. Jn baptismo regeneramur ad vitã: post baptismũ ꝓfirmamur ad pugnã Jn baptismo abluimur: post baptismũ roboramur. Regñatio ꝑ se soluit. cõfirmatio armat ⁊ ĩstruit ad agones huiꝰ mũdi ⁊ plia. de cõse. dist. v. spũ sctus. Dis omnibꝫ ꝓsonãs Rabanꝰ de instit. cle. li. i. c. xxx. dic Signat in baptismo baptizatꝰ cũ chrysmate in capitis summitate. i. in vertice ꝑ sacerdotẽ simplicẽ. ꝑ põtificẽ vo in frõte: vt in ꝓri vnctione. s. in summitate capitis in baptismo fcẽ supꝫ ipm spũsscti descẽsio ad inhabitationem deo conſecrandã. in secũ da quoqꝫ. s. in ꝓfirmatiõe: vt eiusdẽ spũssancti septiformis gra cum omni plenitudie sctitatis: scietie: ꝓfrutis ⁊ veritatis venire in hominẽ declaret. Habent ista ꝓba de cõse. dist. v. nouissime. Datur autẽ hec gra non solũ cõmunit sicut in alijs sacramẽtis: sed etiã specialit: ꝑ quam ꝙs deputatur ad effectũ sanctitatis ⁊ idoneus efficit ad xpm confitendum. Et hec est maxa vtilitas. Uñ hꝫ debẽt pẽsare hoies. ⁊ isto sacrꝫ nõ obmittere. nã obmissio ipsiꝰ augmentũ gre subtrahit.

De accidẽtibꝫ circa sacramẽtum confirmationis.

Onsequẽter videndũ est de accidẽtibꝫ huiꝰ sacramẽti: q̃ sunt. iiij. Primo qꝫ istud sacramẽtũ ẽ ꝓferẽdũ a ieiuno cpo. vt dicit ca. de cõse. dist. v. vt epi. Hoc aũt ẽ ꝓpter venerabilitatẽ huiꝰ sacramẽti. qz venerabiliꝰ ẽ vt a ieiuno cõferat. Jn necessitate tñ ꝓferꝫ post prãdiũ. ꝑsertim qñ est multitudo cõfirmandoꝝ: q̃ ante prãdiũ cõmode expediri nõ ꝑt. Uel qñ aliq̃ veniũt de lõginq̃: nõ volẽtes expectare in crastinũ. Uel quãdo epus nõ ꝑt expectare in crastinũ. Uñ melius est vt tũc cõfirmẽtur q̃z si epo recedẽte sic dimittereẽtur. Secundo qꝫ istud sacramẽtũ sit a ieiunis hominibꝫ sumendũ ꝓpter reuerentiã ⁊ honestatẽ huiꝰ sacramẽti. vt dicit in ca. vt ieiuni. de cõse. dist. v. Tñ vt dictũ est in necessitate etiã post prandiũ ꝑt suscipi Tertio qꝫ in susceptiõe huius sacramẽti debet alter ꝓfirmatꝰ tenere ꝓfirmãdũ: eo qꝫ ille q̃ accedit ad illud sacramẽtũ nõ hꝫ robur per se stãdi: nec ꝑsumit ꝑ se stare nisi aditꝰ ab alio. Licet aũt de rõne huiꝰ sacramẽti ꝓfirmatus debeat esse q̃ illũ dꝫ tenere: tñ si nõ est ꝓfirmatꝰ ꝓpter hoc non est minutũ hoc sacramentũ licet graviter peccet. de cõsecra. dist. v. nouissime. Quarto requiritur qꝫ locus vnctionis liget pã

no quousq; siccet: et postmodū etiā fm Hugonē debet hō esse sub quadā disciplina ī custodiendo chrysma.s. ne caput lauet vsq; ad septē dies: ꝓpter septē dona spūssancti que tūc recipit. Hoc tn hodie nō bn seruat. Bonū tn esset seruare ꝓpr reuerentiā sacramēti: t significationē ꝓdictā. Cōsuetudo aūt nostra est q ligatura illa porterur vsq; ad tertiā die. t tūc tertia die cōburet pānicul⁹: t locus frontis bn cū sale t aqua lauet: t aqua in focū vel in fornacem fundatur.

Cautela huius sacramenti.

Primo ca

p ueat sacerdos ne aliq; quē ꝓus confirmatū ꝓfirmet. q; hoc sacrm est irreiterabile: cū imprimat caracterē indelibilē: sicut t baptismus. Et etiā: quia magnā iniuriā faceret sacramento q̄ istud reiteraret: cū per hoc ꝓma ꝓfirmatio iudicat nihil esse. Scō caueat confirmādus ne bis ꝓcurare sciēter se faciat. Nā talis p pnīa dz ingredi monasteriū: t ibi sub habitu regl'ari deo famulari: vt dicitur. de conse. dist. v. dictū est nobis. Tertio caueat ne vxor teneat in ꝓfirmatione virū vel maritum suum: vel econuerso ꝓpter contrahendam cognationem spiritualem: que impedit matrimoniū contrahendū t cōiugalem actum. Nam tales debēt abstinere abinuicē vsq; ad mortem ipsorū: t sic separari debēt a thoro licet nō absoluant a vinc'o matrimonij vsq; ad mortē. Similiter caueat ne quis filiū ꝓprium teneat: q; etiā cōtrahitur cognatio spūalis inter cōiuges: nō tn matrimoniū dirimēs: sed tamē grauiter puniunt ꝑ iuges.

Similiter caueat ne sororē fratrem vel econuerso teneat: q; sufficit inter tales vinculū cognatiōis carnalis. Si tamē fieret nihil impedit: sed tn honestius est abstinere. Nā turpe est audire si frater vocaret sororē in hoc casu cōmatrē vl' econuerso. Alij tn cognati vt patrueles fratrucles auūculi patrini tc. bn pūt tenere cōfirmādos nepotes t alios.

Quarto caueat cōfirmādus vt non accedat istud sacrm nisi cōfessus si est conscius alicuius mortalis peccati: ne ponat obicem gre quā suscepturus est in hoc sacramento. Quantū tn est ex i sacramēti suscipit ipz sacramentū: nō tn esse sacrī.s. gratiā.

De sacrāmēto eucharistie.

Cipite et

a comedite. Mat. xxvi. t de cōse. dist. ij. panis. Quia suscitati a peccatis p baptismū: t cōfirmati in gratia per cōfirmationem ne laborātes in via pntis vite in certamine spirituali deficiāt: opus eīm habēt refici cibo spirituali. Alioquin

saluatore testāte. Si dimissi ie/iunj fuerit deficiēt in via. Mat. xv. Jdeo post duo sacra seqūtur tertiū .s. venerabilis eucharistia. q̄ est cib⁹ aiarū nr̄ar: iuxta illd Joh. vi. Nisi māducaueritis carnē ⁊c. Ne igit omittat: sz frequē tius sumat a fidelib⁹: hortat salu/uator in verb⁹ p̄missis dicēs. Ac/cipite ⁊ comedite. Et rect⁹ ordo est vt post baptismū ⁊ post p̄fir/mationē sumat h̄ venerabile sa/cramentū ab adultis. Legimus siquidē q̄ submersis egyptijs in mari rubro: trāsitoq; mari p̄dica/to filij isr̄l' nouū pascha i azymo pane fecerūt in deserto. sic nos submersis demonib⁹ in baptis/mo cū pctis nr̄is in deserto hui⁹ mūdi pascha nouū in azymis sin/ceritatis ⁊ ſritatis hui⁹ sctissimi panis facer debem⁹. Circa q̄ o h̄ sacrm excellētissimū tria sc̄ p̄sidē/rāda. P̄mo q̄dē sba ip̄i⁹. Secdo credēda ip̄i⁹. Tertio cautele. De p̄mo sciēdū ē circa h̄ sacz q. iiij. sc̄ de substātia sui necessaria. P̄ri/mū est ordo sacerdotalis. Nul/lus em̄ p̄t h̄ sacrm p̄ficere nisi sa/cerdos. vnde nec laic⁹ nec ange/lus bon⁹ p̄t h̄ p̄ficere. Quia nō h̄z ās p̄tātez sup actū p̄secratio/nis hui⁹ sacri nisi ordinat⁹ in sa/cerdotē: nō em̄ meritis sctitatis. sz autoritate officij ⁊ ministerij sacerdotalis h̄ sacrm p̄ficit. Ju/xta illud Non in meritis conse/crantis: sed in verbis conficit sa/cerdos. Ex quo patet error illoz qui dicunt q̄ si laicus proferret verba canonis super panem tri/ticeum conficeret sacramentum. quod omnino est falsum. Nec debet quez mouere illa hystoria que refert de quibusdam pasto/ribus laicis q̄ addiscentes ſba canonis ⁊ p̄secratiōis in ecclesia a sacerdote tpe p̄secratiōis pla/tas: ipsi etiaz venientes ad greges suos sup pane protulerūt cadē verba. ⁊ statim apparuit puer pulcerrim⁹. Jbi em̄ nō fuit caro xp̄i sic est ih̄ sacro a sacerdote cō fecto: sz ibi fuit miracl'ose ex p̄mis sione diuina q̄daz figura ⁊ spēs carnis diuinit⁹ formata. nec ille puer erat ver⁹ xp̄s ds ⁊ hō h̄ns aiam: sicut cī sacro isto per sacer dotē p̄fecto: vbi realiter est xp̄us cū diuinitate ⁊ humānitate ⁊ aīa sua sicut nūc ē in celo. Nec etiaz illa caro illi⁹ pueri adorāda fuit sic xp̄s: nec sumēda p corpe xp̄i: sz p q̄dā miracl'oso corpe ⁊ ope diuino venerāda sicut alia mira cla diuina. Sicut etiā dicim⁹ ds sanguīe illo q̄ dz exiuisse de ima gine lignea passionis xp̄i quā cū q̄daz iudei in cellario p̄fodissēt in p̄trunchiā xp̄i subito emanauit q̄dā humor sanguine⁹ in maxia quātitate: q̄ viso iudei illi fuerūt pueri. Jlle em̄ humor non fuit sanguis xp̄i ver⁹: sicut cī h̄ sacro. nec dign⁹ tali adoratiōe: sic q̄ cū calice: sz mō suo venerād⁹ tā p̄ miraculosum opus dei. Et de tali humore sanguineo collecto

in loco predicti cellarij fuit per diuersas partes mundi distributum. Ex quo peruenerat error fidelium q̄ putātes vex xpi sanguinem esse adorabāt eū adoratōe latrie: z sic idolatrabāt. imo dato q̄ fuisset ver⁹ sanguis xpi sub cruce xpi collect⁹: adhuc minus esset adorādus q̄z iste q̄ est in calice p sacerdotē p̄secrat⁹. Rō huius est. q̄z ille diuisus est a diuinitate q̄z cito defluxit ad terrā de xpo: nec potuit dici filij dei amplius nisi xpo reunit⁹ z reintegratus Iste aūt q̄ est in calice p̄tinet⁹ est diuinitati: q̄z de ipo sanguie verum est dicere. Hic est verus filius dei. Cum ibi ratione concomitātie sit etiam vera caro christi z anima eius z diuinitas.

Archidyaconus de consecratione. dist. ij. qui mādducat: tenet q̄ non remansit aliq̄s sanguis sub cruce domini. nec etiaz de carne p̄pucij: sicut Rome monstrat in Hildesheim: sed erronee. q̄z tunc habuisset duo p̄pucia: qđ tñ est falsuz z nō tenēdū. Magne itaq̄z dignitatis sunt sacerdotes q̄ h̄ p̄nt qđ nullus citra deū facere potest. Sed pch dolor dignitatē suā minime attendunt. nullius pene reputātes estimatiōis. Secundū qđ est de substantia huius sacramēti est materia debita. s. panis tritice⁹. Et h̄ ideo: q̄z dn̄s se grano tritici comparauit. Joh. xij. Tum etiā q̄z xp̄s credit sic cōsecrasse. Vinum vitis est materia debita z necessaria. q̄z xp̄us se viti cōparauit. Joh. xv. Jsta aūt duo. s. panis z vinū ita sunt cōiuncta in consecratione vt nequaq̄z vnum sine alio dz p̄secrari: aut a celebrante suscipi. Juxta illud Gelasij. Sacerdos corp⁹ xpi sine ei⁹ sanguine nunq̄z dz suscipe: aut em̄ integre sumat: aut ab integrz abstineat. q̄z vni⁹ eiusdēq̄z mysterij diuisio sine grādi sacrilegio nō pt̄ p̄uenire. de cōse. di. ij. Cōpim⁹. Nō putet tñ q̄s ex h̄ q̄ sacerdos quātū est de rōne sacramēti nō posset cōsecrare hostiā p se sine calicis consecratiōe. q̄z forma cōsecratiōis panis z calicz nō se expectāt. q̄z altera sine altera totū effectū opatur q̄z cito p̄fert. Dz tñ dico q̄ hoc sacerdos nō pt facere sine graui pcō. Addēda est etiā vino modica aq̄. q̄ fcat p̄tionē populi ad xp̄m in h̄ sacro Et licet sine aqua in solo vino potest confici. non tamen sine graui peccato. Econuerso vero sine vino in sola aqua nihil conficitur. z hoc tunc graui⁹ est peccatū q̄z primum p̄pter idolatriā quam cōmittit popul⁹ tēpore celebrationis z eleuationis: quorum omnium est reus celebrās.

Tertium quod est de substantia huius sacramenti est debita forma verboz: q̄ est hec sup hostiam. Hoc est em̄ corpus meū. Et supra sanguinez. Hic est em̄ calix sanguinis mei noui z eter.

ni testamenti: mysterii fidei: q̃ p vob̃ ⁊ p multis effundet in remissionẽ peccatoꝝ. Circa q̃d sciendũ est: q̃ licet illa cõiunctio ẽm: posita i ambabꝫ formis nõ sit ꝺ substãtia forme simplr necessaria. ꝺz tñ apponi fm vsum ecclie: q̃ vsus a beato petro inititũ sumpsit. ⁊ grauiter peccant omittẽtes eã. Qꝺ aũt p̃mittitur Accipite ⁊ mãducate ex hꝫ oẽs. p̃tinet ad vsum sacri: ⁊ nõ est de substãtia forme. Sed si quer̃: q̃modo ista locutio est vera: cũ sacerdos dicat. Hoc ẽ ẽm corpꝰ meũ. Hoc ẽm videt falsuꝫ si ex psona sacerdotis illa ꝫba dicãt: cũ sacerdos nõ intendat conficere ibi suũ ꝑp̃riũ corpus: sꝫ xpi. Ad hoc respondet ꝺr̃ q̃ ista verba sacerdos nõ ꝓfert ex psona sua: sed xpi. Demõstrat aũt ẽ illꝺ p̃nomẽ hoc: vel corpꝰ xpi in ordine ad totã cõpositionem hui⁹ forme. Hoc ẽ ẽm corpꝰ meum. Nõ q̃ plato isto solũ ꝑnomine hꝫstatum sit corpus xpi: sed prolata tota forma a xpo instituta: q̃a in vltima platõe istoꝝ verboꝝ fit trãssubstãtiatio: ad quã ordinant̃ ꝑcedẽtia. Et p isto vlterius sciẽdũ ẽ q̃ fm btm Tho. sup. iiij. di. viij. q. v. ar. ij. Forma hui⁹ sacramẽti differt a formis aliorꝝ sacramẽtorꝝ ī duobꝫ. Primo q̃a forma aliorꝝ ꝑportat vsuꝫ materie. forma aũt illius ꝑportat ꝓsecrationẽ tm. q̃ cõsistit in trãssubstãtiatiõe materie. Vñ minister vel sacerdos in ꝓficiendo hꝫ sacramẽtũ nõ hꝫ aliũ actuꝫ nisi plationẽ ꝺboꝝ exꝑsona xpi Scꝺo: q̃a aliorꝝ sacramentorũ forme exꝑsona ministri ꝑferũt. Forma aũt istius sacramẽti a ministro in ꝑsona ꝓferet christi. Ad intelligẽdũ aũt q̃dlibet verbũ positũ in hac forma ẽ sciẽdũ q̃ hec forma est sufficientissima. Primo quãtũ ad operatiuã potentiã: q̃a cũ factio habeat suam cõpletionẽ. ideo cõuenit̃er ponit̃ ist ꝺ pnomẽ hoc: demõstrãs panẽ q̃ est trãssubstãtiat⁹ in panẽ christi: ⁊ ẽ idẽ cũ corpe christi Scꝺo ẽ sufficiẽs q̃ntũ ad modũ operãdi. q̃a hic terminus ad quem: est sine oĩi imutatiõe ex parte sui. Ideo bñ ponit̃ ly est: deslignãs ꝑmanẽtiã: ⁊ nõ ponit̃ verbũ fiendi. s. erit: deslignãs mutationẽ. Tertio ẽ sufficiẽs ex ꝑte operis: q̃a hic corpꝰ xpi vel ꝺsignat corpus xpi mysticum. q̃d hꝫ diuersas ꝑtes: ⁊ forte diuersaꝝ rõnũ: ꝓpter differentẽ gratiã gratis ꝺatã. Ideo melius ꝺr̃ corpus q̃z caro. Quarto ẽ sufficiens ex ꝑte operãtis. Vñ corpus christi nõ tm̃ signat corpꝰ xpi verũ: sꝫ etiã significat corpꝰ christi mysticũ: ⁊ cũ hꝫ non possit facere ꝑz se: sed inq̃ntũ ẽ vnũ vel vnitũ cũ diuinitate. ideo ꝓgrue ponit̃ ibi ly meũ. Quãto ẽ sufficiẽs ex ꝑte effectus p̃ncipij. Vñ q̃a iste effect⁹. s. corpꝰ xpi ẽ tãte nobilitatis q̃ non fit in sacro nisi a

deo imediate. nec miſter hꝫ ali/
quē actū ſpecialē in iſto ſacro: ſi/
cut in aliꝭs: ideo ꝓuenienꝫ factū
ē ꝙ iſta forma nō pferꝫ in ꝑſona
alicuiꝰ: iſz dei abſolute: ſicut vox
hoīs ꝓtubā: ita vox dei ꝑ hoīez
Quartū qđ eſt de ſubſtātia hu/
ius ſacrī: eſt intētio ꝓſecrātis ſcz
vt in ſpāli vl' in gñali ꝫ facere ve
lit qđ facit eccl'ia. vl' qđ fecit xp̄s
⁊ ſtatuit faciendū. Licet tñ intē/
tio ſp eſt neceſſaria de ſubſtātia:
nō tñ attētio. vñ ſi mēs rapiꝫ ad
alia ex infirmitate: vel negligētia
vl' in curia: nō iō eſt minꝰ ꝓſecra
tū qz ſi affuiſſet attētio. Peccat
tñ ille q ꝓſecrat ⁊ nō ītelligit: ⁊ ſe
nō recolligit: quāto attētiꝰ ꝑt ad
cōſecrationē. Nā dz attētus eſſe
ad hꝫ vt ꝓſideret q̄d facit. ⁊ tunc
maxīe qñ plres hoſtias ꝓſecrat
ꝑ cōicantibꝫ: vñ dz hīe reſpectū
ſpeciales ad illas hoſtias oēs q̄
ſunt cozā eo: alias em̄ ſi haberet
gñalē intētionē ad oēs hoſtias
q̄ ſunt ī altari ſtaret qñqz ꝙ etiā
illas q̄ ſunt in pixide reſidue cō/
ſecraret ſm quoſdā. Mihi autē
nō apparet hoc. qz ex q̄ nō ītē
dit ꝓſecrare alias niſi q̄ ſūt cozā
ipo de ꝓpinq̄ cumulare ad vnū
locū: quantūcūqz gñaliꝫ intēdat
ſup eas nō conſecrabit niſi illas
Similiꝫ dico ꝙ ſi hoſtia aliq̄ ia/
ceret ſub palla nō cōſecrata: ab/
ſcōſa in tpe ꝓſecratiōis: forte per
oblitionē derici dimiſſa: exq̄ ſa/
cerdos de ea nō intēdit: non eſt
ꝓſecrata. Secus dico ſi hꝫ intē
tionē ad omnes q̄ ſunt ante cū:
tūc ⁊ illā hoſtiā abſcōſam ꝓſecra
bit Tñ dicit Joh̄ā. caldin eſis in
ſuppletionibꝫ ſuis de officio or/
dinariꝫ. Si ſacerdos: ꝙ ſi ſacer/
dos credēs ponere. xvi. hoſtias.
ponit. x. ſi ī intētiōe ſua eſt tantū
cōſecrare quantū hꝫ ante ſe: oēs
ſunt ꝓſecrate Et ideo dicēdū eſt
ꝙ ſufficit ſacerdoti habere inten
tionē determinatā faciēdi qđ fa
cit eccl'ia ſup totaz materiā poꝛ/
dinatā ſine ſpecificatiōe numeri
ſm mgr̄m Fr̄āciſcū de braga in
quadā queſtiōe diſputata. Idē
dico de vino pfuſo ſup altari p
negligentiā pfuſionis tpe in cali
cē. qz illud nō ꝓſecrat dū ſacer/
dos nō intēdat ſup illd. Et ideo
dixi ꝙ maxīe req̄ritur intētio ſup
illa q̄ ſunt cozā ſacerdote poſita
in tali loco tm̄ ⁊ nō in alio. Exil/
lo ſoluit dubiū an ſcīſmaticꝰ vel
hereticus ꝓficiat hoc ſacrm̄. Pa
tet em̄ ꝙ ſic cū talis ꝑt habere in
tentiōez eccl'ie in ꝓficiēdo: ⁊ hoc
maxīme vniuerſalē. ſ. intēdendo
facere qđ xp̄us fecit: ⁊ inſtituit fa/
ciēdū: ⁊ qđ eccl'ia facit: licet etiā
nō intendat in ſpāli. qz ex quo ē
in hereſi vel in ſcīſmate: ipe certꝰ
eſt ⁊ credit nihil valere vl' facere
ꝓpter peccatū ī q̄ eſt: nec obſtat
capl'm ſcīſma. xxiij. q. i. vbi dicit
ꝙ ſcīſmaticꝰ execrare ꝑt non aūt
conſecrare: qđ intelligit quantū
ad efficaciā ſacrāmēti. qz nō opa

tur effectū salutis in illo sic cōse/
crāte illā vel cōficiēte ꝓpter scis/
ma vel hereſim: ſed tñ eſt verū
corpus chriſti Similiter etiam
illud intelligitur: ſcilz vbi dicitur
Non eſt corpus chriſti qđ ſcis/
maticus conficit id eſt q̄ non eſt
verum corpus chriſti: quantū
ad conficientem in ſciſmate vel
hereſi. quia ſibi non proficit: ſed
officit id eſt nocet. Nihilomin⁹
tamen quantum eſt ad verita/
tem ſacramēti eſt vez corp⁹ xp̄i.
Similiter in canone audimꝰ.
vbi dicitur q̄ ſciſmaticus execra
re poteſt non autem conſecrare.
intelligit vt dictum eſt. Unde
patet illos indiſcrete facere: q̄ ſa/
cramentū p rutenos: aut grecos
ꝓfectū i forma eccleſie blaſphe/
māt et deridēt. cū ibi ſit vez cor/
pus xp̄i. Cōſulti⁹ tñ iſti facerēt vt
illuc nō itrarēt: nec inſpicerēt in
ipoz eccl'ias q̄z vt venientes illuc
deridēāt. Cōcludendo ḡ dico q̄
ad hoc ſacrm ꝓficiēdū ſufficit mi
plex ꝓditio expte ꝓficientis. Pri/
mo q̄ ſit ſacerdos rite ordiatus.
Secdo q̄ poſſit ꝟba ꝓferre ꝓfe/
rentiōis. Tertio q̄ poſſit hēre de
bitā intentionē faciēdi qđ facit
eccl'ia. Propter defectū ꝑme cō
ditionis null⁹ laic⁹ quantūcūq;
ſctūs: nec ſacerdos gētil' (vt tar/
taroz) ꝓficiūt: q̄z nō ſunt rite in
forma eccl'ie ordinati. Propt̄ de
fectū ſcde cōditōis mut⁹ nō ꝑt
ꝓficere. q̄z nō ꝑt ꝟba ꝓſecratōis
ꝓferre. Propt̄ defectū tertie ꝓdi
tōis carēs vſu rōnis et ebriosꝰ
nōdū digeſt⁹ ñ ꝑt ꝓficere: cum
nō hēbāt intētionē debitā. Sz
ꝑma ꝓditio ē ꝑpa. q̄z ſol⁹ ſacer/
dos et q̄libet ꝑt cui ꝑt cōpetere
iſte ꝓditiōes. ſ. plano et intentio.
Nec obſtat ſi inſtat de deḡda/
to q̄ nō ſit ſacerdos: qđ tñ nō ē
vez. q̄z characterē ſacerdotalē ſi
bi ſemel i ordibꝰ ſuſceptis colla/
tū: null⁹ ꝑt delere. Quāuis taliꝫ
degradat⁹ ꝑdat ꝑuilegiū clerica/
le: et tradit curie eccl'ari. tñ ſi cele/
braret ꝓficeret. q̄z auctoritas ſub
ſtātifica nō ē ſibi ablata: quantū
ad ꝓximatē ſacrī: ſz tm̄ q̄ſtū ad exe/
curionē legitimā: q̄ caret q̄ ad ſe
et ad alios et q̄ ad totā eccl'iā Qñ
āt dz q̄ ſciſmatic⁹: excōicat⁹ here
tic⁹ et degradat⁹ nō ꝓficiāt: intel/
ligendū ē q̄ nō ꝓficiūt rite et ordi
nate nec legitīe quātū ad efficaci
am ſacrī: vt. ſ. ſit vtil' illa cōfectio
ad ſalutē eis: ſz tñ ꝓficiūt quātū
ad veritatē ſacramēti. Et hoc ca
tholice ſentiendū eſt de iſto ſa/
cramēto omiſſis opinionibꝰ mil/
toz. Et ſi quis cōtra p̄dicta obij
ciat magiſtrū ſen. li. iiij. diſt. viij.
vbi dicit tales nō poſſe ꝓficere.
Salua pace magiſtri dico q̄ in
hoc non tenetur. Tamen ꝓp/
ter ſui reuerētiam vt eius dictū
potius valeat q̄ pereat intelligē
dum eſt q̄ tales non poſſunt cō
ficere de iure et ſine peccato ſeu
ordinate: ſed de facto bene poſ

sunt. Nec moueat aliquē ratio magistri ibi posita: p quā dicit: ideo non posse p̄dictos p̄ficere: q̄ nemo in ista p̄secratiōe dicit, Offero: sed offerim⁹ hoc sacrificiū. Nemo igit̄ nisi fuerit mēbrū eccl'ie p̄t dicere cū alijs offerim⁹: quasi esset vna de p̄sonis eccl'ie Uñ cū hereticī ꝛ scismatici non sint mēbra eccl'ie: nō p̄nt dicere offerimus. g̃ nec p̄ficere. Ad q̄d dicimus q̄ oblatio nō p̄tinet ad rationē p̄secratōis. vñ nō necessario req̄rit vt offerat. Ita soluit doctor subtilis sup. iiij. dist. viij. q. ij. ꝛ Tho. eadē dist'in. q. i. art. i. iij. ꝛ. iiij.

De credēdis circa hoc sacr̄m.

Nte oia credēdū ē q̄ in hoc sacro idē chr̄s q̄ de virgine natus ē: ꝛp nob passus est p̄tineat. Et sicut ibi verus est x̄ps: ita etiā ē ibi sub vna quātitate: sz nō quantificatiue. h̄ ē tm dicere q̄ nō vtit̄ illa quātitate occupādo locū. Sic etiā non vtit̄ claritate sua illuminādo aerem.

Scdo credendū ē q̄ corpus x̄pi p̄t esse ī plurib⁹ locis q̄ntūcūq̄ pl'es panes trāssubstātiātur in ip̄m. Uñ in celo ē localiter: in x̄bo diuino p̄sonaliter: in altari sacramētaliter. Scdz esse naturale eius: ē esse ī celo in vno tm loco. fm ee sacr̄ale eius: p̄t ee in diuersis locis. Est g̃ hic fz q̄ multa in ip̄z trāsmutari p̄nt. Sed fz esse personale nō ē in loco. Uñ dicit Petrus de tharā. scdz q̄ vnū ē ꝛ idiuiduū in se: nō p̄t ee nisi in vno loco: sicut nec angelus nec aliū corpus. sed fz q̄ in ip̄z multa trāsmutari p̄nt idiuidua: sic p̄t ee in diuersis locis. di. x. q. iij. ar. ij. sup. iiij. sniar. Tertio credendū ē fz Tho. q̄ cū corp⁹ x̄pi apparet ī specie carnis vl' pueri vtrū ibi appareat vez corp⁹ x̄pi vel an ille species sint p̄prie corporis x̄pi: nō oīno determinatū ē a doctoribus. Tñ secure dī q̄ ille dim̄siones panis manent: ꝛ in eis alia accidētia sensibilia supducunt diuina x̄trute q̄ speciē carnis p̄tendāt. sic accidētia q̄ p⁹ erant p̄tendebant speciē panis. Qñ tñ appareret sb forma carnis vel pueri: nō dz sumi: sed p reliq̄is p⁹ari. Quarto credēdū ē q̄ illa accidētia manēt sine subiecto p⁹ p̄secratiōe x̄trute diuina retinēt tñ ibi modū agēdi vel patiendi ī corpe x̄pi: q̄ē p⁹ habuerūt. Quīto credēdū ē q̄ facta p̄secratōne vltim⁹ nō manet in hostia p̄secrata substātia panis: nec in vino substātia vini: sz statim corp⁹ x̄pi fit in hostia: ꝛ sanguis x̄pi ī calice. Et rō fm beatū Tho. est: q̄a oppositū huius dicere repugnat x̄bis x̄pi. non em̄ esset vez dicere. Hoc ē em̄ corpus meū: sed h̄ est corpus meū. Jtē si remaneret substantia panis: rolleret reuerentia x̄po debita vt p̄tinet in hostia. Tā chr̄o

vt ꝓtinet ī hostia debet cultus latrie: ꝫ si ibi maneret substātia panis: nō deberet talis cultꝰ latrie exhiberi ꝑpter idolatriā: adorā do creaturā. Et licet multi doctores huic ꝯdicāt sñie. iā tamē ꝓ catholica ꝓclusa ē sub alexā. iiij. papa. ⁊ martino. q̄nto. Sexto credendū est q̄ fractio q̄ fit i hostia nō fit in corpore xpi. ꝫ tm̄ in spēb⁹ hostie. vnde ibi accidētia manētia sine subiecto dicuntur frāgi. ſm. Pe. di. xij. ar. ꝓncipali. q. j. q̄: alꝫ fractio est quedā diuisio. diuisio ẏo est passio quanti vtquantū. In sacramēto ẏo ali quid est quantū ꝑ modū q̄nti: vt spēs: aliq̄d est q̄ntū ꝫ nō per modū q̄nti: vt corpꝰ xpi Jdeo dicendū est q̄ fractio vl̄ diuisio fit in speciebꝫ ⁊ nō in corpore xpi.

Septimo credendū est q̄ corpus xpi in hꝫ sacro ꝑpe nō videt: nec sanguis corporal. Rō Bre. q̄ tūc ibi nō esset aliud visum ⁊ aliud creditū. Jtē alia rō naturalis. q̄ nullū corpꝰ videri pōt nisi habeat accidētia i essentia: vl̄ nisi sit colorātū formaliť. vt ptz de pariete: ꝫ color albꝫ nō est in hostia formaliť: ḡ nō ꝑt videri ꝑpe. Nec tñ errāt laici q̄ dicūt se videre corpꝰ xpi: sicut illi nō errauerūt q̄ dicebāt se videre angelos i assumpto corpe: q̄s tñ nō viderūt in q̄ntū fuerūt spūs. Et sil'e ē de hoīe armato quē dicis te videre cū tñ nec facie nec membrū alicuꝰ nudū ei⁹ videas: imo vt dic Varro di. x. q. ix Nulla creatura naturali cognitiōe: nec angelꝰ ꝑt cognoscere ibi ēe corpꝰ xpi. Licz tñ visione gl'iosa ⁊ intellectuali ꝑt cognosci. oculꝰ tñ gl'ificatꝰ ẏ/lud videre nō ꝑt corporaliter. ſm Thom. Uñ gl'ificati videt corpus xpi in sacro visiōe itellectuali ⁊ nō corporali. Octauo credēdū est q̄ in hostia sunt q̄tuor: ⁊. iiij. veraciter in calice credēda ꝓtinētur. Primo em̄ i hostia ẏtute ẏ/bor ēe corpꝰ xpi. Rō: q: illud veraciť ꝓtinetur i hostia de q̄ verba faciūt mentionē ꝫ hoc solū ē de corpe xpi. q: ibi dr. Hoc ē em̄ corpꝰ meū. vbi nihil dicit de aīa nec de deitate: nec de sanguine. Scdo ibi est sanguis xpi nō ꝑncipaliť ꝫ ex ꝯcomitātia quadaz necessaria. q: corpꝰ vez ⁊ viuū nō est sine sanguie Uñ dr aīa esse in sanguie. Tertio ibi est aīa xpi ex ꝯcomitātia mediata. q: impossibile est aīaz informare ⁊ ꝑficere corpꝰ: nisi corpꝰ sit dispositū. ꝫ sine sanguie nō ē ibi corpꝰ bene dispositū: nec etiā organizatū. Jbi ex ꝓsequēti etiā est aīa: cū ibi sit corpꝰ dispositū ꝑ sanguinē. ⁊ hꝫ est dicere. mediāte sanguine: Quarto est ibi deitas ex q̄daz ꝯcomitātia remota: q: corpus ⁊ deitas sunt disparia. tñ ex q̄ xpus natꝰ fuit ex Maria ẏgie verꝰ homo ⁊ deꝰ: ideo etiā hꝫ est verꝰ homo ⁊ deꝰ. Sil'r dicit de calice q: ibi primo est sanguis. q: de illo ẏba faciūt mentionē Se

cundo ex concomitãtia ymedia/ta ibi est corp⁹ xpi Tertio ex concomitãtia mediata ibi est anima xpi. Quarto ex concomitãtia q̃/dam remota ibi est deitas. ¶ No no credendum est in hoc sacro aliquod est sacramentũ: z non res sacramẽti. sicut spẽs sensibil' panis z vini: z ille spẽs sũt creatura. Uñ adorator vidẽs hostiã nõ dz ferre intentionẽ ꝓncipal'r ad id qđ videt: sz ad id qđ credit ibi esse scz xpz Scđo inuenit ibi sacrm: z res sacramẽti. z hoc est vez corpus xpi. z sanguis eius. Ista autẽ dicunt sacramentũ z res sacramẽti p respectũ ad mini strũ vel sacerdotẽ sub debita forma ꝓficientẽ. Uñ dz sacramentũ quasi sacre rei signum. qz ꝼcat spũalẽ refectionẽ aie. Et dz res qz hoc ip̃m facit p gratiã qđ continet. Tertio est ibi aliquid qđ est res sacramenti: z non sacramentum. sicut est gratia data digne suscipiẽti: z hec grã est res significata. nihil ũ ꝼcati. Quartũ ibi est qđ nec est res sacramenti: nec sacramentũ: vt sunt illa oĩa que sunt cõcomitãtia hoc sacramentũ. siue sint accidẽtia ꝓpria siue cõmunia. Et illa dicunt potius forme accidentales siue species. Decimo credendũ q̃ licet sacerdos debeat sub vtraq; spẽ sumere hoc sacramentũ cũ celebrat. tamẽ populo sufficit sumere sub specie panis tantũ. Et ratio est. quia ꝼm Archidiaconũ de ꝓsecra. dist. ij. Lõperim⁹. in hoc sacramento nõ solum attenditur efficacia: sed etiã significantia. Significatur enim p istas duas species. s. corporis z sanguinis ꝺnici sum̃ptas per sacerdotẽ tempore celebratiõis q̃ sanguis xpi in cruce fuit diuisus a corpore suo. vt dicit Hozra super Mattheũ. Cũ aũt sacerdos tantũ z nõ popul⁹ habet hui⁹ facti significationẽ ex ordine suo exprimere: tantũ ipse z non populus tunc sub vtraq; specie debet sumere: eo q̃ ipse tũc gerit vices xpi. populus autẽ non. Et ideo populo non est opus de significantia: sed de efficacia. Et quia efficacia est equal' sub vtraq; specie. ideo populo traditur sub altera specie: in qua tradi potest cum reuerentia z cautela Apꝛes byteris autẽ tantũ sumit sub vtraq; specie. Et ꝓ isto sciendũ ꝼm Thomam in tertia parte. q. lxxij. articulo septimo z vltimo. q̃ circa vsum huius sacramenti possunt duo considerari. vnũ ex parte ipsius sacramẽti. z aliud ex parte ipsoz sumentiũ. Ex parte ipius sacramẽti ꝓuenit q̃ vtrũq; sumat. s. corpus z sanguis. qz in vtroq; ꝓsistit pfectio sacramẽti. z ideo quia ad sacerdotẽ pertinet hoc sacramentum consiꝺerare z consecrare z perficere: nullo modo dz recipere corpus xpi sine sanguĩe. Ex parte aũt sumentiũ req̃rit summa re-

uerētia ⁊ cautela ne aliq̄d acci/dat qđ ꝟgat i iniuriā tāti myste/riū qđ p̄cipue possz accidēr i san/guinis sumptione: q̄ quidē si in/caute sumeret de facili posset ef/fundi. Et q̄z crescente multitudi/ne ppl'i xp̄iani i q̄ primēt senes ⁊ iuuenes. quoꝝ quidā nō sunt tante discretiōis vt cautelā debi/tam circa vsum hui⁹ sacri adhi/berēt: ideo puide oꝛdiatū est vt ppl'o sub altera tm̄ specie detur. Hoc idē tenet Tho. sup illđ Jo hā. vj. Nisi māducaueritis di/cens. Non est de necessitate sa/lutz p̄cepto sanguinis: sicut coꝛ/poris xp̄i. cū xp̄us totus sub altera specie tm̄ sumat̄. In h̄ ip̄m seq̄/tur Lyra ibidē dicēs. Non est in/telligēdū q̄ sub vtraq̄z specie sit fidelibus exhibendum: sz tm̄ sa/cerdotibus sumendum.

De cautel'fuandis circa h̄ sacr̄m exparte sumentiū

Quia du

c plex stat⁹ vtr̄ hoc sacro ad salutē. s. secularis ⁊ spūal'. ideo q̄libet hz suas caute/las. Unas igit̄ oēs tā special'cui liber coꝛ q̄z cōis vtriusq̄z sil'. Et p̄/mo cauendū est oīb⁹ ne in p̄cō mortali sumāt h̄ sacr̄m. Nā sic peccarēt grauiter. Juxta illđ .j. ad Choꝛ. xi. Qui aūt manducat in/digne: iudiciū sibi māducat ⁊c. Sunt aūt q̄dā q̄ sufficienr̄ se p̄/parāt fm̄ ꝟitatē. s. q̄ expellūt dia/bolū de coꝛde suo p verā exami/nationē p̄scientie ⁊ p̄ p̄tritionē si/ue iudiciū pnie. ⁊ hi p̄sequūtur grāz ⁊ māducāt digne. Alij sūt q̄ p̄parāt se sufficienr̄: nō tm̄ fm̄ ꝟitatē: sz fz p̄babilitatem: ita q̄ estimāt se carere p̄cō: q̄ tm̄ si fa/cerēt maioꝛē p̄scie inq̄sitionē: iue/nirēt se reos: sed tm̄ sunt parati. q̄ si scirēt p̄cm̄ in se: vellēt p̄fite/ri: nō tm̄ apponūt ad h̄ oīmodā diligētiā. Et hi q̄z⁹ grāz nō p̄/cipiāt. nō tm̄ incurrūt offensam. q̄z nec sumūt digne nec īdigne. q̄z⁹ sint indigni. Tertij sunt q̄ neutro mō se p̄parāt. imo p̄tem nūt: ⁊ hi peccāt mortal'r ⁊ sumūt indigne. Un̄ īdigne accedunt triplices h̄oies. Primi q̄ cū p̄scia mortal'i p̄cti ⁊ sine p̄posito peni/tendi accedūt. Scdi q̄ alit̄ q̄z ec/cl'ia statuit accedūt: vl' extra eccle/siā. vt scismatici vl' heretici. Ter/tij q̄ sine reuerētia accedūt. sicut faciūt multi q̄ p̄mūt se ad altare: ⁊ vn⁹ in aliū q̄nq̄z puocat. Uel vt quidā sacerdotes p̄parantes se ad celebrandū distracti acce/dunt ⁊ festināt: ita q̄ q̄nq̄z obli/uiscunt q̄d faciūt. Et licet q̄s nō posset h̄re certitudinē an sit im/munis a p̄cīs. p̄t tm̄ h̄ p̄pēdere p q̄tuoꝛ signa. Primum est: cū quis verba dei deuote audit. Joh̄ā. viij. Qui er deo est verba dei audit. Scdm cū q̄s ad bene operandū p̄romptū se inuenerit. Quīū p̄bario dilectiōis est exhi/bitio op⁹ fm̄ Gꝛego. Tertiū cū q̄s p̄positū abstinēdi a peccatis

in futuꝝ hꝫ. Quartū est cū qs dꝰ ptenti cōmissis dolet. Ūñ si qs p hmōi signa facta diligēti discussione sue ꝓscientie (q̄uis forte ñ sufficienti) ad sacrā cōionez accedat: aliq̄ pctō mortali in eo remanēte: qđ ei⁹ cognitionē subterfugiat: nō peccat. imo magis ex vi sacramēti pctoꝝ remissionē ꝓsequit. qz istud sacrm venialia delet ꝛ mortalia oblita. Scđa cautela est oibꝰ cōis ne qs pollut⁹ i corpe accedat eodē die. Et nō solū req̄rit mūdicia mētis q̄ s. sit sine pctō sz etiā corpis. Pro q̄ sciendū q̄ pollutio pt ꝓtingi ex sola dispositōe nature: ꝛ nō ex p̄cedēti cogitatiōe: ꝛ tūc nō est signū alicui⁹ pcti. sz pt ebetudinem mētis ducere si simul cū imaginatōe ꝓtingat: immūdicia tamē corpis hꝫ. Et iō si necessitas imineat ꝛ denutio exposcat nō impedit. p̄cipue q̄n sine imaginatione accidit. Ūñ si ꝓpter reuerētiā tūc abstineat laudādus ē. maxīe q̄n tal' dispositio nature non est ꝓpetua sine diuturna. Scđo mō pt ꝓtingere ex p̄cedēti cogitatiōe. tūc si nō fuit ꝓsensus ad cogitationē: ꝛ necessitas vrgeat pt accedere ꝛ celebrare: si aūt nō vrgeat necessitas: accedēdo ñ peccat mortal'r sz venialit'. maxīme q̄n cogitatio est cū delectatiōe: licet sine consensu. Dicit ñ beat⁹ Thom̄. q̄ pt cōtingere q̄ in ipsa cogitatione pollutio oriat̄ que si placet ꝓpter delectationez exsurreptione est peccatū veniale. Si autem deliberante cōsensu ꝛ precipue cum complacētia futura est peccatum mortale. Ista autem complacētia non facit dictam pollutionē esse peccatū. qz non est eius causa: sed in se est peccatū. Si autē placeat vt alleuiatio nature peccatū esse non creditur. Tertio contingit ex cibo ꝛ potu: tūc idem est iudiciū sicut de illa polluti⁹ōe que cōtingit cū imaginatione turpi. vt dicit canon. vj. dist. testamētū. vbi dicit. Cum appetit⁹ gule vltra modū in sumēdis alimētis rapitur: atq̄ idcirco humorū receptacula id est virilia mēbra grauantur habet exinde animus aliquē reatum id est veniale peccatum. Et hoc non prohibet ab eucharistie sumptione: sed a confectione nisi sit necessitas. Unde ibidem sequitur: non tamen vsq̄ ad ꝓhibitionem sacri mysterij percipiendi. vel missaꝝ solennia celebrādi. cum forte. aut dies festus exigit: aut exhibere mysterium p eo q̄ alius sacerdos deest ipsa necessitas compellit. Hec ibidē. Et nota fm Archidia. in canone testamentū. dist. vj. q̄ licet pollutio ex crapula in somno est veniale. tñ ipsa crapula p̄cedēs est mortale. Ex q̄ patz q̄ licet pollutio ex crapula q̄ est veniale pcm̄ ꝓhibeat nihilomin⁹ p̄ caluz necessitatez a ꝓfectōe. tñ laicū a sumptōe nō ꝓhibet: qđ pl⁹

est. ꝙa maior mundicia req̃rit in sacrificio q̃z in sumptiõe. Un Archidia. vbi. s. elicit efficax argumentũ: q̃ minus ẽ audire diuina q̃z celebrare: eo q̃ fz Tho. pctõr in mortali pctõ existẽs videndo corpus xpi missa nõ peccat: licz tunc debeat hũiliari Quarto ꝓtingit pollutio ex illusiõe dyabolica. de q̃ dicit Joãnes parisiensis. sup. iiij. sniaz. dis. x. q. ij. q̃ talis illusio hz q̃nq̃z causam intrinsecã. Sicut q̃n dormiẽs nõ fecit q̃d debuit. s. se nõ signãdo: vel aliq̃d aliũd. z sic est peccatũ. Aliq̃n nõ est peccatum. s. q̃n habet causaz extrinsecã. sicut narrat in vitas patrũ de q̃dam sctõ viro: qui quotiẽs celebrare volebat ꝑcurabat ei diabolus pollutiones: q̃d patres ꝑcipiẽtes dederunt ei ꝓsiliũ q̃ audacter celebraret. Quocũq̃z tñ mõ accidat ex quadã ꝓgruentia sp impedit sumptionẽ sacramẽti: ppr duo. Primo q̃a ibi sp accidit feditas corpalis: cũ qua nullus ppr reuerentiã sacri dz accedere. vñ accedẽtes lauãt manus zc. nisi forte talis cẽt imundicia q̃ esset perpetua z diuturna. vt si esset lepra vl fluxus sanguis vl semis. Scdo q̃a ibi seq̃tur pollutio in cuagatiõe mentis: ꝑcipue ex turpi cogitatiõe: q̃ etiã non sine culpa contingit. Tenẽdũ tñ est fm Tho. q̃ in oĩbus istis ꝓpter necessitatẽ vel solẽnitatẽ dici: vel vbi vñ ẽ sacerdos tñ: postponenda est talis cõgruentia: z cõmittendo se deo cu dolore z cordis cõpunctiõe: ꝑmissa ꝓfessiõe si haberi ꝑt. al's cũ bono ppõsito ꝓfitendi accedat in noĩe dñi. Dicit etiã doctor parisiẽsis vbi sup. z cõcordat cũ sctõ Thoma de mẽstruo z alijs imũdicijs q̃ q̃zdiu durãt ex quo sunt tales imundicie: z nõ ppetue i talibꝫ est abstinenduz ppr reuerentiã sacramenti. Si tñ mulier habet deuotionẽ: vel forte postea non habebit ꝑpus cõpetens ad hoc: admittat: ne fm Greg. pena cor poralis ei mutet in culpã. Dicit tñ Grego. q̃ si mulier eo tempe accedat: nõ est iudicãda. q̃a passio sua nõ ẽ culpa. Si aũt abstineat: laudãda est. v. dis. ad eius vero. Ualde igit essent arguẽdi sacerdotes idiote: grauãtes tales psonas grauibꝫ penitẽtijs: eo q̃ ad eccl'am tpe mẽstrui ingrediuntur: aut ad sacrm altaꝛ accedũt Et audiui de quodã q̃ pro una leui pollutiõe cuidã pie femine z multũ deuote dedit multa psalteria p pnia cõparanda: puto tñ q̃ puiderat in hac pte de symonia sibi ipsi p eandẽ faciendã. Iz tamẽ mentitã est iniquitas sibi. Illa em statim discretiõẽ accessit q̃ cũ ea melius z minus egit: z ira ille paup fuit frustratus: z in sua spe symoniaca confusus.

Tertia cautela q̃ nullus die illo in quo cõicet debitũ petat a cõiuge: vel conuerso uxoꝛa ma-

rito: ꝫ Tho. in .iij. ꝑte. q. lxxx. nec etiã nocte sequẽti aut ꝓcedẽti: qđ si fiat causa plis gñandi vel causa reddẽdi debitũ. iudicandũ est sicut de pollutiõe nocturnali. q̃ accidit nõ sine pcõ ꝑꝓ imũditiã corporalẽ ꝛ mẽtis distractionẽ. Ũñ in ꝓsilio Liberti/no de cõ. dis. .ij. c. ois homo. dr. Ois homo añ cõionẽ sacrã a ꝓ/pria vxore abstiere dz tribꝫ aut qtuor aut q̃nq; aut septẽ diebꝫ Glo. abstinere dz quantũ in se ẽ vt nõ exigat. exactus tñ reddere dz quolibet tpe. vt ptz. xxxij. q. v. Si dicat. Dicit tñ glo. ꝙ hoc nõ est pceptũ. ꝑ illo notat. xxxij. q. .iij. Ũir cũ ꝓpa. Johãnes etiã in nouella sua de ꝓse. eccle vel alta. c. j. li. vj. sup glo. in ℣. semis in fi. dr ꝙ qñ maritus accepit eucharistiã nõ dz exigere: teneꝫ autem reddere. de h̃. lxxxij. di. ppo/suisti. ꝛ. xxxij. q. .iij. xpiano. In tali ergo casu vt dic Gze. sunt hoi nes suo arbitrio seu iudicio relin quẽdi. ꝛ eoꝝ ꝓscia est reqrẽda cũ veniũt ad ꝓfessionez. Ũñ si qs voluptate dñante ꝓiugi misceꝫ prohiberi dz ab h̃ sacro. xxxij. q. .iij. vir cũ ꝓpria. Albert⁹ añr dic ꝙ etiã post sacrã cõionez nõ licz illo die debitũ exigere: nẽ exactũ reddere nisi cũ difficultate. Puto tñ: ꝙ reddẽs illo die debitũ ñ peccat mortaliter: sz venialiter. Dz diceres tñ Hieronim⁹ in q̃dam sermone silr phibet dicẽs. Qui cũ ꝫ vxori reddit debitũ: nõ põt carnes agni edeꝛ. xxxij. q. .iij. scias. Dico ꝑm doc. sub. ꝙ nõ põt oino cũ tãta reuerẽtia. ꝛ video ꝓsilũ est vt tũc abstineat: licet nõ sit ꝑceptũ necessitatz. qz nõ video quõ ꝓpr hoc solũ peccaret mortaliꝛ qz ꝓcipit corpus xpi. Unde glo. su ꝑ dicto. c. sciatz. dicit ꝙ talr nõ dz edere de carnibꝫ agni. id ẽ corpe xpi. ꝓpter reuerentiaz sacri cũ causa libidis cõmisceꝛ vxori. alias ꝙ teneꝛ debitũ reddere. vt dr. xxxij. q. v. c. i. Nõ video q̃ repuniꝛ. cũ tm̃ ꝑ mortali abstinendũ est a corpore xpi. de ꝓse. di .ij. Quotidie. Exqbꝫ ifero ꝙ dogma beghardoꝝ docẽs hoi/nem ꝑ omni tpe q̃ idoneꝰ est mãducare spũaliꝛ rẽ idoneũ ad mãducandũ sacraliꝛ: toraliꝛ: est pestifeꝝ ꝛ scripturatz sctis ꝓnũ. pz h̃ ex supdictz. Nã mlti sunt sine mortali pcõ q̃ sũt idonei ad mãducandũ spũaliꝛ. cũ sint ī gra: ꝛ tm̃ ppr reuerentiã sacri nõ sũt idonei ad mãducãdũ sacraliꝛ. sicut ptz de ꝓiugibꝫ actualiꝛ cõmisceꝫ tribꝫ. vt dictũ est. Itẽ apparet ex his q̃ntus erroꝛ ẽ dicere ꝙ hõ ex reuerẽtia nõ dz moneri ad abstinẽtiã: imo magis ad sacraliꝛ pcipiẽdũ. Silr dicer ꝙ ꝫgies ꝛ vidue duore negocia scli abdicãteꝫ si se ī õfectibꝫ ꝛ ipfectõibꝫ spũalibꝫ immeniãt: pcipose ab h̃ sacro abstineãt. Unde eis ꝓsulenduz est ꝙ q̃tidie alias frequẽter: alꝫ aliq̃tẽs in septimana h̃ venerabile pcipiãt sacrm: q̃ ofa erroꝛẽ sa

piunt ⁊ vulpinā calliditatē. Uñ dico ꝙ doctorē subtilē ꝙ existēs in gra actualiter indeuot⁹: laudabiliter abstineat ab hoc sacro. Nec est cōsiliū eccl'ie ⁊ sctoꝝ patrū p sumptionē sacri excitare actualē deuotionē: sed p ieiuniū: el'ynas: orōnes: ⁊ meditationes deuotas. p̄mū in se deuotionē excitare auxilio dei ⁊ demum ex sumptione eucharistie feruoreꝝ ⁊ gre expectare fidelit cōplementū. Quarta cautela ne ꝗs quātumcūqꝫ ꝓtrit⁹ de finis pctis sine ꝓfessione facta sacerdoti accedat ad cōionē. Nam sic accedēs peccat grauiter ex h̄: qñ hꝫ copiā sacerdotū. Sacerdos tn volēs celebrare nō secū habēs copiaꝫ sacerdotū: si iminet scandalū populi: ⁊ iā incipit canonē: vel forte qz infirm⁹ amisit loquelā: ⁊ ip se p eo cōicādo vult ꝓficere eucharistiā ⁊ celebrare missaꝫ si tal' est in ꝓposito ꝓfitēdi ḡnto citi⁹ potent nō peccat cōicādo. Licꝫ aūt in pctō existēs nō debeat sine ꝓfessione cōicare: tn p̄t videre corpus xp̄i sine pctō. Si tn abstineat ppt̄ humilitatē: melī⁹ facit fm Tho. ūn. iiij. di. xi. Dicit tn Allbt⁹ ꝙ peccator pōt videre corpus xp̄i: ꝫ nō multo aspectu: sed eo viso dz penitere pect⁹ suū q̄si non sit dign⁹ aspectu Quinta cautela est. ne ꝗs non ieiun⁹ accedat ad cōionē. ppter reuerentiam sacramēti. vij. q. i. mhil. ⁊ dꝫ. dis. xij. liq̄do. Et h̄ ppter horem tanti sacramenti. vt dicit Aug⁹. in li. rñsionū ad Januariū. Nō te moueat ꝙ dñs post cenā cōicauit apl'os. qz hoc fecit ppter ip̄ressionē memorie apostoloꝝ meliorē. Si tn iminet necessitas mortis: tūc potest cōicare etiā post cibū vl' potū. Sicut si ꝗs vulnerat⁹ in taberna hora vespertina tendit ad mortem: talis potest expediri statim ne recedat sine viatico. Uñ nō licet aliquam medicinā ante cōmunionē recipe. nec etiam potare Si tn lauando os aliquid aque: vl' si reliq̄as cibi int̄ dentes remanentes trāsglutiret nō ipedit cōicare. qz nō sumpsit illud p modū cibi vl' pot⁹. sed p modū saliue: q̄ vitari nō p̄t. Si ꝗs etiā post medīū noctis aliqd p modū cibi vl' potus recipit: impedit a cōione illo die. Si aūt añ mediā noctē siue dormiat siue non. q̄stū ad rōnez p̄cepti nō videt impedire ramen sine causa necessaria melius est differe cōmunionem: ⁊ hoc ppter turbationem mētis: q̄ p̄uenit ex digestione ⁊ insomnitate. fm quā hō reddit inept⁹ ad cōmunionē: Ita dicit Tho/mas in. iij. parte. q. xxx. Sexta cautela est vt omnes christiani habentes annos discretionis. s. a decem secundum ramen sub ⁊ supra annis: semel in anno in pasca non omittant cōmunicare: nisi de cōsilio sui sacerdotis. ⁊ ppter aliquam rōnabilem cau-

sam ad tp̄us abstineāt: vt dr̄ de pn̄ia z remiss. Dis vtriusq; sex⁹. Si tn̄ sepius possint cōicare: cō mēdabiles sūt. et maxie ad festa xp̄i: apt'oz z patronoz eccl'ie: in quibz maior deuotio exciraf p/ pter festū diē. Un̄ antiq̄ ꝓsuetu do iure approbata hz q̄ secula/ res in natali dn̄i: pasca z pēteco stes de ꝓsilio debent cōicare. de ꝓse. dist. iij. z. c. si nō frequenti⁹. Sed'ares tn̄ pfone cōtēplatiue z femie deuote singul' mensibz pñt cōicare. Un̄ fm Augu. in li. de eccl'iasticis dogmatibz. Sin gulis diebz dn̄icis si nō sint ī p/ posito peccādi ampli⁹. singulis aūt diebz nō laudat nec vitupe rat cōicātes. Nō laudat: qa diffi cile ē secularibz se p̄parare ad h̄ singulis diebz: saltē digne. Cir/ ca hoc tn̄ sciendū fm Tho. sup iij. dist. xij. q̄ si qs experimētaliť cognoscit ex q̄tidiana sumptōe feruoꝛē amoꝛ ad deū augeri: et sacrī reuerētiā n̄ minui: talis pos set quotidie sumere siue cōica/ re. Si aūt sentiat reuerentiā mi nui: z feruoꝛē nō augeri multū: debet interdū abstinere: vt cum maioꝛi reuerentia z deuotione postmodū accedat. Un̄ q̄ntum ad hoc vnusq̄sq; relinquēdus ē suo iudicio. vt dicit Aug⁹. lib. j. ad Januariū. Nec te moueat ī ꝓtrariū illud dictū Ambꝛosij li/ bꝛo. j. de sacrīs. q̄d etiā ponit de ꝓse. di. ij. Si q̄tien scīq;: q̄d etiā allegāt hussite hereticī: dātes p/ sumptionē cōicādi secularibus quotidie: vbi dr̄. Qui semp pec co: semp debeo accipe medicinā. Hoc tn̄ est intelligēdū q̄ntū ad p̄parationē animi z ꝓsciētie. vn̄ dicit ibidē glo. debeo semp acci/ pere. i. debeo sp me p̄stare seu p/ parare abilē z dignū ad accipi/ endū. Sic etiā itelligēdū ē illud Ambꝛosij: q̄d ponit de ꝓse. dis. ij. nō iste. vbi dr̄. Accipe q̄tidie tibi illud q̄d q̄tidie tibi pꝛosit: z sic viue vt q̄tidie mereaꝛis ac/ cipere. vbi glosa exponit. Accipe q̄tidie. i. ꝑpara te q̄tidie abilē ad recipiēdū. Et ex his patet q̄ xp̄ian⁹ sp abilē se p̄stans ad re/ cipiendū hoc sacrm dr̄ sp cōica/ re. etsi nō sacramētaliter: tn̄ spiri tualiť. s. p fidē deuotionē z cha/ ritatē. Juxta illud Aug⁹. Ut q̄d paras dentē z vētrē: z n̄ mentē: crede z māducasti. de ꝓse. di. ij. Ut q̄d. Patet etiaz scō ex h̄ q̄ periculose errāt illi q̄ dicūt. suffi cit q̄ ego añ cōionē pascalē qua/ draginta diebz q̄drageſime me reddā abilē ad cōionē. nō curan do totū tp̄s anni inutiliť expen/ dere. īmo credētes se dignos tūc ad cōionē currūt intrepidi: q̄b⁹ tūc melius esset si q̄tidie digni existētes acciperēt sp̄ualiter siue mētaliter z vtiliť q̄z semel in an/ no sacraliter z dānabiliť. Unde Chryſ. sup epl'a ad Hebꝛe. ser/ mo. xvij. circa medīū. oēs p̄redi/ctos tāgit dicens. Quos magis acceptamus. i. approbam⁹: an

eos qui semel in anno: an eos q̃ sepi⁹: an illos q̃ raro accipiunt? Et rñdet. Neq; illos q̃ semel: neq; illos qui sepi⁹: neq; illos q̃ raro: sed eos q̃ cū mūda ꝯscientia: et q̃ cū mūdo corde: qui cū vita irre ꝓhensibili: isti sp accedāt. Qui vero tales nō sunt: neq; semel accedant. q; iudiciū sibi accipiunt et damnationez et suppliciū. Hec Chrisost. Ad h̄ sonat illud de ꝯse. di. ij. Accipe q̃rtidie. vbi dr: Qui nō meret q̃rtidie accipe: non meretur post annū accipe. Et est di ctū Aug. tractāt illud Mat. vj. Panē nr̄m q̃rtidianū rc. Septimo caueat cōicand⁹ ne post cōmunionē cibis: lubricis: aut potib: q̃ possunt vomitū ꝓuocare vtat: sicut fieri solet i pasca: vbi tūc vtunt lardo cocto in frigidato: ouis in frigidatis: et alijs cibis eq̃bus frequēter sequit vomit⁹. Tales āt q̃ ex hmōi causis die sacre cōmunionis habēt vomitū: ex ip̄o culpa qualicūq; penitētia dura sunt puniēdi. Et ne sacerdos talē q̃lē voluerit penitentiam p tali pctō iniūgat: audiat penitentiā districtā diu p scōs patrā et a iure approbatā. Sicut em dr Bed. in suo penitētiali: et ponunt ꝛba in decreto. de ꝯse. dis. ij. vbi dr. Si q̃s p ebrietatez vl vomicitatē eucharistiam euomuerit. xl. dies peniteat. Clerici vel monachi. lx. diebꝫ. Epi. rc.

Si ꝛo p infirmitatē causaz euomuerit. vij. diebꝫ peniteat. Et h̄ q̃d dr de infirmo cui iniūgit penitētia p vomitu. intelligendū ē q⁹ hoc fit ad cautelā. q; cū esset infirm⁹ nō debuit sumere: et ita fuit in culpa. Vñ et sacerdos sit circa hoc cautꝰ q⁹ si viderit infirmū tale ad vomitū pnū siue ꝓmptū: tm̄ ostēdat sibi corp⁹ xp̄i: et ꝗa deat sibi pie credendū et sentiendū de ip̄o: et sufficat sibi p cōione sacrali. Quia nihilomin⁹ cōicat ip̄e sp̄ualiter et nō sacramētaliē si est sine peccato mortali.

De cautelis seruādis exptē sacerdotē hoc sacramētū conferentis vel conficientis.

Primo sa/

p cerdos caueat ne cō municet alienū paro chianū absq; licētia sui plebani. q; grauit⁹ peccaret mittēdo falcē in messem alienā. Religiosus tñ hoc faciēs est excōmunicat⁹ de facto: et p solū papā est absoluendus. vt dr in ca. Religiosi. de ꝓuilegijs. i clemē. Et nota q⁹ pleban⁹ cōmunicās alienum paro chianuz nō incurrit hāc penam excōicatiōis. vt dr Johā. andree in glo. dicti. c. Et Stephan⁹ polon⁹ hoc idem sentit. Si tñ religiosus p̄fectus eccl'ie parochiali hoc faceret: dubitat ibidē Johā. andree an iciderit illā penā. videt tñ dicere q⁹ sic. in ca. j. de decī. in ꝓma glo. in clemē. et in. c. j. d reb⁹ eccl'ie nō alienādis. i glo. v. in fi. penā ꝯsimilē nō extēdit ad

religiosum q̄ p̄est eccl'ie secularī vt clericꝰ secularꝫ. Sed̄ a cautela. caueat sacerdos ne pct̄or̄ occultū ab h̄ sacro publice petētez cōmunionē abijciat vl' phibeat sicut quidā indiscreti fecisse īuēti sunt. Vñ ōt Augu. Non phibeat dispēsatorꝫ. i. sacerdos pingues terre. i. pct̄ores mēsam dñi māducare: sed exactorē moneat timere. d. cōse. di. ij. nō phibeat. Pro q̄ sciendū q̄ fm Thom̄. in iiij. sen. dis. ix. q. v. Si peccatum ē occultū p̄ p̄fessorē solū scitū ꝛ ille ī occulto petit ꝺz ei denegar: ꝛ monere eū in occulto ne petat in publico. Si aūt mhilomin⁹ petit in manifesto: ꝺz ei dare erē plo xpi q̄ Jude tradit̄ori dedit corpus suū. j. q. i. Christ⁹. ō p̄se. dis. ij. Sicut iudas. Si ꝓo peccatū est manifestū: tunc sine ī occulto sine in manifesto petat: ꝺz ei denegari. Quare aūt pct̄ori ī occulto nō est denegāda eucharistia. Guido de bas. in rosario decretoꝝ ī dicto. c. Nō phibeat. dicit. q. h̄ est ideo: ne p̄dat pct̄orē suspectū esse de crimīe. q̄ō faceret si eū phiberet. Sed dicēres videt in hoc sacerdos eē reꝰ dānatiōis sic cōicātis. qz ꝺat medicinā p quā mortē egrotꝰ: ꝛ ꝺat gladiū furioso q̄ se trāsuerberat. immo videt talis sacerdos p̄ijcere in lutū pessimū cōsciētie īmūde illi⁹ peccatorꝝ corp⁹ xpi. Rn̄deo q. hec oīa nō debēt aliquez mouere in p̄tranū. qz mhil p̄clu dunt. Jste aūt sacerdos nō ꝺat medicinā mortiferā illi peccatori: sz ille pct̄or sol⁹ rapit violēt a quo nō pōt phiberi ꝺe iure p sacerdotē. Nec ꝺat ei gladiū furiosus. sed ipe solus violēter rapit: cui sacerdos resistere nō pōt exq̄ sibi ius phibuit. Nec p̄ijcit corpus xpi in hoc casu in lutū. sz ille peccator h̄ facit. Sacerdos aūt inuitꝰ hoc facit: ꝛ cū dolore maximo: qz monet eū in secreto deū timere: q̄ō cū fecerit non h̄z amplꝰ q̄d faciat. Sicut de bt̄o Gregorio legit q. cū fratri petēti pct̄ori occulto eucharistiā dedit publice dixit. Judicet deꝰ inter me ꝛ te. Eligat ergo pct̄or occultus fm p̄siliū Guidonis supdicti: vt potꝰ se p̄dat suspectū de pct̄o: abstinēdo a cōione q̄ī ī peccato sumat ī digne. Tertia cautela est ne sacerdos ꝺet alicui hostiā nō p̄secratā loco p̄secrate. qz fm Thom̄. in sacramēto veritatis nō ꝺz esse fictio aliq̄. Et h̄ iō. qz māducās hostiā adorat eā. ꝛ sic p̄mitteret idolatria. q̄ō crimē in sacerdotē reto: queret q̄ ꝺaret actꝰ ꝛ causā idolatrādi. sz Tho. in suo q̄ōlibet. libr. vj. q. vi. Nec etiam solus sumat in missa: p̄o pter quodcūq̄z peccatū sibi occurrens: hostiam nō consecratā Sicut de quodaz intellexi: qui sentiēs se grauibus peccatis fornicationū irretitū: p̄sertim cum nocte illa habuisset concubinaz timēs offendere diuinā maiesta.

tem. in missa eodē die per ipsum celebrata: ad quā non confessus pudore sociorum aliorum: ne ō eo illud sciretur: confusus accessit: z hostiam non consecratam eleuauit populo adorandam. quam solus postea sumpsit. qō se sepissime facere asserit cora concubina predicta: cū per eam ipsa retēta ireuerētior: sicuti ad qō ita indignō accederet: fuisset reprehensus Hoc aūt est maximū pcm̄ z maiō illo q̄ quis in pctō mortali cōmunicat. Sicut dicit decretal' de celebratiōe missarū. De homīe: vbi dicit q̄ tal' illudit ō o z populo. q: facit populum idolatrare. Faciat aūt talis sacerdos iuxta p̄silū iurī. l. di. De his in fine vltime glose. vbi ō. q̄ tal' dūmodo sit contritus q̄uis nō cōfessus: necessitate vrgēte pōt licite celebrare. z in tali casu non fingat se celebrare: sz veraciter in noīe dñi p̄secret: z hoc est dignū

Quarta cautela. caueat sacerdos ne det corpus xp̄i histrionibus z alijs qui homines p̄uocant ad luxuriam vel lasciuiam z dissolutiones. quia hoc nec diuine maiestati nec euāgelice disciplīne competit. de consecratione dist. ij. p̄o dilectione. Et hoc intellige de istis histrionib' qui vtunt verbis impudicis: vel factis illicitis: vel adhibent ludos negocijs: sicut illi q̄ induunt laruas: z fingunt se ceruos vel eōs induentes saccos. z qui hoc faciunt tempor' indebitis: sicut diebus festiuis distrahentes populum a deuotione. Alias aūt illis potest dari cōmunio q̄ licite z ornate interdum cora hominibus faciūt iocosam collationem verbis honestis z non scādalosis. Nam iocl'atores audire causa recreatiōis: non est peccatum mortale. lxxxvi. dist. donare. in p̄ma glosa. Nā z talib' potest dari aliquid p mercede. Vñ Tho. sc̄da sc̄de. q. lxviij. art. iij. Silr a/mentib' z fatuis naturaliter non d3 dari Si aūt oīno nō sunt dociles: z habent reuerentiam ad sacramentū: non debet eis denegari. Similiter pueris qui nō habent discretionē non debet hoc sacramētum porrigi.

Quinta cautela. caueat sacerdos ne habeat euaporatam: aut corruptā hostiā. Unde notant doctores q̄ vltra vnā septimanam seu hebdomadā sacerdos nō debet seruare hostiā: ne putrescat: vt habet de sen̄. excō. vt p̄mittim̄. sup glo. p̄ma. Silr ne sit vinū acetosum. q: m talibus nihil conficeret. Si tamen hostia nondū totaliter esset euaporata: sed rideret ad corruptionem si vinum etiam in⁹ciperet acetescere: potest quidē confici: sz peccat p̄ficies mortalit: ppt' irreuerētiā sacri. Silr ne conficiat in vino agresti: sz nondū maturo. q: nondū est vinū: sed in via

gñatiõis. Ju musto tñ ꝓficit bñ qz hz plenã rõnez vinũ: tñ nõ est ꝓficiẽdũ de multũ recẽti musto ꝓpter impuritatẽ ipsi⁹. ꝟz Tho mã. in. iiij. dist. xi. q. iij. ar. i. ij. 7. iij. Videat etiã sacerdos ꝙ apponat tm̃ de aq̃ ꝙ totaliꝫ pt ꝓuerti in vinũ. Sexta cautela caueat sacerdos ne cũ est debilis ita ꝙ nõ põt ꝓficere: missam audeat celebrare: sicut cõtingit patiẽtib⁹ tertianã febrẽ 7 q̃rtanã: vl̃ q̃s in terdũ dimisit febris q̃ vt sepius deficiũt i celebrãdo: ita ꝙ vix ab altari domũ languẽtes deportãtur. Uerũtamẽ licet sic debil'nõ pt celebrare. põt tñ seipm cõmunicare si nõ hz aliũ sacerdotez q̃ ipm cõmunicaret sed tũc dz habere stolã. xxij. dist. Eccl'iastica. i glo. ꝑma. Jn hoc tñ casu si sacerdos incipiẽs missam debilitatur in tm̃ qd nõ possit eã pficere: si ẽ añ ꝓsecratõez. corpis xpi: vl̃ añ ꝓsecrationẽ sanguis: vl̃ etiaz sanguẽ ꝓsecrato dz reliq̃ pars misse suppleri p aliũ. vt ptz. vij. q. i. nihil. Et hoc idẽ tenet Tho. in. ij. pte. q xcij. Si ãt sacerdos post ꝓsecrationẽ corpis xpi ante tñ ꝓsecrationẽ sanguinis pcipiat vinũ aut aquã deesse in calice: tũc dz statim apponere 7 ꝓsecrare. Si ꝟo post oĩa ꝓsecratõis ꝟba pcipit ꝙ aq̃ defit: dz nihil omin⁹ pcedere. qz appositio aq̃ nõ est de necessitate sacri. Nullo aũt mõ aq̃ dz vino iã ꝓsecrato miscere. Si aũt post ipsam cõsecrationẽ sanguis pcipit ꝙ vinũ nõ fuit appositũ in calice: sz solũ aq̃ si h̃ pcipit añ sumptionẽ corpis xpi: dz deposita aq̃ (si ibi fuerit) aquã cũ vino sumere. 7 resumere a ꝟbis ꝓsecratõis iã guis Si ꝟo hoc pcipit post sumptionẽ corpis xpi: dz apponere aliã hostiã cũ sanguie ꝓsecrãdã. 7 in fine sumere hostiã ire ꝓsecratã 7 sanguinẽ. nõ obstãte si ꝑ us etiã sumpsit aq̃z q̃ erat i calice qz p̃ceptũ de pfectiõe sacrim maioris ẽ põdes q̃z p̃ceptũ ꝙ hoc sacrim a ieiunis sumat. ſm Thom̃ Alijs tñ videt ꝙ solũ dz appõere vinũ in calicẽ 7 aquã sine nouna hostia. 7 repetere ꝟba ꝓsecratiõis calicis tm̃. ab illo loco. Silr mõ Et si rimer plõgationẽ misse sufficit dicere ꝟba essentialia cõsecratiõis calicis. Necẽ necesse repetere oriões sequẽtes. Et hoc totũ intelligũt ipi. si gustauit tm̃ 7 non trãsglutuit Quid aũt faciat si habeat aquã in ore 7 ꝑsentit ꝙ ẽ aq̃ tm̃. dicit Innoc. ꝙ nõ dz eã emittere. qz ppr corpus xpi qd̃ est in ea caueẽdũ est ne vilit tractet. Et qz est tm̃ dubium ne generet scãdalũ his q̃ videret. Dicit etiã ipe Innoc. Si eã trãsglutit nõ est ieiun⁹: nec dz postea ꝓficere. vij. q. i. nihil. Hostiẽn. ꝟo dic. ꝙ dz eã seruare 7 ponere in sacrario. 7 ſm hoc dz se fingere eã trãsglutire: 7 hoc iõ qz alꝫ tanq̃z nõ ieiun⁹ nõ dz ꝓficere. Ego tñ teneo cũ Thoma ꝙ post cõsecra.

tionez istius aq̄ posset in h̄ casu p̄secrari corp⁹ xp̄i ⁊ sumi: ne sacri
ficiū maneat imp̄fectū: qd̄ est g̃/
uis peccatū. Itē si capit hostiaz
corruptā post sumptionē: dz ali/
am accipe ⁊ itez p̄secrare ⁊ sume
re fm Tho. in. iij. pte. q. lxxxiij. ar
ti. vlt. Sil'r si reco:daret se omi/
sisse aliqua ꝑba q̄ sunt de neces/
sitate for:me: resumat forma itez
per ordinē. Si aūt essent verba
nō de necessitate for:me ꝓcedat:
ne turbet ordinez officij diuini.
fm Tho. in. iij. pte. q. lxxxiij. arti.
vlt. Septima cautela: caueat
sacerdos ne aliq̄d d̄ corpore xp̄i
vel sanguīe in terrā vl' in vestez
oriat⁹ sui cadere: vl' stillare per/
mittat. q: grauit̄ puniret. Nā si
ceciderit aliq̄d sup tabulā ligneā
lingua lambat ⁊ tabula radat.
Si aūt non est tabula loc⁹ rada
tur ⁊ ꝓburat: ⁊ cinis in sacrario
recōdat: ⁊ sacerdos q̄draginta
dieby penitear. Si ꝙ sup lapi/
dem altaris ceciderit: ꝙbeat sa/
cerdos stillā: ⁊ triby dieby peni/
teat. Si vero sup lintheū altaz
vel sup casulā sacerdotis cecide/
rit. si p̄uenerit stilla ad aliud lin/
theū q̄tuor dieby penitear. Si
vero p̄uenerit ad tertiuz nouem
dieby penitear Si vsq; ad q̄tu
xx. dieby penitear: ⁊ lauet lithea/
mina tribus viab⁹ que stillā te/
tigerit sup posito calice: ⁊ aq̄ ab/
lutionis iuxta altare condat: de
p̄se. di. ij. Si p negligentiā. Pos
set etiā sumi a sacerdote nisi time
ret abomīatio. Lauti⁹ tm̄ est illā
partē lintheaminis vl' corporal
excidere ⁊ cōburere: cinerē autez
ponet̄ in sacrario. fm Tho. i. iij
dist. xij. ⁊ in. iij. pte. q. lxxxiij. art.
vlt. Habent hec oīa. d̄ p̄se. di. ij.
Si p negligentiā. Octaua cau
tela. caueat sacerdos: ne aliq̄d ca
dat in calicē: ⁊ maxime in estate:
vt est vermis: aranea: musca: fi/
mus passer⁊: pulis: ⁊ silia. Qd̄
si ante p̄secrationē calic⁊ cōtige/
rit: calix debet ablui. ⁊ d̄ nouo vi
nū infundi cū aq̄ Si ꝙ post cō
secrationē dz caute capi ⁊ diligē
ter lauari: ⁊ cōburi: ⁊ ablutio i sa
crario mitti. Et si venenū ibi esse
dep:hēderit nullo modo sume
re debet: nec alteri dare: ne calix
vite in mortē vertat. ⁊z dz diligē
ter seruari in vasc'o. Et ne sacra/
mentū maneat imp̄fectū: dz in/
de deponi: ⁊ sacerdos denuo in
ape p̄secrationē calicis vt sacra/
mentū perficiat. Nihil em̄ abo/
minabile debet sumi occasione
hui⁹ sacramenti fm glosam fina
lē. c. si p negligentiaz. de p̄se. di. ij.
hec Hugo. Nono caueat ne cor
pus christi ponat in caute: ita ꝙ
a muribꝫ comedatur. Quia de
hoc q̄draginta dieby dz penite/
re. de p̄se. di. ij. q̄ nō bene Sed
di. cū ibi mus nō comedit corp⁹
christi. quare ergo sacerdos sic
tūc punit. Respō deo: licet multi
doctores non cōcedant ibi rodi
corpus christi: sed solū speciem
sacramenti. eo ꝙ vt dicūt q̄dā to

sumit a mure vel ab alio animali desinit esse sacrm. non est tñ in cõueniẽs si dicat q̃ mus sumat corp9 xpi cũ sceleratissimi hoies illud sumãt. fm glo. de cõse. di. ij. Qui nõ bñ. Potest tñ dici q̃ licz homo mal9 sumat sacrm istud sacramẽtaliter z nõ spũaliter: mus tñ vel brutũ aial nec spũaliter nec sacramẽtaliter recipit. qz nõ vnit eo vt sacro: eo q̃ nõ credit ibi esse deũ z hoiez: sz sumit p modũ alterius cuiuscũq̃ cibi: z ita sumit bñ accidẽtia z species sacramẽtales: sz nõ sacrm. imo dicũt doctores vt notat in glo. dicti. c. Non isti. de cõse. dist. ij. q̃ etiã in bono hoie q̃diu sentiũtur species. tã diu est ibi corpus xpi: z q̃cito de gluttit statim desinit esse sacrm z corpus xpi desinit esse in sumẽte Ita sentit Hugo cardialis. Sz Hugo de sctõ victore z recitat Archi. in. c. p dicto. Non isti. dic q̃ q̃diu ibi manẽt species sub illis est xps integer. vnde si intrãt stomachũ sub illis manet q̃diu sunt ibi. sicut sub ipsa specie est ĩ piride. Et vez est fm Petrũ de tharã. q̃ nõ vadit in corp9 nisi vt illud nutriat sicut ceteri cibi: intrat tñ z est ibi sub specie sacramẽtali q̃diu illa durat fm Petrũ. z hoc etiam tenent theologi Dicit etiã glo. de cõse. di. ij. Tãta super verbo cõmisceri. q̃ species ille nec cibis alijs cõmiscẽt: nec in stomachum descẽdunt: z pter hoc neq̃ p secessum emittuntur. Et licet aliqs ex ipsis reficiatur: non tamẽ in corpore anẽ: nec ĩ stomachum descendũt: nec p secessum emittunt. Interdum tñ etiam homo odore recreatur. q̃ tamẽ nec per secessum nec in stomachum dirigitur. Tamẽ Bartholomeus brixiẽsis ibidem dicit: q̃ bene dici potest q̃ ĩ stomachũ descendant. nam alias quõ euomerent. Quando ergo dicit Aug. Nõ iste est panis q̃ trãsit in ventrẽ. exponit Archidy. ĩ ca. Siqs p ebrietatẽ. de cõse. dist. ij. q̃ hoc p tanto dr q̃ non est iste panis qui vadit in corpus sicut cibus naturalis sic q̃ nutriat: sz est ibi sub specie sacramẽtali. Et pro tãto punit sacerdos. qz p missit ire: euerẽter a muribꝫ p̃tractari sacramentũ tã venerabile.

De sacramento penitentie

Enitẽtiaz

p agite. appropinquabit em̃ regnum celoz. Matt. iij. z iiij. Et de pe. dist. j. ex his. Quia restituta in baptismo ĩnocentia: homo fragilis ille sam z incõtaminatã cõtinue seruare nõ pt vitã: q̃n sepius cadat: ideo diuina maiestas p̃ casum hmõi p restauratione ĩnocẽtie p̃dicte de sacro pñie puidit: p quã homo a deo p pcm̃ elõgat9 ad ipsum appropinqt. Hinc est q̃ saluator venies ĩ mundũ q̃si bon9 medic9 egrotis p̃sulẽs dicit. Penitẽtiã agite. Agite inq̃ sz Sor-

ram sup̃ Matt. tanq̃ medici/
nam ad sanandū mor. bū. q̃si ar/
maturam ad inicndū bellū: qua
si clauē ad reserandū celū. Tria
em̃ req̃rtur pnīe actor. s. sanatio
nē vulnez cordis: armatiōez in/
sidiaz hoste. z aptionē regni ce
lestis Ūn dr. appropinq̃bit em̃
vobis regnū celoz. Diffinit aūt
sic fm̃ m̃gr̃m sentē. li. iiij. dis. xiiij.
Pnīa est ꝓtus q̃ cōmissa mala
plāgim̃ cū emendationis ppo
sito. Ambr. aūt sic diffinit pniaz.
Penitētia est vitꝰ cordis: ama
ritudo aie: p malis que q̃s ꝑmi/
sit. Alibi etiā idē Ambr. dr. Pe/
nitētia est mala ꝑterita plangere
z plāgēda iterū non cōmittere.

Circa q̃d sciendū q̃ duplex est
pnīa. s. interior tm̃: z est dolor p
cātō. Et hec est de iure nature.
Alia exterior q̃ fit arbitrio hois
scz impositā p sacerdotē. Prima
nō est sacrm̃ pp̃e: sed scda. s. per
ministros ecclie ꝑposita. Est aūt
materia huiꝰ sacrām̃ti actꝰ mini
stri. s. sacerdotis: quē exercet circa
pcātoz absolūdo ipm̃. Forma
aūt istiꝰ sacrām̃ti licet a xpo non
sit īstituta certa: tñ fm̃ doctores
est hec q̃ ꝑmo p̃mittat oratio. Mi/
sa. Dñs re absoluat. vel misereat
tui omnipotēs deus: z dimittat
tibi omnia pcā tua: z ꝓducat te
in vitam eternā. Et tunc sequat
forma essentialis. s. Et ego auc/
ritate q̃ fungor absoluo te a pec
catis tuis. In noīe p̃ris z filij z
spūssc̃i. Ita ponit Alb. in scripto
q̃rti sen. di. xvij. Dicit aūt Tho.
in. iij. pte. q. lxxxiij. ar. iij. q̃ de sb/
stātia forme est. Ego te absoluo:
sed h̄ q̃d ꝑmittit. s. oro nō est de
substātia forme: sz tm̃ ne sacri ef
fectus impediatur ex parte peni
tentis. Fit autem manus impo/
sitio sup̃ caput confitētis. q̃d
non est de essentia. scd̃m Tho/
mam. quia hoc sacramentū non
ordinatur ad aliquā excellentiā
gr̃e cōsequendam: sed ad remis/
sionem pcātoz. Unde magis i h̄
sacrām̃to cōpereret signū cruc̃
q̃z manus impositio: in signum
q̃ per sanguinē xpi remittuntur
pcā: nō tamē est de necessitate
sacrām̃ti. Doctꝰ q̃d dicit sacer
dos: Ego te absoluo. valet tm̃. i.
sacramentū absolutiōis tibi cō/
mitto. Sicut cū quer̃t ab aliq̃
baptizādo. credis in deū? respō
det. credo: q̃d valet tantū. sicut
sacramentū fidei cōmittere volo
scd̃m doctorem parisiēsem. dist.
xiiij. q. iij. Plures tñ docti sic ab
soluunt. Auctoritate dñi nostri
ihesu xpi: z auctoritate beatoz pe
tri z pauli: z auctoritate mihi in
hac parte concessa ab oīb̃ pec/
catis tuis. per te deo z mihi con
fessis ego te absoluo i nomīe pa
tris z filij z spūssc̃i. Et ista for/
ma mihi magis placet. Tamē ex
quo certa forma nō est ab eccl'ia
ꝑscripta in h̄ sacro: eligat sibi q̃s
quā vult existis. Un̄ ex h̄ ꝑt pa
tere q̃ cū istud sacrām̃tū nō h̄z
certam formā a xpo institutam:

vel p ecclesiā p̄scriptā: videt̄ p̄so
nū q̄ illi q̄ absoluebāt p̄ virtutez
passionis dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i: vl' aliť
non sint dānandi. tanq̄z erronei
imo videt̄ q̄ p̄dicta forma abso
lutiōis p̄ doctores inuēta ꝛ ap-
pbata sit sustinēda: nec op⁹ fuit
repetere p̄fessiones talib⁹ factas
qz̄ in nullo p̄ determiatōez eccl'ie
venerūt p̄dicti: nec causa inducē
di errorē p illā formā: sz tāq̄z pie
fuatā eadē vsi sunt. Ulterius
sciendū q̄ tres sunt spēs pnīe: q̄
dam est solēnis. q̄ daz publica. q̄
dā p̄uata seu secreta. Solennis
pnīa est q̄ imponit̄ ab epo in capi
te ieiunij p̄ crimīe publico ꝛ ma-
nifesto: sīc p̄ homicidio. icēdio. ꝛ
sacrilegio ꝛc. Et tal'nō p̄t reitera
ri ne vilescat: nec iponit̄ clīco nisi
deposito. Et agēs talē pnīaz: de
cetero nō p̄t p̄moueri ad sacros
ordines. Forma aūt īponēdi eam
ponit̄ l. di. ī capite. vbi dr q̄ oēs
penitētes q̄ talē pnīaz publicaz
suscipiūt: p̄sentēt se epo in capite
q̄ drageſie añ fores eccl'ie nudis
pedib⁹: vultib⁹ in terram demis
sis ꝛc. Ibi debēt adesse decani:
archip̄s byteri: parochiani: ꝛ p̄s-
byteri penitētiū q̄ debēt iniūge-
re talib⁹ pnīas. Post h̄ eos in ec
cl'iaz introducāt: ꝛ cū omni clero
septē p̄salmos penitētiales ip̄sis
in terrā p̄stratz cū lachrymis p
eoz absolutiōe decātent. postea
surgēs ab oratiōne: man⁹ eis impo
nat: aquā b̄n̄dictā sup eos asp-
gat: ꝛ inerē tn̄ p̄ri⁹ imittat. Deide

cilicio capita eoz cooperiat. Post
hoc p̄ ministros eccl'ie de eccl'ia
eos expellat cū rīsorio. In fundo
re vult⁹ tui. ꝛc. Iste tn̄ mod⁹ nō
seruat̄ apud nos: sz trāslat⁹ est ī
cenā dn̄i ꝛ ibi expedit̄. Scie-
dum tn̄ fm̄ Wilhelmū q̄ ingres-
sus eccl'ie q̄ iniūgit̄ solēniter pe
nitētib⁹ pēdet ex arbitrio sacer-
dotis: tn̄ postq̄z introducunt̄ ta-
les in eccl'iaz p̄ epm feria q̄nta
magna: solū intrabūt eccl'iā vsq̄z
ad octauā pasce: ꝛ postea exībūt
p̄ totū annū. vt dicit glo. l. dist̄.
In capite. Et erūt extra eccl'iā
vsq̄z ad eandē feriā sequētis an-
ni: nec cōicabunt aliq̄n vsq̄z ad
mortē. Q̄nq̄z tn̄ min⁹ fm̄ arbitri
um epi. xj. q. ij. ō viro. xxxij. q. ij.
admonere. xxvi. q. vj. Si q̄s de
corpe. ꝛ de penitētia di. v. Si q̄
ꝑo Si tn̄ peniteret potest ei scdo
vel tertio anno reddi ingressus
eccl'ie: vt patet. xj. q. ij. de viro

Pnīa publica est q̄ fit in pub
lico: nō tn̄ cū p̄dicta solēnitate:
vt cū iniūgit̄ alicui peregrinatio
per mundū cū baculo cubitali. ꝛ
cū scapulari: ꝛ cū huiusmodi. Et
hanc p̄t imponere q̄libet suo pa
rochiano. Et fit publice ideo: vt
publicū peccatū publicā habeat
medicīnā Sicut si q̄s in fornica
tiōe esset deph̄ensus publice: vñ
q̄a talis est magna p̄fusione dig
nus: ꝓpter alioz scādalū. Et vt
sit aliꝭ ī terrorē ꝛ in exemplum
penitendi: ꝛ non desperandi:
publice agat penitentiam. Non:

oportet aūt p quolibet manifesto peccato manifestā agere penitentiā fm Albertū: sz solū qñ scādalizauit alios. Et hꝰ est ꝓtra multos q̄ inūgūt suis parochianis publicā pniam añ fores ecclesie: vl' in circūitu cemiterij ambulare ante pcessionē in die festi uo: vel iacere ad faciē infra ostiū eccl'ie p leuī pcrō: sicut p vna potatiōe vel alio peccato: qđ tñ nō scādalizauit totā ecclesiā. Et isti p̄cludunt viam penitendi seu confitendi alijs similibꝫ pctis in uolutis: ne fl'iter ꝓfundant. Penitētia aūt p̄uata seu secreta ē q̄z quis īponit p pcrō occulto. Ut aūt o:dinate pcedam⁹ circa hui⁹modi pnias tā publicas q̄z p̄uatas: tria ꝓsideranda oportet circa istud sacramentū. Habet em̄ pnia tres partes. s. ꝓtritionē cōfessionem ⁊ satisfactionem.

De contritiōe que est p:ima pars penitentie.

Contritio

c est dolo:p pctis voluntarie assumptus cum p:oposito confitendi ⁊ satisfaciēdi. Circa qđ sciendum q̄ dolo:est duplex: vnus est voluntatis q̄ non est aliud nisi peccati displicentia. ⁊ iste est de necessitate ⁊ essentia cōtritiōis. Alꝰ est dolo:sensibilis q̄ apparet in lach:ymis ⁊ suspirijs. ⁊ iste nō est d essentia ꝓtritionis: sz de perfectiōe: qz nō est in nra prāte eam habere qñ volum⁹. Potest aūt fieri tāta ꝓtritio q̄ nō solū culpa sz etiā tota pena dimittat: p tem tm̄ incēdi charitas in ꝓtrito: ⁊ tāta esse dolo:sensibil' q̄ cōtritio inde p̄cedēs merebit solutionez ab oī pena. Sciendū tñ est q̄ aliq̄ putāt satis indiscrete tūc ee ꝓtritionē: qñ habēt quandā displicentiā de peccatis: vel qñ hñt ꝓpositū dolendi de eis. ⁊ tales pauper decipiunt. hꝰ em̄ nō est contritio sz attritio. Sed qñ hō hz perfectā displicentiā ⁊ hz nō solum dolendi ꝓpositū: sz etiam vez co:dis dolo:ē p ipsis: tunc habet ꝓtritionē fm Tho. in. iiij. di. xvij. q. vj. ar. iij. Debet autem peccato: deo de omni pcrō mortali dolere ⁊ ꝓtritiōez hre. ⁊ đ q̄ libet specialit. De oblitz tñ sufficit ꝓtritio gñalis cū conat ad recordandū ⁊ ad dolendū. Et dz dolere de oblitione pcrō q̄ ex negligētia sua pcessit. Non intelligē q̄ ds necessario dz hre dolorem specialē de quolibet peccato mortali: talē videlz dolo:ē q̄ est gra infor:mat⁹: sz liquet q̄ dz hꝰ hre circa p̄cipiū cōfessionis: cū quis recogitat peccata ⁊ dolet. Et bñ faceret pcrō: q̄ p maiori pcrō plus doleret. qz magis p hꝰ deū offendit ⁊ maiorē penam pmerit. Nec dz ꝓtrito saltē in habitu cessare ī pcrō:e etiā post ꝓfessionē: sz semp manere vt dr Thom̄. in. iiij. dis. xvij

De confessione nūc sequit

Confessio

c aūt ſm Aug. ſic diffinit: eſt p quā mors latens ſpe venie aperit. Uel ſm Ray. Cōfessio ē legitima coram deo ⁊ ſacerdote pctōr declaratio. Tenentur aūt hñtes annos discretiōis ad eā faciēdā ſemel in anno. vt pz de pe. ⁊ re. c. oīs vtriuſq. imo qlīſcūq eſſet ꝓtritio ſi qs ꝓtēneret ꝓfiteri dānaret. vñ falſus ē ⁊ hereticū dicere. ſufficit ſoli deo ꝓfiteri. nā dicit Canon de pe. di. j. taciturnitas. Ubi eſt taciturnitas ꝓfeſſiōis: nō eſt ſperanda venia crīminis. ꝓtz hꝫ exemplo xpi q̄ lazarꝫ ſuſcitauit: ſed tñ diſcipulis tradidit abſoluendū. Jo. xj. ⁊. xj. q. iij. tūc ꝙa. Itē decē leprōſos ad ſacerdotes miſit: q̄ in via cūdo fuerūt mūdati. vt dī Lu. xvij. p quō ſignificat q̄ pctōr lz in via cūdo ad ꝓfeſſionē rōe ꝓtritōis quā hz ꝓſequat venīā ⁊ remiſſionē pctōrꝫ: tñ teneat venire ⁊ ꝓfiteri ſacerdoti. Sed di. q̄re pctōr dz ire ad ꝓfeſſionē vl' ſacerdotē: ergō remiſſa ſunt ei pctā p ꝓtritōz. Rñſio ſz Poſti. in ſumma. de pe. ⁊ re. ca. Tu dic q̄ pctōr duplici vinclo adſtringit. vno q̄ ligat ad deū: ⁊ illō in ꝓtritōe dimittitur. Alio q̄ ligat ad eccliam: ⁊ hꝫ p ꝓfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē dimittit: ⁊ p abſolutōez ſacerdotꝭ relaxat. Ad hꝫ facit de ſen. ex. a nobis. ca. j. de pe. diſt. j. multiplex. ⁊. ca. quē penitet. in fine. ⁊ di. v. Cōſideret. Licz igit pctūm dimittat q̄ ad reatū p contritionē: maneret tñ obligatio ad penā tpalez p ſacerdotē infligendā. Et ꝓbat Archid. de pe. diſ. iij. ꝓductior. Quia ſic oēs creature oīdūt ⁊ ꝓfitent defectꝰ ſuos tpales ⁊ naturales homībꝫ eo mō q̄ pñt: vt dicit glo. ſup illo ꝙ. Cōfeſſio ⁊ magnificētia opꝰ eius ⁊c. ita hō dz oīdere defectꝰ ſuos volūtarios ⁊ ꝓfiteri ꝙbo vocali in quo abūdat. Et etiā dz cōfiteri hoī: eo q̄ verbū diuinū hūiliatū ē p pctīs nr̄is delēdis: qđ ꝙbū vnitū hūanitati obligat nos q̄ humiliem ꝰ ꝙbuz nr̄m loquēdo nō ſolū hoī: ſz etiā deo. ⁊ nō ſolum deo: ſz etiā hoī: qđ fit in ꝓfeſſiōe vocali. ꝓterea cū hodie peccam ꝰ coram deo ⁊ hoīe: debemus ꝓfiteri nō ſolū coram deo: ſicut in veteri teſtamēto fuit: ſz hoī loco dei ꝓſtituto. Nec ꝓpꝫ hꝫ q̄ in cōtritione hoī dimittit reat ꝰ culpe: ſupflua ē ꝓfeſſio vocal'. q̄ fz Dugonē cardinalē ad hoc neceſſaria eſt: ad humiliterē ⁊ iuſticiam exercendā. Itē ad hoc q̄ eccleſie ſatiſfaciat: que leſa eſt ex peccato. Ualet etiā ſm Jo. an. ꝓpter fidē quā pctōr hz credēs autoritatē dauīd in eccl'ia. Sil'r valz ꝓpter obedictiā quā exhibet miniſtris eccl'ie vl' deo. de peni. diſti. j. multiplex. ⁊. ca. nōnulli. Quādo ergo legis in ſcripturis ſanctis q̄ ſola cōtritio ſufficit ad

remissionē p cō̄ intelligas in necessitate. qñ confessio nō pt haberi Nā tūc nō est p̄ceptū Juxta illō Cōfitemi alteruꝝ ꝛc. Quia necessitas legē nō hz: Nā tunc volūtas p facto reputat. sufficit em̄ tūc soli deo confiteri in corde. Si tñ ibi esset aliq̄s laic⁹ bonū esset sibi confiteri: ppt̄ hō vt postea ecclesiā informarer: q̄b remedijs paīa sua esset subueniendū. Doc. tñ subtil' dic. ex q̄ accusatio in cōfessione nō fit ad aliud nisi vt cō sequat sniam: ꝛ laicus nō hz auctoritatē sentēciādi i isto foro sequitur q̄ nullū p̄ceptū est ad accusādum se cora laico. Forte aūt melius esset hō dimittere si p̄cō: posset aliqualē secundū cora se habere: recogitādo eadē: ꝛ sic eq̄ puniri. Etiā licet simplicib⁹ laicis sit vtil'ralis confessio cora laico in necessitate: nō tñ viris discretis. q̄ sciūt ad q̄d ista instituta ē confessio Dic est q̄ dr Joh̄es andree in .c. Si epūs. d. pe. ꝛ remiss. li. vj. i vlē gl'. q̄ licet laico in necessitate possumus confiteri. tñ ip̄e nō pōt absoluere. q: nō hz claues. de pe. di. j. Quē penitet Et notat de officio cure pastoral'. vbi Hugo dic̄ q̄ licet in necessitate audit: non tñ ad hō vt sit vera absolutio: sed q̄ ad signa penitētie declaranda. Sed Raymund⁹ dicit. Item Archi. xxv. di. audire. dicit q̄dā dixisse q̄ nullꝰ etiā in necessitate tenet confiteri rustico vl laico: presbytero absente. maxie petā mortalia. Et dicit q̄ illud Jacobi. Cōfitemini alteruꝝ petā vra. tñ d venialib⁹ intelligit̄ que possunt talib⁹ laicis cōfiteri in necessitate: vl loquit̄ de cōfessione in generali: q̄ fit i eccl'ia. vel loq̄tur tm̄ de sacerdotib⁹. Hugo ꝯo dic̄ q̄ laico tenet̄ q̄s confiteri petā sua. cū non possit habere sacerdotem. Nec videtur vere penitēs qui in articulo mortis peccata sua non confitet cuicūq̄ potest: si sacerdotem habere nō potest: q̄uis laicus nō habet auctoritatē absoluēdi. Dicit aūt glo. xxv. q. ij. omnes. q̄ si laicus in necessitate audiat peccata mulieris: nō potest cum ea postea contrahere: si tamen contrahat: forte tenet matrimonium. Videtur tamē hoc tantummodo sacerdoti phiberi cum tantū ei⁹ officiū est audire peccata. Tu dic secure q̄ tal' potest cum tali muliere contrahere quā audiuit in necessitate. quia per hoc sacramentū nulla cōpaternitas contrahitur. vt dicitur in canone. q̄uis ꝛc. de cognatione spirituali. libro. vj. Item sciendum q̄ confessio sedecim conditiones habere debet: que habentur in his versib⁹.

Sit simplex humilis confessio pura fidelis. Atq̄ frequens nuda discreta libens verecunda
Integra secreta lachrymabil' accelerata. Fortis ꝛ accusans ꝛ satisfacere parata. Quantucunq̄ autem nota sint sacerdoti

pctā: adhuc tñ debēt narrari in ꝓfessiōe. q̄a ñ sufficit q̄ ea cognoscit sacerdos: vt hō tm. s. ī publico: sed etiā vt de⁹. s. ī secreto cordis. de peni. dist. j. Impfecta. in glo. ꝑma. Tenet etiā pctōr non solū mortalia: sz etiā venialia cōfiteri: licet nō ita necessitate absoluta teneat ad ꝓfessionē venialiū: sic mortaliū. Tñ exq̄ nō possumus vitā eternā ꝓseq̄ sine remissiōe venialiū: tenemur ad eorū ꝓfessionē. vt dicit Thomas in. iiij. distinc. xvj.

De modo audiendi confessiones.

Quia experiētia docēte multos vidim⁹ in practica huiꝰ sacri errare. iō vtile videt ponere modū ⁊ formā circa audiēdas ꝓfessiōes. Circa qd̄ videndū ē de ꝑsonis. ⁊ ꝑtio d̄ dispositōe ꝑsone Scdo quo sacerdos dēat q̄rere a cōfitēte. Tertio q̄ sint casus in quib⁹ ꝑt absoluere. De ꝑmo igitz sciendū q̄ ꝓfessionē audiēs sacerdos dz sedere ī loco oī suspitiōe carēte: vbi ab oīb⁹ videri possz: a nullo ꝙo audiri. nō sicut q̄daz ī camerz añ lectū ꝑpriū audiūt: vl' ī sacristia: q̄ cōperti sunt ml'ta mala cū spūalib⁹ filiab⁹ cōmisisse. Nō dz etiā sacerdos vel ꝓfessor inspicere vultū ꝓfitētis: ne ducto⁹ terrore: sacerdoti min⁹ audeat ꝓfiteri. vl' ne q̄d occultet vel alleuiet. Maxie tñ a mulieribꝫ caueat. q̄a fz Sapiēt. Facies ml'ierz sic vētus vrēs. Nec dz sedere ex opposito sz ad lat⁹. Nec etiaz dz ꝑferre ꝙba iocosa: ne alter ipsoz ad risum puocet. sic etiā cōpertū est de aliq̄b⁹: sed ꝙbis blādis ⁊ benignis cōfessor vtat: nō sicut q̄daz facūt male dicētes ꝓfitenti: dicētes. diabolus te mihi miserat cū his pctis: eos vl' eas diabolo cōmēdātes: vt q̄daz idiote facūt. Nec debz sacerdos mouere caput vel sputū sepius ꝓicere: ne videat a circūstantib⁹ ꝓdere pctā ꝓfitentis. Ubi g̃ sunt illi q̄ pcde trudūt cōfitētes. vl' faciunt q̄sdā vociferationes suspicioſas: vel suspiria suspicioſa: ex quib⁹ ꝓdit ꝓfessio pctōris. Cū ergo incipit cōfiteri attendat ꝙba sua cōfessor vsq̄ ad finē: nec interrūpat: nisi cum fuerit ꝓfessor per ꝓfitentē de aliquo exq̄situs: vl' nisi cōfessor habuerit necesse inq̄rere de aliqua circūstātia peccati. Si vero cōstitens coram sacerdote pre timore erubescēs obmutescat: tunc sacerdos eū dulciter alloquens informet: ⁊ det sibi cor ⁊ audaciam his verbis: vt dicit Hugo. Fili charissime: ex abundantia gratie diuine habemus magnū donū hoc ⁊ salutis remedium: q̄ per nostrā verā ꝓfessionē possumus cōsequi indulgentiā peccatoz: nō aūt verearz ꝑ aīa tua dicere ye⁹ coā me q̄ sum pctōr sicut ⁊ tu. Non autē te audio vt

hō:ſz vt deus. Qđ ſi forte cōfi/
tēs neſcit modū ꝓfitēdi: ꝓfeſſor
dicat ei modum dicēs. Chariſſi
me fili ita debes ꝓfiteri. Cōfite/
or oīpotenti deo & tibi pri q ego
pecō: peccaui i multiplicib pec
catis. Et ꝑmo i moꝛtalib pctis
trāſgredicdo diuīa ꝑcepta: non
diligēdo deū nec ꝓximū. Et tūc
videat ꝓfitēs dicere pctā. & pri/
mo de moꝛtalib pctis: ſz q diſ/
poſuit i mēte ſua. Si aūt igno/
rat q ſūt pctā moꝛtalia dicat ſi/
bi. Ecce fili mi: iſta ſūt pctā moꝛ/
talia Supbia: auaricia: luxuria:
ira: gula: inuidia & accidia. Recoꝛ
dare ſi cōmiſiſti aliquod iſtoꝝ.
Qui cū ꝺ eis expediꝰ fuerit de/
ſcēdat ad opa pietatꝭ ſi ea negle
xerit adimplere. Siſ de alienis
pctis: vt ſtatī patebit. Scꝺo
videndū eſt ḡliter ſacerdos debz
ḡrere a ꝓfitēte. Pro q ſcēduz: q
ſi eſt diſcreꝰ ꝓfitēs: nō dz ab eo
aliq̄d ḡri. ſed ſi ē rudis: tūc ḡrat
ab eo ſacerdos. & ꝑmo de moꝛta
lib pctis i genere: nūq̄z tñ in ſpe
cie. ſ. bi gratia. ſic dicēs. Ecce fili
nōne peccaſti iſtꝭ pctis. ſ. ſupbia
auaricia &c. Si ḡ ꝓfitēte aliqñ
ſupbiſſe ꝺ veſtib. de pulchꝛitu
dine coꝛpis. ꝺ ſapīa de diuitijs.
hoc recogites. & hꝫ doleas. Itē ſi
aliqñ exceſſiſti modū comedēdi
vl bibendi. vel habuiſti diurnū
odiū ꝑ ꝓximū tuū vl appetitū
vlcōis inīuſte ꝑ ꝓximū: vl inuidi/
ſti ſibi bona ſpualia vel tpalia.
aut etiā fuiſti accidioſus & piger
in diuīo officio vl fmone. q̄a foꝛ
te nō diligēter attēdebas in miſ
ſa: ſz doꝛmitabas: vl fmones i/
nutiles miſcuiſti. Iſtꝭ modis & cō
ſimilib ꝓfeſſoꝛ dicat i genere. &
vt melꝰ cognoſcas modū i gene
re q̄rēdi: ſic q̄ras. Fili chariſſime
feciſti furtū. Si dicat ſic. dicas:
vbi: q̄n: q̄ tpe: q ductus neceſſi/
tate: a q̄: quoticns. Nō aūt q̄ras:
feciſti hoī rali: i rali loco: hꝫ em cēt
ſui ꝓpectū negociū. Siſ de luxu/
ria q̄ras: vtrū fuit aliqñ pollutꝰ
in coꝛpe: ſi dicat ſic. q̄ras an no/
cte vel die. Si dicat i nocte vl in
ſomno: nō q̄ras vltra. Si dicat
nō in ſomno: q̄ras ꝑ quē modū:
cū q̄ vl quo: & expectes eiꝰ reſpō
ſionē. nec determines aliq̄d ſicut
q̄daꝫ indiſcrete faciūt dicēdo. fe
ciſti cū boue vel cū peccoꝛe vl eq̄:
deſcēdendo ad ſodomitica pctā
de q̄bꝫ forte ꝓfitēs ignoꝛat. Et i
hꝫ ḡuiſſime peccat cōfeſſoꝛ. Nec
dicat fm Guil. Audio q tu ha/
bitas cū tali ml iere. Hoc ēe nō ſe
ponere teſtē vel iudicē: qđ non
dz fieri i ꝓfeſſiōe: ſz ea pacta dz
iudicare &c. Uerūtñ ſi ſacerdos
forte ꝓbauit q ille forte oblitus
ē aliq̄ꝺ pctm qđ ꝓfeſſoꝛi ꝓſtat
eū cōmiſiſſe. ꝑ ſibi in memoꝛiā
reducere: dicens. Accidit ne tibi
aliqñ inebꝛiari vl foꝛnicari i iſto
anno: Et ſi dixerit ſic: q̄rat ꝑmo
de ꝑſona cū q peccauit an ne ſi/
bi attinebat: & in q gradu ꝑſa n/
guinitatis vl affinitatꝭ: nec eſt hꝫ
pdere aliā ꝑſonā vel aliū accu/

sare: ꝫ se liberare ⁊ mũdare ꝑ aliquẽ defraudet in põdere vel
facit er cũ alio mõ expedire nõ ꝑt si/ mẽsura: an rẽ viliorẽ charꝰ ven
ne exꝑssiõe illiꝰ circũstãtie. Mul didit: l' ad vsuras pecunias mu
tũ tñ caute circa ꝯ petm luxurie tuauit: vl' ad pstitã charꝰ vẽdi
est ꝓcedẽdũ: ne q̃d curiose inq̃ra dit: vl' cãm rei vendite non dixit
tur ꝺ ipso ꝓfitẽte. Uñ ꝓsulo vt emptori. sic circa equũ defectus
ꝓfessor circa ꝯ dicat sibi. Filimi aliquẽ vl' ipam rẽ sic viciatã nõ
charissime: ego q̃dez ꝑcũdor ⁊ remissiõi ꝓcio vẽdidit. Aut die
erubesco ꝺ talibꝫ materijs ipu/ bus festiuis ⁊ dñicꝫ res suas ve
dicis inq̃rere: nec pures q̃ ista ex nales expõit. Jurauit rãtũ vale/
curiositate faciã: cũ ꝺ eis fuissem re cũ tãtũ nõ valuissꝫ. vl' iurauit
libẽtius supportaꝝ. optet tñ q̃ solus emisse ꝑ tãto. Si ẽ tabna/
de necessitate ꝓcedã more ⁊ of/ tor q̃rat ab eo: vtrũ aliq̃n bꝛasiũ
ficio medici debẽꝫ curare occul miscuit diuerꝫ granis: sicut ap/
tũ morbũ infirmi. Itẽ aduertat ponẽdo aliq̃t choros tritici: ali/
ꝓfessor ⁊ diligẽter ꝓsideret pso/ quot siligis: aliq̃t ordei: ⁊ ven/
ne ꝓfitẽtis q̃litatẽ: cuiꝰ status et dẽs nihilomin⁹ ceruisiã ꝑ totali
ꝓditõis existat. Nã si ẽ ꝓnceps: tritico. vel si diebꝫ festiuis circa
baro: miles: nobilis: vel q̃cunqꝫ eã laborauit: cũ ꝯ añ vl' ꝓst bñ
dñs tpalis q̃rat ab eo vtrũ op/ posset expediri. Uel mẽsurã mi
pressit pauperes ſbditos ⁊ aggra/ norẽ dedit ī domo q̃ꝫ exẽ domuꝫ
uauit eos laboribꝫ: vl' iusticiã fa bibẽtibꝫ ꝓmiserat. Sic etiã q̃rat
cere neglexerit: vl' aliq̃s impẽsio de vino ⁊ aliꝫs liquoribꝫ. Itẽ a
nes iniustas īposuit. Si ꝯ est iudicibꝫ q̃rat ⁊ ꝓsulibꝫ vtrũ ali/
ꝓlatus ſpual': nõ ẽ opus q̃rere ꝺ q̃n ex gra: odio: timore: amore vl'
negligẽtia aiaꝝ subditoꝝ. q: ꝑ/ ꝓmato mõ iusticiã puerterũt vel
sumit si hoc faceret: sol⁹ diceret. sniam tulerũt: ex q̃ qs dãnificat⁹
eo q̃ hꝫ sufficienter cognitionẽ ⁊ est ī reb⁹ vel ī corpe. Ul' si ad pe
sciẽtiã q̃ztũ ad hoc. si aũt nõ ꝓfi nã fuerit nimis pni ꝯ simplices
ceret ꝺ officio in q̃ ẽ: dicat ⁊ hortet sentẽtiã do pena statꝫ ꝓ uno leui
eũ ꝓꝓio motu dicẽs. Pater vene ꝙbo i iudicio. Itẽ a pribus famili
rabilis ⁊ filii hac pte velitꝫ atten as q̃rat qui hñt suos vl' filios
dere dignitatẽ officij vri in quo vtrũ angariauerit familiã diebꝫ
estis: ⁊ in remediuꝫ ꝑcoꝝ vroꝝ festiuis: vl' eoꝝ detinẽt mercedẽ:
vobis iniũgo vt habeatꝫ diligẽ/ aut coꝝ mala dissimulauerunt.
tiã de aiabus vobis cõmissis. si Sil'r querat a fuis an fideliter
aut ẽ est mechanicus q̃rat ab eo seruierũt ⁊ nõ subtraxerũt bona
vtrũ ī suo ope debitũ eq̃ratꝫ mo dñoꝝ suoꝝ. Itẽ si est virgo q̃rat
dum seruet. aut si ẽ mercator: an ab ea de custodia ꝙginitatis: de

pudicitia ꝓbor: t honestate cō-
uersatiōis: quo t cū q̄b; solet cō
uersari. si est vidua querat ꝺ de-
uotiōe ipsi⁹ t opib; pietatis: an
libēter fuiuit pauplib; vl' eos vi-
sitauit: vel tpalia ꝓ suo posse im-
pēdit t exhibet. t an dissolute vi
uit seu delicate. Et isti sunt mor-
bi viduarū fm apl'm. Itē si ē cō
iugata q̄rat ab ea an seruet cum
viro castitatē ꝺieb; festiuis: ieu-
nij t aliaz vigiliarum: t tpe im-
pregnatōis vel etiā part⁹. Sil'r
an a marito exigat debitū ꝺieb⁹
festiuis: aut tpe mēstrui vel im-
pregnatōis vl' tpe part⁹: an etiā
alit' q̄s mod⁹ nature ē: vir eā cog
nouit. Et fm ꝫ ꝓcedat cū q̄libz.
Circa tn̄ vicius luxurie cauti⁹ q̄s
circa q̄libet aliꝺ se regat: q; ar-
cūstātias necessarias: nō iutiles
t curiosas inq̄rat. De q̄b⁹ sciēdū
est ꝫ ꝛ Tho. Circūstātiaz q̄dā
sunt trahētes ī aliꝺ genus pcti.
vt coire cū ꝓiugata tc. t has ꝺ
tenet ꝓfiteri. Quedā ꝺo aggra-
uātes sunt in eadē specie. t earū
quedā sē nō aggrauātes morta
liē. sicut scia t ꝺmōi. t has nō te-
net ꝓfiteri. q; sunt q̄si venialia.
Quedā ꝺo sunt aggrauātes mor
talit': t has oportet ꝓfiteri. vt fura
ri ī sacro loco. fornicari in die fe-
sto. Uñ ꝺ sins. Aggrauat ordo lo-
cus pcā scientia tpus. Lucra pu
silla merus culpe gen⁹ t stat⁹ al
tus. Cōditio numer⁹ etas t scā
dala sex⁹. Itē querat sacerdos a
cōfitente de aliis pctis q̄ sē no
uē. ꝺ. Jussio ꝓsiliū ꝓsensus pal
po recursus. Participās mut⁹:
nō obstās nō māifestās. Jussio
.i. si ꝓcepit facere malū: licz solus
nō interest. vl' ꝓsiluit alteri: sine
cui⁹ ꝓsilio nō fecisset tale factū.
vel ꝓsensit faciēnꝺ malū l' ipis
adulat⁹ ē laudādo eoz factū. vl'
q: malefactores habuerī ad eū
recursum. Uel ipis pticipauit in
maleficio. Uel tacuit nō icrepā
do eos: vl' nō deferēdo supiori.
Uel nō resistebat cū posset. Ul'
tenet ex officio. Uel non manife
stauit cum debuit manifestare.

De casibus ad papam pertinentibus.

Quendi
p sunt etiā ꝫ casus ad
solū papā pertinētes
Prim⁹ ē de eo q̄ ꝺberat clericū
ordinatū: si ē lesio enormis cū ef
fusiōe sanguis atroci. xvij. q. iij.
si q̄s suadente diabolo. Scꝺs ē
ꝺ eo q̄ incēdit vl' frāgit eccl'iaz: t
tal' aīaz denūciat pt absoluī ab
epo: sz post denūciatiōez p solū
papā. ꝺ sen. ex. c. ꝓquesti. Et idez
de q̄libz incēdiario postq̄z pub
lice excōicat⁹ ē. ꝺ sen. excō. c. tua.
Tert⁹ qñ papa sol⁹ aliquē no
mīat vl' notatim excōicat. tūc so
lus papa absoluit eū. ꝺ sen. ex. c.
significasti. Quart⁹: falsari⁹ lr̄az
pape: vl' eis vtēs sciēt. vt pz ꝺ
falsarijs. c. dura. Quint⁹: q̄ inse-
quit cardinalem. de penis. ca. fe-

licis.lib.vj. Sextus q̄ grauat iu
dicē spūalē in persona vl' bonis.
vl' dat licentiā grauādi ppt̄ hoc
q̄ sentētiā excōicatōnis rulit. de
de sen.excō.q̄cūq; lib.vi. Septi
mus si q̄s corpus defūcti scinde
ret vl' coqueret p ossibꝫ trāsferē
dis. De hoc habet in q̄daz extra
ganti Bonifacij pape octaui: q̄
incipit Detestāte. Octauꝰ: si q̄s
inq̄sitor hereticoꝝ odio vl' gra:
amore vl' lucro ꝯ iusticiā vel cō/
scientiā omittit ꝯ quēpiā pcede/
re. vt de hereticis. multoꝝ. i fine.
in de. Nonꝰ: si religiosus absq;
licētia sui pp̄rij sacerdotis solēni/
zaret mr̄imoniū: aut ministra/
ret eucharistie z vnctiōis sacrā.
Silit̄ etiā excōicati sunt religio/
si qui excōicatos a canone absol
uūt i casibꝫ nō pcessis: vel ꝯ sta
tuta puincialia vl' synodalia: vl'
a pena z a culpa. Decimꝰ: si q̄s
insequit̄ epm. de penis. si q̄s. li.
vi. Undecimꝰ: si q̄ religiosi idu/
cunt aliquē ad vouendū: iuran/
dū vel pmittendū: apud eos eli
gere sepulturā: vl' vt ia electā vl
terius nō imutet. de penis. cupi
entes. in dem̄. Duodecimus de
bis q̄ sacerdotē cogūt celebrare
in loco inf̄dicto: vl' ad audiēdū
excōicatos vocāt vel inf̄dictos.
vel phibēt ne mōiti exeāt. ō sen.
excō. Hauis. i de. Tredecimꝰ: q̄
saracenis arma ad expugnādū
xp̄ianos deferūt: vel cōciliū vel
auxiliū dāt i dispēdiū terre san/
cte. de iudeis. Ita quoꝝūdam.

Casus Episcopales
nunc sequūtur.

Casus ve/
ro epi q̄ notant̄ p Jo
an. an. i. xij. glo. si eps.
de pe. z remiss. li. vi. Si ex
cōicatōe. vt ō sen. ex. nup. Se/
cūdus: ponere pnias blasphe/
mātibꝫ nomē dei z sctoꝝ eius. ō
dericꝫ maledicis. c. ij. Tertiꝰ: ab/
soluere sacrilegos. ō sacrilegijs.
c. ij. Quartꝰ: ꝓmutatio q̄rūlibet
votoꝝ. ō voto z voti redēptōe.
c. j. Excipit̄ tñ votū terre sancte.
Quintus: depositio male abla/
toꝝ i certoꝝ vl' etiam certoꝝ: qñ
nō exīstūt ibi q̄bꝫ faciēda ē restī
tutio. de iudeis. cū sit. Sextꝰ: pe
nitentiā ponere illis q̄ mr̄imo/
niū clādestine ꝯxerūt: vel ꝯ inf̄/
dictū eccl'ie. vt de mr̄imonio cō
tra interdictū eccl'ie ꝯcto. in de. c.
j. z vl. Solēt etiā reseruari epis
pnie oīm publicanoꝝ z oppsso/
rū pueroꝝ ex ppositō vel casu.
Item homicidiū vl' falsuꝫ testimo
niū falsarij instrumētoꝝ. Item p/
iurus: incestꝰ: coꝛruptor moniā/
liū: vl' coeūtes cū bruta: z his si/
milia. Et breuit̄ itelligas q̄ q̄tu
oꝛ sunt casus ō iure epales: put
determinat Bñdictus. ix. Primꝰ
est occisor clerici: ppter qđ incur
rit irregularitatē. Uñ eps pt ab
soluere clericū ab homicidio: sed
nō ab irregularitate. Uel potest
absoluere clericū a pcto. q̄a cele

bꝛauit in eccl'ia interdicta. ſꝫ nō ꝑt absoluere ab irregularitate in ꝑcta. Scōs. d̄ incendiarijs: qd̄ tm̄ intelligē anteq̄ſ sunt publicati. Tert⁹ vbi ē indicēda ſolēnis pnīa. Quart⁹ vbi q̄s īcurrit maiorē excōicatōez Idē ād papa declarat q̄nq; casus esse ꝑales de ꝑsuetudīe appbatos. ⁊ p̄m⁹ ē homicidij volūtarij. Scōs falsarij. Tert⁹ violatoꝛis eccl'iastice libertat. Quart⁹ violatoꝛ eccleſiastice emunitat. Quint⁹ ſoꝛtilegi ⁊ diuinatoꝛ vt. xxvi. q. j. c. j. Incipit ſua bulla in q̄ ꝑdicta declarant. Inſ cūctas. ⁊ renouata est itez p ꝓcl'. viēnēſe. ī cle. dudū. d̄ ſepulturſ. Ultra autē hos casus pñt epi refuare ſibi alios. put videbit eis expedire. Sꝫ vt oīs tollat ambiguitas ponā casus tā de iure q̄ de ꝑsuetudine ad ep̄m pīnēt̄es. vt sunt iſti: homicidiū: ſacrilegiū: inceſt⁹: filioꝛū oppſſio: coitus cū moniali. Itē mulier coītus cū religioſo vl' ſacerdote. Itē vulnerās p̄rem vl' matrē. Itē defloꝛās ꝯginē vi oppſſam. Itē baptizās ꝑ ꝑam filiā ſine neceſſitate: vl' tenēs eā ad cōfirmationē. Itē fractoꝛ voti ſimpliciſ. Itē ꝓtrahēs votū ſimplex caſtitatis. Itē intrās religionem inuita vxoꝛe poſt copulā carnis Item hereticā p̄rauitatē tenens q̄ ād pcm̄ tm̄. Sil'r ſymoniac⁹ q̄ ād pcm̄ tm̄. qz irregularitas hmōi pīnet ad papā. Itez celebrās coꝛā excōicatis ſolēnit̄ in eccl'ia q̄ ad pc:m̄ tm̄: ſꝫ q̄ ad irregularitatē pīnet ad papā. Itē ꝓmot⁹ p ſalt̄ū ad ſacros oꝛdines. Itē oꝛdiat⁹ ab alīco epo ſine licētia ꝑ̄ij. Itē luxurians in eccl'ia ꝑſecrata. Itē coītus cū iudea vel pagāa. Itē ꝓcipiēs a ñ viro ſuo quē vir credēdo filiū ſuū ꝑſtitu ir eū ī heredē. ꝑiudiciū aliorū. Itē pcurās abꝛſum vl' ſterilita temi ſe vel ī alio. Itē cōtrahens ſpōſalia ꝑter mr̄imoniū cū alīq̄ marito int̄poſito ꝑtractu. Item ſcienter celebrās ī eccl'ia interdicta q̄ ad absolutionē pcī: ſꝫ q̄ ad irregularitatē ad papā. Itē ſoꝛtilegus: incātatoꝛ: necromāticus: exp̄imētatoꝛ. Itē ſcienter excōicatos ⁊ manifeſtos interdictos vl' etiaz vſurarios ſepelīēs. Itē clādeſtīe mr̄imoniū ꝓtrahēs Itē blaſphemus dei ⁊ ſctoꝝ. Itē incēdiar⁹. Itē ꝑiur⁹. ſodomita. adulī Item fornicās cū filia quā baptizauit vel ad ꝑfirmationē tenuit vl' auduit ꝑfeſſionē ei⁹. Itē celebrās ī altari in nō ꝑſecrato. Itez celebrās ſine ſacrīs indumētis. vl' omittēs aliq̄d idumētoꝛ. vt ſtolā vl' manipulū. Itē celebrās nō ieiunus Noꝛ aūt pnīe ponunt taxate in ferī⁹ p̄rticl'ari. Alij ꝙ casus p̄ iſtos ſūt d̄ autoꝛitate plebanoꝛ De ſatiſfactiōe q̄ ē tertia ps pnīe

Brauez

e ſatiſfactio ſm beatū Tho. ſup. iiij. di. xv. q. j. ar. iij. iniurie illate recōpēſatio

fm iustitie eqlitatē vel quātitatē Et intellige eqlitatē ꝓportiōis ⁊ non quātitatis. Sil'r Alb. in lib. Cur deꝰ hō. diffinit satisfactio/nē dicēs. Satisfactio est deo debitū put est honorē impēdere. s. rōne culpe cōmisse. Et iste diffi/nitiōes sunt satisfactiōis put est medicina ptēritoꝝ pctōꝝ: ⁊ pser/uatio futuroꝝ: sz put est pserua/tio a culpa diffinit sic ꝯz Augu. Satisfactio est causas abscinde re pctōꝝ: ⁊ eoꝝ suggestiōibꝫ adi tum nō indulgere. Circa quod sciendū q licet fm Bonauē. vbi supra. sine charitate nō posset se hō ꝓparare ad habēdā charitatē ⁊ faciendā satisfactionē. exq̄ im/possibile est sine ea deo placere: ⁊ opa eiꝰ acceptari a deo. ideo nō satisfactio sine tali grā est possi/bilis. Itē ꝓsulēdū est penitētibꝫ q eoꝝ pniam ipis iniunctā sine mortali pctō ꝓpleāt. qz alias ds ab eis exigit penā. Nā satisfactio facta in pctō mortali ⁊ si soluit penā debitā: nō tn meret grām. vt dicit doctor subtil'. vbi supra q. i. scdo principali. arti. iiij. Sz si queras vtrū hō pagēs pniam in pctō mortali iteꝝ facta ꝓfessio ne de illo pctō mortali: dz page/re de nouo vl' denuo ista pniaz iā pactā. vel an reuiuiscat ⁊ vale re recipiat illa pnia sic pacta i pec cato mortali: exq̄ iā post ꝓfessio/nē scdam erit i charitate ⁊ grā. In hoc sunt doctores diuersi. Nam scūs Tho. ꝑma facie dic. q non viuificant nec valēt ād sa tisfactionē illoꝝ pctōꝝ p q̄bꝫ agū tur: nec etiā ad meritū vite eēne. Dicit tn q satisfactiōes ille q re/linquūt post se effectum: postq̄z actꝰ trāsit nō oportet q reiterent vt ieiuniū dimittit post se debili tationē corpis. Elemosyna relin q̄t post se diminutionē substātie. Ille ꝛo q nō relinquūt post se ef/fectū: oportz vt reiterent. vt est ozo Et his ptz q q̄ ieiunant ꝑ pctis exītes i mortali pctō n debēt vl tra ieiunare vl' elemosynā dare: si q̄ orāt in pctō existētes tenent repetere horas ⁊ supplere eas. ⁊ istā opinionē appbāt doctores Doctor tn subtil' fauorizat pctō ribꝫ dicēs q q̄ vere penitet ⁊ reci pit satisfactionez ꝓdignā sibi ab eccl'ia impositā: claue nō erāte: quantūcūq̄z peccet postea ⁊ reci diuet nunq̄z renebit nisi ad illā vnicā satisfactionē adimplendam. Et si eā impleat i charitate: melꝰ est qz nō tn soluit penā: sz etiam meret grāz. Sed si ipleat pniaz volūtarie extra charitatē: soluit q̄ dez penā: sz nō meret grām: qz nō est satisfactio recōciliās neq̄z placās. Un subdit q si hō mag/nā partē satisfactiōis adīpleuit i mortali pctō. ⁊ postea iteꝝ pe/niteat ꝺ pctō nouo. nō ē iterato imponēda pnia ꝑ pctō ꝑmo de q̄ satisfecit: licet extra charitatē: sz tn de nouis pctis q̄ fuerūt cau/sa q ista satisfactio fuit mortua. Et hanc determiationez sequit

Johes parisi. ibidē. q. v. dicēs z dans hui⁹ dicti rōnē satis pul crā. Quia exq̄ extra charitatē suf ficit satisfactio iuolūtaria ad pe nitentiā peti. multo magis satis factio volūtaria dz sufficere Exē plificat ipe. Si alicui offendēti regē: offense regis corresp̄deat p̄cise fm legē man⁹ abscisio. si isti inuito abscinderet man⁹ satz pa tit: z intantū sufficit regi q fm iu stitiā nō dz vltriorē penā exige re: z rn̄ nō recipit eū in grām vel amicitiā. Multo aūt magis suf ficeret p puniriōe culpe si aliqs sibi debitā penā infligeret: lz nō esset in gra vl' amicitia illi⁹ iudi cis offensi. Exq̄ seq̄tur q si talis ꝓpter nouū petm̄ dānaret ante qz ꝓpleuisset totā pniaz sibi ip̄o sitā: puniret i iferno rpaliter pena sibi coꝛrn̄dente: q̄ nō fuit h̄ solu ta. z post tps aliq̄d non puniret ampli⁹ tali pena: sicut dicimus de veniali. qz moꝛtēs i veniali si mul cum moꝛtali nō puniret ex naliter p̄o veniali: sed tempoꝛa liter. p̄o moꝛtali ꝙo eternaliter. Dec doctoꝛ subtilis. Sunt au tem tria opera satisfactoꝛia scilz elemosyna: ieiuniū z oꝛatio. Per ieiuniū intelligunt omnia carnē affligentia. vt sunt maceratiōes afflictiones: flagellatiōes: z pere grinationes. Per elemosynam omnia opera misericoꝛdie coꝛpoꝛalia. Per oꝛationē omnia ope ra spiritualia misericoꝛdie. Per ieiunia homo reuocatur a con cupiscentia carnis. per elemosy nam a concupiscētia oculoꝛum. z per oꝛationem a superbia vite. Per ieiunium oꝛdiat homo ad seipsum. per elemosynam ad p xīmum z per oꝛationē ad deum. Per ieiuniū fit satisfactio de bo nis coꝛpoꝛalibus. per elemosinā de bonis tempoꝛalib⁹: z per oꝛa tionem de spiritualibus. Licet autem singula istoꝛum cum sin gulis peccatis appꝛopꝛientur ꝓpter conuenientiam. tamen quodlibet illoꝛum ꝓ quolibet peccato satisfacere posset scm Tho. Dicit em̄ doctoꝛ subtilis. q. j. sco ꝓncipali ar. xxx. q tal' coꝛ rn̄dētia nec ē d ꝓgruo: nec d ne cessitate i singul' casib⁹. sicut ptz in paupib⁹. Nec pauper ē ꝓgruū nr̄ necessariū inūgere aliq̄d isto rū si ē insufficiens ad ea: vt si est paup qui nutrit laboꝛe: z q die non laboꝛat caret victu: z si ieiu naret ip̄oꝛtēs redderet ad laboꝛē Nec oꝛōni vacare p̄t laboꝛe las sat⁹: vl' a foꝛtioꝛi nec elemosinis Isti inūgendū ē: vt istū laboꝛez: subeat i remissiōez pctoꝝ: itēdēs illū ad hūc finē referre: saltē q̄s qz occurrat sibi oppoꝛtunitas a liquā aliā satisfactionē soluēdi. Exh̄ dctō habes q homo pctoꝛ libēter sustinēs defect⁹ tpales z laboꝛes a deo in eū pmissos vel tribl'atiōes satisfacit p illa p pec cat̄: exq̄ eis ꝓsentit z aliē satisfa cere vl' penitere n̄ p̄t. Ita d tho. vbi supꝛa. dist. xv. q. iij. ar. ij. Et

hoc etiã sepi⁹ esset ꝑdicandum paupibꝫ ⁊ defectuosis. ne deficerent ⁊ desperarẽt de pcis videntes se imporẽtes ad peragendũ penitentiã eis iniunctã. Siꝛ diues qui lapsus est pctõ carnis: si adeo delicat⁹ est ꝙ nõ velit ieiunare: nẽ macerationẽ carnis subire: vl' ꝑsumptio est ꝙ si sibi ꝑponeret abũceret eã: ⁊ ita iã nouo pctõ peccaret: iudicãdus est ad oratiõnẽ vel elemosynã. ⁊ imponendũ est ei qđ libẽter accipit: ⁊ qđ credit ꝓfuerãtius ad implere. immo si nullã vellet accipe penitentiã ⁊ haberet displicẽtiã de pctõ: ⁊ firmũ ꝓpositũ nõ peccãdi vel abstinẽdi. nõ est remittendus. vacu⁹ ⁊ absoluẽdus ne cadat in desperatiõez: ꝫ iniãda ẽ pnia ei q̃ est p pcis illis imponẽda. ⁊ ꝙ eã in se: vel in eq̃lente studeat adiplere: alioq̃n soluet ad plenũ in purgatorio. Hec sentẽtia satꝫ ꝓsonat dctõ xpi. Mat. xij. ⁊ Isa. xlij. vbi dicit arũdinem quassatã nõ ꝓfringet: ⁊ linũ fumigãs nõ extinguet. Arũdo q̃ssata est pctõr quassat⁹ tẽptatiõibus ⁊ peccatis: ⁊ linũ fumigãs ẽ linũ nimis humidũ: tũ habens aliq̃d de igne charitatis: ꝫ extinguit ꝓ duritiã sacerdotis: sed cũ ad aliq̃d minus difficile obligat tunc nõ extinguit. Sed dicatur sibi ꝙ oporteret eũ ꝫ vl' ibi penaz ꝓsoluere: ⁊ ꝙ faciat tãtam pniaz q̃ntã ꝫ dz ꝓ pctis reddere. alias acrioꝛ alibi ab eo exigetur. hec Scot⁹. Dicit ꝑe. de tha. dis. xv ⁊ Tho. ibidẽ. q. iij. ꝙ alt' ꝓ altero ꝑt satisfacere si est ĩ charitate: qñ ille cui iniũcta est pnia eã exple re cõmode nõ ꝑt. ⁊ hoc quantũ ad absolutionẽ debiti: ꝫ q̃ntum ad exactionẽ causaz pctõz ꝑcedentiũ: ⁊ inquantũ pnia est medicina ꝓ pctis: vn⁹ nõ potest satisfacere ꝓ altero. Dicit tñ Tho. ꝙ nullus dz ꝓmittere satisfacere p aliũ: nisi appareat defect⁹ corporalis vel spũalis. ꝓ quẽ nõ sit ꝓmpt⁹ ad portandũ onus pnie Dicendũ ẽ ergo his q̃ satisfactionẽ p se alijs ĩponũt. ꝙ si ambo negligẽtes fuerint ambo puniẽtur. vn⁹ ꝓ pcãto ꝓpo. alt' ꝓ omiss satisfactiõe ad quã se obligauit

De penitentijs iniungendis ꝑm canones.

Estat nũc

r de penitẽtijs iniũgẽdis ꝑm canones taxatis. Circa qđ ꝓncipaliꝫ est videndũ. ꝙ licet pnie sint arbitrarie. vt dicet infra. tñ in publicis pcãtis seruãde sunt taxate ꝓ canones. licet debeat haberi suspect⁹ ad circũstãtias criminis: ⁊ ad qualitatem. ⁊ quãtitatẽ psone: dignitatem officiũ: pauptatẽ: debilitatem ⁊c. Ut tñ non ignorem⁹ penitẽtias taxatas: cũ tps incurrentiꝫ ĩponẽdas: notãde sunt aliq̃ regule: que canones penitentiales ab alijs appellant. Primus canon. ꝙ ꝙlibet mortali pctõ pe-

nitētia sept̄ annoꝝ est in ūgen/
da. vt. xxxiij. q. ij. hoc ꝑm. r. cap̄
sequēti. r xxij. q. j. c. p̄dicandū.
in glo. r. lxxij. dis. p̄byter. Et trō
est. qz sicut p̄ petm̄ mortale septi
formē grāz spūsscti amittim⁹. sic
etiā eas p̄ sept̄ annos reꝯram⁹
Hoc tn̄ verꝝ est p̄ publico r gra/
ui pcō: pēnis circūstātijs. Se/
cūdus si p̄ byter fuerit public⁹
fornicator. x. annis peniteat īclu
sus sacco indut⁹. tribꝰ mēsibꝰ cō
tinuis a vespa ad vesperā pane
r aq̄ vtat: exceptis diebꝰ dn̄icis
r festiuis. q̄bꝰ annis expletꝫ pōt
eū ep̄s ad p̄sbtinū reuocare sta/
tum: de q̄ multū hr̄. lxxij. dist. c.
p̄s byter. qd̄ nō scripsi. ꝓpter diū
epoꝝ q̄ in hoc sunt remissi: r po/
tius ad penā pni. Tert⁹. sacer/
dos cognoscēs filiam spūalē: scz
quā baptizauit: vl' ꝓfessionē au/
diuit. xij. annis peniteat. ep̄s ꝓ
xv. annis peniteat. Mulier ꝓ
si est soluta: tradēda est religioni
rebꝰ suis paupibꝰ erogatꝫ. xxx. q.
j. Si q̄s sacerdos. Et sic ptz. vt
dicit glo. i. c. p̄dicto q̄ magis pec
cat sacerdos cognoscēs filiā spi/
ritualē q̄z alteri⁹ vroꝛē. qz p̄ hoc
imponit penitētia. xij. annoꝝm
Quart⁹: si q̄s ꝯ naturā peccat.
si clericus est deponit. vl' ad reli/
gionē reducit. si laic⁹ excōmuni
cat: donec peniteat. Penitentia
aūt sua est sept̄ annoꝝ. Et idez
est p̄ incestu: xxxij. q. ij. Hiꝑm. r. c.
sequēti. Quint⁹. sacerdos q̄ inf/
est clā destinis nuptijs siue ban
nis: tribꝰ annis suspēdit̄ur. ō clā
destina desponsatiōe. Cum in hi/
bitio. c. i. Sext⁹. si quis votum
simplex violauerit. s. qz ꝑmisit ī
secreto vroꝛē non ducere vel co/
ram aliq̄bꝰ socijs: r postea duxit
tribꝰ annis peniteat. xxvij. dis. si
vir. Septim⁹. si quis excōicat⁹
celebrat: tribꝰ annis feria secūda
quarta r sexta a potu: alias vino
r a carnibꝰ dz abstinere. xi. q. iij
de illis. Octau⁹. Qui aliū in iu/
ste accusat ad mortez. vij. annis
peniteat si vitā ꝑdiderit. Si ꝓ
membrū: per tres annos peni/
teat. vt de accusationibꝰ. c. accu/
sasti. Nonus. Qui filiā suā spiri
tualē vel cōmatrē cognoscit. per
vij. annos peniteat. xx. q. ij. nō
oportet. Decim⁹. Si q̄s despō/
satam alij duxerit. cā dimittat. r
xl. diebꝰ ī pane r aq̄ ieiunet. r pe
niteat per. vij. sequētes annos.
despō. duoꝝ. accepisti. Undeci
mus. Qui cognoscit duas ꝑma
tres vel sorores. vij. annis peni/
teat. xx. q. iij. Si pater. Duode
cimus. Homicida volūtar⁹ si/
ne spe restitutōis deponat̄ r. vij
ānis penit. l. di. miror. Si est ca/
sual' p. v. ānos peniteat. l. di. c. si
q̄. r. c. si q̄s. r. c. eos. Et hec oīa
intelligas. si potuit euadere ho/
micidiū r non euasit. Nam q̄ se
r suas res liberādo fures q̄ capi
nō poterāt occiderit: pniam age
re nō tenet̄: nisi voluerit. Si tn̄
hoc facit in necessitate cuitabili:
duos annos peniteat. dist̄. l. de.

his.licet si esset ineuitabil'in nullo ei imputaret.l.dist.Quia te.qō tñ est vez quo ad pcm̄.sz q̄ ad cautelā t innocētiā suam eccl'ie ostendēdaz:bonū est penitere.ō homicidio.c.ij.§.fi.xxxiij.q.ij. In lectū.xxxij.q.iij.excōmunicatozum. Si quis tñ i stultricia vl' infirmitate vl'furiositate occidit: non imputat ei.iij.q.ix.Indicas. xv.q.j.aliq̄s.t.c.illa.t.c.si quis. Si autez causa discipline sicut mgr̄ scolariū incaute occidit:imputat ei:t deponitur:si est sacerdos.de homicidio p̄esbyteroz t.xv.q.v.si q̄s nō iratus Sed t q̄s ligatū latronē interficit:deponit.de homicidio.suscepimus.

Tredecim⁹.Matrem occidens decez annis penitear:fm formā satis aspera:q ponit.xxxij.q.ij. latoz̄.vbi dicit q̄ p̄mo anno ecclesiā non intret:sz ante fozes ecclesie ozet.Post annū vo intret eccl'iam stās inter audiētes:t nō cōmunicet nisi cōpleto termino. oblatiōes eius nō volūtarie accipiant nisi post septem annos. Et per hos decē annos non comedat carnes.nec potū.alias vinum bibat.exceptis diebus dominicis t festiuis diebus a festo pasce vsq̄ ad festum pentheco stes.Et nō vadat alicubi nisi pedester.feria secūda quarta t sexta ieunet.sed tñ nō separat ab vxoze:propter periculū adultez rij.Decimusquart⁹. Uxoricida oīb diebz quibz penitet nō dz vti carnibz:nec potu:alias vino: nisi in pasca t natali dominī:in pane t aqua t sale:vigilijs orationibz t elemosynis penitentiā agat.arma non sumat: vxorē nō ducat:balneo non vtatur: conuiuiū letantium non intret.in ecclesia post ostiū stet:non cōmunicet in vita:sed in morte tm̄. vt patz.xxxij.q.ij.admonet. Et itelige q̄ maioz penitētia est vxoricide q̄z matricide.non q̄ maio⁹ est peccatū vxorē occidere q̄z matrem.sed q̄ pniozes sunt hoies ad occidendū vxozes q̄z matres: et ideo vt retrahant: grauioz eis pena iniungit.arg.xxxij.q.j.nō afferamus. Decimusquintus: Jugulans volūtarie puerum suum. dicit Raymundus.q̄ talis debet in monasteriū induci.si non habet alios pueros t vxorē grauioz ei debet imponi penitētia.s.septem annozum.Cum autem ex negligētia iugulāt cū parentes:ita q̄ ponūt eum in lectū suum sanum: t postea inueniūt eum mortuū:tribz annis penitent.quoz vn⁹ ann⁹ est i pane t aq̄ oīb feriis q̄rtis sextis t sabbatis.alij duo ieunādo feriā q̄rtā t sabbatū:sz sextā in pane t aq̄. de his q̄ occidunt filios.c.j.t.ij. Decimusext⁹. Periur⁹.al. dies ieunādo in pane t aq̄ p.vij.annos penitear.vj.q.j.q̄cunq̄z. Decimusseptim⁹. falsā mēsurā hns xx.diebz peni.i pa.t aq̄.de emptiōe t vēditiōe.vt mēsure. De

timuſoctauꝰ: q̄ deuorā l'monia
lē cognouit: decē annis peniteat
7 ipa ſil'r. xxvij. q. j. c. de filia. 7 c.
deuorā. Decimuſnonꝰ: ꝓſbyter cātans miſſam 7 nō cōicās:
anno vno penitere dz: 7 iterim
a celebꝫ: atōe miſſe ceſſabit. ō cō/
ſc. diſ. ij. relatū. Vigeſimꝰ: ſacerdos q̄ laicū mortuū cū palla al/
taris inuoluit: decē annis 7 q̄nq;
menſibꝫ peniteat. dyaconus ꝙ
triēnio 7 dimidio ſiue ſex mēſi/
bus peniteat. ō ꝙ ſc. diſ. j. nemo.
Vigeſimuſpꝫmꝰ: ſacrileg⁹ vio/
lans eccl'iam: ſeptē annis peni/
reat. xij. q. ij. de viro. Et pꝫo an/
no añ cimiteriū qd̄ violauit cō/
ſiſtat. Sc̄o anno añ foꝛes ec/
cleſie. Tertio anno ī eccl'ia. Et p
hos tres annos carnes non co/
medat: 7 potū: al's vinū. ñ bibat
niſi ī paſca 7 ī natali dn̄i: nec cō
munionē accipiat. In q̄rto āno
cōicabit: 7 tunc q̄nto 7 ſexto vſq;
ad ſeptimū āni. feria ſc̄a q̄rta
7 ſexta: a carnibꝫ 7 a potu abſti/
neat. Vigeſimuſſecundus. Parē
tes frāgētes ſpōſalia filioꝝ: p tri
enniū ſepent a cōione: 7 filij ſil'r
ſi ī culpa ſt. xxij. q. ij. ſi q̄ pntes.
Vigeſimuſterciꝰ: q̄ ducit illā ad
mrimoniū quā ꝑus polluit per
adulteriū: q̄nq; annis peniteat.
xxj. q. j. ſi q̄ vidua. Vicēſimuſ/
q̄rtꝰ: blaſphemās debet p ſeptē
hebdomadas agere pniam: f̄m
formā q̄ tradit. ō maledicꝫ. c. ſta
tuim⁹ Vigeſimuſq̄ntꝰ: ſacerdos
denudās ꝓfeſſionē alicuꝰ ꝙbo
vl' facto vl' ſigno 7c. ō q̄ infra di
ceť. 7 habeť ō pe. di. vj. ſacerdoſ
Vigeſimuſſextꝰ: piurus ſi liber
eſt. xl. diebꝫ p ſeptē āños ī pane
7 aq̄ peniteat. Si ſeruꝰ: trib⁹ an
nis. xij. q. v. q̄ cōpulſus. Vigeſi
muſſeptimꝰ: q̄ piurat in manus
epi: p tres annos peniteat. q̄ ve/
ro in manu ꝓſecrata: vno anno
peniteat. Qui ꝙ coactꝰ neſcā/
ens cētā graue pcm̄: trib⁹ qua/
drageſimis peniteat. hoc ē trib⁹
annis: q̄libet anno q̄dragīta di
es. xxij. q. v. q̄ cōpulſus. Sed q̄
ſcāter iurat vl' aliū iurare pmit/
tit: q̄ dragīnta dies peniteat ī pa
ne 7 aq̄: 7 ſeptē ſequētes annos
7 ſil'r cōſocij ſui. xxij. q. v. ſi q̄s p/
iurauerit. 7 ca. ſi q̄s cōiunctus. Vi
geſimuſoctauus: Diſcrepans a
cōſuetudine metropolitane ec/
cleſie in hoꝛis canonicis: ſeptem
mēſibꝫ cōione p̄uet: ſi ex ꝓcepto
hoc faciat. di. xj. c. ō hīs. Vigeſi
muſnonꝰ: ſoꝛtileg⁹ qua dragīta
diebꝫ peniteat. ō ſoꝛtilegꝰ c. j.
7 c. ex tuaꝝ. Qui āt aſpicit aſtro
labiū: vno peniteat āno. ibidem
Tricēſimꝰ: interfector ꝓſbyteri:
duodecim annis peniteat. vt. c.
ij. de pe. 7 re. Tricēſimuſpꝫmꝰ:
Incēdens domū: totū dānum
reſtituat: 7 trib⁹ annis peniteat.
codē ti. c. ij. 7 ō inīurijs 7 dam/
no dato. c. ſi q̄s domū. Tricēſi/
muſſecundus: cōmunicans he/
reticū neſcienter: annū peniteat.
Scienter: quinq; annis. Per/
mittēs autē hereticū cātare ne/

scienter missam: q̄ dragīta diebꝫ Si aūt in subuersionē fidei: tanq̄ hereticꝰ dānat: nisi decē annis peniteat. Si q̄s recesserit ab eccl̄ia ad hereticos fugiēs. xij. annis peniteat ꝑ formā. xxiiij. q. i. si q̄s dederit. Tricesimus tertius Qui nescienter cognoscit duas sorores: vel matrē ⁊ filiā vl̄ amicā et neptē: septē annis peniteat Si sciēter: ꝑpetuo carebit cōiugio. xxxiij. q. vnica. si q̄s. Trigesimus quartꝰ: cū bruto coiēs: plus q̄ septē annis peniteat. ⁊ idez ꝑ incestu. xxxiij. q. ij. h̄ ipz. ⁊. c. sequēti. Trigesimus q̄ntus. Patronꝰ res eccl̄ie dilapidans vno anno peniteat. xvj. q. vij. filiꝰ. Trigesimus sextus. Qui iurat pacē non facere cū ꝓximo: vno anno peniteat: ⁊ ad pacē redeat. xxij. q. iij. q̄ sacro. Trigesimus septimꝰ: Bis baptizatus vl̄ bis ꝓfirmatꝰ: septē annis peniteat. q̄rtā ⁊ sextā feriā īpane ⁊ aq̄: ⁊ cogetꝫ fieri regulariꝫ. de ꝓse. dist. iij. q̄ bis. ⁊. c. dictū ē. Sūt ꝑles alij casus qui apd̄ nos nō currūt: ⁊ iō de illis nihil posui. Hi aūt intelligendi sūt d̄ pnīa publica: ⁊ ꝑ petō publico. Circa q̄d sciēdū: q̄ lz illa pnīa sit taxata a canonibꝫ ꝑ manifestis pctis: ita q̄ nullo mō lz aliā īponere vl̄ variare: tñ epūs de his dispēsare p̄t: ex cā rōnabili: ispectꝫ circūstātijs ꝑsonaꝝ. vt dicit Leo papa. Penitudis tpa ꝓstituēda sī ruo iudicio: ꝑm q̄ ꝑspexeris aīos ꝓfitētiū eē deuotos. xxvj. q. vij. tēpora. ⁊. ca. h̄ sit. Idē dicit Hiero. d̄ pe. dist. j. mēsurā. Et ideo dico de occultꝫ pctis que ptinēt ad simplices sacerdotes: q̄ vbicūq̄ inueniāt taxatā pnīam ꝑ canones: nō mutent eā sine cā: ita tñ q̄ nō pdant ꝑ eā pctō rē. ꝑm h̄ intellige illud q̄d cōiter d̄r: sed male intelligit: q̄ pnīe sī arbitrarie. de pe. ⁊ re. Deus q̄. ⁊ de sortilegijs. c. ij. glo. ij. vbi d̄r: q̄ pnīe tps arbitrariū est. q̄d intelligit glo. vltra illud qd̄ iam ius taxat: ⁊ si ius taxauit vnū annū pnīe: ⁊ delictū exigit plus. hoc ē ad sacerdotꝫ arbitrium ꝓcessū. Idē dī d̄ cle. excō. latores. Et dixi notāter q̄ sine cā nō debz per quēcūq̄ sacerdotē mutari pnīa taxata: q̄a ex cā pōt bñ moderari ꝑ simplicē sacerdotē: q̄ dispensare p̄t ꝓ canones taxantes talē pnīam. vt d̄ iudicijs At si clerici. in glo. super ℟bo. d̄ adulterijs. vt ibidē notāt doctores. Pro isto tñ sciēdū: q̄ hodie multi sumserūt occasionē erroris ex isto dicto q̄ d̄r. pnīe sūt arbitrarie: ⁊ ꝑm arbitriū sacerdotis imponēde. ⁊ iō ꝑ meliori istiꝰ. dicti intelligētia aduertēdū ē: q̄ sic dicit sctūs Tho. sup. iij. dist. xix. q. ij. ar. iij. Si q̄s ꝑter modum ꝓncipal' agentis vti sua ꝑtāte ꝑsumpserit: nō ꝓseqūtur effectū. ꝑm Dyonisiū. ⁊ ꝓpterea tal' ab ordīe ⁊ officio diuino auerteret: ⁊ culpā incurreret. ℟bi gra. si ministet medici alit̄ adhiberet me/

dicinam egroto q̄z p̄cepit medi/
cus: grauiter tal' offenderet me/
dicū ꝛ etiam egrotū. Et q̄ peni/
tentie satisfactorie sunt medicie
p peccatis infligēde: vnde sicut
medicine in arte determinate nō
omnib⁹ ꝓpetūt. sed variāde sūt
ꝑm arbitriū medici: nō ꝓprīā vo
luntatē sequētis: sed artē medici
ne: ita pene satisfactorie determi
nate in canone non cōpetūt om
nib⁹: ſz variāde sunt ꝑm arbitriū
sacerdotſ: diuino instinctu regu
latū. Hec Tho. Vide g̃ q̄cunq;
iudicas ꝑm caput tuū inūgēdo
pnīas: nō taxatis debitis circū/
stantijs. q̄ in magno piculo es:
decipies te ꝛ ꝓfitentē. si arbitra/
ris aliē pnīaz q̄z spūſſctūs eā di/
ctauit illi ꝓfitēti imponēdā. Un̄
dicit ſctūs Tho. di. xx. q. ij. ar. ij.
q̄ q̄litercūq;z habeat se sacerdos
vel diuertat se in officio sacroz.
nihilomin⁹ pcōz pmanet reus
ad quātitatē eiusdē pene. ꝛ ideo
si eā hic nō explet: exiget ab eo in
purgatorio Sacerdos tñ discre
tus: vt dicit idē: penā imponēs
minoz̄ etiā ex industria: plus p
dest confitēti q̄z nocet. q̄ forte a
magnitudie pene posset a pnīa
agēda ipediri. q̄ diuin⁹ amoz q̄
i eo icipit ꝛ paulatim ꝓfortat: ex
citabit eū postea spōte ꝛ exꝑpa
volūtate ad plura opa miſericoz
die q̄z sacerdos ip̄osuit. Sed cir
ca h̄ sit sacerdos caut⁹. vt tūc h̄
faciat q̄n p̄sumit de ꝓfitēte vt h̄
faciat. Videat ergo sacerdos ꝛ
caute pſpiciat q̄ vbicūq;z pena a
iure expreſſa est: nō obmittat eā
imponere: nisi necessitas vl' alia
causa rōnabil' aliō suaderet. vbi
aūt nō ē pena iure ip̄osita ꝛ exp̄ſ
sa: ibi arbitrio suo eā statuat ꝑm
q̄ viderit expedire: nā ex eā p̄t eā
aggrauare vl' mitigar̄. vt dt glo.
de pe. di. j. mensuram. Ad idem
facit Archi. l. di. ō his. Sed for/
te q̄reres. q̄d si nunq;z arbitrat⁹
est: ꝛ minoz̄ penā imponat q̄z
debeat: nunq̄d ille ꝓfitēs secur⁹
est: vl' an residuū exigetur ab eo
in purgatorio. Ad q̄d mideo fz
glosaz. iij. de pe. di. j. mēsuraz. q̄
si est ei⁹ ordinarius iudex siue sa/
cerdos parochialis: ꝛ facit h̄ aio
dispēsandi: sufficit illa penitētia
modica ad delendū pctm̄. Si
aūt p̄ enoze est ip̄osita: ꝛ tm̄ ab il
lo penitēte credebat penit⁹: suffi/
cit illa minoz penitētia ad pctm̄
delendū. dūmodo penitēs q̄ eā
recipit. maioze sūsape est parat⁹
si sibi ip̄oneret. de pe. di. j. Quē
penitet. ỹ. Sed q̄. Si aūt crede
bat eū imperitū: i culpa est peni
tens: aut ꝓfitēs. q̄ pinioz̄ nō re/
q̄siuit. Et h̄ est ꝓ illos q̄ ip̄etrāt
licētiā ꝓfitēdi alibi a suis pleba
nis: ꝛ ꝓfitent̄ impit⁹ sacerdotib⁹
vel monachis ad hoc nō electis
nec appbatſ: ꝛ tales se decipiūt
Nam dicit Augusti. de penitē/
tia. Qui vult ꝓfiteri pcā sua vt
inueniat grām q̄rat sacerdotem
scientē ligare ꝛ soluere. ne cū neg
ligēs circa se sit: negligat ab illo

qui cum misericorditer monet & petit. ne ambo in foueā cadant: q̄m stulte errare voluit. Et subdit. Qui ergo cōfiteri vult oīno p̄fiteat sacerdoti meliori quē inuenire p̄t. Audiat aūt vnusq̄sq; p̄fessor: taliter q̄lib̄ sibi placuerit pn̄iam īponēs q̄d sibi dicat per b̄tm̄ Hiero. & ponunt hec ꝟba xxiij. q. j. nō afferam⁹. vbi dicit. Nō afferam⁹ stateras dolosas vbi appēdam⁹ q̄ volumus dicentes. h̄ grane est. h̄ leue ē: sz afferam⁹ diuinā staterā ex scripturis sc̄is tanq̄ thesaurz dñicz & in illa q̄d sit gn̄e⁹ attēdamus. Hec Hiero. Ex q̄bꝫ ꝟbis vides q̄ ille penitēcie q̄ imponunt erronee & alit q̄z sint īpositē iure dicunt dolose & temerarie. hoc ē q̄ dicit Greg. d. pe. di. v. falsas pn̄ias. vbi dt. Falsas pn̄ias esse dicim⁹. q̄ nō ex m aut̄itatē sc̄tō-rū patz. p q̄litate criminū impo-nunt. Un dt glo. q̄ si certa pena statuit: & tm̄ minor īponit. falsa ē pn̄ia. nisi ex causa tēperet. vt dz xxvj. q. vij. Tēpora. vbi dt Leo papa: q̄ tpa pn̄ie habita moderatiōe p̄stituēda sunt iudicio sacerdotis put p̄fessores penitentiū aīos p̄spexerit esse deuotos. Hoc est q̄d ꝯcludunt doctores finaliter q̄ tūc tm̄ ex causa. s. necessaria pn̄ie codē modo q̄ dictum est arbitrarie p̄nt dici. s. p̄sidera-tis circūstātijs p̄sonaz: tempoz locoz: etatū: qualitatū crimis: & aliozz. put dz de pe. di. v. Consi-deret. Circūstātie aūt ille notantur in illo ꝟsu. Quis q̄d. vbi. quibus auxilijs. cur. quō. q̄n. Hoc ē dicere: q̄ licet p aliq̄ crimie a iure rarak pn̄ia septēnis. si tamē sacerdos videt p̄sonā pauperē: debilem: vel nimis senē: vel nimis iuuenē: vl̄ multū nobilē: vel locū in quo morak. sicut castrū vel curiā p̄ncipis nō esse aptū ad pn̄iam agendā sic a iure expssam. vl̄ videt tēpus nō esse ꝯueniens p̄p̄ nimios labores tūc instantes. in his casibꝫ p̄t p̄fessor moderare pn̄iam in toto vel in parte: put notak in glo. xxij. q. iij. Si his. Et hoc intellige q̄n p̄ritū sufficiēter viderit pctōrez. Sz dicere-s. tm̄ Gregor⁹ in omel. dicit. & ponit in. c. p dicto. Si is q̄ plat⁹ est dñico debitori culpas impune dimittit. nō mediocriter p̄fecto offendit q̄ debita celestis regis & dñi sua p̄sumptiōe resoluit. Similit. j. glo. xxvj. q. vij. h̄ sit posi-tū. dicit. q̄ nō p̄t sacerdos totū dimittere sine aliq̄ pn̄ia. Et idez de pe. dis. i. c. mensurā. & c. si peccatū. & xxvi. q. vij. Tpa. & xv. q. vij. hi qui. Tu dic q̄ oīa illa loquunt de illo q̄ non est p̄rit⁹ sufficiēter. vl̄ de illo q̄ p̄t agere penitentiā cōmode. Talibꝫ em̄ sacerdos ex toto nō p̄t dimittere: & grauiter peccaret remittēs. quia sic se oneraret peccatis alienis.

De restitutione ablatorum in satisfactione.

Et qz vt dicit sctūs Thom. restitutio male ablatoꝝ licet non sit satisfactio: nec pars eius: est tñ preambulū ad satisfactionē. qz nō est aliud nisi cessare ab offensa. ideo ꝺ ipa aliqua subiungā. Sciendū aūt q homo nec deo satisfacere: nec recōciliare potest: q rem detinet alienā. Ideo ante omnia q alienum recepit z detinet si vult digne penitere pmo ꝺz oia illa restituere si potest. Si aūt nō pōt sufficit volūtas restituēdi cū tanta restitutōe quāta possibilis est fm cōditionē vtriusq; ad arbitrium bonoꝝ. Unde nota q si q̄s aufert alicui famā inrēcione infamādi eū: tenet ad restitutionē fame. dicēdū se falsuꝫ dixisse si falsum dixit. Si ꝺo vez dixit z nō fuauit modū fraterne correctionis. dicat q ꝫ dixit nō intendēs eius bonum. Iré ablationē ꝺgnitatis restituat ad arbitriū bonoꝝ. vel si est pena statuta in ciuitate: illā soluat. Sil'r ad ablationē mēbri: vel primationē vite alicui: fiat restitutio fm ꝓsuetudinē vl' statutū cōitatis vl' terre. Tenet etiā satisfacere pueris z vxori interfecti. qz abstulit puerꝫ pręz. z vxori maritū. q̄ eos nutriebat. Unde illud dānū inde pueris ꝺz eis tunc restituere fꝫ statutū. Ex qz vt dicit doctor subtil' xv. di. q. iij. Ex q̄ oia illa vir aliqs pt recōpēsare condigne: expedit ret sil'r aīe cuiuslibet homicide: vt solueret per passionē volūtariā. vt. s. occideret p homicidio. Unde dicit q oportune positus est in multꝫ cōitatibꝫ. vbi est statutū lex talionis in causa homicidij. nec seruat vt lex mosayca: sꝫ vt euāgelica. de qua Mat. xxvi. Oēs q̄ acceperīt gladiū: gladio peribūt. Item si aliqs alii impedit de pbēda ꝓsequenda si facit animo ledendi ipsum: tenet ad restitutionē. nō quantū valebat prebenda. qz nondū eandē fuit ꝓsecutus. sꝫ pēsatis cōditionibꝫ vtriusq; ad arbitriū bonoꝝ. Nā si fecit. qz indignꝰ erat ille quem impediebat. vel vt de meliori p/uideret iuste fecit: nec tenet restituere. Non solum autem qui accipit: sed etiā qui fauet accipienti tenet ad restitutionē. vt illi qui nouem peccatis alienis consentiunt. Nā qui iuuat facere: tenetur ad restitutionē eoꝝ. Sil'r q̄ ꝓsulit facere: ita q sine eius cōsilio nō fuisset factū: totū restituat. alias restituat quantū nocuit p se. Similiter adulator laudans raptorem quare ipse rapit alias non rapturus: tenet in solidū. i. in toto sicut principalis. Similiter participās in crimīe furti vl' rapine tenetur in solidum sicut principalis. Similiter participans in re furata vel rapta tenetur restituere eā: z etiā q̄ eā sciens emit vl' recipit. Sil'r q̄ videt fur

tum fieri ⁊ tacet: cū ex officio te/neat reuelare: teneat ad restitutionem. alias non. Sil'r q̄ non phiber cū tñ teneat ex officio. Sil'r q̄ scit rē vbi iacet ⁊ nō vult reuelare. si tñ p̄cipalis satisfecit: alij nō tenent. fm Ray. ⁊ fm Tho. sc̄da sc̄de. q. lxij. ar. v. Cū aūt spoliati ignorant tunc distribuent res in pios vsus p̄o pauperib⁹ illius loci vbi rapina est facta. vel p ecclesijs eiusdē loci: ⁊ hoc si nō apparet heres su⁹. q̄z si apparet illi fiet restitutio. Si etiam sit absens cui fieri d̄z restitutio d̄z ei trāsmitti: si cōmode fieri potest. alioq̄n i loco tuto d̄z reponi ⁊ cōseruari p eo. fz Thom̄. vbi sup̄.

Cautele ex pte p̄fitēt̄ fuāde.

Primo ca

p ueat p̄fitens ne diuidat cōfessionē: vtpu/ta dicēdo vnā partē pcātōz cōrā vno sacerdote. ⁊ aliā cōrā alio: fz integraliť p̄fiteat oīa vni. de pe. dist. v. c. j. Nā alias p̄fessio esset falsa ⁊ ficta ⁊ in ea nihil dimittit. Juxta illud. Larga dī pietas venia nō diminuit. Aut totū aut nihil ppiciādo dabit. Si tñ p̄fitēs q̄s cōrā vno sacerdote nō recordabat alią pcātā q̄ postea reducēs memorie vadit ⁊ p̄fitetur cōrā alio: nō est diuisio p̄fessionis nec opt̄z vt reiteret p̄fessionem p̄us factā: fz dicat in gñali q̄ cū alia multa sit p̄fessus h̄ fuit oblitus. Ita d̄t san. Tho. in. iiij. dist. xvij. q. xiij. ar. iij. Multi aūt indiscreti arguūt alios q̄ tunc nec isti nec illi cōfitent: qđ fieri oīno nō d̄z. Nā sic cōrā plumbo p̄fitētes si faciāt eo ppōsito vt multiplicēt eis itercessores ⁊ oratores ad dēū. aut vt sic cōrā plumbo cōfitētes eadē pcātā maiorē ruborē habeāt: cōmēdabiles sunt. Utile nāq̄z est taliť p̄fiteri pluribus p̄pter maiorē verecundiā habendā q̄ est magna pars satisfactionis Et pōt esse tā frequēs p̄fessio q̄ etiā tota pena tolleret. Nā dicit tho. di. xviij. q. iij. ar. iij. q. p absolutionē sacerdotis nō solū culpa dimittit: fz etiā de illa pena q̄ in purgatorio deberet aliq̄d dimittit: vt minus i purgatorio puniatur absolut⁹ decedēs ante satisfactionē q̄z si añ absolutionē decederet. ⁊ sic p̄tute passionis xp̄i sine p̄eiudicio diuine iustitie d̄ penis singulorum pportionabiliter aliquid dimittitur. Et subdit. Non est inconueniēs si per frequentem confessionē etiā tota pena tollat: vt peccatū omnino maneat impunitum p quo pena christi satisfecit. Hec sctūs Thom̄. vbi sup̄ra. ar. iij. Utile est etiā sic confiteri pluribus. q̄z quilibet confessor tenetur orare p̄o suis confessis: ⁊ cōrū memoriā in missa facere: saltē generalē Verūtñ rep̄hēdēdi sūt p̄fitētes q̄ nūciūt ista peccata. postea alii

de nouo itez cōmissa ꝓfitentur: verecūdātes ꝓre ꝓfessore ꝓ eo q itez eadē prius ꝓfessa postea cōmiserint. Ūñ inducēdi sūt ne hoc faciāt. q̄a cōfessor nouit eoꝝ fragilitatē: vñ nō ꝺz īpurare Scḋo caueat ꝓfitēs ne mentiat. nc. s. plus dicat q̄z res se hꝫ: vel minus. q̄a fꝫ Augustꝰ. 7 sanctū Thoꝰ. si nō est pctōr: mentiendo fit peccatoꝝ. xxij. q. ij. Cū humilitatꝫ causa. Et hꝫ multum arguit illos q̄ causa humilitatis ꝺ se plus fingūt. vl causa hypocrisis minus dicūt. Tertio caueat ꝓfitens ne aliq̄d obmittat: licet ꝺubitet illꝺ esse peccatū mortale: sed dicat ꝓfessori totū q̄rendo an sit pctm̄ mortale: alꝫs peccaret mortaliꝫ: obmittēꝺo in tali ꝺubitatione ꝓfiteri. Quarto caueat ne obmittat iterare ꝓfessionē si ꝓfessus fuit sacerdoti q̄ cum absolvere nō potuit. vel si potuit nesciuit discernere. vel si ꝓfessio nō fuit integra. vt q̄a tacuit aliq̄ꝺ peccatū mortale: vel neglexit vel oblitus ē satisfactionem iniunctā in pnīa. Sīmiliꝫ si cōfessus est sine ꝓritione. puto habēꝺo ꝓpositū in iꝺē pctm̄ reuertēꝺi. In his enim casibꝰ tenet reiterare cōfessionē fm̄ Petrum. Sꝫ an recidiuās teneat cōfiteri pctā prīora. Thoꝰ. i. iij. ꝺis. xxij. q. iij. ꝺicit: q̄ ꝺirecte nō tenet nec in generali nec in speciali: sꝫ bene indirecte. s. tanq̄z illud sine quo sciri nō pōt ꝺebitus modꝰ satisfactionis. vñ tenet ꝓfiteri 7 notificare peccata ꝺimissa quantum sufficit. vt sciat que satisfactio sit ei imponenda. vt si ipse frequenter lapsum carnis passus est ex aliqua occasione: ita q̄ occasio ꝓ satisfactionē prescindatur: 7 similiter ꝺe aliꝭs peccatis.

Quinto caueat cōfitēs ne cōfiteat alieno sacerdoti. hꝫ est non ꝓprio. q: alienꝰ nō pōt cū absoluere vel ligare. ꝺe pe. 7 re. Omnis. Et ꝺe pe. ꝺisti. vj. Placuit. Licet em̄ oēs sacerdotes claues ligāꝺi atq̄z soluēꝺi accipiāt in ordinatione sua. nō tñ equaliꝫ rata est illa ptās ad q̄libet sacerdotes. Et illa potestas ita ꝓcessa eis est ligata quantū ad exercitiū: ita q̄ nō pñt eam exercere nisi ꝺet eis ptās iurisꝺitiōis ordinaria vel ꝺelegata ab ēpo vel a sede apl'ica fꝫ Johꝫ. an. in. c. Qis ꝓtest aūt ꝓpriꝰ sacerdos quaꝺrupl'r accipi. Uno modo ꝓ eo q̄ preest parochie. vt plebanꝰ q̄ hꝫ ptārez: sꝫ modo īferiori. Alio modo q̄ ꝑst modo superiori. 7 sic epꝰ est ꝓpriꝰ sacerdos oi homī sue ꝺyoceſ. 7 imediatꝰ. vt i. c. cū epꝰ. ꝺe of. oꝝ. li. vj. 7 i. c. vlt. ꝺe of. archi. fm̄ Host. Uel q̄ ꝑst mō ꝓncipalissimo. vt papa. Nā papa est ꝓpriꝰ sacerdos oīm̄ xpianoꝝ: 7 hꝫ plenitudinē potestatꝫ ꝺe auct. 7 vsu pal. ad honorē. 7 ꝺe fo. cōpet̄. c. vlt. 7. ix. q. iij. Cūcta per mundū. Tertio ꝓpriꝰ sacerdos ꝺz habēs iurisꝺictionem

delegatā ab aliq̄ p̄dictor vl'a le/
gato pape. de of. lega. c. j. Quar
to hꝫs iurisdictionē a cōi pfessio/
ne vl' pmissione iurꝫ Et sic ppꝛ
sunt illi q̄s epi ⁊ abbates exēpti
eligūt in pfessores: vt d̄ pe. ⁊ re.
Ne p dilatiōe. Sic etiā in arti/
culo mortis q̄libet ē ppus sacer/
dos illi quē audit: si ppꝛium ha
bere nō pt. xxvi. q. vi. Si pſbyt.
⁊ c. sequēti. Nocetiā modo va/
gabundor hoim ē q̄libet ppus
sacerdos ad quē deueniūt. sil'r
ppꝛ sacerdos pegrinor est ad
quēcunq; deueniūt. Cōcordāt
Johā. an. Inno. Hosti. fr iohes
Henric⁹. Johes de lignano. de
pe. ⁊ re. Dis. Sciendū tn cir/
ca p̄dicta q̄ eps pōt pmittere au
dientiā cōfessionis frib⁹ p̄dicato
rib⁹ vel mīnorib⁹ p ipm electꝫ ⁊
pbatis. sꝫ illi nō hab̄t auctorita/
tem totalē sicut plebani: nisi eis
spāliter pmittat. vt notat. de sepl'.
Dudū. i de. Nec pfessus talib⁹
teneat ire⁹ pfiteri ppo sacerdoti.
vt quida erronee putant. q̄z au
tor fuit Johes d̄ pollicratꝫ. quē
reprobauit Johes vicesimusse/
cundus i quadā extrauagāti. q̄
incipit. Vas electōis. Scien/
dū etiā circa p̄dicta q̄ q̄s pt pfite
ri alteri q̄z ppo sacerdoti in plib⁹
casib⁹. Primo si subdit⁹ sciat
ppium plebanū hereticū aut so/
licitatorē ad malū. aut fragilē ad
perm: aut ad reuelandū pnū. ⁊
gñaliter vbicunq; pfitēs pbabiliter ti
met sibi vel sacerdoti piculū. tūc
em̄ d⁹ recurrere ad superiorez ⁊
petere licētiā alteri pfitēdi. Nec
Tho. in. iiij. di. xvij. Hostiē. etiā
enumerat octo casus. Primus est
q̄n ppus sacerdos est oīno indi
scret⁹. de pe. di. vi. c. iij. placuit.
Sed in h̄ subdit⁹ d⁹ petere licē
tiā a sacerdote ppo. quā si non
vult dare petat ab epo. Secūs
q̄n parochian⁹ trāstulit domici
liū ad aliaz parochiā. Tertius q̄n
q̄s est vagabundus. Quart⁹ q̄n
q̄s q̄rit domiciliū q̄ se pferat nec
dū q̄etat⁹ ē aut timorat⁹ ad vnū
locū. Quint⁹ cū q̄s deliqt in alie
na parochia ⁊ cōmisit rapinam
tūc em̄ ibi punit⁹ d rapi. i. c. Et h̄
si est publicū: nta q̄ p eo esset ex
cōicatus a plato ipsi⁹ loci: alias si
esset occultū pt absolui a ppo sa
cerdote vbicunq; furtū vel rapi/
nā accepit. Sextus rōne studij.
vt cū clerici accedūt de licētia p/
latoz ad studiū. Septim⁹ rēpe
necessitatis. vt q̄n infirmatur ad
mortē vl' d⁹ intrare bellū vl' ma
re. Octau⁹ si nō ponat spem
in peritiaz proprij sacerdotis.
Sed hoc vltimū cōiter nō tene
tur. In talib⁹ em̄ casibus vbi q̄s
pfitet aliēo d⁹ ei cōmūgivt se pnt⁹
ppio sacerdoti. nec ppꝛ⁹ sacer/
dos d⁹ ei credere si diceret se ē
absolutū ab aliq̄ excōicatiōe. q⁹
tūc nō teneat credere sine lr̄is ab/
solutiōis. Ego tn̄ p̄silo sz Richꝫ
in. iiij. di. xvij. q. j. ar. iij. q⁹ sine cā
mult⁹ necessaria vl' legitima nō
q̄rat q̄s aliū sacerdotē p̄ter pp̄

ium. sicut mlt̄i ꝓsueuerūt facere dubitātes temere de vita ꝓpria rum sacerdotū: ⁊ dicētes ꝙ non ꝓfitenť illi inebriato. ſz q̄rūt alienū ꝑ statutū eccl̄ie. Sed ſi alter discretior nō p̄t haberi. vl̄ plat⁹ nō vult dare licentiā subdito cōfitēdi p̄ter ſe. q̄d erit agendū. ꝺ̄t Rich̄. ꝙ in tali casu ꝓpter bonū obedientie facit magis subditus vtilitatē aīe ſue ꝓfitendo ꝓprio sacerdoti min⁹ bono: (dū tn̄ ſit ſufficiēs) q̄z ꝓfitēdo alteri meliori. Et dico de min⁹ bono: nō de minus discreto. q⁹ alias ſp q̄rendus eſſet min⁹ discret⁹. q̄d non eſt verū: ſz ſp querēdus eſt magz discret⁹ ſi p̄t haberi. Nec excuſať subdit⁹ in discreto plebano ꝓfitēs ſi eū male iudicat. q⁹ nō teneť ecc⁹ cecū ducere. ne ambo in foueā cadāt. Et nota ꝙ i casu q̄ quis veniēs de aliena parochia caueat impitrā ꝓpriū sacerdotis petēs audire ꝓfessionē ſuam p̄ alienū plebanū. dicens ſe habere licentiā a ꝓprio sacerdote nūq̄d teneť ei credere ille: quē petit p audiēda ꝓfessione. Reſpōdeo ꝙ ſic. put notauit Joh̄. an. in glo. iij. c. i. de p̄legijs. in clemē. p quo allegauit. de pe. di. vi. Placuit. q⁹ nō eſt immemor p̄esumēdus ſue ſalutis. i. q. vij. Scim⁹. ⁊ de homicidio. ſignifi. casti. Poteſt aūt hanc licentiam parochialis dare: eriaz ſi nondū habz ordinē sacerdotij: aut eius vicari⁹: vices ſuas gerens. vt dicit Joānes andree in q̄nta glo/ſa ibidem.

De cautelis seruādis ex parte confeſſoris.

Rimo ca

p ueat ꝓfeſſor ne ſuum parochianū habentē casum ep̄i nondū expeditū in q̄ ipe nō p̄t dispēſare: aliq̄ mō audeat absoluere ad cautelā: ſicut ſtulti q̄dam ꝓsueuerūt facere: q̄ nō ꝓfeſſores: ſz deceptores potius appellādi ſūt ⁊ ꝓfuſores: q̄ cū nō p̄nt absoluere ī casibꝫ ep̄i dicunt parochiano. Ecce ego te absoluo ab iſto petō ad cautelā: vt poſſis iſtis diebꝫ cōicare: ne de te ſcandalū oriať ſi nō cōmunicares iſto feſto paſce. Tu aūt̄ poſt iſta feſta accedēs auctoritatem epiſcopi cōfiteberis de iſto peccato. O non ſic impie nō ſic: ne decipias te ⁊ ip̄um. Sic em̄ facias ⁊ dicas. O bone fili: ego non habeo in iſto caſu auctoritatē. ergo accedas ſtatim ad epiſcopū vel eius auctoritatē habentē. nec te p̄ius procures ſacramento euchariſtie: niſi fuerz abſolutus. Si em̄ non poſſes accedere epiſcopum ante iſta feſta: nllo modo accedas. Et ſi aliquid de te ſuſpicabunť dicētes. Iſte nō gratis nō cōmunicauit iſtis feſtis. vel ſi a te querat vicinus tuus: quare nō es cōicatus in iſto feſto. dicas ꝙ hoc feci de conſilio ſacerdotis mei: vel con/

fessoris. vel quia habeo graues inimicitias cū hoīb⁹ q̄busdaz: quos nondū euasi. Et vez dicit: q̄a habet inimicitias cū diabolo: z eī⁹ laqueos disrūpere z ip̄z expugnare de corde suo: nec in hoc mentit. Non tn̄ dicat: in hoc habeo inimicitias cū q̄busdaz hominib⁹: sed cū q̄busdam hoīb⁹: nisi etiā haberet inimicitias cū hoībus. Sacerdos aūt hoc casu quādo subditus cōfitet sibi totaliť: inueniens casum ep̄i inť alios: audacter absoluat ab illis: z iniūgat pniam p illis q̄ sunt d̄ auctoritate sua. casū vo reseruatū remittat ad ep̄m. Nō sicut q̄dam faciūt: q̄ postq̄z audiūt in p̄fessione casum ep̄i: statī dicūt p̄fitenti. Uade: nō habeo recū q̄cq̄z disponere nisi accedaſ ad ep̄m. Et tales exponūt p̄sonas hmōi magno piculo. q̄a sepe cōtigit q̄ tales obliti fuerunt de pctis p̄us cōfessis. Ueruntn̄ si sacerdos inuenit cōfitentē excōicatū a iure: vl' ab hoīe. Ul' si forte dicat p̄fitens. Bone pater ego sel' percussi clericū ordiatū ex ira. vl' sum in excōicatione maiori: tūc statim sacerdos nō audiat eius confessionē: nec absoluat eū ab aliquo etiā mínimo pctō: donec fuerit p supiorem a sñia excōicatiōis absolutus. z se docuerit p lr̄as absolutū. ſm Tho. in. iiij. dist. xviij. Scd̄o caueat sacerdos: ne aliq̄ modo reuelet vel p̄dat p̄fessionē signo: nutu: vel facto. sz oīno debz celare exterius: sicut deus tegit interius. Per h̄ em̄ vt dicit Tho. in. iiij. dist. xij. Noīes magis attrahuntur: z simplicē cōfitentē. Si aūt periculū imineret: z hoc solū sciret per p̄fessionem. vt q̄a scit aliquē hereticū. Sil' scit incendiariū: nō ppē h̄ debz reuelare eos: sed potius monere dz tales vt desistant: z plato dicere q̄ vigilet sup gregē sine oīm reuelatōe p̄fessionis. Si etiā sacerdos cō pellereť ad dicendū per ep̄m: talis bn̄ pōt dicere. Reuerēde pater ego nihil scio. intelligendo vt hō: q̄a scit vt deus. Nō solū autem caueat reuelare illa q̄ cadūt sub p̄fessione sacrali. vt pctā: sz etiā alia gesta z facta: p que posset q̄s dep̄hendi pctōr. imo etiā illa que oīno nō p̄tinēt ad cōfessionē. Et idez dico si aliq̄ dicuntur alicui nō per modū p̄fessionis. q̄a forte nō fit absolutio: nec penitētie iniunctio. sed tamē fit sub specie p̄fessionis. Nā in tali casu licet nō claudať tale dictuz sigillo p̄fessionis ſm Tho. in. cō pendio: tamē talia oīno sunt seruanda ex honestate ac si in confessiōe suscepta fuissent ſz Thomā in. iiij. dist. xij. Si aūt sacerdos scit per m̄ p̄ter cōfessionē: pōt illud dicere: sed nō debz dicere q̄ sciat hoc ex p̄fessione. z nihilominus debz abstinere ab h̄ quantū pōt ppter p̄nitatis consuetudinē. nā sacerdos peccata

reuelans q̄ scit extra ꝓfessionem: ⁊ sepi⁹ hoc faciens assuescit ex hꝫ postea etiā reuelare ea q̄ sunt i cō/fessione sibi dicta. iō habeat lin/guā refrenatā dentib⁹ ꝓpter pe/nam depositiōis ⁊ retrusionis in artū monasteriū ad agēdam pniam. de pe. ⁊ re. Dis. ⁊ de pe. dist. vi. Sacerdos. Q̄n ḡ vis se curus esse cū op⁹ habes de aliq̄ pctō tibi ꝓfesso req̄rere doctiorē aliquē sup ꝓsilio dādo. non di/cas sic. Ecce q̄dam psona ē mihi ꝓfessa de ciuitate vl̄ villa ꝺ hoc q̄d ꝓsulitis cū ea facere. ſz potiꝰ dimittas vt ipa sola ꝓsulat vl̄ q̄/rat auctoritatē. Qꝺ si forte vereꝛ dicas sic. Ecce q̄dam casus acci/dit sub hac forma vel puenit ad me casus talꝫ q̄d ꝓsulitꝫ sup eo⁹ Et licet esset de licētia ꝓfitentꝫ q̄ posset reuelari. vt dicit Tho. vbi sup. hꝫ tñ fiat sine scandalo. ⁊ ab stineat ab hꝫ sacerdos quāto ma gis pt vbi scādalū timetur. Ille etiā cui reuelat ꝺ licētia ꝓfitētis: teneꝛ illud seruare ⁊ celare sicut ꝓfessor pncipalꝫ. nisi daret sibi li cētia a ꝓfitēte q̄ ille absolute ac libe faciat ac si essꝫ publice factū. Caueat aūt ꝓfessor ne sic reuelā do de licētia ꝓfitētꝫ dicat narrā/do. dictū est mihi in ꝓfessione hꝫ. q̄ in nullo casu ꝺz nec pt hoc fa cere quantūcunq̄ hēret licētiaz a ꝓfitēte. q̄ ista sola verba indu/dūt pctū mortale. q̄ includunt reuelationem huiꝰ vt cogniti co mō q̄ nō licꝫ reuelare. ſz Scoꝛ. Dicit tñ subtilꝫ doctor in. iiij. dis. xxi. q. ij. q̄ ad celationē pcti in cō/fessione detecti teneꝛ hō de lege nature. Juxta illud. Nō facias alij⁹ ꝛc. Matꝛ. vij. Quia q̄sq̄ te neꝛ ꝓseruare famā alteriꝰ sic ꝓxo priā. silr fidelitatē ꝺz seruare quā pene vult sibi seruari. Jtē de lege positiua q̄ est. De ꝓfessione aliq̄ nulliꝰ te tradere ꝺz. Talꝫ etiā dat occasionē ficte ꝓfitēdi. Tertio caueat sacerdos ne audiat mu/lierē illā cū q̄ peccauit. s. ꝓ cubinā vel adulterā suā. Nam licet fm dñm archꝫ. xxx. q. j. in. c. oēs. super glo. ij. talꝫ sacerdos pt tali mulie/ri iniūgere pniaz cū sit parochia naciꝰ fm Hugonē q̄ hoc notat. iij. q. vij. ca. vlt. Quicq̄d tñ ē de hoc. ego video aliud. scz ꝙ clerici nō debēt suis ꝓcubinis pniaz i/iūgere: scz magis eas inducāt vt ab alij⁹ pniaz accipiāt. vt ī glosꝫ. xxiij. q. ij. Placuit. Et hꝫ rorum est ꝓpter honestatē fm Barthꝫ. brixien. ⁊ ꝓpter ordinē fm Hug. Quantū tñ est de iurꝫ rigore si ꝓsbyꝛ dat pniam ꝓcubine sue p delicto cōmisso valebit pnia fm Archꝫ. q̄ ita notat. xxiij. q. ij. vbi hꝫ idē sentit Laurēcꝰ polonꝰ dicēs cū glo. xxx. q. i. oēs. q̄ ꝑ byꝛ orientalꝫ sic ꝛuten⁹ vl̄ grecꝰ non audit pctā sue vxoris. q̄ nec ipa libere ꝓfiteꝛ si adulteriū cōmisit. Ergo in oīb⁹ istis melꝰ est ꝓso/nas hmōi remittere ad sup̄iores ⁊ ḡ miroꝝ de tāris in hoc magnā difficultatē facientib⁹ an ꝑ byꝛ

h

possit audire sue cōcubine p̄fessionē. Ego āt video q̄ iste casus est ep̄alis. vt dictū est sup̄. ō casibus ep̄alib⁹. Quarto caueat sacerdos ne existēs in crimīe audiat p̄fessiones alioz̄. nā tal' grauit̄ peccat. nā sacerdos bñ docēdo ppl'm t male viuēdo īstruit deū quō cū debeat cōdēnare. xl. dis. c. multi. t de pe. di. vj. q̄ vult p̄. sacerdos. vbi dicit Aug⁹. Sacerdos cui oīs offert̄ pcō: ante quē statuit̄ oīs languoz: in nullo coz̄ sit iudicādus q̄ in alio est iudicare p̄mpt⁹. vbi dic̄ glo. q̄ peccat sacerdos in crimīe inūgens pnīaz t vez̄ est. vt. iij. q. vj. Itē in euāge. vbi dic̄ glo. q̄ si i necessitate sū⁹ parochian⁹ petat ab eo pnīaz: p̄terat ip̄e sacerdos t statim inūgere potest. vt ō̄r glosa. Quādo ergo tu simplex sicut t ego legis autoritates: q̄ non soli sci existētes soluūt pcōres: sed etiā mali q̄nq̄z iudicabāt alioz̄ excessus t pcā. sic̄ saul cū a dño esset reprob⁹ ppl'm dei iudicabat. t ei⁹ iudiciū vniuersus populus expectabat. Itē dauid cum esset adulter t homicida: iter: rogat⁹ a pp̄ta: snīaz in diuitē dedit q̄ ouē paup̄is rapuit dicens Filius mortis est vir q̄ fec̄ hoc. ij. Regū. xij. Itē salomō cū amore mulierculaz̄ deos gētiliū coleret tñ vniuersa plebs israelitica ad eius iudiciū p̄fluebat. Sic t achab q̄uis coleret baal. tñ decē tribus iudicabat. iij. Reg. xij. Nō te decipias quisq̄z ista legens. q̄z nihilomin⁹ grauit̄ peccas: liz absolutio quā facis in subditos teneat ap̄ deū: q̄ntū ex officio: nō exiuris merito. q̄z vtiq̄z meli⁹ faceres si ex vtroq̄z absolueres. q̄z t tibi meriti grām mereret̄s: t p̄fitēti veniā adaugeres. Quito caueat sacerdos ne audiat sacerdotē sine licētia speciali vl' generali ep̄i sui. nisi ep̄us sciret vl' ap̄baret tacite vl' expresse. Et h̄ē contra multos plebanos quoz̄ vnusquisq̄z audit aliū: t p̄sertim in casibus fornicationū. q̄ sunt casus ep̄ales. vt multotiēs clamaui t adhuc clamo more lupi i cetum t terrā. q̄ isti decipiūt se.

Sexto caueat p̄fessor ne p̄fitentem q̄ nō vult vel nō p̄t̄ suffere on⁹ pnie remittat a se vacuū. Caueat etiā ne exigat iuramētū a p̄fitēte ō pcō illo ō q̄ p̄fessus est amplius non faciēdi neq̄z cōmittēdi. hoc em̄ reprob⁹. xi. q. iij. vbi gl. ij. dicit q̄ ab hereticis reuertēt̄ib⁹: t ab incēdiarijs vel in horrēdis criminib⁹ silib⁹: tm̄ iuramētū exigat̄ vt iuret p̄fitēs de cetero se nunq̄z simile cōmissurū. Et exp̄sse p̄hibet glo. ibidē h̄ nō fieri in q̄libet pcō mortali. Ego tñ cōperi quosdā sciolos ap̄ se a mulieribus p̄iugat̄z extorsisse iuramēta super fornicationem de cetero non faciendam: quantuz periculi sit q̄libet aduertere potest. Quando ergo venit ad te homo qui nō vult subire onus

penitẽtie: dicas sibi iuxta teno:rẽ capitl'o. q̃ quidam. de pen. ⁊ re. Qđ si ꝓfiteꝛ sꝫ se dicit abstinere nõ posse: nihilominus eĩ cõfessionẽ audias. ⁊ dicas ei q̃ nõ est ꝑa pnĩa talis sed q̃ disponat se q̃nto citius ꝑt ad ꝓpositũ abstinẽdi a pctis h;nõi. Cũ aũt hꝫ ꝓpositũ abstinẽdi a pctis sꝫ nõ vult subire on⁹ pnĩe tam magnũ sicut sua pctã reqrũt. dicẽdũ est ei charissime filitu debuisti ꝑ istis pctis pnĩam agere tantam vel tantã. sꝫ exq̃ non vis sufferre eã scias q̃ exigẽt a te in purgato;rio. ⁊ nihilominus exq̃ habes contritionẽ: ego te absoluã. Jn hm̃ casu melꝰ est de miꝛicoꝛdia facere rõnem q̃ de iustitia. si tñ esset suspectus aliqs de q̃ ꝓsumit q̃ nõ faciat qđ ei ꝓcipit. dicendũ ẽ ei q̃ si nõ faciat hoc (puto q̃ nõ restituat talẽ rẽ de q̃ ꝓfiteꝛ) q̃ carebit fructu ꝓfessiõis. Et iste ẽ modus optimꝰ ⁊ secuꝰ.

¶ De penitentijs infirmoꝝ ⁊ decedentiũ de hac vita.

Ꝟ Abitis cautelis modis ⁊ dispositõibꝫ pnĩum ĩ bona sanitate. Videndũ est de penitentijs infirmoꝝ ⁊ decedentium de hac vita. Est igitur sciẽdum q̃ sacerdos circa quẽlibet morituꝝ ꝑmo ad eũ veniẽs: ita q̃rat sm̃ ꝓsiliũ Anſ dicẽs. Charissime fili habes ne forte intentionẽ abstinendi a pctis si supuiꝛerꝫ ⁊ đ eis satisfaciẽdi? Et ille dicat q̃ sic. Jtẽ. letaꝛꝫ q̃ in fide xp̃i a na decedis? ⁊ ille rñdeat. Etiam Jtẽ. fateꝛꝫ te nõ ita bñ viuisse sic debuisses? rñdeat. fateoꝛ Jtẽ. credis q̃ ꝓpt̃ te est moꝛtuꝰ filius dei viuꝰ hꝫ xp̃s. Rñdeat. etiã. Jteꝝ. credis resuꝛrectionem moꝛtuoꝝ: rñdeat. etiã. Tũc hoꝛtare ifirmũ dicẽs. Age g̃ pnĩaꝫ dũ est aĩa inte: hñdo veꝛã ꝓtritionẽ ⁊ in moꝛte xp̃i veꝛã fiduciã cõstitue. huic moꝛti te totum committe. hac moꝛte te totũ ꝓtege ⁊ iuolue. Et cũ dñs đs tuus voluerit te iudicare. i. iuxta pctã tua. dic. domine moꝛtẽ dñi nr̃i ihu xp̃i obijcio ĩmẽ me ⁊ iudiciũ tuũ. aliꝛ tecũ nõ cõtendo. Si dixerit deus q̃ mereꝛis damnationem. dic. attendo crucem domini nostri ihu xp̃i ⁊ nulla merita mea: ipsiusq̃ meritum offero ꝑ merito meo. modo qđ ego habere debuissem non; habeo. Jstis sic habitꝫ audiat eũ confessionẽ. qui cõfessus fuerit: non est ei ponẽda quãtitas penitẽtie. sꝫ in notesccẽda. xxvi. q. vij Ab infirmus. q̃ postq̃ ꝓualuerit illã pnĩam fuare debebit. Dicat ergo ei ꝓfessoꝛ. Bone fili. ecce tu ꝑ istis pctis tantũ deberes pati si supuiueres: vnde exq̃ iã nõ potes satisfacere ꝑ eis in pñti vita: doleas saltẽ q̃ntũ potes. roga tũ amicos ad faciendũ ꝑ te oꝛõnes ⁊ el'ynas. si ãt ꝓualueꝝꝫ accedas iteꝝ ad me. ⁊ ego imũgã tibi pnĩam salutarẽ. Quare aũt i notesccẽda ẽ pnĩa taliꝛ decedẽti. Archi.

in dicto.c. Ab infirmis. Et q̄ ꝑ ter duo. s. vt sciāt amici quā recō pēsationē facere debeāt: et vt iste sciat q̄liter penitere debeat si supuixerit. Et idē ponit ꝙba q̄liter tales sūt ammonēdi. dicēs. Talia pcta q̄lia tu ꝑpetrasti tot annoꝝ a nob pniam accipiūt: sz te iterim q̄sq̄z euaseris forte expectam⁹: vt tūc tibi ꝙgruā pniam īponā. si aūt dñs nr vite terminum tibi dare voluerit p auctoritatē Petri et Pauli ꝓncipis cui date sunt claues regni celoꝝ absoluo te a pctis tuis p̄dictis: et sacrificia et preces necnon elemosynas et ieiunia: necnon et cetera opa pietatis q̄ p te fiāt tibi pfutura ī redēptionē aīe iudico ꝛc.

Quomodo sacerdos se habere debeat erga infirmos.

Et autem v practicam habeat sacerdos circa predicta sic pcedat. veniēs ad infirmū p̄missis istis iterrogatiōibus supdictis: audita ꝓfessiōe ñ iniūgēdo sz īnoteſcēdo pniaz eo mō q̄ supdictū est: sic eū absoluat. Miſereat tui dns oīpotens. et dimittat tibi pctā tua. et pducat te in vitā eē. Dñs. n. ieſ. x. te absoluat ab oībus pctis tuis q̄ cōmiſiſti cogitatiōe: locutiōe: opere et omiſſione: et autoritate do. n. ie. xp̄i q̄ fungor ī hac parte ego te absoluo ab oīb⁹ sentētijs excōicatiōis minoris et maioris ab hoīe vl a canone ī te latz et ab oīb⁹ pctis tuis do et mihi ꝓtritis et ꝓfessis aut oblitis. et restituo te in gremiū sce matris eccl'ie et participatiōez sacrorum In no. p. et f. et ss. amē. Si ꝙo decedēs hz bullā papalē a pena et a culpa in agone tm. tūc obſuet forma bulle et absoluat sic. Et ꝑmo tā in iſto casu q̄z in oīb⁹ supdictz pmittat decedēs satiſfactōnem oīb⁹ quib⁹ tenet vl a quib⁹ illicite aliq̄d recepit p vſuras vel aliter iniuſte. Et hoc faciat p se si supuixerit īfra certū tps sibi aſſignandū: vel p suos heredes q̄s tūc obliget: et tunc deiñ absoluat pmittēdo sic ꝑ⁹. Miſereat tui oīpotēs ꝛc. et autoritate dñi nri Jhu xp̄i et scōz Petri et Pauli et autoritate dñi. N. pape mihi in hac parte vigore gre tibi facte ꝓmiſſa. ego te absoluo ab oībus sentētijs excōicatōis maioris vl minorz ab hoīe vel a canone ī te latis. Cōcedoq̄z tibi oīm pctōz tuoz de q̄b⁹ ꝓrit⁹ es et ꝓfeſſus plenā remiſſionē. In. no. p. et f. et ss. Circa p̄dicta tñ est sciēdū q̄ q̄libet sacerdos ſimplex ī mortz articl'o hz plenā autoritatem absoluēdi decedētem ab oīb⁹ excōicatiōib⁹ et pctis. Fuata tñ forma eccl'ie. Unde q̄ntūcunq̄z vn⁹ sit excōicat⁹ a iure vel ab hoīe: dūmodo fuerit in forma eccl'ie absolut⁹ sepelietur ī cemiterio niſi ius sibi spēaliter denegaſſet sepultura et inhibuiſſet. vt pz de tonsuratis p totū: et sic de alijs. For

ma aũt eccleſie circa iſtos ſuã da
eſt hec. Primo ſi eſt excõicat⁹ p
ꝓtumacią; ꝑmittat ſtare ⁊ pare-
re iuri. ſi aũt eſt excõicat⁹ p debi
to; ꝑmittat q̃ ꝯcto ꝓualeat ſa-
tiſfaciat creditori: ſiue ſint vſure:
ſiue rapine: ſiue ſpolia: ſiue q̃d-
cũq; aliũ debitũ. Q, ſi ꝓtigerit
eũ decedere: tũc ꝓonat heredes
ſuos vl' alios �somtes ibi bonos fi
deiuſſores ſuos q̃ ꝑ ipſo ſatisfa-
ciãt cũ effectu. ⁊ hoc ipi fideiuſſo
res debẽt facere ⁊ ꝑmittere ante
q̃ abſoluat. Dicendũ eſt etiã ei
q̃ ſi ſupuixerit ⁊ ifra tps ſibi aſ-
ſi gnũ poſtq̃ ꝓualuerit nõ ſatiſ-
fecerit: reincidit i ſnĩaz eandẽ ex-
cõicationis. vt ꝓtz in. c. eos q̃. de
ſen. excõ. li. vi. Si aũt eſſet paup
q̃ nõ poſſet facere vl' hẽ fideiuſ
ſores. ſaltz ꝑmittat q̃ poſtq̃ ad
pinguiores fortunã veniat vult
ſatiſfacere: ⁊ ſufficit. ꝺ ſolutiõibꝫ
Odoard⁹. Oibꝫ aũt ꝑmiſſis ſa
cerdos coram teſtibꝫ ꝑt eũ ſepelire
in cemiterio vl' ĩ eccl'ia. eo modo
q̃ dictũ eſt ſupꝝ. Vñ ſic ꝺt Greg.
papa. ix. c. vlt. de ſepul. Cuilibet
curato. Parochiano tuo q̃ ex-
cõicat⁹ eſt ꝑ manifeſtis exceſſibꝫ
videlicet ꝑ homicidio: incẽdio
violẽta manuũ iniectiõe in ꝑſo-
nas eccl'iaſticas: vel eccl'iaz vio-
latiõe vl' inceſtu: ꝺũ ageret in ex-
tremis ꝑ ꝑſbyterũ ſuũ iuxta for-
mam eccl'ie abſolut⁹. ñ ꝺñt ecmi
teriũ ⁊ alia eccl'iaſtica ſuffragia
denegari. ſz ei⁹ heredes ⁊ ꝓpinq̃
ad q̃s bona ꝓuenerũt ipſi⁹: vt ꝑ
eodẽ ſatiſfaciãt cẽſura eccl'iaſtica
ſunt cõpellẽdi. Decibi Et q⁹ mꝰ
ti dubitãt vtrũ taliꝫ abſoluti in
agone poſtea ꝺñt abſolui ꝑ iudi
cẽ ſupioze exq̃ fuerũt excõicati. ẽ
ſciendũ q̃ ſi ꝑdicti ifirmi ꝓuale-
ſcũt ⁊ faciũt ea q̃ eis iniũgunt: ñ
ꝺñt vlteri⁹ q̃rere vlterioze abſo-
lutionẽ ab aliq̃ iudice a q̃ fuerũt
excõicati: ſz ꝓteri erũt abſolutiõe
ſimpliez ſacerdotz: ꝑ quẽ fuerũt
ĩ agone abſoluti. alias em ad q̃d
valet illa forma circa eos obſua
ta. Illa em abſolutio circa eos fa
cta ꝺũ tradebat in agone ltz ñ de
ceſſerit: eſt valida intantũ ac ſi ꝑ
illũ iudicẽ ꝑ quẽ fuerũt excõicati
fuiſſet facta. q⁹ in tali articlo q̃li-
bet ſacerdos eſt papa ꝺ pe. di. j.
quẽ penitet. ⁊ ꝺ ſen. excõ. nõ du
bites. ⁊ co. ti. eos q̃. lib. vj. Sciat
autẽ ſacerdos q̃ abſoluit vſura-
riũ vel raptoz: vl' incẽdiariũ ſa-
crilegũ: homicidã: ꝑcuſſorẽ cleri-
cũ: vel ſil'em in agone ſine forma
ſupꝝ adicta puta nõ accepta ab
eo ꝑmiſſione vel cautiõe fideiuſ
ſoꝝ ſufficienti q̃ ipſe ſol⁹ ſoluat
illos q̃s negociũ tãgit. Teneꝰ
em ex q̃ nõ ſatiſfecit forme ſtatu
te ab eccl'ia ⁊ illis ſubtraxit ꝑſo-
nam ꝓtra quã reſtabat eis actio
Ad hoc facit clem. eos q̃. ꝺ ſepl.
in fine. nec puta ipm abſolutuz
fuiſſe q̃ ad actionẽ. q⁹ eccl'ia non
habebit eũ ꝑ abſoluto niſi alias
ſacerdos ſatiſfaceret ꝑ eo

Regule quibꝫ ꝑcta mortalia
atq; venialia ſunt cognoſcẽda.

Æpeditz modis ꝓgruis
quibꝫ se ꝓfessores circa
audiẽdas ꝓfessiões re/
gẽr dñt. vtile iudicauiꝭ ꝓfessoribꝫ
occasionẽ dare aliq̃z cognoscẽdi
(ꝛ si nõ certitudinal'r: cõiectura
tiue tm̃) pctã mortalia ꝛ venialia

·Pro q̃ primo est sciendum q̃
pctm̃ mortale sic diffinit: est cõ/
missio siue omissio volũtaria: re/
cte rõni ꝑria: rõe cuius ꝛ de p se
perdit gra. Uñ exh̃ non plus ac
cipe nisi q̃ pctm̃ mortale ẽ ꝙuer
sio inordiata p delectationẽ ad
creaturã supra deũ vl' eq̃lit cum
deo. Ueniale aũt fit p dilectatio/
nẽ in creatura citra deũ vel sub
deo Et dr mortale q̃si magz dig
nũ morte. qz infert mortẽ culpe: ꝛ
aufert vitã gre. Ueniale aũt. qz
venia dignu. Et cõmittit venia/
le exiꝑtia ꝛ inaduertẽtia ꝛ ig
norãtia Et cũ nullum istoꝝ pce
dat ex malo ꝓposito siue mali
cia. g̃ dr venia dignũ. ·Ponã
igit aliq̃s regl'as de notitia pctõ
rũ mortaliũ ·Prima ẽ q̃ cunq̃z
homo ꝑfert creaturã creatori. vt
puta magis ei intendendo. sibi
plus credẽdo. de ipa pl9 ꝓfiden
do q̃z de deo. aut ei maiorez ho/
norẽ exhibẽdo q̃z deo. sil'r ei pl9
placẽdo q̃z deo. ꝛ mãdatis eius
ꝑmpti9 obediẽdo: aut ei subiẽ
do: aut difficilioza p ea q̃z p deo
sustinẽdo. plus in ea q̃z in deo de
lectãdo: aut p ea diuina mãdata
trãsgredidẽdo: aut in ea sufficiẽtiã
sua ponẽdo: tũc sp̃ plumit mor/
tale pctm̃ Ex hoc collige g̃ notabi/
le dictum. q̃ qñ amor vl' affectio
ad creaturã siue ad se: siue ad ali
um tm̃ crescit in hoie vl' est tam
magna q̃ ĩ ea ꝓstituit vltim9 fi/
nis. sic q̃ aliq̃s nc actu nc habitu
ordinat illã creaturã nec ei9 dile/
ctionẽ: aut etiã seipm̃ ꝑm deũ. sz
vellet cum tali creatura ꝓtẽtari:
ꝛ nõ curat deũ offendere: aut p̃
cepta ei9 trãsgredi ꝓpt illã crea/
turam. vel nõ curaret de beatitu
dine: dũmodo posset hic mane/
re cũ tali creatura. oĩa ista sunt
mortalia. qz includũt ꝓtẽptum
dei. licet nõ formalẽtm̃ interp̃ta
tiuũ: ꝛ est fruitio creature q̃ ppo/
nit deo. Hoc est ꝺ illos curiẽses:
q̃ amoꝝ amasiaꝫ suaꝫ debacha
ri dicũt. O si tecũ posseꝫ imppe
tuum manere: nõ curarẽ si deus
in celo resideret: ꝛ me h̃ tecũ di/
mitteret. O miser oĩm miserorũ
infelicissime: q̃ non gustasti q̃z sua
uis est dñs sperãtib⁹ in se: ꝛ q̃n/
ta ꝑparauit diligẽtib⁹ se. Si tm̃
aliq̃s diligit creaturã pl9 q̃z dz.
sed tamen ꝓpter hoc deũ nollet
offendere: aut eius amicitiã per/
dere: nec trãsgredi eius precep/
tũ: aut eũ ꝓpt h̃ deserere: tũc nõ
opz q̃ sit mortale Scda regl'a
q̃ aliq̃d ꝓmittit ꝺ dilectiõez dĩ
vl' primi notabiliꝫ. tũc est morta
le. Illd aũt est ꝺ dilectionẽ dĩ p
qd̃ violat amicitia inf deũ ꝛ hoi
nẽ: vt cũ fit aliq̃d ꝺ eius ꝓhibitio
nẽ: vl' qd̃ sibi displicet. Illd ꝓ
fit contra dilectionẽ primi quod

hō facit primo: ⁊ mī sibi nollet hī fieri. iuxta illō. Non facias alīs ⁊c. ⁊ qō tibi rōnabiliter ⁊ ex debito vis fieri ⁊c. Et pt etiā attendi penes scādalū actuū qō ego infero primo meo p mala exempla. Sz q̄z tū īportat cōtra dilectionē: vel q̄ntu sit illō scādalu ad hī q̄ sit mortle: nō pcise determinatū est. qz ī modico facere ꝯ primū aut ī paruo scādalizare: nō est mortale. vñ q̄libet attendat seipm q̄d sibi vellet fieri: ⁊ q̄d sibi nollet fieri. ⁊p qō factuz ⁊ nō factū inter se ⁊ primū amicitiā quā sil' hīnt solueret. Tertia regula: qñ aliq̄s cōmittit vel obmittit ꝯ pceptū dei vel eccl'ie vel legz nature vel superiorz. Et p̄serti si sī pcepta ō necessitate salutz. vl' facit ꝯ votū publicū: l' ꝯ iuramētū licitū: tale est mortale.

Quarta regl'a qñ aliq̄d fit vl' obmittit ꝯ pscientiā: vere vl' falso dicrantē aliq̄d cē mortale: vel cōtra pscientiā formidantē pbabiliter ⁊ dubitatiue an sit mortale: si cōsciētia nō sit sufficiēter instructa. Quinta regula est de actibz intus manētibz: qñ q̄dez q̄s hz solam cogitationē de aliq̄ q̄tūcunqz turpē vl' malā: absqz tñ cōplacētia seu delectatiōe vel pſensu: tūc nūqz ē pctm mortle. sed vl' veniale vel nullū. Qñ vero est pſensus in actū: q̄ cēt peccatū mortale: tūc sp est mortale. qz de⁹ volūtatē p facto acceptat Qñ aūt cū cogitatiōe aut cōplacentia ē delectatio morosa in alī qō turpe: ⁊ spēaliter ī libidinosis. tūc est mortle ſm dictū August. esto q̄ nō sit pſensus ī actū qz in solā morosam delectatōez. ⁊ hī bñ est attēdēdū. pl'es em̄ hī decipiūt. Ex his ḡ iam pona mꝰ practicā ō singul' pctis mortalibz. Et primo ō supbia: q̄ tūc ē pctm mortle ſm p̄mā regulam: qñ q̄s subtrahit se a subiectōe ⁊ obediētia diuīa: ⁊ totā vitā suaz ordiat ad laudē hūanā ⁊ ad vanā gl'iam. Talis em̄ ex q̄ non curat hī facere ad laudē dei sed potiꝰ hūanā: videt hoīes plꝰ diligere q̄z deū. q̄a illis plꝰ vult cōplacere q̄z deo. Sil'r ē mortale p regulā secūdā: cū q̄s p sua supbia facienda facit extorqre panperes p̄uos p suis tunicz pōpose facicdis. sil'r cū q̄s ñ curat scādalizare p̄uos. sic sī ml'ieres ornātes se: q̄ pbent occasionē videtibz ad pcupiscēdū eas. Uel cū q̄s p̄sūptuose trāsgredit pcepta dei vl' pcepta legis nature. vt facies alteri q̄d sibi displicet: tūc ē mortale p tertiā regulā. Qñ ꝙo quis appeteret humanā laudē vel vanā gl'am alīs modis: tūc est veniale. Jrē auaricia est mortale peccatū p secūdā regulā qñ aliq̄s appetit diuitias hr̄e: non curādo an p fraudem: mēdacia: vsuras: piuria: p ludos illicitos: vel emptiones: vel vēditiōes exercens illicitas: vel detinēdo debita alioz: vel mercedē seruoz:

suoꝝ: peccat mortaliter. Sil'r p
p̃ma regulā est pctm̃ mortale:
si nimis magꝫ spes i eis cōstituit
Est etiā p tertiā regulā peccatuz
mortale: qñ p eis acq̃rēdis neg/
ligunt p̃cepta salutꝫ. vt forisan/
do die dñico vl' festiuo. Itē per
quartā regulā fit pctm̃ mortle:
qñ dubitat de ptractu an sit li/
citus: et tñ exercet. Qñ vero ap/
petunt diuitie plus q̃z sit neces/
se: sed tñ nollet eas acq̃rere ma
lo et iniusto mō: veniale ē pctm̃.
ℑm Aug. in li. de purgatorio. vl'
qñ nollet offendere deuz nec in
eis p̃fidere: tunc etiā est veniale
ꝛc. Itē gula est pctm̃ mortale p
primā regulā: qñ q̃s tantā dele
ctationē in comestiōe vel pota
tiōe hz: q̃ ppter ipam nō curat
deū offendere aut missas negli/
gere: vl' ieiunia frangere. Itē qñ
hō grauat se potu intātū q̃ vsū
rōis amittat: obliuiscēs vbi sit: et
reddit vt bestia. vel cū aliū stu/
diose inebriat: et h̄ est pctm̃ mor
tale p sc̄dam regulā. Et h̄ est ve/
rū si scit fortitudinē potus. q̃a si
nescit et bibit excessiue cā sessiōis
vel collatiōis amicoꝝ et socioꝝ: ē
veniale. Itē per quartā regulā ē
mortale: si q̃s cōtra p̃scientiā si/
bi dictantē: q̃a talē potū bibere
īmoderate est destructio capitꝫ.
vel q̃a hoc ē pctm̃ tali die. vl' q̃z
inde scā dalū oritꝫ: est pctm̃ mor/
tale. Hoc attendat p̃sbyter visi
tās tabernas: ex cuius visitatiōe
scandalizant laici. si talis peccat
mortaliter: iudicet seip̃z. Si aūt
quis comedit vl' bibit ex delecta
tione vl' vltra mensurā: vel pre/
ciosos cibos sumit: sed tñ nollet
ipe sibi p hoc ordinare aliq̃d i/
pedimentū sanitatꝫ vel salutis:
licet ei eueniat dolor capitis vel
infirmitas alia: est veniale. Item
ira qñ p̃cedit vsq; ad odiū p̃/
mitra q̃ vult notabiliter nocere
primo in rebꝫ: corpe vel honore
est mortale p secundā regulam.
Si aūt ex cōmotiōe subita vult
malū primo: nō bñ deliberatus
q̃ tñ deliberatꝰ nō faceret: non
est mortale. Itē inuidia q̃ ē tristi
cia de bono primi. si procedit ex
odio p̃sonali: est pctm̃ mortale p
secundā regulā. vel si gaudet d̄
malo primi: et tristat d̄ ipius bo
no: et tñ ex hoc nullā hz vtilita/
tem: semp ē mortale. Sz si ideo
gaudet d̄ malo: ne sit ei nociu⁹.
puta gaudet de sui inimici de/
p̃ssiōe: vt p h̄ sit sibi ad nocen
dū min⁹ potēs: hoc nō est pctm̃
mortale. Sil'r detrahēs et infa/
mās ex inuidia: est mortale. Itē
luxuria q̃ est ois coitus ex̃ thoꝝ
mrimonialē: sp est pctm̃ morta/
le. Sil'r cōcupiscētia cū delecta
tiōe morosa: vel p̃sensus in talē
actū. Et ois actus turpis i locis
impudicis: vt oscula et alia q̃ ve/
recūdaret hō facere coram hoib⁹:
sunt pctā mortalia. Similiter
dicēdū est d̄ amicitia et fauore vi
ri et mulieris. q̃daz dicunt q̃ est
mortale pccatum: eo modo vi/

delicet dū vn⁹ vult cōplacere alteri i actib⁹ p̄scriptis. s. oscul'. motib⁹ t tactib⁹ inordinatis: dās si bi p̄ātez in se exercēdi: vl' habēs aīm paratū ad hoc: dū alter nolet exercere. Et tales stātes in tali piculo vel ppōsito: nō sunt in via salutis. Itē accidia est rediū de diuinis reb⁹ t de reb⁹ spūalibus: vl' tarditas t pigricia ad audiendū de deo t faciendū ea q̄ ad deū spectāt: t ē mortale. Un ptz q̄ distractio cogitatio vl' occupatio exterior infra diuinū officiū: est pctm̄ accidie. ¶ Et si est studiosa applicatio ad talia imptinētia. ita q̄ nō curet homo a se repellere hmōi cogitatiōes t dimittere occupatiōes: est mortale pctm̄. Et nota circa p̄dicta q̄ aliud ē mortale: aliud veniale: t aliud criminale. vnde inter mortalia t crimīalia est differētia. sicut inter gen⁹ t speciē. nā oīe crimīnale est mortale. sz nō ecōuerso. multa em̄ mortalia sunt q̄ non sunt crimīalia. i. capitalia: q̄ non inducūt decapitationē siue depositionē vel exilij vel intrusionem carceris. licet quodāmodo omne pctm̄ vocet crimē. dī. xxv. vnū oratiū. §. criminis appellatio. ¶ Primū pctm̄ crimīale: est pctm̄ hereſis. vt errare i fide trinitatis. xxij. q. ij. p̄mū. Scōm est incest⁹. vt habet. xxxij. q. vij. c. adulteriū. t. c. flagicia. Tertiū ē homicidiū. l. di. ¶ placuit. Quartū crimē leſe maiestatis. vi. q. i. si q̄s. iij. q. v. accusatoribꝫ. Quintū crimen sacrilegij. ij. q. i. In p̄mis requirēdū est. xvij. q. iiij. Si q̄s in atrio. t ca. frater. Sextū incest⁹ iij. q. iij. ¶ sanguineoꝝ. xxv. q. iij de incestis. t eadē. q. viij. hec sublubriter. Septimū ¶ spiratio. xi. q. i. Cōspirationū. t. c. si q̄s clericoꝝ. Octauū adulteriū. xxj. q. vij. q̄d in oīb⁹. t eadē cā. q. iij. Nonū falsum testimoniū. xxij. q. iij. nō p̄curabis. vi. q. i. q̄cunq⁹ Decimū est crimen symonie: respectu cui⁹ oīa crimīa p nihilo reputāt vt de symonia. sicut symoniaca. j. q. vj. c. vlti. Undecimum est vsura. iij. q. ij. pleriq⁹. Alia aūt pctā nō vocant crimīalia. q⁹ nō sunt capitalia: licet mortalia sint sunt em̄ disp̄sabilia sine deco/loratiōe statꝰ eccl'ie. i. q. xj. disp̄ satoꝛes. t. c. t si illa. ℔ Arch⁹ di. xxv. dis. audire. Itē pctā mortalia sunt oīa ꝓ decē p̄cepta cōmissa. q̄ enumerat apl'us. ad Rom. j. vt idolatria: auaricia: inuidia: cōtentio: dolus: susurratio: detractio: ꝓtumelia: supbia: elatio: inēptio maloꝝ: inobediētia. Nā q̄ talia agūt. digni sunt morte. Jrez ad Gal'. v. enumerat alia dicēs. manifesta sunt opa carnis: q̄ sūt fornicatio: immundicia: impudicitia luxuria: auaricia: veneficia: inimicitie: ꝓtentiones: emulationes: ire: dissensiones: secte: inuidie: homicidia: ebrietates: comesatiōes. Et seq̄t Qui talia agūt regnū dī nō ꝓsequt. Ad ista aūt reducunt oīa

alia mortalia. Sed pcā venia-
lia enumerat Aug⁹. xxv. di. vt cū
aliqs plus accipit in cibo vl' po-
tu q̄z sit necesse. plus loquitur q̄z
oportet. plus placet q̄z expedit.
q̄tiēs pauperē importune petē-
tem exasperat. vel si san⁹ aliis ie
iunātibꝫ prandere voluit. Aut
somno dedit⁹: tardi⁹ ad eccl'iam
surgit. aut vxorē excepto deside-
rio filioꝝ cognoscit: qđ rō sepe ē
mortale. quotiēs icarceratos tar
dius req̄sierit: vl' infirmos nō vi
sitauerit. Si discordes nō pcor
dare curauerit. Si plus filium
vxorem, vel seruum exasperaue-
rit: seu increpauerit: aut correxe-
rit. Si fuerit pl⁹ blāditus. i. adu
latus alicui q̄z expedit. Si pau-
peribꝫ esurientibꝫ nimis delicatū
cibū pparauit. Si in eccl'ia aut
extra eccl'iam iocosis vl' fabulo-
sis vel ociosis verbis institerit
Si aliq̄d inuenerit incaute qđ
postea iplere nō p̄: vel cū ex fa-
cilitate vl' temeritate maledixerit
Hec oīa p tā to diuti⁹ ptraxim⁹
putātes multū esse vtile circa hꝫ
sacrm pnīe cognoscere particla-
riter ⁊ ad oculū illa sine quoꝝ cog
nitiōe ñ bñ p̄ expediri istō sacrz

De sacro extreme vnctiōis.

Infirmat̄ qs ex
vob: inducat presbyteros ec-
cl'ie vt oret sup eū: vngētes eum
oleo i noīe dñi. Jaco. v. c. Quia.
vt ōr glo. ō appel. c. q̄ fronte. hō
ppter pcm̄ citi⁹ mori p̄sumitur.
xi. q. iij. Epi. ⁊. xij. q. i. c. ij. ⁊ xxiij. q.
iiij. Ea vidicta. Et glo. ordiaria
sup ẏbo thematis dicit q multi
ppter pcā plectunt̄ morte cor-
poris. Hinc est q saluator pui-
dens de remedio ꝺ pcā hoīm
sanoꝝ. vt de pnīa. puidere etiaz
est dignat⁹ de remedijs ꝺ pcā
hoīm infirmoꝝ. vt ō extrema vn
ctiōe. p quā q̄dem pcā venialia
dimittunt̄: ⁊ etiam infirmitas cor
poris interdū alleuiat̄. Un̄ seq̄-
tur in themate. Et oro fidei sal-
uabit infirmū. ⁊ alleuiabit eū dñs
Glo. interlinearꝫ. i. si eū prigerit
mortis: sic dimittent̄. Et hꝫ bñ expſ
sum ei apl'is. De q̄bꝫ ōr Mar.
vi. q vngebāt oleo mltos infir-
mos ⁊ sanabāt. qđ vtiqz fit ẏtu
te huⁱ⁹ sacrī: ⁊ nō alia simplici vn
ctiōe. Nā apl'i tūc vngētes ꝓfere
bāt hꝫ sacrz a xp̄o eis p̄ceptū. Un̄
ōr Lyr. sup Mar. vbi sup: q ex
eo q apl'i sic vngebāt: ptz q vn-
ctio extrema (q̄ est infirmoꝝ) fuit
instituta a xp̄o. qđ est ꝺ multos.
dicēres q Jacobꝰ apl'us ī ẏbis
p̄missis eā instituisset. qđ falsum
est. cū nullus apl'us aliq̄d sacrm
instituere potuit sz bñ publicare
potuit institutū. Et hoc fecit Ja
co. in ẏbis p̄missis nr̄i thematis.
dicēs. Infirmat̄ quis ex vob ⁊c.
Un̄ ōr Tho. i. iij. di. xxij. q. i. ar.
iij. q oīa sacra xp̄s ūstituit p se: sz
q̄ sunt difficiliora ad credēdū: il
la p se. p mulgauit. alia āt fuauit
apl'is p mulgāda. sicut extremā
vnctionem ⁊ cōfirmationē. Un̄

p ista ꝙba thematꝫ nr̃i a iacobo fuit istud sacr̃m pmulgatũ: t nõ istitutũ. Diffinit aũt extrema vnctio sic fm Scot. vbi supra. est vnctio infirmi hoĩs: facta in partibꝫ determinatis coꝛporis cum oleo ꝓsecrato ab epo. ministrata a sacerdote: certa verba cũ intentiõe debita pferẽte: ex institutiõe diuina efficaciã ꝑcans curationẽ venialiũ. Ex q̃ diffinitione satis patet quidẽ ter a q̃ debeat istud sacramẽtum ꝓferi. ex q̃ materia t sub qua forma. de quibꝫ poꝛrõe est videndum Et primo sciendũ est q̃ materia huiꝰ sacri est oleũ oliue ab epo consecratũ. Et non est oleũ balsami: sicut in ꝓfirmatiõe. Cuius rõ est. qꝛ qui habet exire de via nõ opoꝛtet q̃ habeat odoꝛẽ bone fame: q̃ per balsamũ designat. fꝫ sufficit ip/sum habere bonã cõscientiam.

Nec potest aliqꝫ hoc sacramentũ ꝓferre nisi sacerdos. Et si aliꝰ ꝓferat: nihil facit Uñ in diffinitione dicit. a sacerdote ministrata Scdo sciẽdũ est de forma huiꝰ sacri. q̃ est septuplex ad septẽ vnctiones principales. Circa q̃ sciẽdum q̃ in q̃busdã eccl̃ijs doꝛ ista forma in collatiõe huiꝰ sacramẽti. Ungo oc̃los tuos oleo sacrificato. In noĩe. pr̃is. t fi. t sp. san. Sil̃r vngo nares ẽ. t ꝓseq̃nt labia manꝰ t pedes. Sꝫ ĩ rei veritate ista ꝙba nõ sr̃ vera forma huiꝰ sacri. fꝫ bñ sr̃ dispositio ad formam. Forma aũt huiꝰ sacri vera: est hec. Per istam sacrã vnctionẽ t p istã sacratissimã bñdictionẽ indulgeat tibi dñs q̃cq̃d deliq̃sti p visum. sil̃r resumẽdo sup aures: nares: labia manus t pedes. Licet aũt in hꝰ sacro fiant multe vnctiones. vltima tñ vnctio. s. ĩ pedibꝫ ẽ forma respectu oĩm ꝑcedentiũ t agit in virtute oĩm. Et iõ in vltima gr̃a ifundit q̃ effectũ sacri ꝑbet. Uñ fꝫ Tho. in. iiij. di. xxij. Si tã aliq̃ ptes essent inũcte t ꝓsl byt deficeret sñ cut ptingit ĩ pestilẽtia: qđ factũ est nõ doꝛ iterarifꝫ vnctiões q̃ restãt p aliũ sacerdotẽ debẽt ꝑpleri. Sint g̃ ꝑs byteri cauti vt đ cetero coꝛrigãt libꝛos suos t agendas in q̃bꝫ cõiter habẽt formam sacri huiꝰ p illa ꝙba. Ungo oculos tuos vl̃ nares tuas ẽ. Istđ em̃ sacr̃m ꝓfert per modũ suffragij fm Tho. t iõ dat p solã oꝛõnem. t p ꝙba optatiui modi. vñ dicit Jaco. in ꝙbis thematꝫ. Inducãt ꝑs byteros vt oꝛẽt p eo. alla ꝙo ꝙba. Ungo oc̃los tuos ẽ. nõ sunt de substantia sacri. fꝫ de bñ esse. fm Pe. de thar. di. xviij. t Tho. in. iiij. q. iiij. ar. ij Quibꝫ aũt ꝓferẽdũ sit hꝰ sacr̃m. Rñdeo q̃ solũ ẽ dandũ infirmis: t nũq̃ sanis. nihil em̃ efficit in eis. Et hꝰ ptꝫ ex diffinitiõe ꝑti. data. ĩ q̃ doꝛ q̃ hoc sacr̃m ẽ ifirmi hoĩs. Nec doꝛ dari ifirmis istud sacr̃m expiculo exteriozis violẽtie. puta armoꝝ vl̃ submersionis. fꝫ doctorẽ subtilẽ in. iiij. di. xxij. Et ex hoc

soluo vnū dubiū. de q̄ cū audi-
rē sniaz libros dubitabatur a le
ctoribꝫ ꝛ a formatis baccalariꝫs
sacre theologie an valeat vulne
ratis vl̄ submergendis ꝯ sacrm.
Patet em̄ q̄ nō. dic em̄ pbabilit̄
q̄ si q̄s est vulnerat⁹ ꝛ ex vulne-
ribꝫ istictis incidit infirmitatē lō
gā ex q̄ desperat de vita sua: pu-
to q̄ ei sit dandū. sed als recēter
vulnerato iā decedēti: nō ē dā-
dū: Sil̄r suspēdēdo vl̄ submer
gendo nō est dandū. qz illi non
dicunt infirmi: nec moriuntur ex
defectu nature: ſz ex euētu fortu-
ne. ſz Petz. Itē nō dz dari pue
ris. furiosis. ꝛ amētibꝫ. q̄ pus nō
petierūt hoc sacrm. Si q̄s tñ se-
nio deficeret subito i artic'o mor
tis: p̄t ei dari hoc sacrm. Sed tñ
adultis vsum rōnis habentibꝫ nō
dat nisi petāt specialit̄: ſz tñ q̄ i vi
ta sua habuit bonū ppositū oīa
sacra suscipiendi: sibi necessaria
vel vtilia. etiā si amitteret loq̄lā:
vngat in noīe xp̄i. Ilō dz etiā q̄s
inungi sep⁹ in eadē infirmitate: ni
si eadē infirmitas vltra annū p-
trahat: ita q̄ vno anno in eadez
infirmitate null⁹ bis inungat. ne
sacrm istud vilescat. Iterat tñ ꝯ
sacrm in diuersis infirmitatibꝫ. vl̄
i eadē recidiua. qz nō hz effectū
ppetuū. eo q̄ sanitas corporis ꝛ
mētis (q̄ sunt ei⁹ effect⁹) reitera-
ri possūt ꝛ amitti ꝛ recuperari. Dz
āt fieri vnctio sup organis q̄libz
sensuū: q̄ sunt q̄si p̄me radices
peccādi. Vñ oculi vngunt̄ ppē
visum q̄ peccam⁹. Aures ppter
auditū: nares ppter odoratū: la
bia ppter gustū: man⁹ ppter ta-
ctū: pedes ꝫo ppter vim motiuā
qō nō est de necessitate. Loz au
tem nō vngat. qz est p̄ncipiū im
mediatū vite: ꝛ remotū actionis
nec genitalia ppter īmūditiaz ꝛ
reuerentiā sacri. nec lingua ppē
abomīationē. Itē ſm Tho. mu-
tilati inungi debent q̄nto ppin-
qui⁹ possunt circa partes q̄ inū-
gi debuerāt. qz q̄z⁹ nō habēt
membra: tñ habēt porcōias: q̄ il-
lis mēbris debētur saltē in radi
ce. ꝛ ideo interi⁹ peccare possunt
p ea q̄ ad eos p̄net̄. Et effectus
extreme vnctionis ſm Thomā.
est q̄dam sanatio spūalis. q̄ dat
cōtra q̄ndam debilitatē vl̄ inep
titudinē q̄ ī nob⁹ relinq̄t ex pcō
actuali. vl̄ originali. ꝫ quā debi-
litatē homo roborat⁹ p hoc sacrz
Et q̄a hoc robur seu fortitudo g̃
tiā facit: secū nō potit pcm̄. ideo
ex cōsequēti si īuenit pcm̄ aliq̄d
veniale vel mortale oblitū q̄ ad
culpā tollit. dūmodo nō ponat
obex ex pte recipiēt̄s. Sed dari⁹ āt
effect⁹ ei⁹: est corporalis sanitas
Sed di. q̄re nō semp homo īfir
mus vnctus surgit de infirmita
te: sed sep⁹ morit. Rñdeo q̄ cū ī
isto sacramento sanitas est effe-
ctus secūdarius: ꝛ ideo non dat
nisi ſm q̄ expedit ad saniratem
spiritualē. qz tūc semp eā induc it
dūmodo non sit impedimentū ex
parte recipiētis. Vñ pz q̄ vnct⁹

in extremis si non surgit ab infirmitate illa per illā vnctionē: signum est q̄ sanitas corporalē est sibi nociua: ⁊ vult deꝰ potiꝰ eum sic habere infirmum q̄z sanū: vl signū est q̄ infirmꝰ non bene dispositus est in pscientia: ita q̄ adhuc aliquid habet qđ impedit ne sanitas corporalē sibi restituat alias raro fallit. In hoc em̄ sacro vnctio exterior est sacrm: sed res sacramēti est sanitas corporis ⁊ anime. res aūt ⁊ sacramentū est vnctio spūalis interior i. mētis iocunditas vel solatiū. Potest au tē h̄ sacrm sacerdos pferre cum vno clerico q̄ sibi rn̄deat ad orationes ⁊ ad psalmos q̄ibi dicūtur. Si tn̄ caret clerico: potest solus expedire totū fm̄ Wilhelmū ⁊ Hosti. Si aūt vngit sacerdos nō est opꝰ clerico qui rn̄deat ad psalmos ⁊ ad orōnes: sz ipemet respōdeat solus: dicēs cū ōr i letania. sancta Maria. ora p me. sancte petre. ora p me ⁊c. Sil'r cū ōr. a morte ppetua. rn̄dear. libera nos domīe. Nec vnganꝫ sacerdoti manꝰ in palmis interioribus. q̄ibi vncte sunt p ēpm in ordinibꝫ. sed exteriꝰ vnganꝫ in superficie de hoc tamen non est magna vis qualitercunq̄ faciat: sed tamen illud securius est ⁊ tutꝰ

Practica huiꝰ sacramenti est facilis. Nā p̄mittit sacerdos primo veniens in domum infirmi septē psalmos penitenciales cum letania. Deinq̄rat ab infirmo si postulat sacrā vnctionē. Tertio dic orones positas in libello ad hoc cōgruas. Quarto vngit eū forma supdicta. Quinto tergit cū stupa canapi vl' lini loca vncta: ⁊ pūcit in ignē. Sexto lauat manꝰ sale ⁊ aq̄: ⁊ sil'iter proūcit ad ignē. Septimo alligat loca illa mūdo panic'o vsq̄z ad tertiā die: q̄ tria die cōburēt. Octauo relinq̄t signū passionis xpi. in cuius frute istō sacrm sicut ⁊ alia habz virtutē sanatiuā anime ⁊ corporis.

De sacramento ordinis

Egale sa

r cerdotium. gens sctā ppl's acq̄sitōis. j. Petri. ij. Et si xps descēdens ō celo ad terras: humanū genꝰ nō solū a fuitute diaboli redemit: sz ⁊ liberauit ac dignitati restituit. iuxta illō. Nō sumus em̄ filij ancille: sz libere: q̄ libertate libauit nos xps. ad Gal'. iiij. ⁊ Jo. viij. Si filiꝰ vos liberauerit: vere liberi eritis. multo tn̄ meliori mō statū sacerdotalē in illa libertate extulit et dignificauit: ita vt non solum ipsi sacerdotes sint liberi mō cōmuni: vt ceteri hoīes in cōmunione vniꝰ fidei ⁊ participatiōe sacrōz: sz etiā q̄ sint q̄si duces: p̄sides ⁊ reges: dispēsatores ⁊ rectores diuinoz mysteriorū. vñ dicuntur sacerdotes q̄si sacri duces vel sacra dātes. vel sacra acerificātes seu psecrātes: quod

vtiqz maiumū est ⁊ excedēs communem statū fidelīū. Vñ merito ꝓ Petrus nesciēs eos cōparare alijs q̄z excellētissimis ꝑsonis in cōgregatiōe fidelīū. s. regibꝫ dicit Regale sacerdotiū. Nec ergo sacerdotes putarent esse tm̄ nobiliores vt reges: addit: gens sancta scz. spāliter sctificata dño Jhu xpo: ⁊ ne leuis reputationis in sanctitate estimarēt vt ceteri. subiūxit. ppls acq̄sitiōis. i. specialit acq̄sit⁹ ⁊ deo appropiatus. Nō em̄ sacerdotes solū sunt ppls di ⁊ oues pascue eius iure creationis vt oēs hoīes: nec redēptiōis solū vt oēs xpiani. sed iure specialissimo ⁊ peculiari: q̄ vocauit eos vt ꝓtutes eius nunciēt vt dz. i. Pe. ij. Quibꝫ non supza hoīes solū: sed sup seipm̄ quodammodo dedit ptātez. dādo videlicet eis ptātez ꝓsecrandi ⁊ ꝓficiendi corpus suū ⁊ sanguinē. vt dicit Mat. xxvi. Circa igit sacrm̄ ordinis sacerdotal'. videndū est ꝓmo de substātialibꝫ. scdo de accidētalibꝫ. tertio de cautel'. Quātū ad primū sciendū q̄ ordo sic diffinit ꝑ mgrm̄ in iiaz. li. iij. dist. xxiij. est signaculū quoddā eccle sie ꝑ qd̄ spūal' ptās traditur ordinato. Jta etiā diffinit Hugo d̄ scō vic. Ordo aūt sacerdotal' ꝑm doctorē sic diffinit in specie. Ordo est institutio in gradu eccl'ie simpl'r ꝑeminēte: dispōnens habentē ad cōficiendū eucharistie sacrz: facta ab epo ꝑ certa ꝓba cū intētiōe debita ꝓferēte. Et ipsa ordinatiōe quoddā est sacrm̄ tm̄. vt ptās q̄ traditur. q̄ddā res tm̄ vt gra q̄ ꝓfertur. quoddā res ⁊ sacramētum. vt caracter q̄ imp̄mit in singul' ordinibꝫ: vt statim patebit. Sunt aūt sex de substantia huius sacri. Primū est ptās ordinantis. q̄z oportet vt sit ep̄us. Scōm est materia. s. vnctio i sacerdotibꝫ: ⁊ tact⁹ illoz q̄ sūt tāgēda. Tertiū est forma verborum. Quartū est sex⁹ viril'. q̄z femia ordinari nō ꝑt nec recipit caractere/rem ordis si milleties ordiaret. Cui⁹ rō est ꝑm Tho. q̄z cū in sacerdotio debeat ꝑcari eminētia ꝑfectionis. ⁊ femia teneat statum subiectiōis. iō non ē apta ad suscipiē dū hui⁹ sacrm̄. Quintū est intentio debita. vt ep̄s intēdat ꝓferre ⁊ clericū suscipe. Sextū est q̄ ordinandus sit pri⁹ baptizat⁹. alīs n̄ susciperet hui⁹ sacrz. q̄z fūdamētū oīm sacroz: ⁊ ianua ē baptism⁹. Ubi aūt fundamentū deest: nihil de sup edificari ꝑt. de ꝑs bytero nō baptizato. c. miserāte. ⁊ c. venies Caracē ät ꝓfirmatōis nō ꝑexigit d̄ necitate. sz d̄ ꝓgruo. Ulter⁹ ē sciendū q̄. vij. sunt ordines. Primus ē ostiariat⁹: cui⁹ ē custodire locū ꝓfectiōis sacroz ab imminūdis. s. ifidelibꝫ ⁊ excōicatis. Secūdus ē lectoratus. cui⁹ ē legere ppli cias ad istruendū illos q̄ volūt credere. Et ideo sz Tho. ppl̄ie q̄si ꝓma rudimēta eis legēda cōmittūt. Tertius ē exoristaz. q̄z ū

est artare demões p adiurationez ne dominent in corpe nõ dũ baptizaro. Quartus ẽ accolitorũ: qui est pñtare materiã. vt ceoluz cũ aq̃ & vino: & lumen accẽdere. alij vo enumerant adhuc alios duos ordines. s. psalmistay. & cantorz: q̃ tñ fm Tho. i. iij. di. xxiij. q. iij. ar. ij. nõ sũt ordines. nec sũt illa nosa ordinũ: sz officiorz. tñ int ordines large acceptos cõputãt. Et isti vocantur minores ordines: qs pñt abbates bñdicti cõferre inclusiue vsqz ad lectoratũ. vt lxx. di. qm̃ videm⁹. vbi glo. dicit q̃ pñt facere psalmistã: ostiariũ & lectorẽ. & hoc lz abbati in suo monasterio. Exorcistã vo aut acolitũ facere nõ lz. qa isti duo p solũ epm̃ fiũt. vt dr ibidẽ. in. c. nõ oportet. Dec fuit snia Hugonis & Laurẽtij. qs sequit Archidi. ibidẽ. Idẽ tenẽt Raymũdus & Boffredus i sentẽtijs corũ: dicto q renũciauit epatui. Et põt abbas talẽ ordinare supdictos: nõ solũ in q̃tuorz tpibz: lz etiam dicby dñicz. lz tm̃ i suo monasterio. al's alteri facere piudicium. Jst. ã aũt hz prãtẽ abbas nõ solũ ex ordine lz ex prãte bñdictõis. Uñ licet abbas nõ psecrat⁹ manũ imponere nõ pt ordinato. vt i c. q̃m̃ videmus. & c. nõ oportet. & c. cũ ptingat. de eta. & q̃li. ordinamẽ manũ benedictiõis pt imponere. de supplẽda negligẽtia platorz. c. j. s. recipiendo profesos. & sic nõ potest ordinem cõferre nisi sit bñdictus. De hac iam determinatũ est. de pulegijs. c. abbates. lib. vj. & de collatiõibz. ibidẽ. imo psalmistã & Lãtorẽ pt ordinare simplex sacerdos. vt xxiij. di. vbi dr. psalmista & cantor pñt absq; sacria epi sola iussione pbyteri officiũ suscipe cantandi: dicẽte sibi pbytero. vide vt qd̃ ore cãres: corde credas. & qd̃ corde credis: operibz approbes. Laurẽtius etiã. xcij. di. non licz. exponit hoc. c. cũ dr in eo officium cãtandi susciat. i. suscepti officij executionẽ. Qd̃ etiã pbat Hosti. in sũma. de ordinatis ab epo q renũciauit epatui circa pncipiũ. Raymũdus vo in sũma. eodẽ ti. notauit hoc intelligẽdũ d sacerdotibz curã hñtibz: qui soli hñt pñt. videt tñ q cũ nec alios ordines posset qs exeq̃ sine licẽtia ei⁹. ita nec aliq̃d spealitatz i psalmista hz introducat. Sz Inno. Berñ. & Petr⁹ d samprana. di cũt hz posse quẽlibet sacerdotẽ. Et hãc vltimã snĩam approbat Archidi. in pdicto. c. psalmista. Utrũ aut ẽ infigat caracter a ce hmõi ordinẽ. dicit ibidẽ Archi. q̃ nemo scit. & ideo pcutiẽs talẽ: nõ incidit in canonẽ. qa vt dr Uincẽtius: hic ordo nõ est d pncipalibz: nec dr ordo pprie: sed large. & istam sententiã tenent theologi: qui dicunt psalmistatũ: cantoriatũ & episcopatũ nõ ẽ ordines. Credit tñ Archidyaconus vbi sup̃: q̃ pcutiẽs psalmistam

incidit canonē: nec sup cū secula re iudiciū pt hre potestatē. z dic q si obmittat ordo iste: z ferat lectorat⁹ z accolitatus: nō est re petend⁹. Hosti. tñ in. c. cōtingit. de etate z qli. ordinū. dicit q sit repetēdus. Nec ō istis. Dein de sequunt sacri ordies q dicūt maiores. Prim⁹ est subdiacona tus: ad quē ptinet oblatōes reci pere ab offerentib⁹: z eas dyaco no offerre. Itē legere epl'am ꝛc. Sc̄ds est dyaconat⁹: ad quem ptinet hostias ordiare in altari. Sil'r legere euāgeliū. Tert⁹ est pbyteratus: ad quē ptinet ꝓse crare corp⁹ xpi z sanguinē. z hꝫ ē act⁹ pncipal'. ali⁹ aūt ꝓsequēs. s. soluere z ligare: p quē actū ꝑpa ratur corp⁹ xpi mysticū. s. fideles xpiani vt sīt apti ad corp⁹ xpi ve rū. De ēpatu aūt an sit ordo ē di uersitas inf theologos z iuristas Nā theologi dicūt eū nō cē ordinē. Juriste vo cōiter tenent q sit ordo. de q Jo. an. in nouella sexti: notat pulcre circa phemiū. Et hꝫ idez tenet doctor subtil' in iiij. sñiaz. di. xxiij. ar. ij. In quo libet aūt ordie caracter ipzimit: cū eis per epm porrigit liber cū forma ꝫ boz. accolito cū dat can dela bz. subdyacono cū dat ca lix vacu⁹ cū alijs vasis: q̄z vsus est in ꝓfectiōe eucharistie. Dya cono z pbytero: qñ eps iponit manū capiti. z hec ipositio con fert plenitudinē gre. Tho. tñ ōt di. xxiij. q. v. ar. ij. q subdyacono imprimit caracter in datiōe cali cis tm: cui⁹ actus pncipal'ē circa vasa tm: z nō circa ꝓtēta i vasis Un nō pt tāgere corpus xpi si ne necessitate mag. Sz act⁹ dya coni nec est sup vasa tm nec sup ꝓtēta in vasis. q̄ alle ē act⁹ sacer dotz: sz est sup corp⁹ ꝓtētū i va se tm. Un eius est dispēsare sup corp⁹ xpi i patena: z sanguinē in calice. ideo ptās ei⁹ ad actū non potuit exprimi p dationem vasis tm. nec materie tm: sed exprimit p actū: in hꝫ q dat sibi liber euāge liozz. z i hac datiōe ipzimit cara cter. sm Tho. vbi. s. dicēs: q cō tact⁹ iste instrumēroz taliū ē de essentia sacri. q̄ dī. accipe hꝫ aut illd. Impositio aūt man⁹ nō est de necessitate z suba hui⁹ sacri: vt de sacris iterādis. c. vl. Et licz isti caracteres i ēentia distinguā tur: tñ in fine vniunt. q̄ ad vltī mū caracterē p soyterat⁹. Sz Pe. in. iiij. di. xxiij. q. ij. arti. j. z Joā. parisienſ: nō est credēdū q cara cter vni⁹ ordis p̄supponat cara cterē alterius ordis. Nā vt dic Tho. vbi. s. in pmitiua eccl'ia ali q ordinabant ad pbyteros: qui tñ pus inferiozes ordies ñ acce perūt: z tñ poterāt q inferiozes. Sz hodie statuit eccl'ia vt nō īge rat se q̄s ad maiozes: q pus i mi noziby officijs se nō hūliauit. iō hoc ē de ꝓgruitate: z nō ō necel sitate. Et nota sm Tho. i. iiij. dist. xxiij. q. ij. ar. ij. q epus pmo pparat ordinandos p tria. s. per

bñdictionē. p quā diuinis offi/
cijs mancipant. per manus im/
positionē: p quā dat plenitudo
grē: p quā ad magna sunt ido/
nei. t sol' dyaconis t presbyter
fit man⁹ impositio. tertio p vn/
ctionē ad aliq̄ sacrm tāgendū:
q̄ fit solis sacerdotibꝫ q̄ ppijs
manibꝫ tangūt corpus xpi. Un
etiā calix t patena vnguntur.

De accidētibꝫ huj⁹ sacramēti

Bt autez

e sciendū q̄ illa dicunt
accidētalia sacrī q̄ req̄
runt de congruitate t nō de ne/
cessitate sacri. Congruū est ergo
primū vt non ordinet q̄s ad sa/
cros ordines nisi habeat etatem
legitimā. Etas aūt p subdyaco/
no est. xx. anno⁹. p̄o presbytero
xxv. t pontifi in clementina de eta/
te t q̄litate p̄ficiendo⁹. c. genera
lem. Et vt notat Joh. an. in. c. t
tui de prebē. li. vi. in glo. iiij. non
est opus seruare interstitia lōga
tempozū in ordinibꝫ suscipien/
dis sicut prius: vnde habēs eta/
tem legitimā laic⁹ i carnisprium
pt cantare missam in sacerdotio
p̄stitutus in festo pasce. Si tñ
q̄s in minori etate recipit hoc sa
cramētū tenet. sz peccat t dz su
pēdi ab executiōe ip̄si⁹: t ordia
tor a collatiōe ordinū. t cū hꝫ pt
appelli vt sibi puideat de aliq̄ bñ
ficio. vt de tēpo. or. c. vl' non est.
Hocem q̄ q̄s impfectis annis
discretiōis recipiat sacrm ordis.
licet fm Tho. sit ppt honestatē
sacrī īstitutū. ita vt iā sit ex neces/
sitate precepti: nō tñ est ex neces/
sitate sacri. Uñ si ordo sacer cō/
fertur puero carēti vsu rōnis: te/
net quantū ex vi sacri. Dicit tñ
Tho. q̄ in illis sacris vbi act⁹
suscipientis requirit: ibi vsus rōnis
est de necessitate sacri. sicut in pe
nitētia t matrimonio. Sed in q̄
bus act⁹ suscipientis nō requritur,
vsus etiā rōnis nō ē de necessi/
tate sacri. sic est in ordie sacro vbi
solū spūalis prās dat. t iō vsus
rōnis nō requritur. Sciendū q̄
licet laic⁹ ignar⁹ nihil sciēs de lit
tera: ordinē posset sacrū suscipe
quantū est ex vi sacri. peccat tñ
grauiter ep̄s p̄ferēs tali ordinē
sacrū. Nā dicit Tho. q̄ tenet or
dinādus scire q̄ pertinet ad eius
officiū fz magis t min⁹ Unde sa
cerdos religiosus exq̄ recipit ptā
tem tm̄ sup corp⁹ xpi vez p̄secrā
di. ideo sufficit q̄ solū sciat illa q̄
requirunt ad p̄secratiōē corpo/
ris xpi. Curat⁹ aūt vt plebanus
tenet plus scire. qz pmouet sup
corpus xpi misticū: q̄d est eccl'ia.
Unde dz scire ea q̄ spectant ad
populū. Ad ep̄m vo pertinet scire
etiā difficiles questiones sacre
scripture. Quod ḡ dz q̄ de sub/
stantia sacri ordinis sunt eloq̄a
diuina. vt dz. xxxviij. di. Omes
psallētes. exponendū est nō de
substātia ordinis: sz de substan/
tia executiōis. qz. s. tal' exeq̄ nō pt
sacz ordinē nisi sciat illud q̄d ad

illū ordinē spectat exequēdum. Itē licet sex tpa anni sunt deputata ad ꝓferendū ordies. tñ hoc nō est de substātia fm Ray. z hꝫ exꝑssuz ē de tēpo. or. Sane. Ō grūū tñ valde ē vt nō alijs nisi ꝓdictꝫ sex tpib ꝓferant. s. q̄ttuor tpib singulis. sabbato sitiētes z sabbato pasce vt ḋ. di. lxv. c. vl. Potest tñ ep̄s ꝓferre mīores ordines diebꝫ dñicꝫ. sz non multꝫ. ne videat gñalez ordīationē facere vt de tēpo. or. de eo Ideo ār sabbato ꝓferūt sacri ordies. qz sabbatū ꝑcat requiē. p qḋ ꝑcat q̄ q̄ ordinat ad sacros ordies irreuocabiliter trāsit de labore in requiem. puta ḋ labore secularīū negotioz ad requiē: ad vacandū spūalibꝫ. vt ḋ. lxxvij. di. formicarī. Possunt etiā ꝓferri ordies sacri in die dñico mane. ita tñ q ordinādus z ordiator cōtinuēt ieiunū p̄cedētis sabbati. q̄a tūc mane dñice dici trahitur ad sabbatū ꝓpter ꝓtinuationē ieiunij. sed hoc nō faciat ep̄s sine necessitate. vt si forte infirmaret sabbato p̄t differre in crastinū. Et intellige de vno z eodē ordie non de diuersis. Nā null⁹ ḋz suscipe duos ordies: vel minoꝝ z vnū sacrū in eisdē quattuor tēporibꝫ Pena autē ordinatoꝝ extra dicta tempora: est suspēsio ab executione illi⁹ ordinis quē suscepit vt ḋ tēpo. or. di. c ij. Potest tamē cum eis dispensari vt ministrēt imposita eis penitētia. vt in ca. Consultationi. ibidem Ordinator vero debet priuari auctoritate ordinandi. vt ibidem patet

De cautelis hic obseruādis.

T primo caueat episcop⁹ ne ordinet alienū clericum vel laicū. vt de tēpo. or. cuz nullus. li. vi. Quod si fecerit: per annū a collatiōe ordinū est suspendēdus. Et interim clerici sui absq; licentia sua a vicinis ep̄is possunt ordinari. vt ꝑz de tēpo. or. lib. vi. Clerici ꝑo qui sine ꝓpria ep̄i licētia ordinant: ab executione ordinū suspendātur. tamē ep̄s potest cū eis dispēsare. ix. q. ij. Lugdunē. de tēpo. ordi. q trāslationez. Secūdo caueat ep̄s ne ordinet aliquem ad sacros ordines sine titulo. alias solus ei⁹ pudere tenebit de bñficio. Tercio caueat ne ordinet p symoniā. vt de symonia. per totū. nec sol⁹ episcopus sz etiā notari⁹ nō ḋz formatas vēdere. ō symo. c. i. Quarto caueat ordinādus ne recipiat ordinē aliquē ab ep̄o quē scit symoniace i ordie susceptū: siue sit occultū siue manifestū. qz nō recipit executionē. z indiget dispēsatiōe. j. q. j. si q̄ a symoniacis. Dicit tñ Tho. sed a sede. q. viij. q si esset symoniac⁹ alia ex causa: posset ab eo recipe ordies: dūmodo sit occultū. qz tal' ep̄s nō ē suspēsus ad alios sz ad se tm. Quito

caueat ordiandus ne tpe ordinationis sit in pctō mortali. nā mortaliter peccaret. di. xl. multi. Et idez Thom. in. iiij. di. xxiij. Nec talis pōt vti ordine sic suscepto fm ipsum. qz facit contra ꝓceptū illud Deut. xvi. Juste qđ iustū est exequaris Unde taliter ꝙnēs talē actū exercet: semp peccat mortaliter. Dicit tn Thom. ibidē. q subditus hmōi ordinati in peccato mortali teneť ab eo recipe sacramentū: si est occultum. z hoc quādiu tolerať ab ecclesia. Tn dicit idem. Non est tutū talem ad aliquem actū sui ordinis exequēdū induc ere: durāte cōscientia q iste sit in pctō mortali. quā tamē deponere posset. qz in instāti homo posset a diuina gra emēdari. Sexto caueat clericus ne ordineť sine examine. alis dicit Hostiē. vt. lxiij. di. extra ꝓscientiā. nec psunt ei formatorie. si tn est dignus z notus nihil obest. qz tales nō sunt examinādi. Archi. xxiij. di. null⁹. Sed si est indignus deponi dz. de corpore viciatis. expositi. Si etiā sit ignot⁹ qz uis dignus deponi dz. xxiij. di. c. vlť. z multo fortiꝰ si est indignus. l. dist. ex penitentibus. Deber etiā cōfiteri publice epō suo crimina seu notoria impedimenta iuris vel facti. vt ibidem dicitur. Si autem subtricet talia: etiam post penitētiā impedit executionem. Nec etiā suscipiat aliquem ordinem superiorem obmisso inferiori. qz hoc est per saltum ꝓmoueri. Et talis debet deponi si hoc faceret ex malicia. secꝰ si ex ignorātia vel negligentia. dist. xl viij. sicut olim. Ex dispēsatiōe tamē epi ad omissum ordinem potest ꝓmoueri. sed in suscepto prius non ministrabit. Datur aūt gratia gratū facies in hoc sacramento. q necessaria est nō solū ad digne suscipiendum sacramētum. sz etiā ad digne ministrandū fm Thom. z Petrū in. iij. dist in. xxiij.

De sacramento matrimonij

Propter ꝓ fornicatiōez habeat quisq; vxorē suā. j. ad Thoť. vij. z. xxxij. q. j. ca. his ita. Licet matrimoniū in statu innocētie sit institutū in officiū nature. i. in propagatiōem z multiplicationē plis ad dei cultū. ꝗa tn natura lapsa viciata est ex originali pctō. adeo vt facilē ꝓpiaz in messem nō vereat mittere aliena. nam. qrens indifferēter qcunqz femina cū q fornicatiōis expleat pctm. Ideo magn⁹ doctor gētiū ꝓdicator z rector. puidēs de remedio dicit. vt ꝓpter fornicationē euitandā vnusquisq; habeat vxorē suā. p q đ dānat pctm fornicatiōis. z ꝓmēdat statū matrimonij ꝓugal. In qbꝰ ꝙbis. j. apls suadet vitare fornicationē ibi. ꝓpter fornicatiōez. scđo ꝓsulit remediū adhibitionē. qz habeat

vxorem suam. Per primū dam
nat eos illoz q̄ dicūt simplicez
fornicationē non esse peccatū. al
legātes scōs patres. ſ. Abraam
Jacob. Dauid. z alios q̄ habeāt
cubinas. nec tñ illa fornicatio
imputata est ad pcm̄. Quibus
rñdetur p̄m Tho. ī. iiij. sentē. di.
xxxij. q. iij. qz quelibet fornica/
tio extra matrimoniū: que tollit
debitam ordinationē parētis ad
prolē. quā natura ex cubitu in/
tendit: est pcm̄. ideo p̄m ipsum
sine dubio simplex fornicatio ē
pcm̄ mortale. etiā si lex scripta
non esset: qđ est multū notabile
Ubicūq; autē legim⁹ aliqs pa/
tres habuisse cubinas: illud fu
it p speciali dispēsatiōe spūſcti
z ad designandū aliquid. Hoc
em̄ q̄ filij iacob ex liberis z ancil
lis fuerunt heredes: designat q̄
xp̄o in baptiſmo nascuntur filij
z heredes p bonos z malos mi/
nistros. Sic etiā alia omnia in p̄
dictz patriby ad mysteriū p tinēt.
vt habetur lati⁹. xxxij. q. iij. c. j. ij.
z. iij. De q̄ cui placet sufficienter
informari videat notata mea su
per. vj. pcepto. ſ. Nō mechabe/
ris. Per secūdū dānat bigamia
cum dicāt. habeat vxorē suam. z
sic vnam tantum. non plures si
mul. Unde saluator repetens il
lud Geneſis. ij. Erunt duo ī car
ne vna Matt. xix. dicit, Itaq; iā
non sunt duo sed vna caro

De sponsalibz hic p̄z⁹
agitur.

Circa illd

c sacrm̄ primo viden/
dum est de substātia/
libz. ſcdo de accidētalibz. tertio
de cautelis. Quātū ad primū
sciendū q̄ quedā sunt accidenta
lia mr̄imonij. ſ. spōſalia. z ideo d̄
ipis p̄mo videndū est. ſcdo q̄d
sit mr̄imoniū. tertio q̄ req̄runtur
ad mr̄imoniū. q̄rto q̄ impediunt
ipsum. Quantū ad primū spon
salia p̄m Frāci. de sarabel. super u
brica de spōſalibz sic. diffinunt
sunt futurarū nuptiarū seu matri
monij p̄missio. Et diffinitio illa
trahit ex canone. xxx. q. v. nostra/
tes. Dicūtur a spōdeo des. qz vt
dt Caſpar de caldarijs. q̄ olim
sponsus z spōſa mittebāt cautio
nes quibz spondebāt se in iura
mr̄imonij consentire. z fideiusso
res dabāt q̄bus id se obſeruatu/
ros obligabāt. Quādoq; etiam
spōſalia dicūtur mr̄imoniū. ſed
tūc debēt intelligi ſi sunt spōſa
lia de p̄ñti. Et fiūt spōſalia quat
tuor modis. Primo nuda p̄o
missiōe. vt cū dicit. p̄mitto te du
cere in vxorē. Scdo datis arris
spōſaliciis. vt pecunie vl' alteri⁹
rei. Tertio anuli subarratione.
Quarto interueniēte iuramēto.
vt cū alter alteri iurat dicēs. Ju
ro q̄ te in vxorem ducere volo.
Quomodocūq; ḡ q̄s istoz q̄ttu
or modoz p̄mittit ducere aliq̄
z postea nō curat: peccat morta
liter. nisi legitimū impedimentū in

ueniat. Sciēdū tñ q̄ si spōsi sibij nuicē displiceāt ⁊ dissentiūt: si spōsalia nō fuerint iurata pñt se mutuo absoluere. vñ notant doctores in. c. pterea. de spōsalibus. vbi inter ceteros Jacobꝰ dalberga notat q̄ quādo eccl'ia videt q̄ spōsi sibij nuicē displicent ꝺz dissuld'are. i. nō ꝺz cogere spōsum ⁊ spōsam ad pficiendū mr̄imoniū. ppter malū q̄d posset inde puenire. s. vxoricidium vl' mutuā adulteriā. ꝓtrahētiū. Et hoc placet Laspar. Si aūt tm alter dissentit: dic Goffredꝰ q̄ exq̄ alt' dissentit: dissentries p̄sciſe cōpelli ſur donec in eodē ſtatu pmanet. ſz ſi cū alio ꝓtraxerit p verba de p̄senti cessabit coactio. Idem vult Jnno. ri. de spōsalibꝫ An autem spōsalia iurata possunt mutuo partiū dissensu dissolui: licet antiq̄ doctores dubitant de h̄. moderni ꝺo expedierūt istū casum. Vñ Uincē. in. ca. pterea. de spōsalibꝫ. ponit distīguēdo an iramentū dirigat in deū: an i hoiez ·P·rimo casu nullus p̄t absolvere nisi deꝰ. Scdo casu hō cui iurat p̄t absoluere. Tūc aūt dirigit in deū fm Jo. an. qñ is q̄ iurat magis intēdit placere deo q̄z hoībꝫ siue sit i faciēdo aliq̄d meritoriū. siue in abstinēdo ab aliq̄ illicito. Exem ꝓ mi. iurauī abbati intrare monasteriū. hoc em tm deū ꝓcernit. nō abbatem. vñ abbas nō p̄t me absoluere a iuram̄to. Si l'r iurauī non occidere hominē ⁊c. Ad hoiem aūt tūc dirigit. si iurauī tibi scribere lib'ū. ab h̄ em̄ tu potes me absoluere. q̄a te solū ꝓcernit hoc opꝰ. Licet em̄ ome iuram̄tū ꝓcernat deū ꝓncipal'r q̄z p religionē. p mittit: tñ q̄z ꝓcernit cōmodū eiꝰ cui iurat: pōt ab eo dimitti. de iureiurādo. c. j. Idē etiā tenet Laspar dicēs. q̄ spōsalia etiā iurata mutuo dissentiū tollunt. q̄z sublata obligatiōe sublatū est iuramentū. sic ꝺz de statuto ⁊ iurato. ⁊ notat de p̄bēdis. dilecto. Facit ad h̄ regl'a. q̄d fauore. li. vi. Et notat. xxii. q. iij. c. j. in glo. penl'. vbi ꝺz. q̄ parentes sicut possunt frāgere spōsalia filioꝝ. sic ⁊ iuram̄ta remittere Cōcludo g̃ ⁊ dico ꝺz Frā. ꝺ sarabel. q̄ si aliq̄s iurat spōse eiꝰ intuitu pt spōsa ip̄m absoluere. secꝰ si intuitu dei seu ob pietatē. vt cum spōsus esset dines ⁊ spōsa pauprima. Tñ ꝺt Frā. q̄ etiā in h̄ casu p̄t eū spōsa absoluere. q̄ licet iurauit intuitu dei. tñ exq̄ cōmodū ꝓcernit spōsam: ip̄a p̄t remittere p̄dicta. ⁊ sic gñaliꝫ obſuatur nā eccl'ia se nō intromittit de spōsalibꝫ de futuro. nec ad instātiaz alteriꝰ partiſ. Ambobꝫ g̃ dissentientibꝫ etiaz si iurassent mutuo se p̄ñt absoluere. Et nota q̄ etas seu tp̄s ꝓtrahēdi spōsalia vtrobiq̄z est septēniū. vñ spōsatio q̄ fit in. v. vl'. vi. annis nulla est. vt de despōsatōe impubeꝝ. lras. Nā ex talibꝫ spōsalibꝫ iducit publice honestatiſ iustitia. Est aūt publi

ca honestas ꝙz frā.i.c. iuuenis. de spōsalibꝫ. impedimentū qđ nec ex cōsanguinitate nec ex affinitate ꝓcedit. ꝙz exq̄daz honestare q̄ in matrimoniꝫ cōsideranda est. vt ille q̄ ꝓmꝰ ꝓtraxit spōsalia cū aliq̄: ipa mortua nō ducat aliquā ꝓsanguineā ipius ifra q̄rtū gradū. vt in.c. ad audientiaz. vt de spōsalibꝫ. c.i.li.vi. Ratio autē huiꝰ ꝓstitutōis est. qz experiētia docuit gues rixas ⁊ inimicitias inter ꝓsanguineos oriri: qñ vni despōsatā aliq̄s de ꝓsanguinitate spōsi ꝓcurat habere. Sil'r qñ quis ꝓsanguineā spōse sue ipsa mortua cū q̄ nōdū ꝓfecerat matrimoniū vult ducere: nō est honestū. cum p hoc quasi duo consanguinei videnť vni mulieri copulari. qđ honestas ꝓhibet. Ueruntm̄ ius ꝓmune est q̄ si quis desponsat puellā añ septem annos. si interim ipe moriť: ꝓt eam frater suꝰ ducere. Sil'r si moreret illa puella añ septimū annū vir duceret eiꝰ sororē aut matrē. Et hoc totū habes de despōsatiōe impubez. l'ras. Sunt autē octo casus in quibꝫ soluunť spōsalia. Primꝰ si alter spōsoz post desponsationez trāseat ad religionem. quod etiā ꝓt facere ꝓtracto matrimonio añ copulā carnalez tunc em̄ mulier ꝓt alteri nubere q̄si post mortē viri. qz religio est quedā mors. ꝑm Tho. in. iiij. di. xxvij. q.iij. Secꝰ qñ sponsus se absentat ꝓlongū tps: spōsa cū alio ꝓt ꝓtrahere. Tercꝰ si alter eoz incurrat lepraꝫ vl' paralisim. Quartꝰ ſi supueniret affinitas. vel qz spōsus cognouit cōsanguineā sponse. Quintꝰ si mutuo se absoluūt. Sextꝰ si alter eoruz fuit medio tpe fornicatꝰ. qz tunc reddiť alri suspectꝰ de fide postea fuāda. Septimꝰ si spōsus cū alia ꝓtrahit ꝑba ꝺ ꝑnti vl' etiā de futuro cū copl'a carnali. Si tm̄ ꝓtrahit cū ꝑma fine iuramento. cū scḋa cū iuramēto: ꝺz adhere ꝑme. ⁊ penitere de ꝑiurio. Octauus qñ q̄s ipubes ꝓtraxit spōsalia: venit ad etatē adultam ⁊ petit absolui a vincl'o spōsaliū ⁊ sibi dari licentiā nubendi In oiby aūt istis casibꝫ debēt spōsalia autoritate eccl'ie absolui preterq̄z in ꝑmo q̄nto. ⁊ sexto. in quibus soluūť ipo iure. Addit etiā nonū casum Hosti. s. si fama est q̄ inť eos ē canonicū impedimētum. ¶ De diffinitiōe mr̄imoniꝫ

Consequēter de mr̄imoniō sciendum q̄ ip̄m sic diffinitur. Matrimoniū est viri ⁊ mlieris ꝓiūctio individuā ꝓsuetudinē vite retinens. Ista diffinitio tradiť. xxvij. q.ij. c.i. Per hꝰ q̄ ꝺz viri ⁊ mulier excludiť vir cū viro. vl' mulier cū muliere. vel vnꝰ viri cū multꝫ mulieribꝫ. qz tal' cōiunctio nō causat matrimoniū sed ꝓtm̄. Diciť etiā ꝓiunctio scz amoris ⁊ mr̄imonial'. Diciť etiā

indiuiduā vite ꝓsuetudinē reti-
nens. ꝙd est tm̄ dicere. ꝙ neuter
eoꝝ absq; alteri⁹ ꝓsensu pt ꝓtinē
etiā pfiteri vl' ozōni vacare. nec se
alteri copl'are. sed sibi ꝙ nuicē ser-
uare fidē ⁊ debiti redditionē mu-
tuā. Sil'r debent eis mutuo de
necessitatib⁹ puidere ⁊ subueni-
re inuicē. Et hoc intelligendū est
totū de mr̄imonio copl'a carnali
ꝓsummato. qz nō ꝓsummatū ta
li copl'a: pōt separari p ingressuz
religionis. vt de spōsalib⁹. cōmis
sum. Intelligit etiā ꝑ de mr̄imo-
nio fideliū. qz mr̄imoniū infideli
um pt separari altero trāseunte ad
fidem. Ratio aūt beati Tho in.
iiij. di. xxiiij. q. i. Quare ꝓiunctio
mr̄imonij est iſepabilis vsq; ad
mortē inter hoīes ⁊ nō int' alia
animalia est hec. Quia aliozum
animaliū filij possunt sibi victū
statim habere. vl' saltem ad coꝝ
sustentationē vnum sufficit. sic
est de vacca: equa: asina: ⁊ simili
bus. ⁊ ideo vbi non est certa con
iunctio certi masculi ad certā fe-
minā. nec etiā necessaria diuitur
na ꝓiūctio. eo ꝙ femina in eis suf
ficit ad educandū fetū sine mas-
culo. In his aūt quoꝝ filij indi-
gent vtriusq;. s. tā patris q; mr̄is
sustētatiōe aliud est. Sil'r vbi in
uenit aliq̄ determīatio quantū
ad tps sustentatiōis ⁊ educatio-
nis. sicut i auib⁹. vñ passeres tur
tures ⁊ colūbe habēt determīa-
tas femias. qz hñt educare pul-
los ⁊ alter eoꝝ nō sufficeret ad q̄
rendū victū. cū ⁊ se eq̄liter nutri
re debeāt. Non aūt sic est in ho
minib⁹ vbi filij⁹ indiget cura pa-
rentū ad magnum tēpus. Et ter-
go matrimonialis ꝓiūctio inter
solos homines dicit indiuisibil'
fm totam vitam alteri⁹ cōiugis.
Oportet em̄ filiū gñari. educari
nutriri ⁊ doceri. ⁊ sibi de necessa
rijs vite a parētib⁹ puideri. eo ꝙ
iuxta ap'lm. oportet pātres filijs
thesaurisare. ij. ad Thorint. xij.
Ista aūt requirunt magnū tē-
pus Et quo ad hoc dicit Lyra
super Matthēū. xix. c. ꝙ matri-
monium nō soluz est de iure di
uino: sed etiā de iure naturali. qz
hoc natura dictat. ꝙ vir ⁊ mlier
cohabitent simul p totā vitā ad
educandū ⁊ promouendum p-
lem vsq; ad perfectum statū vir
tutis. Dicitur aūt matrimoniū
potius q; patrimoniū. quia ma
iora onera sunt in matre q; in vi
ro. Et dicitur a matre quasi ma-
tris munium. quia munit a ma-
tre. ⁊ dat mulieribus esse matres.
Et quia etiam finis principalis
matrimonij est bonū prolis. in
cui⁹ pcuratōe mr̄ magis laborat
⁊ iō ab ipa denotat. Fuit aūt ma
trimoniū istitutū a ꝺo in statu i-
nocētie. vt ꝺr. de voto. c. i. lib. vi.
Et ꝑ p illa ꝝba. hoc nūc os erit os
sibi meus. q̄ ꝝba adā spūsco illu
strat⁹ dixit Hen. ij. i. fi. ⁊. xxvij. q.
ij. lex diuina. Et p hoc repbat illa
opinio q̄ ꝺr ꝙ mr̄imoniū sit istī-
tutū a ꝺo ill' ꝝb. Erescite ⁊ mul

plicami. qđ videt incōueniēs. cū etiā illa verba pri⁹ dixerat ds nō solū ad hoies: sz etiā ad bestias Ben̄.i. Et q̄uis mrimonium etiā sit istitutū tpe moysi ⁊ tēpe xpi. h̄ fuit tm̄ diuersis respectib⁹. Nam vt dt Tho. di.xxvi.in.iiij. fm q⁹ ordiatur ad gnationē plis q̄ erat necessaria etiā añ pcm: in stitutū est a deo in statu innocē tie. in h̄ q⁹ de⁹ formauit mulierē in adiutoriū viri. ⁊ h̄ modo dr i officiū fuisse institutū. Sz quātū est in remediū pcī fuit institutū post pcm tēpe legis nature. Scdm aūt determiationē pso naz habuit institutiōem in lege moysi. vbi nō nisi de certis tribus copulabant. Sz fm q⁹ repsentat p̄iūctionez xpi ⁊ eccl'ie: sic habuit institution̄ in lege noua Et fm hoc dr sacm̄ noue legis. Et ex hoc habet q⁹ due p̄incipales sunt cause istitutiōis mrimonij. s. educatio plis ad cultum diuinū. ⁊ vitāde fornicatiōis causa. Alie sunt multe cause minus p̄incipales. s. pulcritudo vxoris. diuitie. reformatio pacis Et ppt istas causas si etiaz ducat vxorē seruatis h̄bis de p̄nti tenet mrimoniū. Sciendū aūt exq̄ vt dr vij. ethicoz. in actu carnali p̄uat hō magno bono. s. vsu rōnis. qz vt dt Phs. tal' act⁹ furat intellectū sapiētis. Et vt dt Aug. xvi.li. de ciu. dei voluptas carnal' q̄ maior in voluptatib⁹ carnalib⁹ nequit inueniri: momēto ipo tēpis q̄ ad ei⁹ puenit extremum: pene ois acies ⁊ vis rōis obtuit. Nullus aūt fm rectā rone dr se obligare ad aliq̄d in q̄ tm̄ malū patitur. nisi sit aliq̄d bonū recōpensans istud dānū. Un̄ a sctis pribus ponunt excusantia illū actū tam dānosum. s. bonū fidei. plis ⁊ sacri Fides h̄ sumpta est fidelitas siue iusticia ad actū ad quē obligat se. s. vt ille nō q̄rat aliā. nec ecōuerso Sil'r bonū pl'obligat q̄ ad cultū diuinū. s. vt religiose .i. sctē ⁊ deuote educat. Bonuz aūt sacri est illa indissolubilitas inter viz ⁊ mulierē. ⁊ signat idissolubilitatē p̄iunctionis xpi ⁊ ecclesie. ⁊ hoc est bonū intrinsecuz mrimonij. qz pfectio p̄ima ē formalis. p̄ima aūt duo bona. s. fides ⁊ ples sunt bona extrinseca mrimonij Ex his patet q⁹ exq̄ vt dictū est. sacm̄ est bonū excusās istū actū: videt q⁹ act⁹ iste mrimonialis nō solū est bon⁹: sz etiam sanct⁹. quā sctitatē h̄z ex indissolubilitate p̄iunctiōis. fm quā fcat p̄iunctionē xpi ⁊ eccl'ie. Jta etiaz dr Thom̄. in di.xxvi.in.iiij.q.iiij. Ex quib⁹ oīb⁹ iferē fz Bonauē. ibidē sco⁹ p̄ncipali.q.ij. q⁹ q̄ coit causa fornicatiōis vitāde in vxore. ne. s. vxor fornicet. sic reddēdo debitū nullo mō peccat: sed magis meret. qz exercet op⁹ iusticie hoc ē fidei ad quā tenet. ⁊ ideo ois culpa excusat. Si vo coit cā fornicatiōis vitāde in seipo. s. ne ipse sol⁹ fornicet. in h̄ peccat vt

nialiť. ꝛ hoc si nō pulsat a carne. Nā exq̄ non ꝓt ꝓcreare plē. nec ꝓpt eā ꝓcreandū coit. nec ꝓpelli tur ab vxore ad reddēdū debitū nec aliq̄ superfluitas est ibi. ꝛ ideo peccat ꝛ venialr. ītmo dici ꝓt fm ꝑc. d. tha. in. iiij. di. xxx. q. iij. ꝑ cipali. q. ij. ar. i. q̄ querēs delectationē in ꝓuge: listendo tñ intra fines mrimonij. s. q̄n cum altera muliere id nō faceret: veniale est pctm. licz etiā fiat causa explēde libidis. Sed si ḡrat delectatōez in ea: nō vt in ꝓuge. sz vt in alia mliere q̄cunq; tūc est pctm mortale. hoc ē ꝑ Hug. xxi. q. i. Quō vbi dt vsum mrimonij nō posse īpleri sine pctō saltē vēiali. q̄ ꝓt etiā cē mrimoniū cū fit bono intuitu sicut fuisset i statu īnocētie fm Frā. in rub. de spōsalibꝫ. hoc idē īnuit Jo. an. in glo. sup ca. alma. de sen. ex. li. vi. sup ꝟbo sacramētis. vbi dt q̄ dat gra per istud sacrm. sz nō sicut p alia sacramēta. Cōferť aūt in hoc sacro gra adiuuās ad illa opa q̄ in matrimonio req̄rūtur. Rō fz Tho. in. iiij. di. xxvi. q. iij. Quia vbicūq; diuinit⁹ dat facultas aliq̄d faciēdi dat etiā auxilia sine q̄bus nō ꝓt ꝓueniēter vti illa facultate. sz in mrimonio dat diuinit⁹ facultas vtēdi vxore. ꝛ ꝓsequēs dat gra q̄ idē ꝓueniēter fieri possit. Nec Tho. Et ꝓ hoc rep dat glo. i. q. i. Quicq̄d. Etiā dt doct. subtil' q̄ effect⁹ istius sacrm sūt due gre in alabꝫ ꝓtrahentiū. ꝛ h̄ nisi sit obex mortalis peccati. Etiā non sufficit ad gratiā percipiendam q̄ ꝓtrahēs non sit fictus respectu sacri. i. q̄ non ficte recipere intendit. sed oportet q̄ pri⁹ penituerit. q̄ illud sacramētum nō dat penitentiā. Est ergo vnus ꝛ totalis effectus istius sacramēti sz gratiosa coitio animoꝝ. Nec doctor subtilis. p isto dicto est. q. vnicū. de sacra vnctiōe. Ulterius est sciendū de illis q̄ requirunť ad matrimoniū vt sit vez. Primo requiriť eras debita psonarū ꝓtrahentiū. Nā vir dz esse xiiij. annoꝝ. ꝛ femina. xij. annoꝝ. vnde sicut sponsalia infra septimum annū non tenēt. sic matrimoniū etiā non tenet infra. xiiij. annum. Quantumcūq; cē fuerit matrimoniū de ꝟbo de ꝓsenti infra. xiiij. annum. nihilomin⁹ non est aliud nisi spōsalia de futuro vsq; ad. xiiij. annū. Et ista possunt rumpi postq̄ sponsi vel alter illoꝝ venerit ad debitā etatem. Scdo req̄riť ꝓsensus mutuꝰ ꝓtrahēntiū psonaꝝ p ꝟba de ꝓnti. Cōsensus aūt ille fm Bonauē. i. iiij. di. xxvij. dz esse i mutuā corpis ptātez Uerba aūt de ꝓnti sunt ista ex parte viri. Accipio ego te in meā vxorē. Uerba aūt mlierꝫ sunt ista. Ego te accipio in meū vir. Et sunt ista ꝟba necessaria q̄ sacrz ē res sēsibil'. ꝛ iō in eo req̄riť signū exꝑssiuū. q̄ expressio ꝓueniēti⁹ fit p ꝟba de ꝓsenti. vñ ꝛ iste ꝓsensus ꝓt bñ per

alia ꝓba expedirī vl' exprimi inf hoīes vsitata q̄ istis eq̄pollēt dicēdo. Cōsentio i te tanq̄ in vxorem. Sil'r si p̄cessit interrogatio inter aliq̄s de ꝓtrahēdo. Si alt eoꝝ dicat. volo te de cetero hr̄e i vxorē. Et illa rn̄det. Et ego te volo habere in virꝝ. Uel volo q̄ tu sis vxor mea. z illa. z ego habeo te p̄ viro. Jn oīb talib ꝓtrahīt mr̄imoniū. Sz si diceres. volo te accipe in vxorē. vl' volo i te cō sentire tanq̄ in vxorem nō esset mr̄imoniū. Sil'r si dicat vir. p̄mitto q̄ te nō dimittā p̄ meliori vel p̄ peiori. etiā iudicādū est p mr̄imonio Jtē si post datā fidez dicāt aliq̄. bibam⁹ noīe mr̄imoniū z osculemur nos. z vilhel. ōr q̄ nō est mr̄imoniū nisi vellēt p hoc recedere a spōsalib z ꝓtrahere de p̄nti. q; illud dictū ſcat futuꝝ matrimoniū. Sz si diceres. bibam⁹ p matrimonio cōtracto esset matrimoniū. Frā. tn̄ dic q̄ illa ꝓba. bibam⁹ noīe mr̄imoniū sunt ꝓfessio veri mr̄imoniū. z g̃ē mr̄imoniū. Jn omnib aūt istis vbi ꝓba dubia sunt recurrendū est ad intētionē ꝓtrahentiū z ad cōmunez verboꝝ vulgariū intelligētiaz. Un̄ credo q̄ p illa ꝓba spōsi interrogati. s. i polonia dicendo. N. placet tibi hr̄e. K. in vxorē? illo rn̄dente. placet. z mulier interrogata rn̄deat. sil'r: ꝑhat vez mr̄imonium. ar. c. ex lr̄is. de spōsalib. Nā p illa ꝓba oēs intelligūt ꝑhi mr̄imoniū. Ergo si sic vicini cōiter intelligūt: debēt etiā ꝑhentib illa ꝓba facere eūdem sensum. Nā vt dicūt doct. in. c. ex lr̄is. de spōsalib. in talib recurrendū est ad intellectū vicinoꝝ. Hoc approbat Fran. ibidez Et dicit Hosti. q; q̄uis alter nō intellexit ad lr̄am vl' linguā. si tn̄ intellexit affectū vel sensum nutu vel signo sufficit. Et nō refert an nutu vl' lingua intelligat. ar. de trāslatiōe. inter corpalia. xliij. dis. si rector. Un̄ si sponsus dat anulū dicēdo in theuto. ꝓba de p̄senti. z sponsa polona recipit anulum annuendo ōr consentire in dicto. c. ex lr̄is. Dicit etiā Franciscus de sarabell' in ca. expte. de spōsalib. q; si dicat vir. p̄mitto q̄ te ducā in vxorē. z de cetero tenebo te vt vxorem. Si tal' cō trahit cum alia p̄ verba de p̄senti adherebit sēde propter verba illa. ducā te. que sunt de futuro. que etiam verba restringuntur per sequētia. cum dicit. tenebo te vt vxorem. Et dicit Innocētius q; hec verba ducam non sonant tm̄ actū sz etiā ius. vt sit sensus. p̄mitto q; tūc fiam tua legitima vxor. z hoc est si sunt verba mulieris. Illa autem verba. p̄mitto q; tenebo te p̄ vxore. habent sensum ac si dicat vir. habeo recum mr̄imoniū. vl' accipio te i meam vxorē. z p̄mitto q; ō fcto tenebo te p̄ vxor. Si āt dicat. p̄mitto q; nū q̄z habebo aliā nisi te. lz istā n̄ rennet simpliciter accipe si nullam

vxorē in vita sua vult ducere: tñ si vellet ducere alīā nō pr. ḋa de cōi vsu loquēdi sensus ē. Recipiā te & nō aliā si vxorē voluero ducere. Itē si ꝓcubina dicat alicui: nolo ꝙ me coḡscas nisi tanꝝ vxorez: & vir taceat & coḡscat: Dicit Joānes de lignano: ꝙ est ꝓsumptū mrīmoniū. Sz tamē Kaspar dicit ꝙ nō: qz nō exꝑsserūt. & etiā ḋa tacēs habeť ꝓ ꝯdicēte in ꝯ casu: cū agat de obligatiōe ipius. s. sub ꝓditiōe vel sub mō. Sub ꝓditiōe fit. vt ꝯho tecū si ꝑri meo placuerit. vl si iuenero te ꝯre centū marcas: & sic ḋ sil'ibꝫ. & talis ꝯctus suspēdit matrimoniū vsqz ad exīstentiā cōditionis. i. nō ꝑus tale mrīmoniuz tenebit nisi ipleat illa cōditio. si tñ interī ꝓsensus ḋ ꝑnī l'copula carnal' fuerit subsecuta tenebit mrīmoniū: eo ꝙ tales videnť recessisse a ꝓditōe: vt ḋ ꝓditōibꝫ apposit. ḋ ill'. & ca. sup eo. & c. ꝑtuas: Et ꝯ itelligēdū est ḋ cōditiōe honesta: qles sť due ille supposite. Nā si cēt ꝓditio ꝯ sbam mrīmoniī: vt ꝯho tecū si nō plificabis: l' donec mihi aliā iuueniā Vel si te exponas ꝑ questu ꝓstituendi: oēs tales nihil agūt. Si tñ ḋs dicat: ꝯho tecū si te ꝙginē inuenero: & postea seq̄tur coit⁹: nec iuenit ꝙgo: dic Bern. & Hosti. ꝙ iudicabit ꝑ mrīmonio: & ꝯ in foro iudicij: tñ i foro anīe nō sic iudicabit: qa dignū est vt mulier q̄ mētita est se esse ꝙginē: maneat ḋ cepta: & vt viro subueniatur: q̄ forte vult vitare bigamiā. Sz sub mō ꝯ ꝯ sic: do tibi tunicā l'cingulū vl' annulū vt ꝯ has mecū. alioq̄n reuoco q̄d donaui talis ꝯctus stati tenet. Sz si nō seruet mod⁹ poterit reuocari. dicunt tñ doctores: q̄ lz possz ꝯ ꝯ mrīmoniū sb ꝓditiōe: nō tñ sub mō. & ꝯ ē renendū. Mrīmoniū tñ ex cā ꝓtractū tenet. siue cā sit vera siue falsa: vt ꝓtraho tecum q̄ pulera es siue diues: nisi causa cēt ita falsa ꝙ ꝓtereret se aliq̄d ꝑ impedimentū: vt ꝯho tecū q̄ libera es. Nā si nō cēt libera non teneret mrīmoniū &c. Et sciendum etiā q̄ si ḋs ꝯ ꝯ cū aliq̄ cū cōditiōe: deinde tñ añ aducētū cōditiōis ꝯ cū alia pure: ḋz manere cū secūda. etiā si sit consanguinea ꝓxime.

De impedimentis matrimonij.

Vnc vi/

n dēdū ē de ꝑ impedimentis mrīmonij. Sunt aūt. xij. ꝑ impedimēta q̄ ꝑ dūt matrimoniū ꝯ hendū & dirimūt tā ꝯctū: ꝙz Jnno. i. c. iuuenis. ḋ spōsalibꝫ. ꝓmū ē furor. xxij. q. vij. ca. neq; furiosus: vbi ḋt: neq; furiosus neq; furiosa ꝯ here ꝑnt mrīmoniū: ꝙz si ꝯctus fuerit. s. añ furorē: nō separēť. s. ꝑpť furorē. Et rō: qz tles ñ ꝑnt ꝓsētire: si tñ ꝑnt lucida īrualla tūc bñ ꝑnt. vt ḋt glo. ibidē. Sc̄ḋz si cēt vtroq;

artic'o.i. testiculo carẽs vl'impotens coire.xxxj.q.vij.illi. Tertiũ est affinitas. vt si q̃s spõsam de p̃senti ꝓ sanguinei sui recepit in vxorẽ r eã coguit: ipe dim̃ ꝓhẽdũ r dirimit ꝓtum: ita q̃ ꝑma resti tuit. sz ml'ier nõ ꝓt iduci ad absti nẽtiã ꝑꝓ publice ꝓhõestatz iusti ciã: vt d̃ eo q̃ coguit ꝓsanguine/ am vxorz sue.c.diserẽtõz. Quar tũ ẽ error in ꝑsona. vt cũ q̃s putans ꝓhere cũ B: ꝓhit cũ vxsula. Quintũ est error i ꝓditõe seruili. vt si q̃s ꝓhit cũ aliq̃ putans eã ẽ liberã: cũ tñ nõ ẽ libera. vt de ꝓiugio ſuoꝝ.c.ij. Sz q̃d dicẽdũ est d̃ Jacob q̃ decept9 est i ꝑsona. s. q̃ putãs Rachelẽ cũ cõtraxerat inuenit Lyã: r tñ tenuit mr̃imoniũ. Rñsio ꝟz Gratianũ xxix.q.j.c.j. ꝙ illd̃ mr̃imoniũ nõ tenuit exp cedẽti ꝓsensu: sz subsequẽti: qz post copulã carnalẽ in eandẽ ꝓsensit d̃ nouo. Error tñ q̃litatz nõ excludit ꝓsensuz mr̃imoniũ. vt si putat bon9 q̃ tñ est mal9: vt si putat ꝙgo: q̃ tñ inuenit corrupta. sil'r error fortune. vt si putat spõsa diues: q̃ tñ est paup. In oĩb ĩstz casib nõ dirimit mr̃imoniũ ꝓcẽtu. Sextũ est votũ solẽne. vt sacri ordis vl' ꝓfessiõis. vñ si q̃s ꝑfessiõe facta i religiõe vl' in sacro ordine vxorẽ duxit: dirimit mr̃imoniũ. vt qui clerici vl' vouẽtes. c. insinuãte. r de voto. c. vnico. li. vj. Alia autẽ vota simplicia sz ĩpedĩt ꝓhendũ: nõ tñ dirimũt tã ꝓtractũ. vñ si q̃s vouet simpl'r nõ velle ducere vxorẽz r postea duxerit: tenet mr̃imoniũ. sz ille peccat mortaliꝫ sic ꝓhens: r non dz petere debitũ ab vxore. sz tñ tenetꝫ reddere q̃n petit ab eo: vt notãt doctores i.c. rursus. q̃ clerici vl' vouẽtes. d̃ q̃bz vide ibi materiã istã Sz tñ si q̃s hñs votũ simplex q̃rat a sacerdote an possz ꝓhere dar ꝓsiliũ Hosti. ꝙ ꝑt dicere ꝙ sic. Si aũt q̃rat vlterius an tale mr̃imoniuz tenebit: dz dicere ꝙ ñ: al's peccarz: q̃a daret occasiõnẽ mortal'r peccãdi. Septimũ: si machiat9 ẽ i mortẽ ꝓz ꝓiugz seu vxorz. vl' eã ducere ꝓmisit. d̃ eo q̃ duxit i mr̃imoniũ quã polluit ꝑ adulteriũ. c. significasti. Et dic̃ Jo. an. i. c. laudabilẽ. d̃ quer. infideliũ: ꝙ q̃n machiatio est ab vtroq3. s. a viro r a ml'iere i mortẽ mariti: tũc sufficit ad dirimendũ mr̃imoniũ sine adulterio. q̃n ꝙ machiatio ẽ ab altero tm̃: tũc nõ sufficit sine adulterio. vt d̃ diuortijs. c. i. r istd̃ ĩprimẽdũ ẽ mẽti. q̃a raro iste pũct9 bñ ĩtelligit. Octauũ: si ẽ alter9 cult9: vt saracen9 l'iudeꝰ. xxviij. q. i. caue. Nonũ si ꝑ vim coactus ẽ ꝓhere: vt de spõsalibz cũ locũ. Et ĩtellige de vi l'metu q̃ cadit in ꝓstantẽ virũ. vt dicit glo. j. ibidẽ. c. q̃ etiam dicit ꝙ minor metus excusat feminã q3 virũ. quod simil'r nota. Decimũ est sacer ordo. vt q̃ clerici l'vouentes. cap. i. r de voto. c. vno. li. vi. Undecimũ si est al/

teri nupta. de spōsa duoꝝ. c. ij. Duodecimū ē publice honesta/tis iusticia. de spōsalibꝫ. c. inue/nis. ꝛ. c. ad audientiā. Sūt alia duo impedimēta q̄ impediūt et nō dirimūt. s. tps feriaꝝ. vt de fe/riis. c. capellanꝰ. Et iurdictū ec/clie. vt ꝺ̄ despōsatiōe ipubeꝝ. c. ad dissoluendū. De oibꝫ istꝫ dā/tur ꝓsus ꝑ Joh̄. an. in sum. q̄rti sub hac forma. Error conditio votū cognatio crimē. Cultꝰ dis/paritas vis ordo ligamen hone stas. Si sis affinis vl̄ si coire ne quibis. Hec sociāda venāt ꝓnu/bia iuncta retractant. Et de vlti/mis duobꝫ dant ꝓsus Eccl̄ie ve ritū necnō tps feriaꝝ. Impediūt fieri: ꝑmittūt facta teneri.

De cautelis huꝰ sacramēti.

T primo

e caueat vir ne volēs a muliere extorquere carnalē cōmixtionē fingat se eaz ducere velle: nō hns tñ intētōez ꝛ ꝓpositū eā ducendi. Nā talʾ si eā nō ducat: grauit̄ peccat. Iz in foro pniali nō iudicat̄ ꝑ mrīmo/nio Et Iz mulier q̄ simplicit̄ aīmo sibi ꝓsentit in pcō excusat. tñ de cepto: talʾ si vult verā pniaz age re: necesse hz eā sine fictiōe duce re q̄ztū in eo est vl̄ dare sibi viz ꝓuenientē vl̄ aliter satisfacere. Et h̄ Fz Tho. Et h̄ si vir est eq̄lis cō ditiōis cū illa. Nā si vir esset me liorꝫ ꝓditōis. puta nobilʾ. ꝛ mlier rustica vl̄ rubalda ꝑt ꝓbabiliter ꝑ sumi q̄ nō fuit decepta Iz se decī pi finxit. ꝛ tūc ī tali casu si ille nō aīo ducēdi cohabitauit cū ea: nō tenet eā ducere. nec ei satisfacere: vt dicūt doc. Scḋo caueat ne ꝗs spōsam suā ꝓtractis spōsali/bus anteq̄z solēnitates mrīmōij fiāt. s. anteq̄z in facie eccl̄ie copu/lanꝫ audeat cognoscere. nā talis peccat fm̄ z vilhel. Et hoc intellige in illʾ ptibꝫ: vbi ꝑ me nuptie bñdi cunt. Ubi cū iste nō sunt ꝗgines nec alr̄ illoꝝ post illā occultā cō/mixtionē si accipiūt bñdictiōem quā soli ꝗgies lʾ alr̄ ipoꝝ accipe ꝓsueuit: peccāt. cū sc̄de nuptie ñ sunt bñdicēde. si tñ nō essꝫ ꝓsue tudo ī aliq̄bꝫ ptibꝫ ꝑmas nupti as bñdicēdi. sic est i polonia: cre do q̄ spōsus cognoscēs spōsam aīo ꝓsumādi mrīmoniū anteq̄z i facie eccl̄ie copulent nō peccent nisi venialʾ. r. hec Tho. in. iiij. sen. di. xxviij. Tercio caueat vir ne cū illa ꝓtrahat ꝑ ꝙba de ꝑnti cū q̄ alter ꝓtraxit ꝑ ꝙba de futuro ꝛ copl̄a carnali ꝓsummauit. q̄z nec vez nec aliq̄d cēsēt mrīmoniū q̄d postmodū ꝺ̄ facto ē subsecu/tum. vt de spōsalibꝫ. is q̄. Quar to caueāt parētes ne ꝓhant ꝓ filijs aut ꝑ filiabꝫ sponsalia vel mrīmoniū cū additiōe pene. nā talis adiectio pene nō valet ꝺ̄ iu re. vt ꝺ̄ in. c. gēma. ꝺ̄ spon. eo q̄ mrīmonia debēt ee libera. Et h̄ est ꝺ̄ nrates q̄ stipulāt penas: ni/si impleāt filij eoꝝ voluntatem.

Dic tñ Frā. de sarabel. Joh̄. an.

Uincē. ⁊ abbas ī dicto.c.gēma. ⁊ Archi. xxx.q.ij.c.vno. q̄ bñ p̄nt stipulari vl̄ dari pignora inf cōtrahētes: sz nō pene. Rō: q̄a pena solū p̄mittit.arre ꝟo dant. facilliores aūt sum⁹ ad p̄mittēdū q̄s ad dandū. Itē arre fiūt ī modica q̄ntitate. pene ꝟo in mag̃. ⁊ ideo timore magne q̄ntitat̄ posset q̄s cōpelli ad mrimonium. Uincē. tm̄ dicit: q̄ si sint extranei oīno: q̄ nō bñt p̄hentes psonas in sua prāte: isti p̄nt stipulare penas inf se: ⁊ pdunt eas. vl̄ acq̄rūt si spōsi nō stant ī eoz p̄missionib⁹. Inter ꝟo parētes vl̄ alios q̄ bñt spōsos in prāte: nō hz hic locū d̄ pignoribus. Etiā tenet q̄ si dat pign⁹ loco arre: tunc tenet. si aūt p pena: tunc nō. Itē si dat p q̄uētōez: nō tenet. si aūt p traditiōez: tenet. Hoc autē d̄r fm Jacobū d̄ arra: q̄ rō pignoris tenet si tradit: sec⁹ si cōstituit tm̄: q̄a q̄n p̄stituit tm̄: tunc cedit loco arre: sz si p̄stituit: cedit loco pene Quinto caueāt p̄hentes ne ī cognatōe carnali: spūali vel legali p̄hant. Nā p̄hibent̄ p̄here p̄sanguinei vsq̄z ad q̄rtū gradum inclusiue ī collateralib⁹. in ascēdentib⁹ aūt ⁊ in descēdentibus ꝑpetuo. In cognatōe autē spūali p̄hibent̄ hi. s. baptizat⁹ ⁊ leuās. Baptizat⁹ ⁊ filij leuant̄z Itē baptizat⁹ ⁊ p̄ris leuāt̄z p̄ris cognita. Itē leuās ⁊ p̄ntes leuati. Et eodē mō dico d̄ baptizato ⁊ baptizāte. Sil̄r inf cōfirmatū ⁊ tenētē: ⁊ inf cōfirmantē ⁊ cōfirmatū. In alijs autē sacris nō p̄hibit talis cognatio. s. ī p̄nia: q̄ p̄nia nō est sacrm collatū per modum generatiōis: sz sanationis: ideo p ip̄m nō p̄hibit spūalis cognatio: al's em̄ filiꝰ p̄sbyteri ñ posset inuenire vxorē in tota parochia: ꝟz Tho. in. iij. sñiaz. di. xxij. q.j.art.ij. lz inf sacerdotes ⁊ p̄fitentē p̄hibit fedus: non tm̄ deriuat ad alios eoz cognatio: tm̄ cathecismꝰ lz impedit p̄hendū: non tm̄ dirum: ⁊ p̄ctum: vt de cognatōe spūali: p cathecismū. li. vj. Itē cognatio legal' impedit vsq̄z ad emācipationē. Est autē cognatio legalis illa: q̄n q̄s adoptat in filiū aliquē extraneū coram iudice: ⁊ dico coram iudice: q̄ al's facta in p̄uato: nihil valet fm Hostien. d̄ cognatōe legali. ca. vnico ⁊c. Et q̄ ista cognatio apud nos hodie nō viget. ideo de ipa supersedeo. Secūdo caueat vir: ne dimittat vxorem suā ꝓpter quācunq̄z causam: nisi ꝓpter fornicationē: vt dicit in glo. cap. j. q̄stiuit: de diuo: tm̄s. Et intellige tā de fornicatōe carnali: q̄z etiā spūali: sicut est idolatria vel hereſis: Sil̄r si mortem viro machinat. In istis tm̄ casib⁹ nō duceratiā q̄diu viuit quā dimisit. xxij. q.iij. oēs causatōnes Rō: q̄a lz q̄ ad p̄ngalē thoz sit diuisio ⁊ diuo: tium: nō tm̄ q̄ ad vinculū: q̄d ē indissolubile ⁊ ꝑpetuū Et ꝟ ptz q̄ mlier q̄ viro ñ

seperaꝛ ꝑ furto vl' ꝑ alio crimine vl' ꝑ alio impedimẽto. vt dr in. ca. q̃stuit. de diuorcijs. nec etiã pro alicꝫ defectu corpali. s. ꝑ surditate. cecitate. ꝑ fetore oris ꝛc. Et intelligẽ etiã q̃ ntumcũq; essz no toriũ crimẽ fornicatiõis i vxore. nõ ꝓt vir sine iudicio eccl'ie ꝓpa auctoritate eã dimittere. licet bñ põt debitũ sibi in priuato denegare. Archi. in. c. pastoralis. c. fi. de adulterijs. In hoc tñ casu alter fornicaꝛ spualiter. s. si labaꝛ i hereſim nõ põtis q̃ remanet i fide aliũ ducere illa vinẽte hereticа. Secus si aliquis infidel' vel paganꝰ ꝙuertit. cuius vxor non vult ꝙuerti vel nõ vult cohabitare sine ꝓtumelia creatorꝭ. qz talis ꝓt ꝯhere etiã vinẽte tali vxore vt dr diuorc. c. v. Septimo caueat vir ne vxorẽ in adulterio deꝑhẽ sam interficiat. qz lz sim leges ciui. nõ puniaꝛ tal' occisor aliq̃ pena. tñ sim ius diuinũ punit. xxxij. q. j. inf hec. vbi expsse phibet tale vxoricidiũ. Debet em cã potius corrigere ꝛ sibi recõciliare. cũ ds paratꝰ sit accipe ipsiꝰ pnaz. exẽplo mulierꝭ adultere. Jo. viij. vt dr Bonauẽ. in. iiij. di. xxij. q. i. ꝛ Tho. q. i. Quiet̃ addit q̃ occidẽs vxorẽ ꝓpr adulteriũ vl' odium. ex statuto eccl'ie ꝯhere cum alia nõ dz. ꝛ maxime si occidat eaz vt ꝓtrahat cũ alia. secꝰ est si non eo aĩo. qz tũc lz non debeat ꝓtrahere. si tñ ꝓtrahit tenet. Octauo ne aliqs hñs aliquẽ facꝫ ordiez ꝓtrahat mrimoniũ. qz tale mrimoniũ non tenet. vt de voto. ca. vno. li. vi. Sil' ecõuerso caueat ne ꝓtrahẽs ꝑ ẏba de pnti cũ aliq̃ facꝫ ordinẽ accipiat. qz tal' dz restitui vxori. ꝛ si põt esse sine scã dalo vxoris dz deferre habitũ ꝛ coronã clericalẽ. Nec ꝓt ꝓtrahere post mortẽ illiꝰ vxoris. ꝛ si contraxerit nõ tenet mrimoniũ sim Jnno. Nec etiã post mortẽ vxoris poterit i suscepto ordine ministrare. vt in extrauagãti Johãnis pape vicesimi secundi. que incipit. Antique. Talis enim restituꝛus vxori tenebit reddere debitum. sed non potuit petere

Nono caueant coniuges ne post benedictionẽ acceptã ꝑ ma nocte cõmisceantur. vt. xxij. dis. sponsus. Alibi etiã dicit q̃ biduo vl' triduo debẽt ꝓtinere. vt i. xxx. q. v. aliter. Sed hoc est ꝓsilium nõ ꝓceptũ. ꝛ ideo ne ds obliget sub ꝑcepto spõsos ad talia ẏ pono p auisamẽto. qz mlti faciũt indiscrete ꝓscientiã de talibꝫ ipsis ꝓuidb p modũ ꝑcepti. q̃d fieri nõ dz. sed p modum ꝓsilij tm ꝛc. Decimo caueat vir vel femina ne sine parentũ consilio vel consensu nubat. quia dicit Ambꝛosius. in li. de patriarchis Nõ est ẏginalis pudoris eligere maritũ. Un̄ ꝛ euaristus papa dr. qz aliꝫ nõ est legitimũ ꝓuigiũ nisi a parentibꝫ tradaꝫ. Et curidion in ꝓsona cuiusdã femie legit dixisse Spõsaliũ meoꝝ pa

ter meus cur̄ sub̄ij t: marit̄ eli/
gere nō ē meū. Nec oīa habent
xxij.q.ij.nō oīs.§.cū ergo dr. t
§.honorant. Si tñ fecerit tenet
mrimoniū. q̄a hoc solū ē de ho/
nestate: t non d necessitate. ma/
xime si hz annos legitimos. s. vir
xiiij. t femia. xij. Dicit̄ tñ leges
q femina post. xv. inuitis parē/
tib̄ nubit. t verū est. Undecio
caueat sacerdos ne clandestine
aliquos copulet: hoc ē ne p̄ter
missis bannis i eccl̄ia: aliquos
introducat siue copulet. Nā ta/
lis sacerdos suspēdit p trienniū
vt notat d clandestina despon/
satiōe. c. cū inhibitio. Duodeci/
mo caueat sacerdos ne bñdicat
secūdas nuptias: q̄a irregulari/
tatē incurreret. p̄t tñ p ep̄m sup
eo dispēsari. vt in extrauaganti
Joānis. xxij. q̄ incipit. Ex̄ certa/
tioni. Tredecimo caueat vir ne
semp exigat vl̄ reddat debitum
vxori. q̄a hoc p̄ceptū d reddito
ne debiti cū affirmatiōe nō obli
gat nisi p loco t tpe. fm Joā. pa
risien. Quia obligat semp: sz nō
ad sp: nec p semp: sed qñ p̄t esse
debite circūstātiona. fz doctо/
rē subtilē in. iiij. dist. xxiij. q̄a for/
tiori vinculo obligat ad nō red/
dendū. vt i hoc casu: q̄a tenetur
nō occidere fetū in vtero p̄gnan
tis: vl̄ nō esse causa abortus. si/
militer si reddito debiti vergit
in detrimentū sanitat̄: nō tenet
reddere: q̄a tenet̄ pot̄ p̄p̄iā i/
columitatē q̄z illud detrimentū
vitare in cōiuge Sil'r non tenet
satisfacere volūtari mulieris tpe
mēstruu: ne p̄oles nascat lep̄o/
sa: q̄ al's p̄t p̄creari sana: t etiam
q̄ talis coit⁹ inducit ppetuā ste
rilitatē in ml'iere fm Aug. ppter
cōmixtionē semis cū sanguine.
Un̄ si p̄tingeret nasci fetū: fit le/
p̄osus: scabiosus cecutiēs: vl̄ i/
terdū caduc⁹: vl̄ obsessioni de/
monū tanq̄z vas īmunde cōpo
sitū aptus: Et ideo i lege mosay
ca accedēs ad mēstruatā: mor̄e
moriebat: q̄ mors nō infligebat
nisi p mortali. Et si dr: tñ lep̄o/
so viro tenet mulier reddere de/
bitū: licz nō teneat secū cohabita
re: vbi tñ certissimū ē q̄ples na
scet lep̄osa: ergo sil'e est in men/
struata. Respōdeo fm doctor̄ē
subtilē vbi sup̄: q̄a i mēstruo p̄t
expectari tps cōgruū vt nascat
ples sana: in lep̄a ꝺo nō: vñ me
lius est q̄ nascat lep̄osa vl̄ ali/
qualis: q̄z oīno nulla: q̄a melius
est sic esse q̄z nō esse. Uerūtñ di
cit Tho. vbi sup̄. q.ij. ar.ij. Si ē
fluxus innatural' t diuturn⁹: p̄t
vir ad talē accedere: q̄ al's op̄o
teret vix̄ ppetualit̄ abstinere: di
cit etiā q̄ ml'ier mēstruata p̄t red
dere debitū viro petēti: debz tñ
eū auertere p̄cib̄ vt sufferat: nō
tñ ita efficacit̄ dz auertere q̄ pos
sit esse occasio sibi incidēdi i ali/
quas pessimas corrup̄tiones: si
ad id p̄nus credit. Si aūt credit
q̄ petit ignoranter: debz mulier
aliquā occasionē p̄rendere vl̄ i/

firmitatē allegare ne debitū red/
dat. nisi periculū viro timeatur.
Dicit aūt Tho. q accedens ad
pregnatā nō sp peccat mortal'r
nisi timeat aboritus. Dicit etiam
ipse q si tuncvir preter consuetudi
nem z modū a natura institutū
quantū ad sitū exigit debitum a
uxiuge. puta a parte posteriori vl'
ad latus: nō sp est pctm mortale
sed qñq potest esse sine pctō. Di
mittere aūt ppriū vas semp est
peccatū mortale z sodomiticum
quia hoc est contra naturā con/
iugij. Hec sanctus thomas

De expositione misse.

Oc facite

h in meā cōmemoratio
nem Lu. xxij. de ose.
di. ij. iterat. Quia fm brm Tho.
in tercia pte summe sue. q. lxxxiij.
ar. iiij. mysteriū nostre salutis to/
tum cōprehēdit in sacro eucha/
ristie. ideo tale sacrm p ceterꝫ agi
tur cū maiori solēnitate. Que q/
dem solēnitas in misse officio cō
sistit. vbi recolit singularis me/
moria dñice passionis. iuxta qd
ipe itur9 ad passionē fieri precepit
dicens. Hoc facite in meā cōme
morationē. glo. id est i memoriā
mortis mee. Et qz single partes
misse in enarrabile dulcedinē re/
dundāt diuinoz mysterioz. de/
signāt em gesta facta z opa xpi.
q opatus est salutē in medio ter
re. z precipue circa mysteriū sue/
passionis resurrectionis z ascen
sionis. ideo de singul' particulis
huius sacri officij breuit intenda/
mus. Circa qd sciendū q missa
dr primo a mittēdo. qz angeli ibi
mittunt. vt dt Grego. ō pse. di.
ij. q si sanguis. Secdo rōne filij
qui ibi mittit a deo patre. Ter/
cio rōne nri q mittim9 vota nra
ad deū p sacerdotē. vt nobis ds
mittat bñdictionē z grāz. Quar
to rōne. s. cathecuminoz. q vt dt
Hugo antiquitus admittebant
vsqz ad offertoriū. z ab offerto/
rio foras mittebant. Cathecumi
ni aūt erāt nouiter credētes non
dum baptizati. Habet aūt ml'ta
nomīa istud officiū misse seu sa/
cramentū. Dicit em missa ppter
rōnes p dictas. Itē dicit eucha
ristia. ab eu qd est bonū. z charꝫ
grā. qsi bona grā. Dicit hostia
ab hostib9 vincendis. qz p eā nri
hostes vincunt. Immolatio dr
fm Isi. vi. ethimo. ab i z moles.
qz in mole. i. in cumlo altarꝫ sacri
ficat. Cōmunio dr. qz esca est oi/
um fideliū. Iuxta illud Omnes
de vno pane z de vno calice pri
cipam9. Dicit viatic9. qz dat in
hac via pñtis vite ad sustētatio/
nem. Dicit sacrificiū qsi sacrū fa
ciēs. qz mystica pce p secrat. in ps
Immola ds sacrificiū laudis z cē
Dicitur etiā actio fm Leonē pa
pam. qz hic quasi in quodā iudi
cio agim9. Nam locus est eccl'ia
iudex de9. actor diabol9. re9 po/
pulus. p sciētia testꝫ. sacerdos de
fensor. Sic dicit Aug9. de se in

orõne quadã. Sũme sacerdos q̃ me iterte ꝛ meũ ppl'm esse voluisti ꝛc. Scdo videndũ est q̃s instituit missam. Rñdeo q̃ Petrus Jacobꝫ ꝛ Basili⁹ Cesarien sis epꝰ. De petro ꝺr i cronicꝭ q̃ ꝑmus antiochie primã missam celebrauit sub tribꝰ orõnibꝰ. vt dicit Hugo de sancto victore li/bro.ij.de sacramẽtis.c.viij. De Jacobo ꝛ Basilio habeť ꝺ ꝓse. dist.ij. Jacobꝫ. Dicit aũt Archi. in dicto.c. Jacobꝫ. q̃ Jacobꝫ in/stituit dicere secretã. Basili⁹ aũt alia addidit. Pro q̃ sciendũ q̃ missa quondã nõ cũ tãto appa/ratu nr̃ cũ tãta solẽnitate dicebatur. Primo em̃ ab apl'is dicebã/tur tm̃ illa q̃ba i celebratiõe mis/se que dñs dixit. Hoc est em̃ cor pus meũ. sed postea apl'i addiderũt dñicam orationem. Et ad huc etiã apl'oꝝ ꝓsuetudo prese/rať singul' annis scrõ die venes/ris. excepto q̃ illo die nõ ꝓsecrať. Postea apostoli vl' eoꝝ successo res instituerũt q̃ epistola ꝛ euan geliũ legeret añ sacrificiũ. Prio aũt legebať epl'a. Scdo euange liũ. Tertio dñica ozo. Quarto dicebanť q̃ba dñi. ꝛ tũc offertoꝛi um ichoabať a lectore. qui mos sabbato sctõ pẽthecostes adhuc seruatur. Postea q̃o scti pres ꝛ apl'i illas solẽnitates q̃ nũc sunt in missa addiderũt. vt Alexãder Celasius. Grego. Leo. Celesti nus. Damasus ꝛc. Canonẽ aũt ꝺr Greg. fuisse cõpositũ a q̃dam scolastico. Apl'ici tñ ibi ml'ta addiderũt. sicut infra patebit i suis locꝭ de q̃libet istoꝝ speciať. Ter/tio videndũ est de ꝑparatiõe sacerdotis. Et qz sacerdos est q̃ꝺ pugil q̃ dimicare ꝺz cũ diabolo ꝑ delictꝭ ppl'i in missa. iõ armat se ꝑmo orõnibꝰ. scdo vestibꝰ sacris. tertio cerimõijs debitꝭ. Primo igiť ꝺr psã. Quã dilecta. Bñ dixisti. Inclina. Credidi. ꝛ De profundis. Et ꝯ q̃ntũ ad illos q̃ ꝺicunt officiũ romanũ. q̃ꝺ Lin⁹ instituit. Dicũtur aũt isti q̃nq; psalmi ꝺz Inno. ꝓpter trãsgressionẽ q̃nq; sensuũ. Et etiã qz in q̃libet eoꝝ fit cõmemoratio de his que specťãt ad illud sacrz ꝛ ad remis/sionẽ pctoꝝ. In ꝑmo ꝺr de altaribꝰ. altaria ꝛ.do. ℣tu. In scdo ꝺ misericordia dei. ibi. Oñde nob dñe ꝛc. In tertio ꝺ orõne. ibi. ve niet ꝛ adorabũt coꝛa te. In q̃rto ꝺ oblatiõe. ibi. calicẽ sa. ac. ꝛc. In q̃nto de finali redẽptiõe. ibi. Qr apꝺ dñm miscꝺia ꝛc. Scdo sacerdos ornat se pectẽdo pilos ꝛ purgãdo cuulsos. ꝑ q̃ꝺ designatur cogitationũ malaꝝ mũdatio. Tertio lauat manus iuxta illud Isa. Lauamini ꝛ mundi estote. Quarto iꝺuiť sacrz vestibꝰ Circa q̃ꝺ sciẽdũ q̃ aliq̃ iꝺuiť epus q̃z simpler sacerdos. Nam epus ℞m Johem belerb. ꝑmo induit san/dales vl' sotulares. q̃ꝺ designat ocreas pugilloꝝ Ipe em̃ tũc ꝺz pugnare cũ diabolo. vñ accipit spualia arma. Alba ꝓ loꝛica opꝫ.

tur. cingulū p arcu. subcingulum p pharetra. z dr subcingulū quo stola ligat. Stola circūdat collū q̄si habita p hostē vibret. Manipulo p clamat Casula q̄si clipeo pregit. Libro p gladio vrit. Mitra q̄si galea caput pregit. Sed simplex sacerdos p̄mo hz calceos. sine quib⁹ null⁹ dz celebrare eriā q̄ hz ex voto p̄fessionis incedere discalciat⁹ sm Bern. de pāt̄nis Et hoc fcat humanitatē xp̄i. quā Joh̄anes baptista calceū appellauit. vñ in signū despōsatiōis xp̄i z eccl'ie incedim⁹ calciati. Et demū sacdos ponit humerale. q̄d designat velamē xp̄i qđ habuit cū sibi dicebat velato capite. p̄phetisa nobis xp̄e Alba signat vestimentū q̄ herodes illusit xp̄m. Luc. xxij. Cingulum fcat flagellū q̄ cesus est circa colūnaz. Joh. xix. Manipul⁹ funē q̄ ligat⁹ fuit Joh. xviij. Cōphenderūt z ligauerūt eū. Stola fcat ligamē q̄ ligat⁹ fuit ad columnā. Casula fcat purpureū vestimentū. Ista spūaliter fcant frutes in sacerdote. Nā humerale fcat fidē quā apostolus appellat galeā. Eph. vi Alba spem q̄ rotū p̄tegit. Rom. viij. Spe salui sumus. Cingulus iusticiaz. Isa. xi. Erit iusticia cingulū lumboz ei⁹. Manipulus fcat fortitudinem cōtra ip̄edimentū diaboli. Stola ab vtroq; humero fcat p̄udentiā z tpantiam. Casula q̄ totū operit fcat charitatē.

Habet ergo sacerdos simplex sex indumēta. quia habet sex officia. s. baptizare. p̄dicare. catheczizare. ligare. absoluere z p̄secrare. Ep̄s vero habet nouem scz calzigas. sandalia. succinctoziū. mitram. dalmaticam. tunicam. cirothecas. anulum z baculuz. quia ep̄iscopus habet plura officia q̄z sacerdos. scz virgines consecrare. ecclesias dedicare. clericos ordinare. synodū celebrare. chrisma cōficere. vestes. vasa z alia sacra eccl'ie ornamēta cōsecrare z p̄firmare. Consecrationē aūt vestimentoz p̄dictoz Stephanus istituit anno dñi. cclvij. Deinde sacerdos accedēs altare dicit. Aufer a nob⁹ dñe cunctas iniquitates nr̄as rc. signādo se i facie. p quod petit oia ip̄edimēta a se auferri seu remoueri Tandē osculat reliq̄as in medio altaris dicēs. Oro te dñe p̄ merita omniū sanctoz tuoz: z eoz quoru hic ossa recōdita sunt: vt eoz intercessione nobis digneris indulgere vniuersa delicta nostra. per qđ petit sctōz suffragiū: q̄si ex se sit indignus. Deinde osculat librū dicēs. Dignus sim dñe accipere libz z apire signacla eius: qm̄ occisus es p nobis z redemisti nos deo i sanguīe tuo. Osculum illud qđ facit in medio altaris significat iudaicum populū. Euangeliū ꝓo gentilem q̄ p euāgeliū credidit. Vñ q; xp̄s vtriq; populo venies in mundum de

dit pacē. ideo vtrūq; osculatur. Q, aūt pri⁹ sacerdos accedit ad dextrū cornu altaris ꝯcat q̄ pri⁹ xp̄s p̄dicauit iudeis. deinde gēti bus. His expeditis videndū ē de ipo officio. q̄d hz sex partes. quaꝝ ꝑma vocat ꝓparatio ⁊ durat ad epl'az. Scd̄a instructio. ⁊ durat ad offertoriū Tercia oblatio: ⁊ durat ad p̄fationē Quarta ꝓsecratio. ⁊ durat vsq; ad oꝛem⁹ p̄ceptis. Quinta sacri pceptio. ⁊ durat vsq; ad ꝓmunionē. Sexta grārū actio. ⁊ durat vsq; ad finem De prima parte misse

e Tq̄ popu

lus debēt primo venire cū mentis deuotione ad eccl̄iā ideo missa primo incipitur ab introitu. Pro quo sciendū q̄ olim missa inchoabat a lectionib⁹: sic adhuc fit in sabbato pasce ⁊ pēthecostes. Vñ Celestin⁹ ꝑmus natiōe roman⁹ Anno dñi. cccc. xxvij. instituit vt ab introitu inciperet. Post quē Grego. ꝑmus anno dñi. ccccc. ix. cātualē introitum cōposuit. ⁊ ꝯcat desideriuz sanctoꝝ patrū q̄ incarnationem xp̄i desiderabāt clamātes deuote. Emitte agnū dñe dominatorem terre ⁊c. Et itez. Utinā dis/rumperes celos. Per versum āt designat desiderij numerositas q̄ diuersi diuersimode clamabāt. Ideo aūt vt cōmunit introitus sumit ꝺ psalmis. q̄ olim cātabāt in ꝓncipio misse. cl. psalmi. sed q̄ tedioſum ppl'o erat. iō Pelagi⁹ statuit vt solū aliq̄d de ipsis sumeret. s. introitus cū ꝓsu Aliq̄ tñ sctī habēt sp̄ciales introitus in suis festis ꝓp̄ reuerentiā coꝝ. Addit etiā gl'ia p̄ri q̄ hz solus fili⁹ sit incarnat⁹. tñ tota trinitas opata est incarnatiōez. q̄d damascen⁹ papa instituit. Obmittit tñ in missa defunctoꝝ. q̄ illi non sunt in statu gl'ie: sz pene Simile in dñica passionis dñi. q̄ tūc nō recolit gl'a: sz ꝓfusio in psona filij dei facta. Resumitur aūt introit⁹ ideo. q̄ tā p̄cedētes q̄ sequentes sctī in fide xp̄i sunt ꝓcordes. vñ ⁊ q̄ p̄cedebāt ⁊ q̄ sequebant clamabāt osanna.

Sciendū aūt q̄ sacerdos dz primo egredi de sacristia qñ introitus inchoat. Signat aūt egressus ille xp̄i egressum de vtero ꝟginis gl'iose. de q̄ processit tanq̄ sponsus de thalamo suo Secūdo ppl's dz venire cū mentis humilitate. qđ designat Kyrie eleyson. q̄d etiā Gre. papa cātare nonies ūstituit. Et ē grecū ꝯcans tm̄ sicut dñe miserere. Fit aūt in greco vt innuat xp̄i titul⁹ script⁹ fuisse grece: hebraice ⁊ latīe. vñ osanna ⁊ sabaoth hebraica sūt reliq̄ ꝟo latina. vt vt oīs lingua ꝓfiteat xp̄i passionē. Et fit nonies vt ad nouē ordinū angelorū ꝓtēplationē possim⁹ peruenire. Triplicat aūt ad laudē trinitatz Et recte seq̄t post introitū. Introit⁹ em̄ ꝯcat aduentū xp̄i in car

nē Kyrieleyson ꝙ oī mētez ꝙd signaꝯ p ꝫ qđ dr Miserere nob. Tertio dz ppls venire cū mētis erectiōe ꝙd signat cantꝰ angelo lozꝫ.s.gl'ia i excelsis deo. Et recte seqtur post illa duo. ad candū ꝙ hō ad aduentū xpi in carne ⁊ mēte dz gaudere gaudio spūali ⁊ vocali exp'mere. Et ꝓmo incipitur a sacerdote. scđo a choro ꝓplet. per qđ designaꝯ ꝙ ꝓmo vnus chorꝰ.i.vnꝰ angelꝰ i natiuitate dñi incepit istū hymnum post ꝫ alij multi ipm ꝓsequebā/tur. vt dr Luc.ij. Et qz iste hym/nus dictꝰ est ad laudē dei in natiuitate. ꝙ est mediatoz dei ⁊ hominū. ideo in medio altaris dicitur. vel qz in media nocte natus est. Et qz etiam iste hymnus i oztu xpi in mundū dictus est. ideo facie versa ad oriente ipse incipitur Et qz istud canticū est letitie ideo in aduentu nō canit. quia sancti patres nō in re sed in spe habuerūt ꝓmissiū. Spes aūt ꝙ differt affligit aīaz. ꝓuer. xiij. Sil'r in. xl. ⁊ lxx. vbi recolit lapsꝰ ꝓmi hoīs flebil'. nō dr Un̄ nouē septimanis tacet ꝓpt nouē choroz āgeloz ꝓsortij ꝓuationē Itē in die innocentū nō cāt. quia fuerūt nō in gl'iam sz in vitupiū xpi occisi. Sīnalit tn̄ dr iste hymnus qn̄ dr. Te deū laudam⁹. excepto sabbato pasce ⁊ cena dñi ppt spales rões. In ce. āt do. nō dr nisi ab epo. Sz sabbato pasce ab omnib⁹. quia illa missa est ꝙdāmodo dici sequēt̄: sez resurrectiōis xpi: vn̄ in nocte deberet celebrari. ꝫ ꝯse. di. ij. nocte. Deinde sacerdos vertit se ad ppl'm dicens. Dn̄s vobiscū: qđ valet tm̄. i. dn̄s tribuat pcōtibꝰ affectū ⁊ volūtatē bonā. Sz eps dicit: pax vobis: ꝺa est vicariꝰ xpi: qui dixit apl'is suis post resurrectionē suā: pax vobis: q̄si diceret In pn̄ti dcī vobis pax pectoz: ⁊ in futuro pax eternitat̄. ⁊ chorus rn̄det: Et cū spū tuo. i. dn̄s ꝙ est ī coꝛde tuo sit etiā nobiscū in coꝛde nr̄o. Et hoc ꝝbū: Dn̄s vobiscū: sūptū ē de libꝛo Ruth. ca. ij. Sic em̄ legit Booz salutasse messores suos. ⁊ ꝓpheta ī Paral'. Asa regē ⁊ ꝙ cū eo erāt: ⁊ angelus salutās Gedeonē dixit. Dn̄s tecū. Sz hoc ꝝbū: ⁊ cū spū tuo: sumptū est ab apl'o ad Thimo. vl Sciendū tn̄ ꝙ sacerdos ꝓtit se in missa ꝙnquies: ad designandū ꝙ xps post resurrectionē suā ipo die resurrectiōis ꝙnquies apparuit suis electis. ꝓmo Marie magdalene. Secundo mulierib⁹. Tertio petro. Quarto duobus discipulis in emaus cūctis. Quinto oīb⁹ discipulis absente Thoma. Et qz ppls ꝓuenit ad oīādū cū intentiōe ipetrādi. iō statī seqtur collecta. Un̄ dicit sacerdos: oremꝰ: significās illō qđ xps dixit apostolis. Orate ne intretz ī tēptatōez. ꝓ qđ etiā reddit se idignū. vn̄ q̄si ꝓuocās ad se fideles dr.

orem⁹.i.oēs orare. vt q̄d petim⁹ facilius ipetrem⁹. Et tūc dr collecta seu oro.q̄ designat q xp̄s dans nobis exemplū orauit. Et dr collecta.q̄ fit sup pp̄l'm collectum. vl' q̄ in ea colligit pp̄l'i oro seu de p̄cario. Et fit in dextra pte altaris p quā designātur bona eterna t spūalia.que p̄mo sunt petenda. iuxta illud. Primū querite regnū dei. Fit etiā versus orientē iuxta Damascenū.li.iij.c.xi.vt paradisum affectare mōstremus q̄ est in partib⁹ orientis. Secūdo vt xp̄m crucifixū (q̄ ꝓsus orientē stās in cruce respiciebat) attēdamus. Tertio vt ip̄m iudicē inde vēturū p̄cem⁹. Q̄nq; aūt dr vna oro rōne solēnitatis Alliq̄ due vel tres vsq; ad septenariū t nō vltra.q⁹ p̄m Inno.dn̄s septē p̄ticulis docuit orare. Et etiaz q⁹ vltra in tediū verteret,de ꝓse.dis. ij.cū omnia. Quādo aūt impo-nunt pl'es collecte:tūc p̄mo ipo-nant due.postea tres. vl' primo vna.t postmodū due.ita q⁹ maior numer⁹ sequat. Et sp fiāt in numero ipari.q⁹ persone diuine sunt ipares in numero. Et dirigunt oēs orōnes p̄ri t filio t nō spūisctō.q⁹ cū ipe sit donū: a dono nō potit donū. p̄m Bern.de parātiis De modo aūt p̄dudē di collectas dant ap̄li. Per dominū dicas cū p̄cem pl'byt⁹ oras Cū xp̄m memores p eundē dicere debes. Cū xp̄o loquers,p eundem dicere q̄ras. Qui recū:si sit collecta finis in illo. Si spūs alius eiusdē dicere debes. Hoc est.vbicūq; ad deū p̄cem dirigit oro.t nō est mētio de filio dicat p dn̄m rc. Si aūt ibi est mentio filij dicat p eundē dn̄m rc. Si aūt ibi est mētio de spūsctō dicat p dn̄m rc. q̄ tecū viuit t regnat in vnitate eiusdē spūsctī de⁹ p om.se.se.am.i.p oīa p̄ntia t futura. Null⁹ autez dz sibi facere nouas collectas q̄ nō sunt ab eccl'ia pbate.q⁹ h̄ phibuit cōcilū affricanū.cui iterfuit Aug⁹. Sciendum etiaz q⁹ si imponit collecta defunctoz in missa viuoz q⁹ illa dz esse penultima t non vltima q⁹ finis dz suo p̄ncipio cōuenire Nullo aūt modo i missa defunctoz collecta p vinis dz imponi q⁹ mortui viuos iuuare nō p̄nt. Itē collectas dicī p̄cepit Symachus natiōe sard⁹.āno.cccc.xiij.

De secunda parte misse.

xpedita

e p̄ma pars misse: q̄ est ad pp̄l'i p̄parationē: dicendū est de scda q̄ ē ad pp̄l'i instructioez. t incipit ab epl'a in q̄ docet pp̄l's in diuinis mādatis. Et dr ser partes.s.mysterialē informationē. de q̄ epistola.p̄nialem oationē.de qua in graduali.salutarē lamentationem.de q̄ in tractu. spūalem exultationē.de q̄ in all'a p̄ncipalē instructionē.de q̄ in euāgelio.t specialē fidei instructionem.de

qua in symbolo. Scdz aūt Jnno. epl'a significat officiū p̄cursoris: q̄ p̄ibat ante faciē dn̄i. Et q̄a p̄dixit: pn̄iam agite. ideo sequit graduale. Sz q̄a post pn̄iam sequit gaudium: q̄a ipe dixit. Ap p̄opinquabit em̄ regnū celoz. ideo sequit: alleluia: q̄d est cantus gaudij. Et q̄a post Joānis doctrinā secuta ē doctrina xp̄i. ideo sequit euāgeliū q̄ est doctrina xp̄i post q̄z secuta ē fides apostolorū. ideo sequit symbolum. Quare aūt epistole nō fiūt ō libris moysi: q̄a in illis p̄mittūtur tēporalia. in epl'is ꝙ pauli eternalia. Et hac rōne lectiōes de libris moysi terminā in grauem accentū. Sed lectiōes epl'az in acutū: quia sursum tendūt. Ex a duale fm Jnno. dr̄ a gradib in q̄bus cantabā. t significat conuersionem fideliū penitentium. Et interponit versus ad designandū q̄ nullus verā pn̄iam facit nisi plene cōuersus sit ad deum. Et obmittit graduale in festis paschalibus: t loco eius dicit: Hec dies: Quia illi dies statum ecclesie fururū felicē insinuant. scz statum post resurrectionem: vbi nō erit pena sed gaudiū. Alleluia vox leticie significat gaudium penitentiū: quod habent ex p̄misso p̄mio. Et camit etiaz in aduentu. quia licet sancti patres habuerūt spem de incarnatione xp̄i. Tn̄ q̄a certi ō h̄ erant. ideo exultabāt. Sz in septuagesima obmittit. q̄a tūc casus p̄mi hominis deflet. loco cuius cantur tractus cū plenitate t asperitate vocis: significās plenitatem miserie p̄nis incolarus. Et hoc Symachus papa instituit sic t collectas. Addit etiā q̄nq̄z psa post alleluia: scz que est vox exultatiōis: ad signandū gaudium corpoz̄ t aīe. Et est instituta a Nicolao papa. Prius em̄ cantabā neuma quoddā longum post alleluia: loco cuius Nicolaus papa in festiuitatib p̄cipuis p̄osam cātare instituit. Significat etiā diutina p̄tractio notarū ipsius alleluia gaudiū celestis patrie: q̄d est absq̄ fine. t fit sine voce significatiua: q̄a tale gaudium nulla lingua exp̄imere pōt t̄c. Euāgeliū quod legit in sinistra p̄te altaris designat: q̄ p̄ip̄m peccatores sunt vocati. Et dicit versus aquilonē ad exitationez maloz: t imitationē bonoz. malicm̄ per aquilonē significant. Nā p aquilonē diabol⁹ frequēter designat: cōtra quē est euangeliū. Et dr̄ in loco alto: scz i pulpito. q̄d nō fit in epistola: q̄a altus locus dat seruantib euāgeliū: q̄a cclū. Et ppr̄ hoc etiā terminat in altū. Premittit aūt ante euangeliū dom⁹ vobiscū: salutatio populi. per q̄ō disponit populū ad audiendū deuote. Et chorus rūdet: t cū spū tuo: id est sicut tecū est deus ad dicendū verbū dei: ita nobiscū sit.

ad audiendū. Deide signat se in principio ⁊ in fine. Primo i libro facit signū crucis. q.d. crucifixū p/dico. Scdo i pectore. q.d. crucifixū credo. Deū in facie. ac si dicat. crucifixū p dicare ñ erubesco Sil'r ppl'us faciat ne diabolus fugat facies ac mēres eoꝝ ab audi/tiōe ꝓbi dei in principio. ⁊ in fine ne verbū tollat de cordibꝫ eorū. Debet etiā ppl's stare ⁊ nō sedere. in signū q̄ sunt parati pugnare p euāgelio. ⁊ caput eleuare in signū reuerētie. Et hoc statuit Anastasi⁹ papa p̄m⁹ anno dñi cccciij. habeť etiā ď ꝓse. di. i. apl'ica. Item arma vl' baculos ponere. in signū q̄ iuxta doctrinā euāgelicā parati sunt non armis sed patiētia se defendere. iuxta illud Si q̄s te percusserit ad vnā maxillā pbe ei ⁊ alterā. Aliq̄n autez thurificatur circa euangeliū. per quod ꝯcatur odor bone opatiōnis. iuxta illud. Sic luceat lux vestra ⁊c. Dať etiā osculū libri tm̄ sacerdotibꝫ post euangeliū ⁊ clericis. ad designandū q̄ ip'is dñice manifesta diuina secreta. cereris aūt i parabol'. Lu. viij. Post ℔ canit symbolū nicenū. q̄d marcian⁹ romanꝰ post siluestꝝ instituit āno dñi. ccc xxix. Et ď a sin quod est cō. ⁊ bolos morsus. q̄si ꝓpositū p morsellos paruos. i. articl'os. Est. n. collectū ex diuīs sis locis sacre scripture i q̄ ē tota fides. Cōpositū ē tm̄ ppr̄ maiorē cautelā. s. ppr̄ hereticos. ne sit difficile querere artic'os fidei in scripturis multis. Et est triplex symbolū. Primū apl'oꝝ. s. credo. q̄d cōit dr̄ i prima ⁊ i cōpletorio. Secundū Athanasij: scz: Quicūq̄ vult salu⁹ ē: Et tertiū Nicenū: qđ in synodo nicena fuit cōpositū. Istđ aūt pon⁹ canit in missa q̄z aliud: q: cōditū est tpe veritatis ppalate p̄ hereticos insurgētes: ⁊ clarius est determinatiū fidei q̄z symbolū apl'oꝝ. ideo potius canit istđ q̄z illud. Uñ licet eadē sit veritas vtrobiq;: magis tñ clare in vno q̄z in alio. Canit aūt alte ⁊ exp̄resse: vt omēs illđ discant ⁊ sciant.

De tertia parte misse.

Onsequē

ter videdū est ď tertia parte misse q̄ dr̄ oblatio: que ꝓtinet sub se sex partes. Prima est ppl'i exultatio p q̄bꝫ offerre dz: ⁊ hec signat p offertorium. Scda est oblatiōis p̄sentatio: ubi: Suscipe sancta trinitas. Tertia est altaris thurificatio. Quarta cordis hūiliatio. cū dr̄: In spū hūiliatiōnis. Quinta sequēs oratiōnem. s. secretū. Sexta: manuū ablutio. Circa qđ sciendū q̄ sacerdos post symbolū dic̄ Dñs vobiscū. ad significanduz q̄ exq̄ dz ad oblatiōez accedere: ⁊ nulla oblatio p̄t ē accepta sine deo: ideo dicit: dñs vobiscū. Et q: tā sacerdos q̄z ppl'us debēt esse valde attenti circa oblatio

nem hostie salutarz. vñ tunc q̄si excitādo pp̄lum sacerdos dicit. Orem⁹. Nō tamen vlterius p sequit voce alta: sz sub silētio dicit offertoriū: p qđ denotat suā intētionē maxime recollectā ad deū. Significat etiaz illō silētiū latibulū xp̄i añ passionē: q̄n iudei ꝓspirauerūt ꝯ eū: vt si q̄s eū ꝓsiteret extra synagogam fieret: cantat tñ tūc chorus valde leta būde: ad designāduz hilaritatē offerentiū: qz datore hilarē diligit de⁹. Et qz legit etiā de dauid q̄ cytharā cū cātoribꝫ pcutiebat. Tenēt aūt fideles ad oblatiōes fm ꝓsuetudinē approbatā i aliquibꝫ festiuitatibꝫ: vt de ꝓse. di. iij. oīs xp̄ianus: qz dictū ē a dño Nō apparebis in ꝓspectu meo vacuus. Licet aūt h̄ sit p̄ceptū: tñ q̄ztū ad quantitatē: vt tantū vl tantū offerat nō est p̄ceptuz: sed ꝓsiliū. iuxta illud Exo. xxv. Ab oi hoīe q̄ offert vltrone⁹ accipietis eas. s. oblationes.

Equitur

s scđa ps tertie ptis: scz oblatiōis p̄tractio. Circa qđ scēduz q̄ sacerdos volēs p̄tare oblationē deo parat ꝑmo materiā. Et ꝑmo p hostia accipit panē triticeū: azimū mundū z purū. z p sanguis cōfectiōe accipit vinū bonū z sapidū admixta modica aq̄ q̄ posset absorberi a vino: q̄ facto dic. Fiat hec cōmixtio vini pariē z aq̄. In nomīe p̄ris z filij z spūssc̄i. Deinde accipit calicem tenēdo vna manu i medio: z reliq̄ sustē tādo pedē calicz. z alte subleuā do dr. Suscipe sc̄ta trinitas hāc oblatōez: q̄ odo đ se indicat qđ l̄ p q̄ tūc orat. tunc em orat eccl̄ia deū zc. Dicta aūt ista oꝝoe dz calicē deponere deorsuz: z patenā đ sup tollat: z panē ad pedes calicz collocare: videlicz inf se z calicē fm modū magz cōem. Calix sit xp̄i diuinitate. patena hūanitatē: q̄ diuinitatē sic patena calicē ꝓtegit. sz tūc patena sub corporali cōfuat: qa discipl̄i relicto xp̄o oēs fugerī. Calix aūt corpali opiē: qđ signat sepulturā xp̄i. dz aūt corpale eē de lino mūdo z cādido fz Hugo. z fm ꝯalium lugdunēs. vt etiā hr̄ i bocardo. li. iij. h̄ instituit siluester ꝑm⁹ anno dñi. cccxv. Nec dz i eo alteri⁹ rei mat̄ia p̄ciosior aut vilior mitti. vñ dicebat Jo. đ deo: fz q̄ refert Archi. đ ꝓse. di. i. ꝓsultū. q̄ illi ḡuiē peccāt z offēdūt q̄ mittūt corpale ꝓfici cū farina ad h̄ q̄ stet rigidū sup calicē. Nec tale corpale dz p mlieres lauari nisi p sacerdotē ꝑus lauet i vase specialiē ad h̄ deputato: i q̄ nihil est p⁹ modū lauādū vt dr đ ꝓse. di. j. nemo. Significat aūt h̄ corpale fz Arch̄. vbi sup̄ eccl̄iaz. Qđ aūt sup̄ponit calici: f̄cat q̄ xp̄i passionē eccl̄ia non desinit imitari. Corpale aūt mlto labore cādidat z eccl̄ia multo labore xp̄o ꝓfo-

mat. Jtē fcat syndonē: in q̄ xps fuit inuolutus. ⁊ ideo fit corpale de lino: q̄a sicut linū multis pulsionib⁹ ⁊ tunsionib⁹ ad cādorē deducit. ita ecclia p illō fcatū: q̄ p corp⁹ xpi intelligit mlt̄is pssionib⁹ ⁊ passiōib⁹ ad candorē vite eterne pducit. Et ita etiaz corp⁹ xpi p illō fcatū p mlt̄as tribulationes venit ad gl̄iam: vt dic glo. in. c. ꝓsultu. de pse. di. j. Et q: dictū est q̄ calix cooperuit fcat xpi sepultura: hic ē q̄ tūc maria magdalena venit vngere ieſum ⁊c.

Ertia pars

t ē altaris thurificatio. maria em̄ magdalena accepit libr̄ vngenti nardi pistici p̄ciosi: ⁊ vnxit pedes ieſu: ⁊ dom⁹ ipleta ē exodore vnguēti. Et sacerdos i modū crucis supducit ⁊ circūducit icensū sup̄ sacrificiū ⁊ altare: vt ⁊ crucis signaculo ⁊ thuris icēso diabolice fraudis malignitas extricet ⁊ effugiat. Q; ꝙ ter tio supducit ⁊ circūducit i cēsū: designāt q̄ maria ter exhibuit ⁊ adhibuit vngētū circa corpus ieſu. ꝓ tio cū vnxit pedes ipius i domo Symōis pharisei. Secūdo i domo simōis leprosi supra caput ei⁹ vngētū effudit. Ter tio cū emit aromata: vt veniens vngeret ih̄m ⁊c. volūtas eī reputat p factō: cū ⁊ p seipam nō stere rit: q̄ min⁹ explesis q̄d icepit. Q; ꝙ postmodū vndiq; totū icensat altare: designāt q̄ factū illō totā respsit eccl̄iam. sic dns ipe testat dicēs. Amen dico vob: vbicūq; ⁊c. Math. xxvj. Et Leo papa statuit in cēlū sup oblatā fieri: q̄d ⁊ p aliū rothomagen̄. fieri statuit. de alijs etiā thurificationis significationibus plura vide in rationali diuinorum.

Equitur

s q̄rta ps tricesimi pr̄is de hūiliatōe: vbi sacerdos d̄r triduano capite. In spū hūilitatis ⁊c. ⁊ oro Dan. iij. vbi sacdos pfūdē declinat h̄ns manū aīe pecc⁹. ⁊ circa h̄ osculat altare in signū crucis: q: p passionē crucis recōciliati sum⁹ d̄o ⁊ ei⁹ amicitiā admissi. ad Eph. ij. Alij tm̄ nō osculāt h̄ altare. Deide seq̄t oro. Ubi sciēdū q̄ sacerdos ꝑtit se tūc ad ppl'm eos salutādo dicēs hec ꝓba. Orate p me pctōre p q̄ ꝓba sacdos iplorat auxiliuz circūstātiū ppt̄ altitudinē sacri. Et dñt ista ꝓba sonorose ⁊ expsse dici. ⁊ tunc ꝑtit se sacerdos ad alterā ptē dicēs. Dñe exaudi orationē meā: q: tūc orat singulariter. Et i h̄ ml'tri errāt suppsse illa ꝓba dicētes. ⁊ cū h̄ nolentes se ꝑtere ad ppl'm. nec ad altera partē altaris: qđ nō ē sine pctō. Jsta āt puersio ad ppl'z cū silentio sbsequēte fcat occultā apparitiōez xpi q̄ apparuit petro: q̄a z certū sit q̄ ei dic resurrectōis apparuit. vt dī Lu. vl. tū incertū est vbi. ergo fit sub silētio. vñ

quinto sequit secreta. qz secrete dz. vt notet mental' cõuersio ad deũ, vt sit sacrificiũ añ deũ gratũ. Debent em̃ tot dici secrete q̃t fuerũt in principio collecte. z eo dẽ oz die poni z cõcludi. Sz tñ in fine oim̃ dz esse. p oia sc̃la secl'oz. Sad scandũ q̃ licet sacerdos oret vt psona singl'aris. tñ exq̃ p toto ppl'o oret. ideo occulte nõ dz finiri. Vel ad innuẽdum q̃ sacerdos h̃ postulat aut̃ ppl'i. vñ expsse nñdet clericꝰ amẽ. ad designãdũ q̃ post lazari resuscitationem xp̃us publice predicauit.

Estat nũc

r videre d̃ q̃nta pretercie partz. q̃ dz sequẽs oro vel p̃fatio. q̃ hz q̃tuor pres Jn prima ppl'us salutat cũ dz: Dñs vobiscũ. Jn scda rõ assigñatur. ibi. ꝑe dignum z̃c. Jn tercia laus diuina a ppl'o cantat. cũ dz sctus sctus sctus z̃c. Jn q̃rta canon ipe inchoat. ibi. Te igitur z̃c Quantũ ad p̃mũ sacerdos salutãdo ppl'm p̃mo excitat cũ ad attẽtionẽ dicẽs. dñs vobiscũ. Secũdo ad mẽtz erectionẽ. ibi. sursũ corda. Tertio ad gr̃arũactiones. ibi. gr̃as agam⁹. Excitat at ad attẽtionẽ ppẽ reuerentiã sacri in q̃ xp̃s sumit ipe fons bonitatz. dõ sacerdos dt Dñs vobiscũ Deiñ dt. sursum corda. ad designandũ q̃ circa h̃ sacrm debem⁹ habere altitudinẽ ptẽplatõis. z ea q̃ surſuz sr̃ appetere. vt dz Col'. iij. Et etiã q̃ illud sacrm nõ p̃t rite pfici sine illo q̃ ẽ sursũ. a q̃ cũcta bona procedũt. vt dt Bre. Et a q̃ oẽ bonũ procedit. vt dz Ja. j. Et ad d̃ signandũ q̃ h̃ sacrm non pdest nisi h̃nũb corda sursum Ad q̃d statim rñdet miſter. habem⁹ ad dñm. Et est sensus. i. hẽm⁹ corda nr̃a ad dñm leuata. Sz forte in h̃ multi mẽtiunt̃ h̃ntes corda pesa. q̃s arguit ppl'a dicẽs Filij hoiz vsq3 q̃ gñi corde. Tertio excitat ppl's ad gr̃arũactiões ibi. gr̃as agam⁹ dño dõ nr̃o. vbi vide ꝓgruẽtiã laudis. qz em̃ est dñs q̃ a suis vult laudari. Malach. j. Si ego sum dñs: vbi est honor me⁹. Et qz dz: ideo vult coli. z qz nr̃ est. id̃o specialr vult honorari vl̃ venerari. Et qz tã innocẽtes q̃z penitẽtes h̃nt laudare deũ. ideo dz recte. dignũ z iustũ est. Et certe dignũ rõne sue maiestatz iuxta illd Apocal. vij. Bñdictio z claritas z sapiẽtia z gr̃arũactio honor z virt⁹ z fortitudo de dõ nr̃o. dignũ etiã p tãtis bñficijs nob ipensis. dignũ rõne supabũdantz charitatz. ex q̃ ꝓpo filio suo nõ pepcit dz z̃c. Quarto statim rõ assignat huiꝰ a sacerdote cũ dz. Vere dignũ. Et hic incipit p̃fatio: que repsentat illud gaudiũ puerorũ cãtantiũ in die palmarũ. Bñdictus q̃ venit i noie dñi. Ꝑe aũt q̃ cantat p̃fatio debẽt manus eleuari. ad designãdum q̃ tũc sacerdos

vult orare p celestib. Et per ista verba sacerdos approbat primo deum digne esse laudandū. scō oī uitat ageloꝝ exēplo. cū dr. quā maiestatē tuā laudāt ageli. q. d. ꝑz Inno. dignū est. qz mera nos voluntate fecisti. Justū. qz mera misericordia redemisti Equū. qz gratuite nos visitasti. Salutare qz ꝑpetue nos saluasti. ¶ Nos tibi sp. i. in omni tēpore. z vbiqz id est in omni loco. Et si nō actualiter tñ habitualiter. nō ponēdo videlicet obicē mortal' pctī. Uñ non cessat orare q̄ non cessat bñ facere fm Aug⁹. Circa q̄d sciendum q̄ tm̄ decē sunt p̄fationes. Pelagi⁹ em̄ papa statuit nouē. sed vrban⁹ papa anno dñi. cccc. xliij. addidit decimā de btā virgine. Quotidianā aūt p̄fationē fecit Symach⁹: natione sardus anno dñi. cccc. xciij. Prima est d̄ natiuitate. scd̄a de epiphania. tercia de quadragesima. quarta de resurrectione. quīta de ascensione. sexta de penthecoste. septima de trinitate. octaua de scta cruce. nona de apl'is. decima de btā virgine. de hoc habet de cōsecra. disti. inuenim⁹. Ex quo ptz p̄fationē nouā inuentā de dedicatione ecclesie esse supfluā. z erronee introductā. nisi alias interueniret autoritas pape. de qua tñ vsqz modo nō ꝓstat. Unde illica vtētes grauiter peccant. Cū em̄ vnā collectā minimā nō possunt mutare vel addere. multo magis tam solennē p̄fationez p suo libitu immutare q̄s p̄sumat Deinde sequit' sctūs. q̄d Sixt⁹ primꝰ anno dñi. cxix. instituit. p qđ sacerdos orat vt laus nra z voces nre laudib z vocib angeloꝝ associent'. q angeli semp cantant sctūs. Ter aūt canit ad honorē trinitatis. Osanna bis. ad designandū duplicē stolam seu gaudiū corpis. i. z aie. z significat tantū. id ē. obsecro salua.

Equitur

. s. sexta pōs tertie partz principalis misse. s. ablutio manuū. Primario em̄ sacerdos abluit manꝰ ad scandū q̄ dz carere mortalib. sed in hoc loco abluit. qz iuxta posse suum dz etiaz carere venialib. Et ideo solū capita digitoꝝ perfundit. Et licet aliq̄ dicūt tunc versiculū. lauabo inter innocētes manus meas. tñ ꝓuenient⁹ obmittit' ꝓpter ꝓtinuationē sequentis canonis qui incipit. Te igit'. cui⁹ ꝑludium fuit sctūs. Sensus em̄ est. Te igit' clemētissime. i. te qui sanct⁹ es. dñs de⁹ sabaoth dep cor. quod congrue fieri non posset interpositis aliquib verbis. pura. lauabo inter innocētes manus meas ꝛc. que faciunt notabilem discōtinuationem illarū orationū principaliū. z ideo cautius obmittitur q̄z dicitur.

De quarta parte misse

partis misse

Equitur quarta pars principalis misse. s. canon Ad cuius euidentiā sciendū q canon grece interpretat regla latine q multū regulate cōposit est. Dicit aūt q Gelasius papa canonem principaliter ordinauit. licet a pluribus sit aliquid additū in eo. cū ab vno est cōpositus. Dicitur aūt q Clemēs secūdus anno. lxxi. post Clerū instituit canonē ante ꝓsecrationē. et ita dicit canon quasi ex regulis sanctoꝝ patrū editus et cōpositus Dicitur etiā sub silentio ſm Innocentiū. primo ad ſcandum q xp̄us secesserat in effrema iudeis. Secūdo ꝓpter maiorē cōuersionē mentis ad deū. quia tunc sacerdos dicit intrare thalamum cordis. et oratio sensuū clauso deū orare. Tertio ꝓpter periculi euitationē ne vsu quotidiano verba sacra vilescāt. Quarto ꝓpter maiorē reuerentiā. q; que in publico fiunt citius vilescūt. Hec Bern̄. de parā. Incipit autem ab illa lra T. que valde repsentat signū crucis. ad ſcandū q ꝫ sacramētū seu sacrificiū fit ad memoriā passionis xp̄i in cruce. Et fit circa canonē imago crucifixi vt tāto meli⁹ imꝑmatur memoria xp̄i passionis in cruce ipsi celebrāti. Accedēs aūt sacerdos post ablutionē primo bn̄dicit se secūdo cōpositis manib⁹ osculatur imaginē crucifixi inclinando se humiliter. designās humilem inclinationē quā fecit xp̄us ante suam passionē. in qua factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terrā. sicut habet Luce. xxij. Alij autē osculant altare ad ſcandū q ꝑ hoc sacrm acquirimus verā dilectionē cū xp̄o. q; minister nō debet esse infidelis: vt iudas. Deinde incipit dicens. Te igit. Circa q notandum q illa cōiunctio igitur est ul latiua respectu precedentiū. vñ ex̄ dixit prius. sanctus dominꝰ Nunc infert. Te igit clemētissime pater q̄ es sanctus. Dicit aūt clementissimus: q̄si in misericordia summe abundās. et hec verba dicēs sacerdos se inclinat: designans xp̄i humilitatē seu humiliationē ad passionē. Addit etiam p ihesum xp̄m filiū tuum dn̄m nostrū. Hoc fit ideo. quia xp̄us docuit in suo nomine oīa esse petēda. iuxta illud Johānis xvi. Amē amē dico vobis. si q̄d petieritis patrē in nomīe meo et Describit aūt q̄druplicīter. Primo vt saluatorē. q; ihesus. Matt. ꝑmo. Vocabis nomē eius ihesus qđ interpretatur saluator. Secūdo vt rex. q; xp̄us. qđ interpretat vnctus. Ps̄. Unxit te deus deꝰ tuus. Tertio vt patri naturaliter dilectus. q; filiū. Quarto vt nobis prelatus. q; dn̄m nostrum. Supplices. i. humiles rogamꝰ. ſm Bern̄. de parā. rogamus p illis que nobis deficiūt. ac petiti-

mus p illis que ad salutē nostrā nobis necessaria sunt Uti accepta habeas. i. accipias: seu grata habeas. Et aliq̄ hic oscular nō alt/rare. qsi ostendēs se cōpati xpo: sed nō est de essentia. Et dz p ducilla dictio vtiq̄ fine. nā licet idē valet vt z vti: tñ plus est exp̄ssiua. Hec dona. dicūtur dona. q̄ dātur a supioribz. qz h̄ sacrificium fit ꝑ ture supmi dei. ideo dz donū. Munera. dicūtur munera: qz dātur seu offeruntr ab inferioribz. hoc ei sacrificiū ministerio sacerdotū offertur deo patri. Hec sctā sacrificia dicūtr. qz fiūt p ꝑcris nris. Dicūtur aūt illibata. i. incorrupta. nō q illa accidētia nō possunt corrupi. sed q cōtentū sub eis: scz corp⁹ xpi z sanguis nō corrūpitr. iuxta illd. Nō dab sctm tuū videre corruptionem. Funt autez tres cruces in ꝑbis ūtis. Hec dona. hec munera. hec sancta sacrificia illibata. ¶Pro quo sciendū q sacerdos iō vtitur sepi⁹ signo crucis circa hoc sacrm magis. qz circa aliud. quia istud sacrm ē magis memoriale passiois xpi q ad crucē est terminata. Fiūt aūt h̄ primo tres cruces: ad designandū triplicez xpi traditionē. quaz ꝑma fuit gratia deo ꝑre ex dilectiōe. q̄ ppio filio suo non pepercit sed pro nobis tradidit illū. Secūda fuit a iuda. q̄ fuit ex auaricia z cupiditate: eo q ꝑcuniā ꝑ eo recepit. quā appellat meredem iniquitatis. Tertia fuit a iudeis. q̄ fuit ex inuidia. qz sciebat pilat⁹ q per inuidiā tradidissent eum. Quia igit deus pater dedit cū nob in donum. ideo ꝑma crux fit cū dz. hec dona. Et qz iudas p munere tradidit eū. ideo scda crux fit cū dicitur. hec munera. Qz vero iudei ad mortē tradiderūt eū vt crucifigeret in sacrificiū illibatū. ideo tercia crux fit cū dz. hec sancta sacrificia illibata. Uel etiam fm Guil. manitrinēsem. tres cruces fiunt in reuerentiā eius q̄ est trinus deus in psonis. cuius potentia fit ꝓuersio panis z vini. Et fm Bern̄. de parantinis significat crucifixionē triplicē. quarum ꝑma fuit in volūtate z affectu q̄n collegerūt pōtifices ꝓcilium. Joh. xi. z Mat. xxvi. Scda fuit in vocib clamātium. crucifige. crucifige. Luc. xxiij. z Joh. xix. Tertia in crucifixione manuū z pedū Luc. xxiij. Est itaq̄ sensus istoz ꝑboz quantū ad triplicez effectū. Nā qz xps datus est liberalit. ideo dicit dona p'aliter. qz ꝑo dat⁹ est vtilit. ideo dz munera. z qz dat⁹ est vt nos sctificaret mētalit. ideo dī sacrificia illibata. i. immaculata Sed q̄re dz p'aliter dona munera ꝛc. z non donū munus ꝛc. cū h̄ nō fiūt p'a sacrificia seu sacra scz vnū tantū. ¶Rñdetur q licet corpus z sanguis xpi sint ꝑ ꝑre loquēdo cōposita distincta. rñ dicunt vnū integritate. sicut comestio in vna

mensa quātumcūq; ferc'a sunt diuersa aut pot' diuersi. nihilominus dicitur vna commestio: ⁊ hoc vnitate integritatis. quia cibꝰ ⁊ potus simul integrāt refectionē. ⁊ habent vnū effectum ⁊ nutritionez. Et isto modo istud sacramentū dicit vnū. Q̄n ergo dicuntur dona munera pluraliter refert ad illas substātias panis ⁊ vini q̄ pl'a sunt ꝓposita p se ⁊ nondū sunt corp' ⁊ sanguis xp̄i vnū. Unū ꝟz Boz. sup mat. q̄uis ibi sint pl'a materialr. ñ tñ formal'r ꝓpt vnā opationē quā intendūt. s. refectionē spūalem

Equitur

s in ꝓmis q̄ tibi offerimus. vbi ponit oprationis salutz eoꝝ p q̄bꝰ offert hꝰ sacrificiū. ⁊ cui. q: do p̄i. vñ dr in primis. i. ꝓncipal'r tibi. Sc̄do q̄s offert. q: sacerdos ex pte totiꝰ eccl'ie ibi dr offerim': nō offero Ex q̄ pz q̄ malicia sacerdotz nō viciat effectionē ꝓsecratiōis. q: nō offert ex bonitate vl' malicia ꝓpa: sz ex officio q̄d gerit ex ꝓsona eccl'ie. Tercio p q̄ offert. Et p̄io q: generalr p tota eccl'ia vñ dicit. p tota eccl'ia catholica. i. vl'r toto orbe terraꝝ diffusa ⁊ fidei sacramentis vnita. nō p synagogā iudeorū abiecta ⁊ dispsa vbiq; p diabolū. Quarto ostendit q̄d petit. vñ dr. quā. s. eccl'iam pacificare dignerz. vt. s. pacē habeat ab hereticis ⁊ scismaticz. dignerz etiaz eam adunare. i. in vnitatez colligere q̄ dispsa ē inter pfidos vel paganos. Ull'fz Hugh hel. manitū. ozat hꝰ ꝓl'byt. p inuicē discordātibꝰ. vt vniant i charitate Ad dit aūt vt custodire dignerz. s. a vicijs ⁊ demonibꝰ. ⁊ regere. s. in pspertz Deū ozat p pſonis singl'aribꝰ. ⁊ ꝓio p capitaneis eccl'ie. s. papa. q̄ verba addidit Clemēs. ⁊ postea pelagiꝰ papa ꝓfir mauit. vñ idē dr. Cōstat ab vniuerso orbe sepatꝰ esse q̄ ob quālibet offensionē imr sacra mysteria apl'ici pōtificis sim ꝓsuetudinē memoriā nō frequētat. Deinde p eōp ꝓpo. vñ dr p antistite nr̄o q̄d eps celebrans obmittit cū sit mer antistes. post hꝰ addit de sede apl'ari ꝓncipe. vñ dr. ⁊ ꝓncipe nr̄o hꝰ em est ꝓsiliū apl'icj. ad Thi. ij. ca. vbi inqt. Obsecro ꝓio omniū fieri obsecratōes. oīones. postulatiōes ⁊ gr̄arūactiōes p oibꝰ hoibꝰ. p regibꝰ ⁊ p oibꝰ q̄ in sublimitate sunt cōstituti. vt q̄etā ⁊ trāquillā vitā agam' in oī pietate ⁊ castitate. Dz aūt intētio celebrātz fieri ad ꝓsonā illiꝰ epī i cuiꝰ dyocesi celebrat. Rome tñ non dr p antistite nr̄o. q: ibi papa est epūs. Similit. dicendū de ꝓncipe illo in cuius regno vl' ducatu celebrat. deinde descēdit gñaliē orando p omnibꝰ fidelibꝰ. Unū dicit. ⁊ p oibꝰ orthodoxis. i. verꝰ catholicis. nō scismaticz vl' hereticis. Unde orthodoxus dr ab orthos ti. q̄d est rectum. ⁊ doxis

gloria vl' doctrina. q̄si recta gl'ia vel doctrina. Qui g̃ recte glorifi cant deum: t rectam fidei doctri nam sequunt orthodoxi vocan tur: atq; apl'ice t catholice fidei. id est per apostolos fundate t p dicate fidei cultoribus.

Emento

m etiam dñe famulor famularūq; tuarum vbiteꝝ descendit in speciali ad memoriā certaꝝ personarū. Uñ licet de⁹ noscat oia. nec opus est sibi demōstrare psonā p q̄ orat presbyt. cū omnia nuda sunt oculi eius Heb. iiij. Sed tñ obliuiscī dr illoꝝ quibꝫ gram suā non in fundit. Silr dr eorum recorda ri quibꝫ gram suā t dona largit. Et est modus vulgarū quo cō muniter dicūt tribulati. de⁹ obli tus est mei. Petit ergo hic duo. Primo explicite p quibus dā. se cundo p omnibꝫ circūstantibꝫ. Unde dicit. Memento dñe fa mulorū famularūq; tuaꝝ. nō di cit seruoꝝ. q; fructus petm desig nat. Jo. viij. Qui facit petm: ser uus est peti. Et tales q̄diu sunt in petis obliuiscunt a deo. iuxta illud. Petores non exaudit de⁹ Jo. ix. Sed famulus dr a fauo re. q; est in fauore t gra dñi. vt sunt peccatores uersi t penitē tes p petis. t tales deus nouit. vnde petit presbit recordari tali um. Et sciendū q̄ sacerdos dz fa cere memoriam ordinate. vt scz primo oret pro illis qui sunt ma ioris charitate diligēdi. t q; ordia ta charitas incipit a se. ideo pri mo facit memoriā sui ipsius: co gitādo tm mente vel exprimendo vt deus sui misereat. t dimittat petā. t tribuat gram. Deiñ orat p patre t matre parētibꝫ t fratri bus atq; sororibꝫ Tertio p bene factoribꝫ. Quarto p inimicꝫ t p psecutoribꝫ. Quinto p infideli bus vt conuertantur ad fidē. Et h quidā faciūt eis dispositionē in mēte satis pulcrā. faciētes talem memoriā ad similitudinē ordis casuū. quoꝝ primꝰ est noiatiuꝰ in q̄ suū ipsius recordant. Secū dus genitiuꝰ. t fcat genitorez. i. parētes. Tertius datiuꝰ. t fcat datorē vel bñfactorē. Quartus accusatiuꝰ. t fcat accusatorē vel inimicū. Quintus vocatiuus. t fcat vocādos ad fidē. Sextus ablatiuus. t significat mortuos a nobis ablatos. Et de istis fit mentio in secūda memoria. Sz q̄re prius pro viuis q̄ pro mor tuis oramus Respōdeo q; viui sunt in maiori periculo. q; pos sunt damnari. mortui aūt pro q̄ bus oratur sunt in purgatorio. de quibꝫ nō timetur. Et de ista memoria dz se cito expedire ppt distractionem mentis t euaga tionem. Non sicut quidam fa ciunt dormitātes in tali memo ria. ita q; q̄q; ppl'ares recedunt a missa tedio victi. t h est scāda lum. t p consequens fugiendum.

Equitur

f Et omniū circūstā
tiū.i.audientiū mis/
sam: digneris esse ppicꝰ: ꝙs vi/
des in te credere recte: ꝛ te deuo/
te diligere. Ex hꝫ ptz ꝙ valde vti
le est interesse misse. qz ꝓ talib⁹
specialiꝫ orat. Vñ statutū est vt
oēs fideles audiāt missā dñicis
diebꝫ ꝛ festiuis diebꝫ. de ꝓse. di.
j. oēs fideles. ꝛ ca. missas. Et di/
cunt doctores hꝫ idē esse p̄ceptū
vt ibidē ptz. sēqtur. ꝓ q̄bꝫ tibi of
ferim⁹ vl q̄ tibi offerūt .i. nō solū
ill' digner miserere ꝓ q̄bꝫ hꝫ offe/
rim⁹ sacrificiū laudis. sz etiā illis
q̄ soli hoc offerūt ꝓ se suisqz oīb⁹
videlicz ꝓsanguineis ꝛ affinib⁹
familiaribꝫ ꝛ amicis. ꝓ redēptiōe
aiaꝝ suaꝝ. q. d. nō ꝓ tpali lucro:
sz ꝓ spe salutis ꝛ incolumitatis
sue. i. ꝓ salute ꝛ incolumitate sua
sperāda. Et qz bona hoīs tripli
cia sunt: iō ꝓ eternis ꝓus orat. s.
ꝓ spe salutis. scd̄o ꝓ corpalibus
iō dr incolumitatis. i. corpal' sanita
tis. tertio ꝓ spūalib⁹. iō dr seu ad
dit. ꝓ redēptiōe aiaꝝ suaꝝ. Seq̄
tur. q̄ reddūt vota sua eterno dō
uiuo ꝛ ꝙo. Uota dicunt illa que
volūtarie ꝓmittunt. Dicunt aūt
vota nr̄a. qz fiūt a nob⁹ ex liberta
te arbitrij sine coactiōe. Dicūt et
dī. qz ꝓ grāz ei⁹ fiūt. quā dat ill'
q̄ vouet vt possint etiā ea ꝓfice/
re. Sed circa p̄dicta q̄rit q̄re p̄s/
byter nō orat ꝓmo ꝓ se: sz ꝓus ꝛ
ꝓncipal' orat ꝓ papa ꝛ se obmit
tit. Ad q̄d dicēdū ꝙ ibi orat vt ꝓ
sona publica. iō publicū bonum
seu cōe ꝓtulit ꝓp̄io bono. hꝫ aūt
orat vt ꝓsona singl'aris: intrādo
memoriam singulariū ꝛ ꝓnata/
rum ꝓsonaꝝ. ꝛ iō ꝓponit se oīb⁹.

Ommu/

c nicātes. postq̄z posuit
cōmemoratiōnē illo/
rū q̄ salute indigēt. hꝫ ponit illos
q̄ ad salutē adiuuāt. vt sunt scī
Et ꝓmo ponit eos in gñali. Se
cūdo ī speciali. Dicit. g. cōmuni
cātes. Et hoc ꝓposuit Lin⁹ pa/
pa Cōmunicātes. i. participātes
cū scīs in hoc ꝙ deū videm⁹. liz
differēter. qz nos ꝓ fidem. ipi ad
oculū. Tñ ex q̄ idē obiectū habe/
mus cū ill'. s. vnū deū. g. ꝓticipa/
mus cū eis: ꝛ memoriā veneran
tes. i. veneranē colim⁹. In ꝓmis
gl'iose ẏgis marie genitriciꝫ dei ꝛ
dñi nr̄i ihu xpi. sz ꝛ brōz ap̄l'oz
ac martyꝝ tuorum petri ꝛ pauli
vbi ponit. xij. ap̄l'os. ꝛ. xij. marty/
res. Cōfessores aūt non ponit.
Cui⁹ rō est. qz tpe q̄ positus ē ca
nō nō celebrabat memoria ꝓfes
sorū ita solēnit. vl' ideo ponunt
martyres. qz imitati sunt xpm in
passione. ꝛ maximū hꝫ onorē ostē
derūt ꝓ ipo morietes. q̄d nō fece
rūt ꝓfessores. hoc aūt sacrificiū ē
maximi amoris. Ponunt etiaz
aliq̄ martyres minus notabiles.
q̄d actū est diuina dispēsatiōe.
Nā vt dr. dū scī pīes dleuissēt
istos ꝛ alios scribere vellēt. cras

inuenerunt illos delectos: aureis lris scriptos. vñ bonū est etiā alios minus sctis reputatis reuerē tiā ipendere: z eoz suffragia postulare. Quia fm Tho. q̄busdā sctis datū est p̄ocinari specialiē z in specialibz negocijs. vt beato Anthonio ꝯ ignē ꝛc. Preponit aūt oibz sctis brā ꝟgo maria. qz ipa est salutz nre p̄cipua aduūtrix z ipa in celo primū locum tenet post dei filiū. deiñ ponunt apli. qz ipi tradiderūt nobis formā z ritū huj⁹ sacrificij. deiñ martyres q̄ p illo q̄ est in h̄ sacro se obtulerūt hostiā viuentē. Petim⁹ aūt h̄ eoz suffragiū: fcates q̄ q̄diu sum⁹ in hac vita: necesse habemus eoz suffragia postulare. cū ipi xp̄o sint in gl'ia ꝑpiuq̄. vnde p̄nt nob impetrare gl'am. Post eleuationē ꝟo petim⁹ eoz ꝓsoztiū. designātes p h̄ q̄ post resurrectionē iūgemur scīoz ꝓsortio. z nō indigebim⁹ suffragio. Non diriginū⁹ aūt ozones nr̄as ad scōs: vt p eos ipleātur q̄ postl'a mus: sz vt eoz pcibz nr̄e ozones sortiant effectū. In q̄busdā libz ponit h̄ signū crucis cū dr. muniamur auxilio. sz nō hz fundamentū. cū nō petimus h̄ muniri signo crucis: sz p̄tocinio scōrū. Quō aūt scī videt ozōnes nostras. dr h̄ Bern. de parā. q̄ nō cognoscūt eas cognitiōe naturali vl' beata. sz ꝟtute reuelatiōis: p quā cognoscūt ozones nr̄as vocales siue mētales. Fit etiā additio in quibusdaz festiuitatibz. qz ibi petimus p̄tectionē diuinam specialē. vt in natali. in epipha nia. in pasca. ascēsione z pēteco ste. In quibz specialia dona circa nos facta recolunt: q̄ nob dari tūc postulam⁹. In fine aūt hic nō dr amē. qz angeli rndēt amē.

Hanc igitur

h oblationē h̄ addidit leo papa anno dñi. cccclviij. vbi q̄si cōprehēdendo oīa supradicta summarie ꝯcluditur petit g̃ q̄tuor. Primo petit acceptationē oblatōis. vñ dr hāc igit oblationē fuitutz nr̄e. Et vide q̄re hic p̄sbyter specialiē appellat se serū. supi⁹ ꝟo alios appellat famulos. Rō q̄ q̄libet dz se reputare petōrez z non alios Dicit aūt hec oblatio seruit⁹: qz sum⁹ empti ista oblatiōe. iuxta illud. Empti estis precio magno. Sed z cuncte familie tue que tibi famulant z seruiūt vt placatus accipias. licet em̄ de⁹ sit semper placat⁹. i. m̄sericors quantū est in ipso sacrificio. tm̄ sepe offenditur ex parte ministroz. quādo sunt in pcō Sēq̄t. dies q̄z nr̄os. vbi petit fed⁹ pacz. vñ dr. Dies q̄z nr̄os i tua pace disponas. z loquit non solū de pace temporis sed etiā pectoris. que est cessatio a peccatis. atq̄ ab eterna damnatiōe. Nos eripi. vbi petit euasionē carcerz. s. dānationē ꝑpetuam. Et in electoz tuorū iubeas

grege numerari. ybi petita diuinctionē cum electꝯ. p ihesum christum dñm nostrū. Et istam particulā sanctus Greg. cōposuit. Fit aūt appositio istius particule certis diebꝫ. vt in resurrectione et pēte. Exq̄ cm̄ petim⁹ remunerationē que fit per resurrectionē xpi et spiritussc̄i missionē. ideo tunc fit additio. fm alios etiam in cena dñi. quia per illud sacrificiū tūc institutū datur remuneratio. iuxta illud. Qui mādducat hunc panem ꝛc. Hec aūt verba dicēs sacerdos se profunde inclinat. Deans q̄ legalis sacerdos summo conamine obumbrabat ne videret. vel quia orauit xpus profunde se inclinādo et humiliando ante hor̄ passionis

Seq̄tur scḋa pars canonis.

Nam ob

q lationem ꝛc. Hec est scḋa pars canonis in q̄ ponitur sacrificij cōsecratio. Et habet tria dicta. Primo nāq̄ virtus cōsecrandi petitur. Secūdo ipa consecratio pficitur. ibi. q̄ pridie Tertio rei cōsecrate cōmemoratio exp̄mit. ibi. vñ et memores. Circa primū primo ponit sacrificij oblationē. Scḋo oblationis bñdictionē. ibi. q̄sum⁹ bñdictam. Tertio sacrificij trāssubstātiationē. ibi. vt nobis. Dicit ergo quam oblationem. i. terrenā materiā ad corpus filij tui destinatam fm Guil. manitiñ. Tu de⁹ quesum⁹ in oīb⁹. i. tota cogitatione tota cognitiōe. tota mēte. et toto intellectu: digner̄ facere bñdictam. i. per quā hoīes benedicātur. Assc̄iptā. i. per quā homīes assc̄ribuntur in celo. Ratam id ē per quā de viscerib⁹ xpi esse censentur. Rōnabilē. i. per quā a bestiali sensu exuant. Acceptabilē vt q̄ nobismetipsis displicemus per hanc acceptabiles vnico filio eius simus. Ita exponit Augustinus de conse. dist. ij. vtrum sub figura. Sed Innocētius exponit referēdo ad xpm benedictā. i. immunē a peccato. assc̄iptam. i. scripturis p̄nunciatā et figuratam. Ratam. i. nō transitoriā sicut vetus lex. Rationabilē. id est q̄si non peculiarem. sicut erat hostia legalis: que non mūdabat a peccato. acceptabilē cōtra illam. de qua Isayas et Hieremias dicūt. Obruisti hostiam nō acceptā. Communiter tamē hoc refertur ad differētiam oblationis iude. Illa em̄ traditio fuit maledicta. ideo ista sit bñdicta. Illa aūt p̄scripta vl̄ discripta de libro viuentium: ideo dignetis facere ascriptā illā. Illa fuit irrita. i. niq̄ et detestabilis: iō de⁹ fac istā ratā. Itē illa fuit irrationabilis. iō de⁹ fac istā rōnabilē. i. rōne plenā: vt fiat rōnabile nr̄e seruitutis obsequiū. Ille reddidit mala p bonis propter q̄d reprobatus est. Iz tu de⁹ fac hāc acceptā

bilēp quā tibi nos reddas acceptos. Fiūt aūt ȳ q̄nq; signa crucis. tres cōmunes sup panē ⁊ calicē simul. q̄rta aūt sup panez. ⁊ q̄nta sup calicē p se. Et fcāt q̄nq; loca vulneꝝ eius. Uel fz Jnno. tres fcant. xxx. denarios p quibꝫ vēditus est xp̄us. Due aūt vēditionē ⁊ emptionē sine venditorem ⁊ venditū. Uel fm Bern̄. de parā. ⁊ fm Guil'. manifinen̄. fcant tria q̄ xp̄s fecit circa hoc sacm̄. Nā accepit bn̄dixit: ⁊ dedit ecce tria. Et spēaliter fit crux sup oblatā ⁊ vna sup calicē. qz dixit. Hoc est em̄ corpus meū. ⁊ itez: bibite ex hoc oēs. Et seq̄t. vt nob̄ corpꝰ ⁊ sanguis fiat dilectissimi filij tui dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Ubi petit transsubstātiationē panis in corpus xp̄i per hoc ꝟbum cū dicit: fiat. Jllud em̄ est verbū creationis siue creatoris. Ben̄. i. vbi dixit. fiat lux. ⁊ sequitur. Et factū est ita. Et non dicit sacerdos: vt faciā corpus xp̄i. qz non est nisi minister huius ꝓuersiōis. Jdeo non in ꝑsona ꝑsona sed in ꝑsona xp̄i dicit. fiat. Dicit aūt ē dilectissimi filij tui. qz nullus potest esse dilectus deo q̄ntumcūq; sanctꝰ sicut xp̄us: rōne cuius dilectiōis ꝓpter ipsum totius mūdi peccata indulsit. Fiūt aūt ē due cruces. vna sup panem. alia sup calicem: ad significādum q̄ hoc sacramētum valet. ad salutem corꝓris ⁊ anime.

Equitur

ſ qui ꝑdie. Hec verba addidit Alexanꝺr̄ primꝰ anno dn̄i. cxij. Et ȳ ꝑficitur ꝓsecratio. Circa qȝ ꝓmo requirat qd xp̄s in cena fecit. Unȝ dr. Qui pridie. i. vna die anteq̄ passus est. Uel vna die p̄cedēte aī passionē. accepit panē. Et in hoc loco tersis digit; sup corpale: accipit sacerdos hostiā reuerēter. Et dz eā tenere submisse: nō oñendo ppl'o. vel ministro: ne videat aliq̄ modo aī ꝓsecratiōnē. Un̄ dicit. accepit panē i sanctas ac venerabiles manꝰ suas: ⁊ eleuat; in celū ocul'ad te deuz patrē suū oīpotentē. Et ȳ eleuat sacerdos oculos sup̄a celū. in q̄ xp̄s fcatur. quia ocl'os mētis debemus eleuare i celū vñ veniat auxiliū nobis. vt dr i ꝑs. Quia oīe bonū desursum descendit. Sequit. Bras agēs. nō p se sz ꝓ nr̄a redēptione. bn̄dixit. ⁊ fit ibi crux sup hostiā. q̄ fcat q̄ xp̄s passus est in natura humana. s. in corꝓre ⁊ aīa. qz dixit. Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. Et iō p se bn̄dicit hostia. ⁊ p se calix. Et non intelligas q̄ xp̄us bn̄dixit. i. crucē fecit sup panē. cū virtꝰ crucis nulla fuit aī passionē eiꝰ: sed bn̄dixit. i. ꝟba ꝓsecrationis. s. illa hoc est em̄ corpus meū. sup panem ptulit. tunc ꝟtute verboꝝ facta est statī bn̄dicta trāssubstātiatio panis in corꝓ xp̄i. vñ ex-

pone. bñ dixit. i. vim bñdictionis ꝟbis ꝑ ipm plat3 dedit. vt trās/ substātiaret panis in cor̄p9 xpi vez. Sequit. ac fregit dedit3q discipulis suis di. Accipite ⁊ comedite. Ubi sciendū q licet h dicat3 q xps ꝓus fregit ⁊ tūc ꝑcrauit. Tn ita nō intelligēdum est q xps ꝓus fregisset ⁊ tūc bñdixisset: sz q xps post bñdictiōez ⁊ uersionē fregit Un sic ꝑstrue litterā. Accepit panē ⁊ bñdixit. s. dicēs. h est em̄ cor̄p9 meū. ⁊ tūc fregit. dedit3q discipul' suis di. accipite ⁊ comedite. hoc est enim corpus meū. Prius g ꝓtulit illa ꝟba: vt eis vim ꝑficiendi tribue/ret. deiñ ea ꝓtulit: vt apl'os formam ꝑficiēdi doceret. Ita dicit Guil'. Cōmuniter tn dr. q semel ꝓtulit xps illa ꝟba. tūc s. qn̄ voluit dare apl'is Un dādo eis tūc bñdixit ꝓ illa ꝟba iā dicta. s. hoc est em̄ cor̄pus meū. Ita dr Cor. sup Matth. Et ita ꝓ illa ꝟba semel plata sil' ꝑfecit: ⁊ formā ꝑficiēdi dedit vt dr Bern̄. d parā. Un sensus est. bñdixit fregit dedit3q discipl'is suis. ⁊ tunc dixit. Hoc est em̄ cor̄pus meum. Et iste est verus intellectus

Hoc est enī

h cor̄pus meū Jsta est forma ꝑsecratiōis venerabil' sacrī eucharistie: quā dicens sacerdos habeat intentionē veram ꝑsecrādi cor̄p9 xpi. Nō obmittat aūt illā ꝓiunctionē em̄. q licet non sit de substantia sacri. ē tn̄ de essentia ꝓcepti. vn̄ grauiter peccaret obmittēs eā. Aliqui ꝟo dicētes ista ꝟba tenēt hostiā in manibus. ita q possit videri a circūstātib9. quod est graue periculum. q tunc potest adorari p̄ simplices añ ꝑsecrationē. quod erit graue petm̄ idolatrie Et id̄o teneat eā valde dep̄resse in altari ne videat Fit aūt eleuatio hostie sacratissimi cor̄poris xpi. vt ostēdat oib9 oblata esse ad salutem. iuxta illud Ego si exaltatus fuero a terra ⁊c. Scd̄o vt extūc ppl'us cognoscat esse ꝟitatē sacramēti q nō p9 facta est sz modo: vt iā sciat veracit adorare deum p̄nez. Expositio aūt istius forme ꝟbor̄ reqrat sup̄ i tractatu de sacris circa sacrm̄ eucharistie. vbi sufficiēter expedita est. Sequit. sil'r ⁊c. vbi ponit forma ꝑsecratiōis sanguis xpi. Ubi sciendū q sacerdos volēs pferre ista ꝟba: dz ip̄z calicē accipe ambabꝫ manib9. ⁊ cū dr. Bñdixit. dz facere crucē sup calicē. tenēdo calicē in manu sinistra: ne tactu vel impetu cadat. Crux sup calicem fcat passionē xpi in aīa. vt dictū est. ⁊ etiā nr̄am salutem in aīa. ⁊ facta cruce dz tenere calicē sicut prius. Et hoc facto pfert ꝟba ꝑsecratiōis hñdo intentionem ꝑsecrādi sanguinez xpi. Et si pt habere actualē ē tāto melius. Dz aūt pferre ꝟba ista sine aspiratione magna. nō sicut q̄dā fatui i

faciūt. facientes anhelitū magnū ac pessimū in hostiā vl' calicem. ita ꝙ astantes scādalizant. Un dicit. Similiter postq̄ cenatū ē accipies hūc p̄clarū calicē. Et ponit h̄ p̄incēs p̄ p̄tento .i. vinū cū aq̄ mixtū in calice ad trāssubstātiandū in sanguinē suum. Dicit etiā hūc calicē. qz idem est nūc q̄ fuit tūc i specie similis. q̄ntū ad materiā calicis. q̄ntū vo ad p̄tentū xpi sanguinē idē est i numero nūc q̄ fuit tūc. addit ātē p̄claz. qz illud sacrificiū inf' oia ē p̄clarissimū. Un p̄s. Calix meus inebrians q̄s p̄clarus est. Sequit in scās ac venerabiles manus suas. q̄ tpe recipiat sacerdos calicē in manus. sequit. Item tibi gras agēs. q̄d referas ad illud qđ dictū est simili modo. z facit sicut p̄ius agendo gras deo patri. Sequit. būdicit Deditq̄ discipul' suis dicēs. Accipite z bibite ex hoc oēs z̄c.

Hic est enī calix sanguis mei noui z eterni testamenti mysteriū fidei. q̄ p vob z p multis effundet in remissionē pc̄oz. Hoc totū est de forma p̄secratonis sanguis. z exponit. hic est calix sanguinis mei. i. hic ē sanguis meus in calice p̄tētus. noui. i. vltimi. et eterni. i. ppetui testamēti. mysteriū fidei. i. habens secretaz z absconditam intelligentiam: tenendam p̄ fidē. qz aliud videt z aliud sub visis speciebus firmiter esse credit. qui p̄ro vobis z p multis effundetur in remissionē peccatoz. Dicit notanter p multis z non dicit p̄ro oīb. qz licet p̄ro oīb effusus est quantū ad sufficientiā ita ꝙ sufficies est saluare oēs non tn quantū ad efficaciaz qz non oēs efficiunt saluati p ipsum. dicit autem p̄ro vobis quasi diceret iudeis. quia apostoli iudei erant. z p multis scz. gentilibus. in remissionē peccatorū. id ē p̄pter remissionez p̄ctoz. His dictis eleuat sacerdos calicez vt ppl's adoret: sciens iā ibi veracit esse sanguinem xpi. Aliq̄ aūt eleuant tecrū calicē. aliq̄ discooperitum. sed non est vis. Nam cooperitus designat occultum et difficile mysterium sacramenti huius. discooperitus autem significat separationem sanguinis xpi a suo corpore tēpore passionis. Et ob hanc etiam causam seorsum p̄secrat corp' xpi z sanguis vt ficatio exprimatur. vt dicit Hostra sup Matthēū. xxvi. c. Hec quotiēscūq̄ feceritis in mei memoriā facietis. hec clausula qz tā p̄secratōis corporis q̄z ētsanguinis respicit complementū. idō post vtrūq̄ est dicenda. Sciē dū etiā ꝙ tpe eleuatōis dz fieri a ppl'o deuota inclinatio. vt dz in ca sane. de cele. miss. z p̄ñt dici hec ẏba a ppl'o. vt dt glo. ibidē. Salue lux mūdi. ẏbū p̄ris hostia vera. viua caro. deitas integra. verus homo. P̄ñt etiam di

cipista. Trāssubstantiant̄ res iste in corpus ⁊ sanguinē tuuz dñe: ad honorē ⁊ laudē nois tui. ad remissionē pcōz: ⁊ ad salutem aiaz nrārū. Pōt etiā dici tunc pr̄ noster ⁊c. Unde ⁊ memores dñe nos fui tui. vbi ponit cōsecrate rei p memoratio. q; enī xps dixit. Hoc facite ī meā cōmemorationē. Ideo ⁊ p̄sbyt̄ dt. Unde ⁊ memores nos fui tui. Hoc dicūt ministri cā hūilitat̄ vocātes se seruos. Sed ⁊ hec plebs tua sctā. i. p baptismū sctificata. eiusdē xpi filij tui dñi dei nr̄i. tā beate passiōis Et h̄ sacerdos manū extēdit ad modū crucis: vt p illā extēsionē manuū suaz: extensionē manuū xpi repsentet in cruce Cōtra q̄d n̄ facit illi q̄ vix manus mouēt: verecūdātes manū extēdere ī hoc loco. Sz tu miser sicut ⁊ ego. vt q̄d verer̄ tāti dñi ⁊ dei tui repsentare figurā ⁊ dispositionē q̄ te redemit: ⁊ nō verēris circa illicitas choreas. ⁊ forsan amplexū mlierū extēdere manus pedes: brachia atq; totum corpus: ⁊ repsentare diaboli figurā. Sequit. necnō ab inferis resurrectōnis. vbi sacerdos ꝯiit ad se brachia. ⁊ significat ab inferis resurrectionē. Sequit. sz ⁊ in celos gl'iose ascēsionis. vbi sacerdos erigit altius manus vsq; ad humeros. ī signū q; xpus eleuatis manib⁹ ferebat in celū. Et ab h̄ loco stringunt digiti. s. pollices ⁊ indices vtriusq; manus. nec diuiungunt nisi q̄n op⁹ est tāgere sacrm. q̄d fit ob reuerētiā sacrī: ne digiti aliq̄d tangāt post cōtactū corpis xp̄i: ne etiā eis incaute aliq̄d cohereat q̄d p diuisionē dep dat. qđ esset magnū pctm. ideo sit sacerdos in h̄ multū cautus. Sequit. Offerimus pclare maiestati tue. i. pre oīb⁹ alijs clare. q; lz corpa sctoz erūt clara: tñ deus pclarior est in sua maiestate: qa ē speculū sine macula. Sequit: de tuis donis: q̄d dicit rone spūaliū: ac datis rone tpaliū in psenti. Et q̄d offerim⁹ subdit. hostiā purā: q; xps cōceptus est sine originali pctō d̄ virgine. sanctā: sine mortali. ī maculatā: sine veniali. panē sanctū: vite eterne. panē viatorib⁹ psentis vite p vita eterna cōsequenda paratuz: ⁊ calicē salutis p petue. qa ipe est reficies ⁊ inebrians in patria: fm Bern̄. de parātinis. Fiunt aūt hic quinq; cruces: ad designandū q; xps in q̄nq; sensibus patiebat. vl'etiā plagas ⁊ vulnera. duas manuū: ⁊ duas pedū. ⁊ vnam lateris: fm Guil. manitēn. Facit aūt tres cōmunes sup vtrūq;. s. corpus ⁊ sanguinē. ⁊ duas p se: quālibet singulariter. Sēm aūt Bern̄. de parātinis signāt q̄nq; effusiōes sanguinis xpi. s. in circūcisione. ī sudore. in flagellatiōe. in crucifixione. ⁊ in lateris aptione.

Sequitur tertia pars canonis.

Vpra que

s ppicio ac sereno vultu: ⁊c. hꝫ ponit tertia ps canonis: in q̄ ponit effectus sacri: q̄ est res tm. Et sunt tres pricule. Primo petit donoꝝ acceptatio. Scdo diuine miscdie iploratio: ibi supplices. Tertio collatio gl'ie. ibi memēto dñe. Dicit ergo supplices te rogam⁹. Ubi sacerdos cācellat manus in modum crucis eleuādo eas: ita q̄ aliqualiter ad ministrū ptrahi pñt. ⁊ cē sensus. Supplices te rogamus vt sup ista dona ppicio ac sereno vultu respicere dignerꝫ. ppicio. i. accipiēdo. ea tāq̄ tibi gratte placita. ac sereno. i. misericordi. Juxta illud. Illuminet vultū suum sup nos ⁊c. Respicere dignerꝫ. i. accepta hꝫe dignerꝫ. Uñ sequit. Et accepta hꝫe sicut acceptа dignatus es hꝫe mūera pueri tui iusti abel. De isto abel habet hīstoria Gen. xiij. vbi dr. Respexit dñs ad abel ⁊ ad munera eius. ⁊ ita fuerunt deo accepta. Seq̄t. ⁊ sacrificiū pīarche nr̄i abrae q̄ filiū suū voluit īmolare. Gen. xxij. q̄d reputatū ē ei ad iusticiā. Sequit. Et q̄d tibi obtulit sacerdos tu⁹ sūmus melchisedech. De isto dr Gen. ō parāntis q̄ fuit ꝓmogenitus Noe: q̄ vixit tpibus abrae. ⁊ isti obtulit panem ⁊ vinū in sacrificiū: grās agēs deo p victoria abrae ꝯcessa sup q̄nq̄ regibꝫ. p que oīa de signat istius sacri grata deo acceptabilitas. Nā sicut abel obtulit grata ꝓmogenita: sic xp̄us oblat⁹ est ꝓmogenitus ī multis fratribꝫ. Et sicut abraā vnicum obtulit filiū. sic xp̄s vnic⁹ dei patris oblatus ē. Et sicut melchisedech obtulit panem ⁊ vinuꝫ. sic xp̄s in pane ⁊ vino sacrm hoc īstituit. de q̄ dr. Tu es sacerdos īeternū fm ordinē melchisedech. Uocat aūt abel puerꝫ nō a puericia: q⁊ fuit vir. xx. annorū. sed a puritate īnocentie. Abraā aūt dr pīarcha. i. pat fidei catholice: qa p̄m⁹ in deū credidit. ⁊ primus incarnationeꝫ p̄cognouit. Jo⁹ viij. Uidit ⁊ gauisus ē. Sanctū sacrificiū īmmaculatā hostiam. Hoc addidit Leo papa.

Vpplices

s Hic petit diuine gr̄e īfusio. Uñ dicit. Supplices. i. humiles. te rogam⁹ oīpotens deus. vbi sacerdos humilit inclinat: cācellatis manibꝫ ponitꝫ sup altare. q̄ cācellatio sicut ⁊ ꝓma fcat q̄ p crucē ⁊ passionē petit offerri ista. Sinistra autē supponit. p quā significat passio xp̄i. Sꝫ dextra supponit p quā resurrectio xp̄i dr significat. Sequit. Jube hec pferri p manus sancti āgeli tui. q̄d expōit Tho. ī. iij. sen. di. xij. nō q̄ angel⁹ ista cōsecret cū ptātē nō habeat: sed oronē sacerdotꝫ ⁊ ppli deo p̄sentat. fꝫ illd Apo. viij. Ascēdit fu

mus aromatū in ꝓspectū dñi.i. vota vel supplicationes fidelium de manu angeli. q̄ sunt oro̅nes sanctoꝝ. Exponitur ergo. Jube hec vota vel supplicatiōes fidelium pferri p manꝰ.i. p ministeria angelorꝝ in sublime altare.i. in ecclesiam triūphantē vel in plenā participatione deitatꝫ. qđ ē sublime altare. Unde seq̄tur. in conspectu diuine maiestatꝫ tue. Ul' iube pferri hec.i. ecclesiā militantem in sublime altare.i. in triumphantē; z hoc fac p manus angeli.i. filij tui. Sequit. Et p̄esta vt quotq̄t.s. fideles ex hac altarꝫ participatiōe cō. Et hꝫ primo sacerdos disiūgit manꝰ: z osculatur altare in dextera parte. p quod repr̄esentat osculū iude qđ dedit xpo cū sur: exit ab oro̅ne. z fit hoc in detestatione ipsius iude. Sequit. sacrosctm filij tui corꝰ z hic facit crucē sup hostiā. Sequitur. z sanguinē. z hꝫ facit aliā crucē sup calicē. Sequit. sumpserimus omni bn̄dictiōe celesti z gr̄a repleamur. hic signat se ante faciē. Crux sup hostia designat vinc'la q̄bꝫ alligatū fuit corpus xpi. Crux sup calicez designat flagellū quo eductꝰ est sanguis de corpore. Crux sup faciē designat sputa in facie xpi. vel designant iste cruces q̄ xp̄s ter oranit vel etiā q: tria ꝓba dicit in cruce primū. pat dimitte ill'. scđm. in manus tuas. tertiū. vt q̄d dereliquisti me.

Emento

m etiam dñe famulorꝝ famularūq; tuarum vbi petitur collatio gl'ie: z primo mortuis. postea viuis. Unde dicit. memēto dñe famulorū famularūq; tuaꝝ Ubi sciendū q̄ liz quidam mortui sunt in celo. quidam in inferno. z quidā in purgatorio. n̄ q: nobis nō ꝓstat de singul' in spāli. ideo q̄si estimantes eos esse ī purgatorio oramꝰ pro omnibꝫ. ideo dicimus. Memēto dñe cō. q̄ nos p̄cesserūt cū signo fidei. i. ostēderūt aliquod signū fidei. puta habuerūt ꝓtritionē vel deuotionē decedēres. Nam ꝺ talibus adhuc est spes et dormiūt in somno pacis. i. sine pctō mortali. Fꝫ Bern̄ de paran. Et ꝺꝫ hic fieri memoria eodem modo sicut supra. Primo p illis p quibꝫ specialr missa legitur: vel q̄ in speciali memoria sunt tibi cōmendati. Scđo pro parentibꝫ mortuis. Tertio p bn̄factoribꝫ. Quarto p oībꝫ fidelibus defunctis. Nō aūt p inimicis fm quosdā. Et hoc dico desilis de quibꝫ certū est q̄ nō reconciliati decesserūt. Quia p illis nominatim nō est orandū. imo nec gn̄aliter nisi sub ꝓditiōe in quantum sunt suscep tibiles suffragij. Sequit. scđa memoria. Jp̄is z oībꝫ in xpo requiescentibꝫ. i. ī fide xp̄i q̄escentibꝫ. locū refrigerij lucis z pacis vt indulgeas dep̄ca

mur. Et nō est opus dicere ipis dñe. q; p̄mittit pus. memēto do mine. Un illd qd sequit. s. indulgeas refert ad illud dñe. alit vnū illoz supflueret. Et dr: locū refrigerij. Un regnū celoz dr loc⁹ refrigerij respectu purgatorij q̄ est loc⁹ ardoris maximi t caloris. q; fm Aug. ibi ē pena maior q̄z aliq̄ q̄ p̄t excogitari in mūdo. Dicit etiā locū lucis. q; purgatorij est loc⁹ obscuritatis. Dicit etiā locū pacis. q; purgatorij est loc⁹ indecrudinis: q; nūq̄z aie habēt pacez nec quietē. nō sicut q̄dam fingūt. di cētes eos feria scđa q̄escere. aliq̄ ꝯo dñico die. q̄ oia sunt friuola acinsana t sacris scripturis p̄ria. Sequit. Nob q̄z petōrib⁹. vbi petit gl'ie collationē viuis. Prio em petit collationez eius dē gl'ie. Scđo gloriose societatē cū sanctis apl'is. Tertio ponit mediatorē p quē h̄ exeq̄ postl'at. dicēs. p dominū t̄c. Circa p̄mū nota q̄ sacōdos dicēs ista ꝯba eleuata modi cū voce tūdit pect⁹ suū. p q̄d intrūpit silentiū: fcās p hoc ꝓfessionem t ꝓtritionē latronis penitētis in cruce. q̄ increpās aliū dixit. Nos q̄dez. s. tanq̄z petōres dign̄ factis recipim⁹. Un sacerdos dic nob q̄z petōribus famul' tuis de multitudie miserationū tuaz speranti⁹. s. sicut ille latro speravit. Percussio aūt pectoris fcat illā tūsionē pectoris illoz q̄ aderant ad spectaculū passionis xp̄i t p cutiētes pectora renertebant in hierl'm. Eralratio ꝯo crucis fcat clamorē centurionis dicētis. Uere filius dei erat iste. Seq̄t. Partē aliquā t societatē donare digneris. Licz tñ ds sit simplex nō habēs pres. tñ dr p̄tē aliq̄z ꝓpter h̄: q; q̄libet fz meritū h̄ebit diuine faciei visionē. ita q̄ vn⁹ alio pfectius videbit deū: vl' q; sctī vident deū totū. nō tñ total'r. i. non fm oēs modos q̄b⁹ est visibilis. q; est infinit⁹. t cū cōprehēdi nō possit. g̃ q̄si partē dabit nob. Total'r aūt nō est cōprehēsibil' de⁹ nisi filio suo q̄ ē in sinu suo. vt dr Joh. j. Seq̄tur. cū Johāne. fm Bern. de parā. s. Johe baptista. Et p̄ferē stephano. n⁹ miz. q; t apl'is p̄ferē. Additū gr̄ stephano. q; isti duo erāt p̄mi martyres noui testamēti. Inno. tñ dr q̄ h̄ repetit Johes cuā. ꝓpter p̄uilegiū ỹginitatis. q; ỹgines sequunt agnū quocūq̄z ierit. Alii ꝯo ꝓsecrationē ponit ꝓpter p̄uilegiū apostolar⁹. Sed credit Bern. q; melius intelligat de baptista q̄ ꝓpt excellentiā singl'aris sctitatis nō dr excludi a canone. Postea ponunt duo apl'i. s. matthia t barnaba. q̄ ideo post ꝓsecrationez t non ante ponunt. q; isti post ascensionem dñi fuerūt electi. Deinde ponitur. Ignacio. de q̄ legitur q̄ cū esset discipulus xp̄o t beate virgini post eius mortem innētum est hoc nomē iesus aureis litteris scriptū in suo corde in omnib⁹ partib⁹. Ponunt aūt

quinq; martyres post mortem xpi propter quinq; vulnera xpi. Item ꝓpter septem dona spūs sancti ponunt septem virgines ibidem que sequunt. Sequit. Non estimator meritū: q; non secundū exigentiam meritor retributis. sz magis premiādo q; q; sq; meruit. Dem̄ ꝓcludit p xpm dominum. Et nō dr amē. q; sm doctores illō rndent angeli. q; fit cōtinuatio ad pcedēcia. vnde statim sequit. in cui⁹ ꝑsone hoc petim⁹ cum dr. p quē. s. xpm hoc sacrm hz originem q; ad pl'a. Et ꝓmo q; ad ee nature. vñ dr. creas Secūdo q; ad ee sacri. vñ dr. sctificas. Tertio q; ad esse ꝑsone. vñ dicit. vivificas. Quarto q; ad effectū gre q; est vita aie. vñ dr. bndicis Quinto quo ad augmentū gre eiusdem. et quantū ad operationem t vsum. vñ dr. t p̄stas nobis. Est ergo sensus. per quem. s. xpm tu deus pater omnia bona creas condendo naturaz. vivificas ꝓsubstātiando naturā. benedicis accumulādo grām. t pre/stas quantū ad vsum. Oia em̄ creata sunt per xpm. Joh̄. i. Oia sanctificātur. q; a plenitudine eius accipiūt omnes. Oia vivūt. q; ipe est vita Joh̄. xiiij. Oia bndicunt q; ipse est bndict⁹ fructus vētris Luc. j. Et aliq; dicunt. per quē hec oīa dñe semper bona creas. Et est sensus. hec omnia. s. panem t vinū t aquā creas sm causas primordiales t̄. sanctificas secundū causas sacramētales. vivificas vt transferātur in corpus xpi t eius sanguinem. Et ideo benedicis vt nos per ipsa benedicamur. Secundum alios hoc pronomen hec nō ponitur ibi. in quo sequenda est cōsuetudo ecclesie. Sequitur. t p̄stas nobis. vbi sacerdos remouet corporale de calice. ad denotandum q; christus emisit spiritum. t velum templi scissum est t aperta sunt nobis abscondita in lege mysteria. Accepta quoq; hostia dr. t prestas nob p ipm. s. tanq; mediatorez. t h̄ facit vnā crucē per totū os calicis. ꝓcedēdo vltra calicē. Un̄ dr Et cū ipo. Et h̄ facit minorē crucē. s. a labio calicis ad aliud. Post hoc dicit Et in ipo. t hic facit adhuc minorez crucē. s. in calice. Tandē subdit. est tibi deo pr̄i oīpotenti. vbi trū facit magnā crucē sup primū labiū calicis. incipiēdo ab extremo calicis labio ꝑsus sci ipm. Dem̄ sb infert. in vnitate spūssti oīs honor t gl'ia. t h̄ facit paruā crucez in pede calicis. Est at sensus verbor. p ipm tanq; mediatorez. cū ipo tanq; cū eqli. t in ipo tanq; in ꝓsubstātiali. Vel h̄ signant tres ꝑsone sctē trinitatis vñ pr̄i attribuunt autoritas. vñ dr p ipm. filio equalitas. ideo dr cū ipo. spiritui sctō cōmunitas. ideo dr in ipso Signa ꝙo crucis tria pus fcta p illa ꝙba. sctificas t̄. q; fuit coepto calice signant tres crucifixio

nes fm tho. Nā hora tertia crucifix⁹ ē linguis iudeor clamātiū crucifige ⁊c. Hora sexta manibꝫ gentiliū: vt dr Joh. Hora nona emisit spm. Et qz post intervallū triū horarū xps crucifix⁹ est manibꝫ gētiliū. cū milites crucifigerēt ihm. iō itez sacerdos facit tres cruces sup calicē discoopertū sup tribus verb. s. pipm: cū ipo: ⁊ in ipso. designās illā crucifixionē q facta est post tres horas interpositas int tertiā ⁊ sextā. Quia ꝯo ibi fuit diuisio corporis ⁊ aīe. iō itez facit duas cruces vt dictū ē Vel fm Guil. manitim. tres cruces. p illa ꝯba p ipsum ⁊c. Vel fit fidem Centurionis q credidit vnū deū i trinitate. Duc ꝯo alie fiūt duo sacra q fluxerūt de latere xpi. videlicet aq regnatoris baptismi ⁊ sanguis redēptionis gnis humani. Vel signāt q̄libz cruciat⁹ xpi. an mortez tres. s. alapas: sputa ⁊ flagella. ā morte crucifixionē: ⁊ post mortē laterꝫ aptionē. q̄rta vero sigt aīe a corpe separationem q̄rta descēsum i limbū. Sequit. p oīa se. sec'or. q̄d dz dici alta voce. Sed anteqūz hostia añ calicē in suo loco. Et tūc statim dz cooperiri calix. q̄ facto dr. p oīa se. sec'. Et hoc alta voce. ad designandū q xpus clamās alta voce emisit spiritū

Et rndet amē ad ꝯcandū clamorē mulierū lamētantiū dñm. vñ ⁊ tūc chor⁹ lamētabil'r rndet.

Quinta ps ꝓncipal' misse.

Remus p

o ceptis salutaribus. ⁊c.

Hic ponit sacri ꝯceptionē. Circa quā ꝑmittunt mlte ꝑparatiōes. s. tā gnales. vt sunt pr nr ⁊c q̄z spēales. vt alie oīoes

Dicit g̃ Oremus ꝑceptis salutaribꝫ moniti. Circa qđ sciendum q hec ozō prius non dicebat in missa. sed Gregor⁹ fecit eā dici. qz non fuit dignū eā obmittere in hoc officio cū sit nr̄i saluatoris Greci aūt nō p sacerdotē sz per se clamāt eā in missa. Apud nos ꝯo sacerdotes. ⁊ hoc cū magna reuerētia. vñ q̄si nō ꝑsumens subito subrūpere in eā ꝑmittit ꝑfationē dicēs. Oremus ꝑceptis salutaribꝫ moniti. nō simplr. nō nr̄a autoritate vl' temeritate. sz ꝑceptis salutaribꝫ mōiti. ꝑceptis. s. dni ⁊ mgr̄i nr̄i moniti: que sunt salutaria. i. ad salutē disponētia. formati. i. instructi int⁹ ⁊ exteri⁹. Et dr formati. q̄ informatio fit solū exteriorē doctrinā. Ad ostēdendū aūt q nos sum⁹ a dō formati. i. instructi. int⁹. s. in intētiōe ⁊ extra. i. in opatiōe. ideo dr. audem⁹ dicere. q. d. exq̄ habem⁹ ꝑceptū ⁊ monitionē de ista oīone dicēda. exq̄ illa oīo est ꝯposita q̄ illū q erarе nō potest. ideo audemus cū fiducia dicere. Dicit aūt alte. qz xpus palā ꝑdicauit. Vel fm Joh. beleth. qz sumpta ē de euāgelio q̄d est ꝑdicandū supra tecta ⁊ etiā oi creature. Dicit etiā

sacerdos sol⁹ in fine amē. sub silē tio. Cuius rō est: qz ī alijs oīoni/ bus amē exp̄mit affectū optātis ideo a pplo vl'a clero dr. in hac aūt amē signat ꝯclusionez affir/ mantis. vñ hic valet tantū .i. ex/ audita est oīo. Sed ne hoc vi/ deat p̄sumptuose asserere: dicit amē sub silētio ad cuitandū ostē tationē pp̄tā. Sequit oīo. Li/ bera nos q̄sumus dne. vbi pent petitionū explicatio. qz em ī ora tiōe tria mala petim⁹ a nobis re/ moueri. ō h explicant q̄ sint. vñ dr. Libera nos q̄sum⁹ dne ab oi bus mal' p̄teritz p̄nīb⁹ z futurz Et qz nos nō sum⁹ digni h ex se pmereri nisi donet nobis oīone brē ✠ginis marie z apl'oꝝ .petri z pauli atq; andree z aliorꝝ. id o eos h in auxiliū iplorem⁹. Et re/ ctus ordo est exq̄ em pacē q̄rim⁹ a mal': merito dz implorari vir/ go brā q̄ est mater veri Salo/ monis pacifici. s. xp̄i: cū apl'is tri/ bus sequētib⁹. q̄ sunt testes pa/ cis. s. .petr⁹ paulus z andreas. Et ponunt ibi tres ppt̄ speciales rōnez. Nā petr⁹ ppter p̄uilegiū p̄rerogatiue dignitatz. .paulus ppter p̄uilegiū p̄dicationis z īm mēsi laboris. z Andreas ppter nimiū affectū ꝯcupite crucifixio/ nis. Dicit aūt sub silētio illa oīo. qz designat q̄tem triduanā in sepulcro vbi tūc fuit a p̄dicatio ne. Cū aūt sacerdos dicit. Da p/ pici⁹ pacē dne in diebꝫ nr̄is: acci pit patenā de altari z oscl'at sig nū crucz faciēdo. p q̄d designat q⁹ sum⁹ recōciliari deo p passio/ nē xp̄i. Tandē sacerdos in fine discoopit calicē z hostiā reueren ter accipit z eā sup calicez frāgit. p̄mo p medū. z tūc dr. per dñm nr̄m ies. cri. fi. ruū. postea medie/ tatē q̄ erat in dextera manu po/ nit sup patenā z frangit illam q̄ erat in sinistra manu p medū di cēs. q̄ tecū viuit ac regnat. z p̄ū/ gēdo illā p̄ticulā q̄ est in sinistra ad illā q̄ est in patena ad modū lune dr. in vnitate spūsscti deus Illā ꝑo vltimā qua hz in dextera manu tenēs sup calicē dr. per oīa secl'a secl'oꝝ. Et tandē erecto modicū calice cū illa p̄ticl'a quā tenet in dextera manu subiūgit. pax dñi. facies crucē magnā sup calicē a labio ad labiū. deinde sub/ dit. sit semp. facies mīnorē crucē. tertio addit. vobiscū. faciēdo ter/ tiā intra calicem. Et qz alta voce ista fiūt. ideo p h signat gaudiū q̄d habuerūt apl'i de resurrectio ne dñi nr̄i ihesu xp̄i. Et ideo quia gauisi sunt viso dño. ppl'us cla mat dicēs. z cū spū tuo. Scien dum aūt est de fractōe oīum istoꝝ p̄dictoꝝ q⁹ p calicē passio xp̄i de/ signat. z eterne brītudis fruitio. Vñ ps. Calix me⁹ inebrians q̄ p/ clar⁹ est. Per patene rotūditatē signat bonoꝝ operꝝ p̄fectio. Sa/ cerdos aūt volēs frāgere hostiā p̄imo eā sup patenā locat. deinde eā tollēs sup calicē frāgit: ad f̄cā/ dū qz nemo pass. onib⁹ hui⁹ mū.

di meritorie se valz exponere. vl' ad eterne fruitiõis bitudinẽ admitti nisi ꝓus in bonoz opez p/fectiõe fuerit solidat⁹. vñ apl'us Eph̃. vj. Accipite armaturam fi dei vt possitis resistere in die malo z ĩ oibz pfecti stare. ⁊ Patena g̃ hostie supponit. z hostia sup calicẽ frãgitur. qz ps ex latitudine charitatz q̃ fcat p patenã se supposuit passioni. Sup calicẽ ꝙo frãgit ne minutie aliqual'r spargant. Frãgit aũt in memoriã ei⁹ q̃ xps fregit z dedit discipul'is ꝛc. Frangit aũt ꝓmo in duas ptes ad signandũ duplicez pdestinatoz statũ. s. eterne gl'ie z tpal' miserie. Subdiuidit aũt vna medietas in duas ptes q̃rum vna offert p illis q̃ sunt ĩ purgatorio. alia p ill'q̃ sunt in mũdo. ⁊ Pars aũt illa q̃ post primã fractionez remanet in manu dextera z ponit supza patenã designat illos qui iã sunt in gl'ia. z iã renẽt illã rectitudinẽ cui nll'a obliq̃tas admiscet pt. z iõ dextre cõparant. Illi aũt q̃ adhuc sũ in miseria p sinistrã signant. vbi sunt multa obliq̃. Subdiuidit aũt illa q̃ est in sinistra z nõ q̃ est in dextra. qz illi q̃ sunt ĩ celo statũ vniformez iã renẽt. z vna bitudie fruũtur. Illi aũt q̃ sunt ĩ miseria sunt diuersi seu diuisi. qz q̃dã sunt ĩ miseria purgatorij. quidã aũt in miseria huj⁹ mũdi. ⁊ Partic'la aũt illa q̃ est in sinistra post diuisionẽ addit ad illã q̃ est ĩ patena. Qz fm Aug. ꝺs hz duas man⁹. dextrã q̃ miserek. z sinistrã q̃ punit Illis g̃ q̃ sunt in purgatorio (in/quantũ ibi purgant, nõ det sola punitio. z ideo ptic'la q̃ ĩ sinistra manu renek illos figurat. Illi ꝙo q̃ adhuc sunt in pñti vita ĩ q̃ est stat⁹ merẽdi: pscq̃ pñt miscẽdiaz z ideo ipi p aliam particulã q̃ in manu dextera remanet ꝺsignãt Quia ꝙo absq; dubio illi qui sũt in purgatorio ꝓiungent eis qui sunt ĩ celo. ideo partic'la sinistre man⁹ ꝓiungit illi q̃ est in patena Sed qz illi qui sunt in hac vita egẽt multũ passionis xpi. q̃ effusione sanguis ei⁹ pcessit. ideo ptic'la q̃ in dextra manu remãsit q̃ sigt illos q̃ sunt ĩ mũdo: mittit in sanguinẽ xpi in calicez. Itẽ sacerdos dicẽs hec ꝙba: tenet hostiã sup os calicis. p q̃ signat q̃ viuẽtes ĩ corpe indigẽt miscẽdia dei: z meritz xpi passiõis. Sacerdos aũt volẽs dicere. p om. se. sec. erigit se ad fcandũ q̃ vult pere/ne existentiã ppetuã dñi nobiscũ vñ subdit. Pax dñi sit semp vobiscum. ad fcandum q̃ dom⁹ post resurrectionẽ pacem dedit. Sciendũ q̃ sacerdos dicendo: per oia secla secl'oz. eleuat modicum calicẽ ad fcãdum ppl'o vt ppl'us pacẽ ꝓsideras hoc intelligat z dicat amen. ⁊ Partic'la autẽ quã tũc sup calicẽ tenet: fcat q̃ viuentes adhuc petunt iuuari merito passionis z effusiõis sanguinis xpi. Itẽ p hoc q̃ sacer

dos alte dr. Pax dñi repñtat p/
sonā xpi: q̄ post resurrectōz dixit
apl'is: pax vob. q. di. Do vob pa
cē pectoz ī via: t pacē ēmitat ī
pria. Est g̃ sensus. pax dñi. i. pax
pectoris: q̄d ēa vicijs sit in pñti
vobiscū. t i futuro pax ēmitat.
Ille āt tres cruces sup sanguinē
xpi signāt triduū sepulture. l' tres
mlieres q̄ erāt circa monumētū
xpi. Deide sacēdos mittēs coz p̄
xpi ī sanguinē dr. Fiat hec com/
mixtio corpis t sanguis dñi nri
ielu xpi milpi t oībus sumētib⁹ sa/
lus mētis t corpis: t ad capescē
dā vitā eternā pparatio saluta/
ris. q̄ cōmixtio fiat p̄ aīa vnita ē
corpi xpi in resurrectōe. Et bñ h̄
fit post pax dñi: q̄a post q̄z dñs
pacificauit oīa q̄ ī celo t ī tra sī:
p̄mo vniuit aīam corpi. Dece oīa
z villhelm⁹. Deide seq̄t agn⁹ dei.
Et sciēdū q̄ añ q̄z dz agn⁹ dei fit
modicū silētiū dicēdo hāc oīo/
nē. Fiat hec cōmixtio. ad desig/
nādū illd māifestū silētiū apl'o/
rū: q̄d fuit añ resurrectōz xpi añ/
q̄z scirēt apl'i: nec ēent certificati
post q̄z apparuit mlieribus: fm
Bern. d parātinis. Dr aūt xps
agn⁹: q̄a agnouit patrē sibi obe/
diēdo. Itē matrē ī cruce pēdēdo
Vl' dz ab agnon grece: q̄d ē pīū
latīne. q̄a pie p nobis se obtulit.
Lanīt aūt tribꝰ vicibꝰ ppr̄ tres
rōes: ſz Inno. ſ. ppr̄ obedientiā
pris. ppr̄ noticiā mris. t ppr̄ re/
dēptiōez generis hūani. Vel fm
Rauañ. dz ter: ppter tres ptes
corpis xpi mystici. scz in celo t in
terra: t dz mictiū sine ī purgato
rio. Dr aūt p̄mo: miserere nobis
bis. vltio aūt: dona nob pacē: fm
Tho. Rō ē: q̄a p p̄ma duo peti/
mus amotōz culpe t pene. p ter
tiū aūt. ſ. p pacē petim⁹ assecutio
nē oīs boni tē. vl' q̄z ip̄e redemit
nos a mlīa culpe t pene: t de/
dit plenitudinē gre. Illd tm: do/
na nob pacē: additū est ppr̄ pse
cutiōez tyrānoz. Post h̄ seq̄tur
oīo. Dñe ielu xpe q̄ dixisti apl'is
tuis: pacē meā do vobis tē. vbi
post q̄z sacēdos vēit ibi: eāq̄z paci
ficare t adunare tē. etiā oscular
patenā ī sinistra pte: ad scandū
q̄ p h̄ sacrm vult vniri xpo ī cha
ritate. post q̄z ꝓ cōpleuerit ꝓba
oscular reliquias vl' crucē si h̄z:
si nō h̄z: oscular altare ī dextera
pte. q̄d fit ad scandū antiquū ri
tū. vbi pus singulis diebꝰ cōica
bant: ſz cū nec hoc potuit fieri si/
ne piculo ordiatū fuit vt in trib⁹
festiuitatibꝰ cōicarēt. ſ. natiuita/
te: pasca t pentecosten. Reliq̄s
tm diebꝰ oscul pacis recipent t
panē bñdictū. Sz q̄a hoc fieri
nō posset in. xl. vbi non pt sumi
panis bñdictus: ordinatuz fuit
vt p eo fieret collecta in fine sup
populum dicēdo. inclinate capi
ta vestra deo. Et sciendum q̄
pax dñi non dat in missa defun
ctoz. sed dicit: dona eis requiē.
quia mortui non indigent pace
tpali. quia nō sunt in pturbatio/
ne hui⁹ mūdi. vel. q̄a nō sūt in

pace: ſz in penis: fz Bern̄. ꝺ pa/
rātinis. ideo ꝺicim⁹: Dona eis re
quiē. Aliq̄ āt ꝺicūt ī officio mo
rtuoꝝ: Dona eis requiē ſempiter
nā ⁊ locū īdulgētie. q̄d tn̄ ꝺiſſo
nat: q̄a ibi nō ē locus īdulgētia/
rū: eo q⁹ illi q̄ ſunt in purgatorio
ſunt extra locū militantiū eccleſie
vbi ſolū eſt loc⁹ merēdi īdulgen
tias. vn̄ q̄a illi ſūt in purgatorio
nullo mō mereri eis p modum
ſuffragij: vtiq; ſatiſ ip̄ſoꝝ ie op
tatur loc⁹ īdulgētie. Si tn̄ illꝺ
ꝺicrū itelligat ſicut Dona eis lo/
cū īdulgētie. i. locū: in q̄ īdultis
culpis ⁊ penis eos recolloces. ſ.
in celo: ⁊ tūc bn̄ pt ſuſtineri. Jtē
ꝺicēde ſūt ille tres oīones. ſ. Dn̄e
ieſu xp̄e fili ꝺei viui: q̄ ex volūta
te p̄ris: ⁊ ꝺirigit ad filiū. ⁊ alie. ſ.
Dn̄e ſcte pat oīpotēs eterne ꝺe⁹:
Da mihi ꝺ̄ coꝝp⁹ tc̄. Et poſt ꝺ̄ ꝺt
Dn̄e nō ſum tc̄. Deīde ſumpto
coꝝpe xp̄i ⁊ ſanguīe abluat cali/
cē p̄mo: ⁊ ablutiōez ſumat. ſcꝺo
abluat intus: ⁊ etiā ſumat. q̄ꝺ tn̄
in ꝺie natiuitatis xp̄i nullo mō
facere ꝺz: q̄a tūc nullā ablutōez
ꝺebz ſumere ſi vult aliā miſſam
celebrare: ſed ꝺz ablutōez ꝺare
cōicantiꝫ ſubditis. vel reſeruet
in vaſe mūdo. ſ. in ampulla ſi nō
habet calicem.

Sexta pars miſſe.

Exta pars

ſ miſſe eſt q̄ztū ad grārū/
actiōes: q̄ ꝺz cōio. q̄ fit ī
mēoriā eius q⁹ ppl's olim ſingu
lis ꝺieb⁹ cōicabat ſm Joannem
beleth. vl' ideo vt p eā cōicemus
ꝺeo ⁊ ſctis. Dicit aūt cōplenda:
q⁹ p eā cōpleꝫ miſſa. Sz tn̄ cō/
plenda pot⁹ ꝺ̄ collecta poſt cō
munionē. Tot aūt fieri ꝺebent
cōplende q̄t ſūt oīones añ epi/
ſtolā. ⁊ fcat grām ſubſequentē
nob⁹ neceſſariā. ⁊ ꝺ̄: ī ꝺextra pte
q̄uertēdo libz̄um: p q̄ꝺ ſignat⁹ q⁹
adhuci ſine ſeculi iudei q̄uertē/
tur ad ꝺexterā fidei: q̄ nūc ſunt ī
ſiniſtra. Juxta illꝺ ad Ro. ix. Re
liquie iſrl' ſalue fient. Deinde ſa/
cerdos oīb⁹ pactis q̄uertit ſe ad
ppl'm ꝺicēs. ꝺn̄s vobiſcū. Ubi
ſciēdū q⁹ ſacerdos ſalutat popu
lū ſepties in miſſa. Primo ante
p̄mā collectā. Scꝺo añ euāgeli
um. Tertio poſt credo. Quarto
in p̄ncipio p̄fatōis. Quito poſt
par ꝺni. Sexto poſt cōionem.
Septio ꝺ̄ in fine miſſe: ad ſigni
ficandū q⁹ tūc ē ꝺn̄s nobiſcū qñ
habem⁹ ſeptiformem grāz ſpiri/
tuſſancti. Deīde ſacerdos ꝑuit ſe
ad ppl'm cantās: Jte miſſa eſt. ⁊
hoc tpe ſuo: cuius ſenſus eſt ſm
Bern̄. ꝺ parātinis: ⁊ Joān̄ be
leth. Jte ad pp̄ria: q̄a miſſa ē cō
ſummata. vel ite miſſa ē. i. hoſtia
p̄ſummata eſt. vel hoſtia ⁊ obla
tio eſt miſſa. igit̄ ſequimini ⁊ ite
poſt eā Jſte āt regreſſus a miſſa
ad pp̄ria fz Joann̄e beleth fcat
regreſſum populi iſrl' ꝺ̄ captiui/
tate babylonica cū grārū actiōe.
ideo ꝺ̄: ꝺeo grās. Dicit aūt ſem
per. Jte miſſa eſt: q̄ncunq; Te

deum laudamus ꝺz. vel gl'ia in excelsis. quãdo aũt non dicunt: tunc ꝺz bñdicamus ꝺño. Et est sumptũ de apl'o vel de Judith ca. vj. vbi dicũt captiui. bñdicamus ꝺño. Et est sensus. referamus grãs vel laudes deo Et est vox humilioꝝ q̃z ite missa est. Et ideo nõ vertit se sacerdos ad populũ dicẽdo bñdicam⁹ ꝛc. ad significandũ q̃ nunq̃z debem⁹ cessare referre grãs deo. Maldeñ. autẽ sup p̃s. xxvj. Berẽgarium dicit instituisse ita dicendũ. bene dicam⁹ ꝺñm ꝛ non ꝺño. qz bñdictio nõ fit ad vtilitatẽ dei: sed ad nostrã. nos aũt dicimus q̃ in differẽter vtrũq̃z p̃t dici. Creatura nanq̃z bñdicit creature bonũ optãdo. creatura aũt creatorem dupl'r. s. laudãdo ꝛ bonũ ei tribuẽdo. Creatoꝝ aũt creaturã bonum augẽdo. Et hoc dupl'r. vel in numero vel in merito. sicut ei crescit bonum: sic ꝛ merita. Dec Maldeñ. Sed Bern. de parã. dat tres rõnes. Prima q̃n celebramus de sanctis in celo dicimus. Ite missa est. q̃si p uocãtes ppl'm. Ite. i. festinate illuc vbi il'li sunt. Quãdo aũt p viuis i mũdo. bñdicam⁹ ꝺño. qz nescimus an sumus in grã. ideo timere debem⁹ ne effect⁹ misse euanescat in nobis. Sed cũ celebram⁹ pro mortuis dicimus: Requiescat in pace. qz eis hoc cõpetit. Dis expeditis bñdicit sacerdos ppl'm dicẽs. Celesti bñdictiõe. Primo stans ante altare bñdicit seip̃m. deinde dicit reuertẽdo se ad populum in dexterã partẽ altaris. ꝛ ꝯsequẽter ad ppl'm in medio altaris. ꝛ filij⁹. ꝛ vltimo redeũdo ꝛ spũssanctus amen. p q̃d designat missio spũssancti in apl'os. licet aũt spũssanct⁹ ibi tm̃ datus est. tm̃ qz tota trinitas missionez opata est. ideo ꝺz. p̃r ꝛ filij⁹ ꝛ spiritusscũs. Post hec oia sacerdos flectẽdo se coram altari humiliter dicat. Placeat tibi scta trinitas obsequiũ ꝛc. Et deiñ hymnum triũ puerorũ cũ psalmis ꝛ oronibꝫ ꝯsuetis. Contra hoc tm̃ multi sacerdotes peccãt q̃ nõ se flectũt dicẽtes istã oronez. Placeat tibi scta trinitas ꝛc. cũ tm̃ flectere cõgruit. p eo q̃ tũc grarum actiões referunt scte trinitati p bñficijs in missa exhibitis Et q̃d deteri⁹ est q̃ aliq̃ obmittũt hãc orationẽ. in quo grauit̃ peccant. Unde legit̃ q̃ quidã obsessus a demone post̃q̃z adductus esset ad quendã sacerdotẽ in ecclesia: ille volens certificari a diabolo q̃d de eius vita sentiret. quesiuit de ipo q̃si de alio dicẽs: q̃d tibi videt̃ de Jacobo sacerdote? Respõdit demon. Olim fuit nr̃: sed iam est dei. Deiñ idẽ sacerdos q̃siuit de socio suo. dicens: q̃d tibi videtur de Bartholomeo socio meo? Rñdit demon. si non subtraheret: bonus esset Ille ꝺo fuit valde admirat⁹ q̃ diceret eũ furem: cũ tm̃ sciret eũ sanctũ hoiem

Interrogauit igit q̄dnā subtra/
heret. Rn̄dit demon. subtrahit
deo illā oīonez post missam.pla
ceat tibi ꝛc. Qd̄ multū nob pla/
cet: ꝛ deo maxime displicet. q̄ oīa
fuerūt ita cōperta sicut ille dixit.
ido caueat sacerdos ne aliq̄d ob
mittat q̄d est de ꝯsuetudie eccle
sie circa missā obſuandū. ¶ Cau
tele seruāde in celebratiōe misse.

Equūtur

cautele circa missam
obseruāde. ꝛ primo
gn̄ales tā laicis q̄z clericis necessa
rie. Prima igit cautela gn̄alis est
vt tā clerici q̄z laici eccl'ie: p̄cipue
tpe celebratiōis misse: humiliter
ꝛ deuote frequētent: ꝛ q̄eta con/
uersatiōe deo grata atq̄z inspicē
tibꝰ placita: primū non solū in/
struāt: sz ꝛ reficiāt. De emunitate
ec.c. decet domū. li. vi. Scda vt
audiētes missam q̄tiēs audierīt
a presbytero dici nomē dn̄i nr̄i.
ihesu xp̄i flectāt genua. ꝛ caput in
clinēt reuerēter. vt dr ibidē. Ter/
tia vt nll'a pphana ꝛ multo fo/
tius feda colloq̄a pferāt. vt ibi/
dē pulcre dr. Quarto caueāt ne
aliq̄s añ finez misse recedat sine
magna necessitate. idez si exit de
fermōe. q̄d si fecerit excōicet. ma
xime si h̄ fecerit ꝓtenendo sacer/
dotē p̄dicantē tanq̄z minꝰ scientē
sicut solēt facere quidā laici l'rati
dicēdo. q̄d audirez ist̄ nbaldū
cū ego plꝰ scio d̄ scriptura q̄z ipe
Cōtra, q̄s est canon. xxxvij. di. se/
dule: ꝛ c. cū ex iniūcto. d̄ hereticis
vbi talia phibent. Sed q̄ tales
possent excōicari habes exp̄sse d̄
ꝯse. dis. j. vbi sic dr. Oēs fideles
q̄ conueniūt in solēnitatibꝰ sacris
ad eccl'iā ꝛ scripturas apl'oz ac
euāgeliū audiāt. Qui aūt nō p/
seuerauerint in oīone vsq̄z dum
missa pagat: nec sctām cōmunio
nē p̄cipiūt: velut inq̄etudies ec/
cl'ie cōmouētes: ꝯuenit cōione p̄
uari. Et iste ē canō apl'oz. Et ibi
dem in ꝯcilio cartaginen. dr. Sa
cerdote in eccl'ia ꝙbū dei ꝓponē
te q̄ egressus fuerit d̄ auditorio
excōicet. Et ex ꝯcilio agatēsi ibi
dem hētur. Missas die dn̄ico se
cularibꝰ totas audire ꝑcialiꝰ or
dine p̄cipim⁹. ita vt añ sacerdo/
tis bn̄dictionē egredi ppl's non
p̄sumat. q̄d si fecerit ab epo pub
lice ꝯfūdat. vbi d̄ glo. h̄ dico p̄
ceptū esse. Un̄ ꝯ preceptū faci/
unt q̄ diebꝰ dn̄icis missam nō au
diūt. Nocetiā est ꝯ illos q̄ venie
tes ad missam nō audiūt q̄d ibi
legit aut p̄dicat: sz circūeūt eccl'iā
sicut iudei synagogā. cū tñ dicat
in ps. Stātes erāt pedes nr̄i ꝛc.
Et de talibꝰ p̄ dicit illud ps. In
circuitu impij ambulāt. Contra
q̄s exp̄sse ē canon Anastasij pa/
pe. d̄ ꝯse. di. j. apl'ica. vbi dr. q̄ cū
legit euāgeliū nō sedētes nec stā
tes sz curui debem⁹ audire. Si
āt sessio phibet multo magis dis
cursus ꝛ circūit⁹. Nocidē habes
i ca. q̄n āt. ibidē. vbi Lyra. d̄ tē
standū ad oīonē ꝛ vigilandū ꝛ

incūbendū ad p̄ces toto corde. neq; aliq̄d carnal' hois ꝛ secl'ar' esse cogitandū. O si p̄hibet carnal' cogitatio. q̄nto plus carnal' locutio ꝛ p̄fabl'atio. Quito caue at laic⁹ ne vacu⁹ die festiuo ad missam veniat. de p̄se. di. j. Oēs Quia scriptū est. Nō appareb in p̄spectu dei vacu⁹. hoc tm̄ est p̄siliū fm glo. ibidē dieb⁹ p̄uat'. sz dieb⁹ festiuis videt esse p̄ceptum. Un̄ videt q̄ oblatiōes sint exigende: ꝛ q̄ parochiani sint ad eas cogēdi. vt. xvi. q. i. statuimus Est tm̄ argumētū p̄. xij. q. i. duo. Dic tm̄ glo. in. c. oēs xp̄iani. vbi supra q̄ si sacerdos est paup p̄t diuina subtrahere parochianis nisi dent. vt de symonia. c. cum sit Sexto caueat q̄libet ne alibi nisi in p̄pria parochia die festiuo missam audiat. alias potent excōicari. vt de parochijs. c. j. Septimo caueat q̄s q; ne audiēdo missaz p̄pe altare nimis appropinquet. vt de vita ꝛ hone. cleri. c. j. Et ista sunt intimāda pop'o sepius: vt debita reuerentia circa sacramenta ecclesiastica habeat.

Eqūtur

Sūnūc cautele clericz ne cessarie. Et. j. caueat sacerdos ne i vestib⁹ vl' ornamētz sordidis celebret: sz ornamēta p dicta iuxta meliorē dispositionē mundet: ꝛ iuxta facultatē bonorū eccl'ie meliora q̄ potent cōparet. Unde dicit Stephan⁹ eps familiari amico hylario q̄ vestimenta eccl'ie quelibet dummodo ministrātur sacramēta debēt esse mūda ꝛ honesta. Hoc est cōtra illos q̄ de bonis eccl'ie cōparant eis tunicas p̄ decez marcis ꝛ ornamētum p̄ missa p̄ media marca aut sexagena. Nec debēt in alijs q̄z aureis vl' argenteis calicib⁹ celebrare. p̄mittit tm̄ canon stanneū habere calicem p̄opter pauptatē. de p̄secra. dis. j. calix. Secūdo caueat ne plures missas celebret. p̄ter die natiuitatis xp̄i. vbi tres celebrant: ꝛ sine necessitate mag̃. Et h̄ fit i istis casibus. vt si post missā celebratā de die occurrit fun⁹. tūc i p̄ma missa nō sumēdo aq̄z ablutiōis p̄ost postea celebrare rehem. Itē si occurreret hospes magn⁹ vt p̄ceps vl' magn⁹ dn̄s. q̄ n̄ audiuit missā. Itē si occurrerit spōsi volētes audire missam. Itē si aliq̄s h̄uerit pl'es eccl'ias p̄p̄ pauptatē vni cōmēdatas. Itē si supuenerint p̄egrini. adhibita sp̄ predicta cautela ne aq̄ ablutiōis p̄ost misse sumat. ꝺ his h̄m⁹. c. i. ꝺ cele. mis. c. p̄suluisti. Dic tm̄ Frā. de sarabell'. ibidē. q̄ h̄ est fugiendū nisi necessitas suaderet. Tertio caueat celebrans ne sine lumine ꝛ campana celebret. vt de celebratiōe mis. c. j. quia xp̄s candor est lucis eterne. vt ibidē dicit in. c. sane Quarto caueat ne pl⁹ ponat ꝺ aq̄ q̄z ꝺ vino. q: ꝺt Jo. an. i. c. gnicosus. de celebra. mis. q̄ cre

dere debem⁹ q̄ de latere xp̄i ma
ior q̄nitas exiuit sanguis q̄z aq̄:
vt dr̄.i.c.iij.ibidē. Quito caeat
ille qui sol⁹ est i eccl'ia ne ppr̄ miſ
ſam peculiarē.i.p̄uatā seu ex de
uotiōe celebrandā obmittat miſ
ſam de die.vt dr̄ i.c.q̄dā. d̄ cele.
miſ. Sexto caeat ne legat miſ
ſam ad alicui⁹ petitiones ppr̄ h̄
q̄ haberet bonas segetes.vel vt
sibi i hastiludio bene succederet
q̄ ista fm Jnno.rep̄hēdunt i.c.
quidā.de cel.miſ. Multo forti⁹
aūt caeat ne legat miſſaz vt d̄s
alicḡs pdat.q̄ tal' grauit̄ peccat.
Et est deponēdus fm Jo.an.in
ca.q̄dā.vbi sup̄.p q̄ allegat.xxvj
q.v.q̄cūq̄z. Septimo caeat ne
nimis mane celebret.ſ.añ diē. q̄
fm Tho.istud sacr̄m ptinet ad
diē gr̄e sic dr̄ ap'l's Ro.xiij. Nox
p̄cessit rc. Cōtra illos q̄ canunt.
Rorate ante diē.cū tn̄ in aurora
cātari dz. Excipit̄ tn̄ ntitas xp̄i.i
q̄ canit̄ missa post mediā noctis.
q̄ fcar statū añ legē q̄ fuit i tene
bris.vt diē glo.de cele.miſ. Uez
tn̄ epis p̄cessum est.vt videt fm
Jo.an.q̄ sunt in via q̄ p̄nt matu
ri⁹ q̄z alij audire.vt de p̄u.c.vlt.
lib.vj. Octauo caeat ne legat
q̄s missam nisi post matutinū p
mam rtertiā.ideo ex q̄ hora ter
tia dr̄ passus t crucifixus lin
guis iudeorum: videtur q̄ tūc est
hora conueniēs celebrandi: fm
doctores modernos.

De dicendis horis canonicis.

Portet sp

o orare. Luc. xviij. Si
cut dr̄ Hennic⁹ de vi
maria de pfectōe interioris hoi
nis li.ix.c.j. cuiuslibet iusti hois
sui cordisq̄z pfectio ad iugē t in
disruptā oronis pseuerātiā ten
dit. Et quantū humane fragili
tati p̄cedit ad p̄tinuā tranq̄llita
tem mentis nitit̄ dz t ad ei⁹ ppe
tuam puritatē.pprer quā possi
bendā t omnē laborez corpis t
p̄tritionē spūs indefesse q̄nmus
t iugit̄ exercem⁹. Et sicut ad oro
nis pfectionē tēdit structura vir
tutū.sic nec ipe fructes absq̄z oro
nis iugitate t pseuerātia pnt cō
pleri. Quocirca saluator nr̄ nos
āmonēs vt hanc pseuerātiā ora
di teneam⁹ dic̄. Oportet sp orare.
Non est aūt intelligendū q̄ hō
sic q̄tidie debeat orare vt n⁹ dor
miat nec comedat: vel nec labo
ret: sz q̄ istāter tpib⁹ p̄gruis oret
Un̄ lyra dr̄ sup̄ Lucā sup̄ loco
thematis nr̄i q̄ hec dictio sp nō
ip̄ortat p̄tinuitatē tp̄is. q̄ oportet
orationē interrūpi tpe dormitio
nis t aliq̄ aliaz necessitatū. sed
ip̄ortat p̄stantiā siue insistentiā
oronis tpib⁹ t horis ad h̄ p̄gru
is. Hinc dr̄ Beda sup̄ locū istū.
Dicendū est eū sp orare t nō de
ficere q̄ canonic⁹ horis rogare n̄
desistit. Pro q̄ facit illud q̄d in
collatiōib⁹ patr̄ legit̄ de abbate
Lucio. q̄ iactitantes q̄sdā mona
chos q̄ sine intermissione orarēt

z nullū aliud opus facerēt corri
piens dīc. Qñ māducat z bibi
tis quis pro vobis orat. quo au
dito illi obmutuerūt. Ille ꝙ ꝙse
quēter subiūxit Ego ostēdā vob
q; opans manib; meis sine infr
missione oro. Sedeo em̄ iunāte
deo infundēs mihi paucas pal
mas z facio exeis plectā. z dico
Mifere mei de⁹ ꝛc. Et illas ple
ctas vendēs p. xvi. nūmis duos
pono ante ostiū dom⁹. z q̄ reci
pit orat p me rpe q̄ ego māduco
vel dormio. atq; ita implet a me
q; sine intermissione oro. Iste p̄
laboriosus nihil aliud fcabat ni
si statū laicalē opositz z manua
li labori insudantē. q̄ vt dīc Ho
stiē. nō valēs ꝓtinuis rpib; oro
nib; vacare laborat manualiter
et corporaliter. z de labore suo bo
na tēpalia: possessiones: oblatio
nes: z multiplices reddit⁹ z puē
tus psonis spūalib; psoluit. hac
itaq; intētiōe vt eo deficiēte vl
desistente a iugi oīone. spūales
deū exorēt vt sic semper orare vi
deat. Qui q̄dem stat⁹ spūalis sp
orare dr: cū horis tā nocte q̄z die
ꝙperēter distinctz: septez vicib;
horas canonicas psoluit. q̄ rōne
iura canonica dictū septē horaꝝ
canonicaꝝ officiū pēsum fuitu
tis appellāt. vt i. c. i. de cele. miss.
Ex q̄ patet totū clez in sacris in
stitui obligari ad horas canoni
cas singul' diebꝫ dicēdas. Circa
quoz ꝓsideratiōē vt faciliꝰ me
moric cōmendētur q̄ sequunt:
ponunt aliq̄ dubia p questiūcu
las b;euissimas cū solutiōib; ea
rundē. Et ꝓmo queritur an oēs cle
rici in sacris instituti tā bñficiati
q̄z nō bñficiati ad horas canoni
cas teneant. Et dicendū est fm
Joā. an. i. c. de cele. miss. z in glo.
vi. cle. ꝓme. de cele. miss. q; sic: Idē
notat Arch̄. xci. di. eleuteri⁹. vbi
ipse dat huiꝰ dicti rōnem dicēs.
q; ordini sacro officiū est annexū
vñ subdyacono dr: in ordiatiōe
sua. vide si hacten⁹ fuisti ad ec
clesiā tardus modo sis velox. si
somnolēt⁹ modo sis vigilās. Et
si dr: tū forte nō hz bñficiū de q̄
seruiat. Rñ deo q; imputet sibi z
ep̄o q̄ eū sine titlo ordiauit. Ve
rumtñ dicit Arch̄. xcij. dist. in. ca.
Si quis p̄s byter. q; licet q̄s spō
te ordinē accipiēs se huic necessi
tati supponit. nō tamē teneat in
teresse eccl'iastic; officijs sicut il
le q̄ est ad h̄ deputat⁹ fm Hug.
q̄ etiā credit q; is q̄ nō est alicui⁹
eccl'ie cleric⁹ dz cogi interesse di
uinis officijs. z h̄ si cōmode pōt
interesse. Sed o q̄rit. q̄d si cleri
cus bñficiat⁹ nesciat horas legere
Rñ deo. nō excusat. q: dz scire le
gere. al's priuat bñficio. cū tales
habere dñt cōperētem scientiā.
vt dr: in. c. cū i cūctis. de electiōe.
Cōperēs aūt scīa fz Arch̄. xxxvi.
di. Illīteratos. est vt sciat canones
p̄niales. psalteriū. omelias z hu
iusmodi. xxiij. di. c. q̄ eps. īmo dr
Hug. lxxxviij. di. i ca. Arch̄. z. i. c.
oēs. xxxviij. dis. Nō solū requirit

ꝙ sacerdos sciat in libro legere p fecte ſz etiã dz cordeten⁹ ꝑ maiorẽ parte scire psalteriũ. Uerũtñ dr Jnno. ꝙ licet cleric⁹ cantãs cũ aliis nõ oĩa ĩtelligit q̃ canunt tñ nõ peccat mortaliter: dũmodo cor suũ surſũ ad deũ habeat cultpã dicẽs. Est tñ cleric⁹ si ista cõmunia ignorat q̃ ad ei⁹ officium spectãt ꝑm Hostien. de q̃litate t etate ordinãdor. eã te tẽ. Tertio q̃rit q̃d si aliq̃s puer maior septẽnio ex dispẽsatiõe obtinet bñficiũ nõ curatũ: t nescit horas legere. Respondeo potest cum eo epc̃s dispẽsare ex causa necessaria vl' vtili. vt aliq̃s alias oĩones loco horar dicat. Rõ mgr̃i stanislai de scabinũ dñi mei in quadam posittiõe sua est. qr exq̃ dispẽsat epc̃s ĩ pncipali. s. in bñficio. dispẽsare pt t in accessorio. s. officio. Quarto queritq̃d si q̃s cõfirm⁹. Rñdeo ꝑm Jnno. de cele. mis. c. j. si est tal' infirmitas q̃ ipedit a dicẽdo vl' audiẽdo horas excusat infirm⁹. nec teneꝫ postea aliq̃d dicere. nec p isto penitere qr necessitas legẽ nõ hz. de obſuatiõe ieiunior. pstitũ. Sec⁹ est ꝑm Hostiẽ. si ẽ aliq̃ infirmitas q̃ solũ impediret dicere ſz nõ audire. tũc em sacerdos dz aliquem aliũ corã ipo legentẽ audire si eũ hre pt. Uel si est infirmitas leuis sic ver⁹ q̃rtana. in q̃ etiã sua negocia pcurare. tũc oẽs horas legere teneꝫ tẽ. Quinto q̃rit q̃d de illo q̃ amisit librum in via eũdo. Rñdeo ꝙ si casu h̃ accidit pt excusari p illa vice ab horis. ſz nihilomin⁹ dicat illa q̃ scit. puta oĩones vel pr nr ne vacet ocio. Rõ hui⁹ dicti qre isti nõ impunitat. qz p eũ nõ stat ḡ sibi non dz ĩpunari. ex regl'a iurſ li. vj. Qd̃ p me. Sexto q̃rit an cleric⁹ bñficiatus in scol'stãs de licẽcia epi vel pegrinãs ad curiã excusat ab horis canonicis dicẽdis. Rñdeo. liz aliq̃ dicũt ꝙ tales excusant si per alios loco sui ĩ eccl'iis pstitutos cõpleant: t h̃ si est cleric⁹ bñficiatus ĩ mioribus pstitut⁹. put recitat archi. xci. di. cleuteri⁹. allegãdo dictũ abbatſ t petri de sampra. de cele. misſ. c. i. Tu dicas audacẽ ꝙ tal' cleric⁹ siue sit bñficiatus siue nõ dũ sit ĩ maioribus pstitut⁹ siue ĩ mioribus. nc ppr studiũ nc laborẽ pegrinatiõis ab horis canonicis excusat. nec archiepc̃s nec epc̃s possit sup his dispẽsare aut in aliõ cõmutare. nec abbas cũ monacho ppr studiũ. ita scribit Archi. in dicto ca. cleute. t Ray. in summa ĩ titlo de officiis clericor. c. nunq̃d. t sequẽtibus. Ex his oĩbus sumit istud documentũ ꝙ obmittẽs horas ex volũtate aut ex accurata negligentia: peccat mortal'r. Teneꝫ etiã eas resumere vel dispẽsatiue ĩ alio gñe satisfactiõis recõpẽsare. Rõ: qr exq̃ tal' soluere teneꝫ t nõ soluit. necesse est vt soluat. Uerũtñ si fieret mltitudo negligẽtiar pt. dispẽsari secũ vt alio die sec⁹ non faciat ni-

si satisfaciat. vt dr Jo. an. in. c. do
lētes. & Inno. in. c. j. de cele. mis.
Et idē dr Hosti. q si est tanta di
uersitas horaꝝ negligentia q qsi
impossibile est eas redicere; com
mutet in aliā pniam. Septimo
querit an ille q occupatiōe licī
ti operis. vt qz multū scripsit: vel
audiuit cōfessiones: vl aliud fe
cit p qd neglexit horas: mortal'r
peccet. Rndeo nō. qz talis p ig
norantiā pbabilē excusat. de cle
rico excōicato ministrāte. ap'lica.
Octauo querit an tot qs pecca
ta cōmittit mortalia quot horas
vnius diei obmisit vel neglexit.
Rndeo q licet officiū totū vni⁹
diei sit quoddā totū integratuz
ex suis partib⁹. & vno p̄cepto p
cipiat. & p psequēs trāsgrediens
oēs simul vna die nō peccat ni
si pctō vno mortali. Ī si quis
negligit vnā horā. vtputa pmā
vl tertiā &c. & alias cōplet etiam
peccat mortal'r. sz nō ita grauiter si
cut obmittēs vl negligēs oēs ho
ras. vñ vnū pctm mortale ē gra
ui⁹ alio. Est aūt ꝑtas q p negli
gētia horaꝝ vni⁹ diei integre in
currit qs mortale graui⁹ qz pro
negligentia vni⁹ horę canonice
diei illius. Rō qz maior est ꝓtem
ptus diuine laudis in toto qz in
parte. Nono querit an attentio
mētis in horis sit necessaria. Rn
deo fz Tho. ij. ij. q. lxxxij. q du
plex est attētio vna q attēdit ad
verba ne quis in eis erret. Se
cūda q attēditur ad finē oz̄onis
sz ad deū & ad rē p qua orat. q
quidē maxime est necessaria. Et
hāc etiā ydiote pñt habere. Qñ
ergo euagatio mētz fit in oz̄one
ex ꝓposito: pctm est mortale: et
impedit oratiōis fructū. vñ p̄cipit
clericis vt officiū diuinū qz tum
de⁹ dederit studiose celebrēt pa
riter & deuote. de cele. mis. dolen
tes. Hoc aūt ꝓtingit qñ horę ca
nonice trāscurruntur & syncopan
tur. vl extranea & pphana: va
na & inhonesta colloqa inter mis
cent. vt dr ex dicto ꝑmo vicē. d
cele. mis. graui. ī cle. Euagatio tñ
que fit p̄ter intentionē: oratio
nis fructum non tollit: quia di
cit Basilius q cū homo ex fragi
litate nequit orare attēte: de⁹ il
lud ignoscit. vnde dicit glosa. v.
in cle. graui. primo allegata. q in
tali casu satz est ex labijs suis ser
uire deo in diuinis officijs. licet
cor diuertat ad alia. Sm Inno.
& Hostien. de cele. mis. in ca. do
lentes. qui tenēt q talis nō pec
cat mortaliter: maxime cogitando
spūale &d: vl tēporale &d de sui
natura nō sit malū. sicut ille qui
in vespis cogitat de sermone fa
ciēdo post vespas. p̄cipue si esset
fatigat⁹. de q p Tho. iij. sen. di.
xv. Ex quibꝫ oibꝫ infert q si sub
est necessitas q dilationem non
capit: pñt licite tunc alia negocia
expediri. Scdo infert q si qs stu
diose ꝯcipit legere horas & tādē ī
medio erret: sz in fine se recolligit
merito non frustrat apud deū.

Ratio: q; semp nō req̄ritur intē tio p act⁹ essentiales. Nā pp̄hta dauid ō se dixit. Lor meū dereli quit me. ps. xxi. Satȝ em̄ est q̄ maneat p virtutē. q̄d fit q̄n cum bona intētiōe q̄s accedit ad or̄ā dum: licet in p̄secutiōe mens ad alia rapiat. Semp em̄ vis p̄me intētionis manet: nisi tanta esset euagatio q̄ attētio oīno periret. Et tūc notū est q̄d ōt Lyp: ian⁹ li. vi. de or̄one dn̄ica. Ut q̄d au dīri postulas a deo cū teipm nō audis. Et Lassianus dicit in col. Nunquid or̄at etiā q̄squā flexis genib⁹ si p̄ diuagationē distra hit: Dec i glo. maḡi de. Si do minū. de reliquȳs ⁊ veneratiōe sctōr̄. Ex q̄ p̄z q̄ hic solū negligē tia accurata ⁊ crassa dānat: fm Jnno. in. c. dolētes Decimo que ritur. q̄d de illo q̄ non interfuit p̄ncipio hor̄e alicui⁹. vt q; neg lexit sȝ nō malicioſe. q; forte pul sum tā cito nō audiuit vt sic in duat. Nunq̄d ille dȝ p̄ncipiū re petere. Rn̄deo q̄ nō optȝ a capi te icipe nisi magnā partē obmit teret. q; tūc deberet repetēdo ad implere. fm Jnno: Et sil'r dico ō fine hor̄e si aliq̄s ex necessitate exit chor̄. tūc em̄ residuū supplet p alios. q; oēs sunt vnū corpus in dn̄o. de p̄stitutionib⁹. Cum oēs. Undecio querit. an si obmissus vl' neglect⁹ est vn⁹ psalm⁹ debe at fieri repetitio i choro. Rn̄deo fm Jnno. q̄ nō est tāta obmissio psalmi vni⁹. q̄ deberet repeti. si scandalū in pp̄lo imm̄eret. Un̄ meli⁹ est obmittere ⁊ nō repetere pp̄ter scādalū pp̄li. q; merito di cerēt. Ecce clerici nr̄i aut suffusi sunt aut ignari nesciētes q̄d cā tandū sit. Ex q̄ dicto arguēdi sūt illi caullatores nō cātores chori qui pp̄ter vnū accentū aut tonū variatū vel erratū faciūt silētiū. quod tamē sepe p̄tingit ⁊ male. ⁊ iteꝝ reincipiūt. qui pot⁹ dicē di sunt diuinorū turbatores q̄ꝫ cātores. Uerūtamē vbi hec sine scādalo fierēt. vt si pp̄ls. deesset: meli⁹ fit repetitio psalmi q̄ꝫ ob missio: fm Jo. an. in. c. dolētes. Duodecimo querit an degrada tus ab or̄dine suspēsus ⁊ excōi catus: ⁊ q̄liber crimīosus teneat ad hor̄as canonicas. Rn̄deo q̄ sic q̄ꝫdiu tolerat ab eccl'ia. patet q; nō dȝ esse melioris p̄ditionis malus q̄ꝫ bon⁹. Si ḡ bon⁹ obli gatur multomagis mal⁹. Un̄ li cet illi amiserūt hon̄orez: non tn̄ onus. al's ex malicia cōmodū re portāt tales. tn̄ in hor̄is non de bent dicere. dn̄s vobiscum tē. Tredecimo querit vtrū quis ha bens plura b̄ficia in pl'ib⁹ eccle siis debet plures dicere hor̄as. Rn̄deo non: sed solū simplices. Nec obstat illud Gregorij. Lū crescūt dona: rōnes etiā crescūt donor̄um. Illud em̄ fit p̄opter impossibilitatez facti ad q̄d nemo obligat. videāt tn̄ tales q̄ diuites sūt. q; rales occupāt ⁊ sb̄trahūt alīs pauperib⁹ necessaria: vt in

alijs bonis opibus recõpẽsent. Et dz dicere illius eccl'ie horas: in q̃ maiorẽ hz gradũ dignitatz vl' officiũ. vt si es decanus i vna z i alia canonic⁹: dicas illi⁹ eccl'ie horas vbi habes decanatũ. vñ qz laudes dat vt vn⁹ hõ. iõ sim/plas nõ duplas horas tenet dicere. Si eccl'ie diuerse sẽ ciusdez dignitatis: vl' eq̃lia bñficia hz i diuersis. tũ si ẽ ab vtraq; eccl'ia absens: eligat q̃d officiuz voluerit. Si tñ hz eccl'iam prochialẽ i vna dioces': z i alia pbẽdam. dicat horas fm eccl'ie prochial' cõsuetudinẽ zc. p q̃ facit illd̃ Ambrosij. Ad quãcũq; eccl'iam deuenerz: ciusdẽ morẽ serua. xij. di. illa. Ex q̃ inferẽ fm z vilhelmum laudinen. in. ca. dignemini. de cele. miss. in cle. q̃ aduene comedentes carnes vl' alia q̃rta feria vel sabbato dicẽ loco vbi nõ ẽ psuetudo peccarẽt: licz in pria sua comedak de psuetudie. Rõ: q̃a debet se pformare his cũ q̃bz puersak. xij. dis. c. i. z de statu regl'arũ. c. ij. Quartodecio q̃rit. vtrũ monachus exñs platus eccl'ie secularis reget eã i horz fm psuetudinẽ illius eccl'ie vl' fz officium monachale. Rñr fm Joã. an in cle. de cele. miss in ꝑ. licite. q̃ nõ reget fm monachale officiũ: sz fm clericale. hõ dr placere Jo. xvi. q. i. c. ij. Soffre. de statu mona. i sũma. c. sz nũq̃d. z Posti. i summa eiusdẽ. c. ij. Quintodecio q̃rit: q̃ sit ꝓpetens hora pro q̃libet hora canonica regulariꝫ dicenda. Rñdeo q̃ septẽ sũt hore canõice: scz matutinũ: prima: tertia: sexta: nona: vespere z pleroriũ. vt i. c. i. de cele. miss. xc. di. pslmus. Et sũt iste hore institute i memoriã passionis xpi. Nã matutinũ fcat detentionẽ xpi q̃ fuit post cenã in media nocte. Vñ tali hora debz q̃libet dicere matutinũ: vt ei ꝓueniat illud. Media nocte surgebã ad cõfitendũz tibi. Tho. tñ dr q̃ sufficit matutinũ dicere post tres ptes noctz: id ẽ añ auroram: z hoc hodie approbat q̃si p omẽs doctores. q̃d tñ ꝑ multos ẽ: q̃ ꝓsũpta nocte i potatõe gula z ebrietate nõ nisi clara die dicũt matutinũ. q̃s arguit illud ꝓphet̃icum Ubi eras cũ me laudarẽt astra matutina. Contra q̃s ẽ de cele. miss. dolẽtes. vbi dr q̃ tales circa comesatões superfluas z ꝓfabulatões illicitas. vt de alijs tacẽ fere medietatẽ noctis expendũt: z somno residuũ relinquentes vix ad diuturnũ ꝓcentũ animũ excitãt transcurrẽtes vndiqz ꝓtinua syncopa matutinũ. Prima ꝙ dicit i aurora orto sole: i memoriã resurrectiõis xpi: q̃ tũc dicit surrexisse q̃ztũ ad noticiam mulierũ: q̃ orto sole venerũt ad monumentũ. Prima etiã hora vsus ẽ in littore post resurrectionẽ. Prima hora cõduxit pcurator vineæ operarios. Matthe. xx. Et sigt laudem hominis quã deo in puericia impendit. Tertia ca/

nit in memoriã sue crucifixionis
ꝺa tũc est ore blasphemantiũ ⁊
accusantium iudeoꝝ crucifixus.
Tũc etiã spũmsctm̃ misit aplis
Et fcat laudẽ hoĩs in adolescẽ-
tia. Sexta canitur in memoriale
corpalis passionis. tũc enĩ tene-
bre facte sũ a sexta hora vsq; ad
nonã. Eadez hora discubuit cũ
discipul' in ascẽsione. Et signat
laudẽ hoĩs in iuuẽtute. Nona
canit: ꝺa tũc xps emisit spm̃. ⁊ la
tus eius fuit pforatũ. Ũn pflu-
xerũt sacra. s. sanguis ĩ redẽptio
nẽ: ⁊ aq̃ in ablutionẽ. Et signat
laudẽ hoĩs ĩ virilitate. Uespe di
cunt ĩ memoriã depositiõis xpi
de cruce. Et fcat laudẽ hoĩs in
senectute. Cõpletoriũ aũt canit
in memoriã sepulture xpi. ⁊ sigt
laudẽ hoĩs ĩ decrepita. Ũn ver
sus Jn matutino dãnat tres xps
Qñ surrexit ꝑmã canit ordo fi-
delis. Tercia cũ canit tũc est cru
ciamina passus. Tenebre sũ se-
xta p mũdi climata facte. Emi-
sius nona diuin⁹ spũs hora. Ue
spere claudunt xpi mẽbra sepul
cro. Christo bissena custodia po
nit hora. Quãuis aũt horis cõ-
petentib⁹ et distinctis horis cano
nice in ecclesijs cathedralib⁹ vl'
collegiatis regl'iter sũ cõplẽde.
ꝑt tñ ĩ horis canonicis dicẽdis ex
cã rõnabili. vt qz pleban⁹ hz vi
sitare infirmos ⁊ eos ꝓcurare sa
cramẽtis vl' hz audire ꝓfessiões
⁊ cũ hẽ aspicere licitos laboresq; co
porales: oĩs horas includiue di
cere etiã ante diẽ. Sil'r q̃ hz ꝑdi
care vel aliq̃d legere in facultate
vtili scolaribꝫ: ꝑt etiã sil' añ diem
oĩs ꝓplere. Qui ꝯo hẽ facit cã la
tiue. vt. s. expedit⁹ horis añ diẽ
in die liber⁹ vacet ocio ⁊ vanita
tib⁹ secl'i nõ ꝑt hẽ facere sine pcõ
fm Tho. in q̃dã qõlibeto. Sũt
etiã aliq̃ q̃ ante medium noctis
oĩs horas cuadũt Et hi sil'r pec
cant cũ adhuc nõ sũ digesti. vt le
git in vitas patrũ: q̃ q̃dam pater
qñ orabat valde mane angelus
sibi portabat vuas nõ matura-
tas. qñ ꝯo mimis tarde: tũc por-
tabat putridas. qñ ꝯo cõperẽti
tpe: tũc portabat maturas ⁊ va
lẽtes. Sz q̃re in q̃dragesima di
cunt vespe añ prandiũ ferialib⁹
diebꝫ cũ missa. Rñdeo fm Ar-
chi. ꝺ ꝓsc. di. i. Solet em̃ ieiuni-
um q̃dragesime magz celebrari
ad imitatoez xpi. Et q̃a xps ieiu
nauit. xl. diebꝫ. ⁊. xl. noctib⁹ nihil
comedẽs ꝺeberem⁹ nos toto il-
lo tpe ieiunare nll'a die vl' hora
comedẽtes sicut ipe nõ comedit
Et q̃a hoc facere nõ possumus
ppt defectũ nature: saltem toto
die ieiunã do volum⁹ eũ imitari.
⁊ q̃a instãte ⁊ vrgẽte famis ne-
cessitate: nõ possum⁹ expectare
vt finiat dies: expectam⁹ saltem
q̃ hore diurnales finiãtur. Hore
sez que in die sunt celebrande:
quarũ vltima est officiũ vesper-
tinuz. Cõpletoriũ enĩ q̃d sequit
licet depreteꝝ huic diei quasi cõ-
plens ipsam: nõ tñ decantat in

hac die. sz post finē ipius in pncipio sequētis dici. q: fm cōputationē canonicā a vesptino tēpore icipit sequēs dies. Ar. lxxv. di. q̄d ad pīb̄. Et ideo statutū est q̄ in q̄drageſima vespe post miſſam nonalē stati celebrant sine interuallo. q̄d nō fit in alijs iciunijs: q̄ nō cū tāta districtiōe seruant. hec archi. ¶ De modo dicendi horas canonicas.

Dinsequē

c ter queritˇ de modo dicēdi horas canonicas. Est aūt modˢ dicēdi horas fm modū z formā z diſpoſitionem eccl'ie cathedral' ſi in ea habeat ſpēal' rubrica. alioq̄n recurritˇ ad metropolitanā eccl'iā. cuiˢ rubrica ab oīb̄ ē ſeruāda. vt d: in ꝓcilio toletano. xij. di. de his. q̄ deficiēte recurritˇ ad romanā eccleſie ꝓſuetudinē. Hoc eſt cōtra multos romperas q̄ in patrijs nr̄is volūt dicere horas canonicas fm modū romāe curie: cū tñ habeāt ſpecalē modū z formā z rubricā in coz cathedralib̄ aut metropolitanis eccleſijs Et hi incidūt in penā dicti ꝓcilij. ſ. ſuſpēſionis a cōmunioē p ſer mentes Nā licz eccl'ia romana ſequēda eſt in ſacris. nō tñ in diuinis offic̄ijs. vt notat Jo. an. de cel. miſ. c. j. Monachi aūt oz. abūt fm rubricā ſui oz. dis. vt ibidē d: Irem q̄ritˇ. vbi hore canonice ſunt dicēde. Rūdeo i cathedralib̄ eccleſijs dicēde ſunt. imo etiā i parochialib̄ eccl'ijs ſi fieri pōt ꝓgruenter iuxta illud. In eccleſijs bñdicite deo dño. Uerumtñ q: curati in parochialibus debent occupari confeſſionibus z p:curatione ſacramentorū rā circa ſanos q̄z infirmos. ideo ſufficit eis oz. are ꝓuate in eccl'ijs vl' in domib̄ dū tñ in loco honeſto ſit z q̄eto nō ſicut q̄dā diſcoli ꝓſueuerunt horas. dicēdo pellere ſcrophas vel vaccas ad paſcua: z in pellēdo rūpe ſ̄ba horaz p clamores z p minatiōes ſcrophaz vl' vaccaz. Quidā etiā i lecto iacentes apodiati. z q̄d deteriº eſt dicere iacētes ſupini in dorſo poſito libro viatico ſupˢ pectº murmurāt horas. Alij ſo de domo in domū diſcurrētes p villā vl' opidū clamitant in plateis ſono: oſe vt more phariſeoz oz. are videātur Alij ſo aū foz. el' eccl'ie ſtātes ſaut i cemiteriſ circūeūtes ſalutātes ꝑſonas ad eccl'ias d̄ſcēdētes vñ fit aliq̄n vt dicat. dñs vobiſcū. z rñdeat. bonum mane dña gr̄oſa qui potˢ eſt are q̄z oz. are dicēdi ſunt. Nam hore cū magna reuerētia z etiā attētione dicēde ſunt Que aūt reuerētia eſt in talib̄ locis cum tantis ſtrepitibus De quib̄ dicit Jſid. de ſum. bono. Quid p:odeſt ſtrepitus labioz vbi coz ē mutū. Sicut em̄ vox ſine modl'atiōe fit vox poſcoz. ſic oſo ſine deuotōe ē vox boū. Et q̄d deteriº ē. nōnulli inſiſta foz-

dida ꝛ abhoꝛrenda ꝛ abominā/
da opa vbi etiā cū caneloq̄ verē
tur cū deo in oꝛe loquunt. Cer
te mētioꝛ: si nō audiui quēdam
p̄sbyteꝝ voce alta vespas dicere
b. ꝑgi. sedēdo in cloaca ꝛ purgā/
do aluū. Qđ nephas q̄ntū pu/
doꝛis hēat ꝛ culpe attēdere pōt
vnusq̄sq; sensatus Jdeo coꝛriga
tur tā inepta coꝛruptela ne deꝰ
vñ placari debuit acriꝰ puocet.
Uerūtn̄ q̄d dictū est de attētiōe
interp̄tationē recipit mitioꝛē. Qꝛ
ꝺ Tho. sc̄da sc̄de. q. i. q̄ lz i oꝛo/
nibꝫ ꝑuat; debeat cē magna de
uotio ꝛ attētio oꝛātis. q̄n cū sen
tit abesse deuotio dimittēda est.
Non tn̄ sic est in hoꝛis canonic;
in quibꝫ nō req̄ritur deuotio ex
necessitate debiti vl' p̄cepti eccle
siastici; exp̄silio. vñ siue sit de/
uotꝰ siue nō: mihi ꝓmin⁹ sūt ho/
re dicēde a p̄sbyteꝝ. alioq̄n expe
ctādo deuotionez q̄ nō est i ptā
te nr̄a raro oꝛam⁹. Intētio tn̄ oꝛ/
no req̄rit vl' actual' vel habitual'
vt vicz itēdat deū oꝛare ꝑ salute
ꝑꝑa ꝛ alioꝝ. Et p̄ h̄ ptz etiā q̄ sa
cerdos oꝛās i pctō moꝛtali. quā/
uis fruſtrat deuotiōe ꝛ gr̄a dei.
tn̄ ipe hoꝛas dicere tenet. q̄ lz nō
exaudit ꝑ se. tn̄ exq̄ oꝛat in ꝑsona
toti⁹ eccl'ie ꝑ alīs exaudit. Uñ
in h̄ casu ꝓpatur faci accēse q̄ se/
ipam cōsumit ꝛ alīs lucet. ꝛ ca/
nali q̄d alīs aquā influit ꝛ in se
putrefacit. ꝛ cineri seu limꝰ q̄d
alios mūdat ꝛ in se foꝛdidatur

Ꝓ isto igit̄ facit qđ scripsit in
de. Jo. an. Si dn̄m. i glo. mag.
vbi q̄rit: an oꝛones maloꝝ ꝓsint
his ꝑ q̄bꝫ oꝛant. Et ꝺr q̄ sic. nisi
sciēter malū eligerēt. Ad h̄ etiā fa
cit qđ scribit Arch̄. iij. q. vij. i gra
uioribꝫ. Facetiā ad h̄ exp̄sse glo.
xlix. di. c. j. vbi ꝺr. q̄ si ex certa sciē
tia malꝰ eligit a ppl'o. ꝛ sit ꝓfoꝛ/
mis eoꝝ moribꝫ: nocet subditis.
al's spūsscrūs eq̄ ꝑ malū sicut ꝑ
bonū opaꝝ remissionē pctoꝝ. vt
j. q. j. Si fuerit. Arg. ad h̄. vj. q.
j. ex merito. viij. q. j. audacter. vñ
illud dictū Bre. i pastorali q̄ ꝺr.
Cū is q̄ displicet ad intercedendū
mittit: iram animꝰ ad deteꝛioꝛa
puocat. xlix. di. c. j. sic itelligeꝝ
ꝑm Arch̄. ad deteꝛioꝛa puocat. s. cō/
tra eū q̄ mittit. non ꝓ eū q̄ mittit.
nisi sciēter mittat indignꝰ. Et sic
h̄ videt intelligere Hug̃ Laurē.
ꝛ Johes. manic̄ q̄n sciēter oꝛdinat
indignꝰ: aut p̄natad oꝛdines vl'
bñficiū. His cī modis aliꝫs mit/
tit ad intercedendū ꝑ populo.

Itē queꝛit. an hoꝛe canonice le/
gende sunt alta voce vt ab alīs
audiant. vl' potiꝰ submissa vt a
solo deo audiātur ꝛ Rñ deo ꝑm
Jo. an. i dicta glo. mag. q̄ licz ꝺs
agnoscat coꝛdis deuotionē. non
tn̄ fruſtra vocaliū gīt. vñ dicūt
theologi q̄ oꝛo que fit per mini/
stros eccl'esie. i. p̄esbyteros. q̄lis
est in hoꝛis canonic;. ideo fit vo/
caliter ꝛ expꝛesse. qꝛ talis oꝛat in
persona totius eccl'ie ac populi.
vnde vt populo innotescat q̄ ꝑ
eo oꝛat sacerdos: merito fit exp̄sse

ꝛ vocalit oꝛo: tñ nō est sic ꝺ illa que ꝑuate fit ꝑ alio. De necessitate aduīgit tñ vox ꝑme ad excitandū interiozē deuotōez. ꝙbis em̄ ꝛ signis nosmetipos interiꝰ excitamus ad scīm̄ desiderium augendū: vt ꝺt btūs Augu. ad Probā: que fuit vxoꝛ adarisi ꝑ cōsulis. vt ꝺt Isid. li. v. viroꝝ illustriū. Scꝺo ad reddit̄onez ꝛ/bitit: vt. s. seruiat deo oꝛās fm se totū in coꝛde ꝛ coꝛpe. De ꝑse. di. v. Nunq̄d. Tertio ex q̄dā redūdantia ab aīa in coꝛpus ex vehemēti affectiōe. Unꝫ ps. xv. Letatū est coꝛ meū ꝛ exultauit līgua mea ꝛc. Et tūc q̄rit: an accoliti teneāt dicere septē psalmos. Respōdet ꝙz Paulū aluoꝛ ratisponen. cp̄m in tractatu suo de hereſi: q sic. Cuiꝰ rō ꝑ capue inf cetꝛas ē: qa exq̄ dicunt clerici a clꝛos q̄d est sors. qa in sortem ꝛ in partē dñi sī vocati. rōnabile videt vt dicāt aliq̄d rōne sui offi/cij. Hoc tñ dependet ad ꝑsuetudinē an singulis diebꝫ an tm̄ festiuis dicere debeāt. Est tñ ꝑsonū rōni: q q̄ nō studeāt in scolis aut studijs: vt singulis diebus oꝛent septē psalmos. iuxta illud Ambroſij: qꝛ sp̄ pecco debeo sp̄ hꝛe medicinā. ꝺ ꝑse. di. ij. in fine. Itē queꝛit: an sacerdos teneatur ad hoꝛas btē ꝙginis marie. Rñ/deo ꝙz eundē vbi supꝛ: q sic. licet nō ꝺ iure: tñ de optima ꝑsuetudine q iam ꝑ lege putanda est: vt ꝺicit Augusti. ad consulariū pꝛesbyteꝝ. xij. di. in his reby. vñ in hꝰ casu nō valet illoꝛ excusatio q̄ ꝺicūt. q hoꝛe btē ꝙginis nō ꝑcipiunt ꝑ aliq̄s ꝑstitutionē autē/ticā ecclie vniuersal'. nec ꝑ sacraz scripturā. ergo sunt in bn̄placito Quibꝫ rñdendū ē q multa fiūt in eccl'ia dei q nō sunt de institutiōe ecclesie vl' ꝑcepto scripture: sz ex solo ꝑsuetudis vsu antiq̄. q ꝑmittit nll'o modo debēt sine piculo salutz. vt signatio crucz q̄ fideles signant. ꝙba plixa oꝛōis sup panē ꝛ sup calicez. bn̄dictio fontis. trina vnctio olei illoꝝ ꝙs baptizam. q oīa vt ꝺt Aug. xi. di. eccl'iasticaꝝ. obſuata sunt reuerenter a patribus magis silentio. qz publicata scripto. vt ꝺicit Paulus de leazarijs. Stephanus puincialis gētiꝰ. in cle. gui de cele. miſ. q vbi ē ꝑsuetudo q ꝑlati ꝛ maioꝛes eccl'iaꝝ ꝺicūt horas btē ꝙginis: obmittentes eas peccāt moꝛtal'. nisi subsit causa rōnabil' An aūt iste hoꝛe debēt ꝺici in festis btē ꝙginis. exq̄ tunc totū officiū est de btā ꝙgie. Dicendū est q ibi recurrēdū est ad ꝑsuetudinem cathedralis eccl'ie Nā in quibusdā ecclesijs ꝺicuntur nō obstāte officio solēnitatis in quibusdā nō Et sic stat ꝑsuetudini ecclesie cathedralis. q est mater omniū inferioꝝ. a q̄ non licet discedere. xij. di. non licet.

Item queꝛit. an oēs sacerdotes teneantur ad vigilias moꝛtuoꝝ. Respōdeo fm̄ ꝛ vilhelmū q cu/

ratitenẽtur ad vigilias mortuorum ordinarias iuxta ꝓsuetudiez eccl'ie cathedral'. vbi est ꝓsuetudo q maiores ꝑlati dicant vigilias singul' diebꝫ q dragelimeī ad uentu ⁊ ī vigilijs apl'oz. debẽt etiã ipsi curati dicere vbicunqꝫ sint siue circa eccl'ias ꝓprias siue in studijs. Uerũm ad extraordinarias nõ tenẽtur fm ipm curati in studijs existẽtes aut alij bñficiati. Extraordinarie vocant q dicunt spẽal'r ꝓ aĩa cuiuslibet ꝺ functi. ad qs dicẽdas solum illi astringunt qui circa eccl'ias sunt pñtes. sil'r q in illis sunt in anniuersarijs defunctoz. Uñ vltrius q̃rit an aliqs dicẽdo horas de sctis vel de martyribꝫ qñ dicende essent de feria peccet mortalit'. Rñdeo licet fm rvil'. non refert ꝓ qs ꝓsalmos laudet ꝺs. tñ determinatio eccl'ie maioris est seq̃da. Mã fz ꝓsuetudinẽ eccl'ie maioris ũsũ est vt vnusq̃qꝫ in sumat regl'as magisterij vñ horis ꝓsecrationẽ accepit. xij. di. de his. Et brũs Bern. ꝺt. Spiritussctus illas horas grãtas ñ recipit q qm̃ aliud q̃ꝫ debes neglecto eo q̃d debes obtulerꝫ. Uñ istud vicium repbat exp̃sse. ꝺ ꝓsec. di. v. in die. vbi ꝺt Grego. sepri/mus. q illi q in diebꝫ q̃tidianis tres tantũmodo lectiones legũt: nõ ex regl'a sctoz patrũ sed ex fastidio ⁊ negligẽtia ꝓbant hꝰ facere. hec ibi. Itẽ queritꝫ de ill' q dicũt novas hystorias nõ approbatas per ep̃m. Rñdeo q peccãt mortaliter fm Bern. sup Lanti. fmone. xxvi. vbi ꝺt. q q̃cq̃d sine voluntate superiorꝫ fit vane gl'ie deputabitur nõ mercedi. Eps tñ pt inducere ꝓsuetudinẽ nouã ī eccl'ia sua q̃ ad officia celebrãda. xij. di. nouit. ⁊ ꝺ ꝓse. di. iij. c. i. et exp̃sse ī gl'. xci. di. cleuten⁹. sup ver. vigilijs. qꝺ sic intelligit fz Arch. ibidẽ q epi in his q̃ circa solẽnitatẽ eccl'ie tm ꝓsistũt. q ꝓsuetudie nõ ꝑcepto maioz sunt introducta murare pñt ⁊ statuere. vt ꝺt Jaco. ꝺ alb. Statutũ tñ ab epis vl' sctis pñbus nõ pñt ũmutare. Hec ibidẽ. Item queritꝫ quid de illis q obmittũt dicere suffragia sanctoz. Respondeo q peccant si hoc faciunt cõtra ꝓsuetudinẽ eccl'ie cathedralis. vt supra dictũ est. fm dñm paulũ aliqꝫ. qz ꝓẽptores laudabil' ꝓsuetudis sicut ⁊ legꝫ puniuntur. di. xi. In his. Et hoc si facũt ex negligentia affectata qz nõ curant. vel vt citius pcurrãt horas ⁊ vacẽt potibꝰ vl' ocio ⁊c. Sed q̃d de illo q pr⁹ orauit cõpletoriũ q̃ꝫ vesperas ⁊c. vtrz teneatur redicere vero modo. Rñdeo fm dñm paulũ vbi supra: q non tenetur: sed caute imprebit vesperas quas incaute obmisit et penitebit de negligentia

Item queritꝫ an dicere pater noster ante horas et post sit ꝑceptũ. Rñdeo q hoc post horas exp̃resse ꝑcipit in ꝓlio gerũdensi. de cõse. di. v. ca. id semper.

vbi sic dr. Illud sp placuit obser uari: vt oibꝫ diebꝰ post matuti/nas ⁊ vespas oro dnica a sacer/dote pferat. Ante ꝫo horas di/cere pr nr: ꝫ nō apparear cē pce/ptū scriptū: apparet tn licitū: di/gnū ⁊ iustū. Tlā pus inuocādꝰ ē oim rex pr: q̄ ptermisso nullū ri te bonū fundat exordiū: vt dicit Boeciꝰ ī d ꝓsola. phie. li. iij. Ra tionabile aūt ē vt pus oro illa p cedat quā auctor saluris dicta/uit ⁊ instituit: q̄z ille q̄s scti pres postea dictauerūt. Itē expedit p/us petere ea q̄ sūt magꝫ necessa/ria ⁊ vtilia ad salutē: q̄z q̄ sūt min⁹ necessaria. Magꝫ aūt necaria sūt q̄ ponūtur dnica oroe ⁊ vtilioꝝ: q̄z q̄ ponūt ī aliꝭ: cū ibi sūma to/tiꝰ salutꝫ ⁊ pfectois ꝓsistat. Pe/tim⁹ em ibi sctificari nomē dei ī nob ⁊ aduenire regnū celoꝝ. q̄d ꝓmo ee q̄rendū saluator docuit vt habet Mat. vj. Itē ꝓ silū est vt illa oro p mittatur q̄ disponit hoiez ⁊ aptū reddit hūlitādo ad effectū oroms ꝓsequēdū. hmōi aūt ē oro dnica: in q̄ petimus di mitti nob debita nra: ⁊ a malo li berari: q̄bꝫ nondū expeditꝫ oro/nis effect⁹ frustraret: nisi em no/bis pus debita dimitterent: ⁊ a malo culpe liberaremur nullate nus aliq̄d ipetrarem⁹: cū dr Jo. ix. De⁹ pctoꝝes nō exaudit. ⁊ ps. Pctōi dixit dē: q̄re tu enarras iustitias meas: ⁊ assumis testa/mētū meū p os tuū. adiūgit etiā Aue maria ī ꝓncipio horaꝝ: q̄a dignū ē vt illā salutem⁹ in ꝓn/cipio nr̄i opis p quā sal⁹ nr̄a exor/diū sūpsit. Dic em Ber. q̄z dē ni hil nos vult hr̄e salutꝫ q̄d p ma nus marie nō trāsiret. Aliq̄ ꝯo incipiūt horas p illū ꝓficulum: Scti spūs assit nob gra. sꝫ non est vis. Ego incipio p aue maria ista rōne: q̄z nec graz spūscti me posse obtinere puto: sine marie suffragio. ideoq̄z ad eā ꝓmo re/curro: quia impetrare nisi p eam melius non dubito.

Cautele in dicendis horis ca nonicis seruāde.

Equuntur

ſ cautele circa horas ca/nonicas obſuande. Et ꝓmo septē impedimēta q̄bꝫ fru/strat effect⁹ oronū. dr q̄bꝫ hr̄ī de men. grauit. d cele. mis. Caueat ḡ q̄libet ne legat trāscurrēdo siue sincopādo: sic aliq̄ faciūt dicen/tes. Dirit dns a dextr meis: aut ex̄nea aut ꝓphana colloq̄a iter/miscēdo: q̄a dr Frācisc⁹ verteley. Friuola q̄ pfert dū sacra pbyt offert. Lectio sacra dei nō reputat ei. Tarde ad chor venīdo: ante finē officij sine cā exeundo: aues in horꝫ portādo. seu vena/ticos canes: sine tōsura vel veste cōpetēti horis interessendo. Et hoc ē ꝯ cāpanatores: crispatos comatos: manicatos: mīstrātes celebrāntibꝫ pbyteris q̄ grauiꝰ pec cant. vt ptz vbi supra. Scdo caueat horas canonicas cātans

ne lasciuos ⁊ dissolutos cantus ibi psonet. sicut q̄dā theatrales: id est secl'arū chorear cānlenas p fictis modulationib⁹ spūalium psonātiarū discānisant. Contra quos est apl's ad Eph̄. v. dicēs. Cātates ⁊ psallētes i cordib⁹ vestris dño. vbi dr Hiero. ⁊ ponit xcij. di. c. Cantāres. vbi dr. Audiāt hec adolescētuli. audiāt hi quib⁹ i eccl'ia est psallēdi officiū: deo nō voce sz corde cātandu: nec in tragediarū modū guttur ⁊ fauces medicamīe liniēde sūt: vt i eccl'ia theatrales moduli audiāt ⁊ cātica. Et Greg. dat huic rōnē dicēs. xcij. di. c. i sctā. vbi dr Plerūq; fit vt i sacro ministerio dū blāda vox queritr gruaq; vita negligat. Et cātor minister deū moribus stimulet: cū ppl'm vocibus delectat. Hoc etiā phibet d cele. mis. i de. j. vbi a cānlenis phibet abstinere. p q̄ facit. xxvij. di stin. pbytez. d ple: di. v. ñ oportet. ⁊. xxvij. di. c. ij. hodie puissum est h̄ optie p Joh̄. xvij. in exu agāti: q̄ incipit: Dicta sctōz patrum decreuit autoritas: i q̄ reprobat cantū cānlenaz i triplis ⁊ mutetis vulgarib⁹ ifra solēnia missarū ⁊ horaz canōicaz. Et p̄cipit tales suspēdi ab officio p octo dies. Permittit tm̄ dieb⁹ celebrib⁹ ⁊ festiuis i missa ⁊ i diuinis officijs aliq̄s fieri psolatōes. vicz cōsonātias: q̄ melodiā faciūt infra octauā q̄rte ⁊ q̄nte ⁊ hmōi sup ecclesiasticū officium ⁊ cantum simplicē: ita tm̄ q̄ ipius integritas illibata pmaneat. Decibi. Tertio caueat ne in cōgruo ẏba tam in horis q̄z in alijs diuinis officijs: siue cātando: siue dicendo submisse pferat. hoc em̄ multū scādalizat audiētes. Et lz h̄ oibus clericis generalr sit cauēdū: tm̄ ab ipsis canonicis ⁊ platz ecclesiarū cathedraliū marie ē virandū. Tales arguit Lassi. sup illud ps. xlvi. Psallite sapienter dicēs. Nemo sapiēter facit q̄d ñ intelligit. Signū aūt nō intelligentie ē incōgruitas. Unde credit Stephan⁹ scribēs sup Clene in agro. de statu monachoz. q̄ ignorātia grāmatice q̄ marie in incōgruitate consistit repellit quem a canonicatu eccl'ie cathedral'. Ar. xxiij. di. q̄n. ⁊ d etate ⁊ q̄li. c. fi. de ẏsang. ⁊ affi. ca. i. ⁊ de rescriptz. c. statutū. li. vi. ⁊. c. i. ⁊. c. fi. si corpe. lib. vi. vbi pbat hoc p arg. Quarto caueat clericus orās ne in horz resumat vnū ⁊ idem ẏbum pluries. q̄a dr Eccl'i. vij. Ne iteres ẏbū in oratione tua. Cōtra qd faciūt q̄dam dicētes. pat nr̄ pr̄ nr̄ quies sexies aut septies Et nō dico septies tm̄: sed etiam septuagies septies: que iterātia pcedit exīa auctōritia. ex indeuotione ac mentz distractōe. q̄ dū alia cogitāt: i vno ẏbo linguā tā diu figūt donec cogitatōes pertrāsibūt. ⁊ hi pon⁹ irritāt deū q̄z orant. Nā dr Seneca. Perturbat mētē auditoz: q̄d sepe dr. s.

vna ꝛ eadē voce. ímo quodam modo deꝰ in ꝯ blasphemaꝛ dū ꝓ hoc videꝛ semel dictū nō audire vl' intelligere nisi sepiꝰ ei resumaꝛ.cū tñ dicaꝛ. Scit em̄ pr̄ vester celestꝫ quibꝫ idigeꝫ. Mat. vj. Videat ꝗlibet tā clericus qꝫ laicus vt in oꝛone stet vl' sedeat quietꝰ.aut flectat deuotꝰ.manꝰ leuādo:pectus tūdēdo:suspirando:ꝛ sursum inspiciēdo. Isti em̄ sunt modi oꝛādi in scripturꝫ sanctis approbati. Nā ỏꝛ in ps. Stātes erāt pedes nr̄i. Et Mar. xi. Cū staberiꝫ ad oꝛādū dimittite ꝛc Sic martha stetit ꝛ ait ad xp̄m. Dñe nō ē tibi cure ꝛc. Lu.x. Sic leproſus genuflexit ꝛ ip̄etrauit curationē Mar.j. Idropicꝰ stās añ xp̄m obtinuit sanitatē Luce. xiiij. De sedendo. Mat.xxvi.ỏꝛ. vbi xp̄s dixit apl'is.sedete hic. ꝛ sequiꝫ.ꝛ oꝛate ne intretis in tēptationē Idē Mar.xiiij. De ꝗete ỏꝛ Mat.vi. Cū oꝛaueꝛiꝫ intra in cubiculū tuum: ꝛ clauso ostio oꝛa. Cubiculū aũr est locꝰ ꝗetis ꝛ locus pacis. De flexura dicaꝫ de leproſo.pcides adoꝛauit Luce.v. ꝗd vtiqꝫ flectere est necessariū. sicut paulꝰ de se ỏꝛ. Flecto gēua mea ad deū ꝓ vob. Eph̄. iij. Et idē de sctō stephano q̄ positꝫ genibꝰ oꝛabat Act. vij. De eleuatiõe manuū habeꝫ Exo. xvij. vbi moyses eleuatis manibꝰ oꝛauit. Et Dauid. Eleuatio manuum meaꝝ sacrificiū vesptinū.ps. cxl. De cõfessione pectoꝛiꝫ habeꝫ Luc. xviij. vbi publicanꝰ pectꝰ pectus oꝛabat. De suspiratiõe Jo. xi. vbi xp̄s infremuit spū ꝛ turbauit seipsum volēs lazaꝝ suscitare. De sursum ispiciēdo ỏꝛ Joh. xi. vbi xp̄us suspiciēs in celū dixit ꝓr̄ gras tibi ago qm̄ exaudisti me. ¶ De excõicatione.

Si quis ecclesiā nō audierit sit tibi sicut ethnicus ꝛ publicanꝰ. Mat. xviij. ꝛ xxiij. q.i.oīb. Qm̄ vt ait doctoꝛ subtil'is.iiij.sen.di.xix.q.i.ar.v. In ecclesia est duplex foꝝ. vnū secretissimū:in ꝗ idē est accusatoꝛ ꝛ reus.ꝛ ad istud ptinent claues ecclesie. Aliud est foꝝ publicū. in ꝗ hꝫ ecclia auctoritatē corrigendi publica debita. Et talis auctoritas cognoscēdi in causa ꝛ sententiādi publice ꝗdāmodo p̄ etiaꝫ dicī claus. Prima ỏꝛ clauis oꝛdinis. Scḋa clauis iurisdictiõis ad quā quidē clauē iurisdictiõis ptinere videꝛ dictū nr̄i saluatorꝫ supꝛa p̄missum. Si ꝗs ecclīam nō audierit sit tibi sicut ethnicꝰ.i.excõmunicatꝰ ꝛ gētil'. ꝛ publicanꝰ scꝫ vt publicꝰ pcōr vitet. Per ecclesiā aũt intelligit̄ platꝰ eccl'ie. vt exponit Beda ꝛ Hylariꝰ.cuiꝰ.s. p̄lati lara est snīa. sicut statim ibi dē ỏꝛ saluatoꝛ. Amē dico vobis ꝗdcūqꝫ ligaueritis sup terrā erit ligatū ꝛ in ccl'o.sm̄ Hylariū talis sentētia iudicio diuino approbat. Cõfoꝛmiter aũt istā iurisdictionē

tam xp̄s q̄z apl'i exercuerūt. Nā dñs mulierē de p̄hēsam in adulterio per sniam absoluit dicens. Nemo te p̄demnauit mulier. q̄ ait nemo dñe. z ip̄e subiūxit. nec ego te p̄dēnabo Joh. viij. Sic aūt tū absoluit eā ita potuisset p̄dēnare eā. De petro quoq; legit q̄ publice ananiā z saphirā ad mortē sentēciauit. vt dr Act. v. De paulo etiā legit q̄ choriṅthiū fornicantē publice excōicauit. vt dr .j. Chor. v. Item .i. ad Thi. i. Hymeneū z Alexandrū tradidit satḥane p̄pter blasphemiā. Jdē etiā p̄hibet cōicare no toriis p̄cōribus. i. Chorin. v. z .ij. Thes. ij. z .iij. Thi. iiij. facit vitare alexādrū erariū. Jtē ad Tytū. iij. hereticū post alterā monitionē facit vitare. Jdē q̄z ad Gal. i. scribens ait. Si angel⁹ vobis de celo aliud euāgelizauerit p̄ter q̄d euāgelizauim⁹ vob anathema sit. sic ergo anathema tenet p̄tra angelū z p̄tra hoiem. Denicq; Joh. Cherinthū hereticū publice excōicauit z vitare p̄cepit. q̄ oia arguant hereticor mo dernor versurias. q̄ eccl'ie derrahentes dicūt eam nō habere autoritatē excōicādi: suspēdendi: z interdicēdi. z p̄sequēs dogmatizāt nō esse curādas eccl'iasticas cēsuras: cū tñ dicat Chrisost. xi. q. iij ca. nemo p̄tēnat. vbi dr. Nemo p̄remnat vinc'a eccl'ie. nō em̄ homo est q̄ ligat. sed xp̄s qui hanc potestatem dedit: z dñs fecit homines esse tanti honoris. Circa igit̄ p̄secutionē hui⁹ materie breuiter de tribꝰ p̄ncipalibꝰ est p̄siderandū. p̄mo quidē de excōmunicatiōe. scdo de suspēsione. tertio z vltimo de interdicto. Est autē excōicatio a qualibet licita cōmuniōe z legitimo actu separatio. xi. q. iij. euidēter. Alibi em̄ vocat eterne mortis dānatio: xi. q. iij. nemo epor. Alibi. em̄ dicit anime z corpis detrimentū. ij. q. .j. de manifesta. Item deiicit de eccl'ia z tradit diabolo. xi. q. iij. audi. Et breuit excōicatio q̄ dicatur alio noīe anathema non est nisi a dō separatio. xxiij. q. iij. Certū ē. Et hoc est magna pena. Nā q̄n̄ q̄s excōmunicat statim membrū dei esse desinit z incipit esse membrū diaboli. xi. q. iij. excellentissim⁹. Morq; vt ab eccl'ia repellit rapido ore demonū deuorat. xi. q. iij. absit. Sunt aūt due species excōicatiōis. vna que separat a sacramētis eccl'ie z a participatiōe fideliū z ab ingressu eccl'ie. Et hec dicit maior seu anathema. Alia est que separat solū a sacramētis. vt est q̄dlibet p̄cm̄ mortale. Et h' dr minor. ō vtraq; dr iij. q. iij. engeltrudā. Ap̄ma non absoluunt simplices sacerdotes sed a secunda in casibꝰ tñ ipsis permissis a iure. Unde sciendū q̄ quattuor sunt gña excōmunicatorum. vt colligit. xi. q. iij. ad mensam. Primo q̄n̄ q̄s peccat z dō recedit ab eo. Secūdo quando

quis de cõsilio sacerdotis absti/
net ab eucharistia. Tertio quã/
do q̃s est excõmunicat⁹ minori
excommunicatiõe. vt quia com
municauit excõicato in locutiõe
vel cõmisit sacrilegiũ. vel est sy/
moniacus. Quarto qñ q̃s est
excõmunicatus excõicatiõe ma/
iori. z tũc ꝓprie dicit excõmunica
tus. z etiã vitãdus. Fm Joh. de
deo. qui ita notauit in ꝑdicto ca
none. ad mensam. z arch. ibidez
post eũ. Circa istã materiã ẽ vi
dendũ de quattuor. Primo qui
sunt casus in quib⁹ quis ipso fa/
cto incidit in sententiã excõicatio
nis a iure. Secũdo quis sit effe/
ctus excõicationis. Tertio i qui/
bus casib⁹ participãs excõicatis
incidit in eadẽ sententiã excõica/
tionis. Et in quib⁹ ꝓmittit quis
ꝓticipare licite excõicato. Quar/
to de forma ferendi sententiã ex
cõicationis z impendẽde abso/
lutiõis. De primo sciendum q̃
q̃nq̃ginta sunt casus in q̃b⁹ ipso
facto q̃s sniam excõicatiõis inci/
dit. q̃s bñ enumerat Jo. an. in. c.
eos q. de señ. ex. li. vi. in glos. iij. z
eodẽ ti. in de. i. j. glo. Et sciendũ
q̃ primo⁹ est quãdo quis incidit
hereſim dãnatã. vt. iij. q. iij. c. ij.
z. iij. aut q̃ nouã hereſim fingit.
de hereticis. ad abolendã. est sic
excõicat⁹. z sil'r credẽs hereticis.
vel eos receptãs. aut eis fauẽs.
de here. sicut ait. Secũs cũ q̃s
assert romanã ecclesiã non esse
caput oĩm. n⁹ ei tanq̃ capiti obe
diendũ. di. xix. nulli phas. vñ ho
die diffinitũ habet z declaratus
ꝑ Bonifa. octauũ q̃ subesse ro
mano põtifici oĩ humane crea
ture ẽ de necessitate salutis. vt ꝑ
in sua extrauagãti q̃ incipit. vnã
sctãm. Tert⁹ casus qñ rectores
ciuitatis faciũt exactiões indebi/
tas i clericos. z admoniti nõ de/
sistũt. vt de emunitate eccl'iaꝝ. ñ
min⁹. Quart⁹ casus est. cum q̃s
nõ electus a duabꝫ partib⁹ car/
dinaliũ gent' se ꝑ papa. de elec. li
cet. Quitus cũ q̃s mgr̃ scolariũ
tractat cũ aliq̃ ciue bononie ꝺ cõ
ductiõe hospitij. in eq̃sitis in quili
nis: nisi tps fuerit elapsum. vt ꝺ
locato z ꝓducto. ex rescꝑto. Se/
xtus cũ monachi. canonici regu/
lares. Archidiaconi. Prepositi
Plebani. Cantores: z aliꝫ clerici
personatus habẽtes aut etiam
q̃cũq̃ pref byteri audiunt leges
phʒicam. ne clerici vel monachi
zc. cum magnopere. z. ca. super
specula. Septim⁹ cũ
q̃s participat cum excõicato in
crimine ꝓpter q̃d excõicat': dãdo
ei ꝓsiliũ: auxilium vel fauorẽ. de
sentẽ. excõicatiõis. si cõcubine.
Octau⁹ statuẽtes statuta ꝯ li/
bertatẽ eccl'ie tam ꝓsules q̃z eoꝝ
scriptores. de sentẽ. excom. noue
rint. z ca. grauẽ. Non⁹ q̃ vtunt
ordinatiõib⁹ a scismaticis satis.

de scismaticis.c.i.Decim⁹. q̃cũq; loq̃t secrete vl̃ mittit scripturas vel nuncũ alicui cardiali qñ sũt recluſi occasione electiõis pape. vt de electiõe.vbi piculum.li.vi. Et idẽ de dñis rectoribꝫ ꝛ officialibꝫ ciuitatis q̃ imminẽte ſpa electiõe nõ ſeruauerũt ipam ꝓſtitutionẽ. Undecimus de his q̃ gratiã aliq̃s q̃ cũ ꝑ vno rogabant eligere noluerũt. de electiõe.ſciãt cũcti.li.vi. Duodecim⁹ de rectoribꝫ ad regimẽ vrbis romane electis.ꝛ de fautoribꝫ q̃ fecerũt contra ꝓſtitutionẽ ſup h̃ factã. vt d̃ electiõe.fundata.li.vj. Tredecimus de his q̃ vocant ad dirigẽdas moniales in electionibꝫ niſi abſtineãt ab his p q̃ poſſit ĩ eis diſcordia oriri vel nutriri. vt de electiõe.idẽnitatibꝫ. Decimuſq; tus d̃ his q̃ pcurãt ꝓſeruatores dari:ꝛ intromittũt ſe de his que nõ licẽt.de offi.dele.ſtatuim⁹.li.vi. Decimuſq̃nt⁹ de his q̃ abſolutionẽ de aliq̃ excõicatiõe vl̃ reuocatiõe eius aut etiã ſuſpenſionis vel interdicti extorquent per vim aut ꝑ metũ. Nã hec abſolutio non valet ꝛ incurrit noua excõmunicatio.vt de his q̃ vi me/tus ve cauſa fiunt.c.vnico.li.vi. Decimuſſext⁹ q̃ fingit fraudulẽter aliquẽ caſum ꝑ quẽ aliq̃s iuderyadat ad aliq̃ mulierẽ ꝑ teſtimonio.vt de iudicijs.mlieres Decimuſſeptim⁹ de his q̃ prelatos vel capitla vl̃ alias ꝓſonas eccl̃iaſticas cõpellũt ad ſubmittendũ laicis vl̃ alienandũ bona immobilia eccl̃ie. Et ſil̃r laici q̃ vſurpãt ſibi h̃moi illicite.niſi admoniti deſtiterint. de rer̃ alienatiõe.hac ꝓſultiſſima.li.vi. Decimuſoctau⁹. q̃cũq; ĩ ꝓſonis eccl̃iaſticis vl̃ eccleſijs ꝑ ſe vel ꝑ aliũ ſuo noie vel alieno ꝑ ꝓſonis vl̃ rebus q̃s nõ cauſa negociatiõis deferũt vl̃ deferri faciũt ſeu trãſmittũt exigũt aliq̃d pedagiũ. de cẽſibus.quanq̃.li.vi. Decimuſnon⁹ de his q̃ impediũt iudiciũ delegati vel cuiuſcũq; iudicis eccleſiaſtici.de ĩmunitate eccl̃iarũ. q̃m. Uicesim⁹ de his q̃ iubẽt ſubditis ſuis ne ꝓſonis eccleſiaſticis vẽdant aliq̃d bladũ.vel ſil̃ia.de ĩmuni.eccle.c.fi.li.vi. Uicesimuſ ꝓm⁹ de religioſis.q̃ habitũ ſue religionis dimittũt. vel qui accedũt ad ſtudiũ ſine licẽtia ſui ꝓlati vl̃ quentus.vel q̃ coram talibꝫ legit ſciẽter q̃ dimiſerunt habitũ ne clerici vel monachi ꝛc.nec pticuloſo.li.vj. Et ſicut recitat Joã. an.in nouella ſup regl̃a.li.vi.referẽs Guil̃.de lata petri: diſputaſ ſe de monacho q̃ bñ defert habitũ monachalẽ: ſed opertũ habitu clicali q̃ ſit apoſtata. Q̃d hodie videt appbatũ. de vi.ꝛ ho. cle.q̃m.in ꝓnci.in cle.in ꝑ. a religioſis.que oĩa ꝑa ſunt ẽm Joh. an. q̃ monachus iuſtã cauſam trãſformatiõis nõ allegat. Uicesimuſſecundus q̃ hereticos ſeu fautores credẽtes receptatores vl̃ defenſores eoꝝ ſcienter tradi.

derint ecclesiastice sepulture. de hereticis. q̃cunq; li. vj. Nec tales debẽt absolui nisi pus talem sepultũ ꝓpꝛijs manib⁹ extumulẽt Itẽ de illis laicis q̃ publice vl' p̃ natam de fide catholica disputant. vt ꝺ̃ ibidẽ. Dicit tñ Jo. an. q̃ in istis casib⁹ est canon ferẽde z nõ late sententie. z ꝯ ẽ tenẽdũ Uicesimus tertꝰ. quicũq; rector. sec'laris vel q̃cũq; official'is cog nosceret de crimine hereseos. aut captiuos liberaret vel diocesano rum inq̃sitoꝝ officiũ impediret. de here. z inq̃si. li. vj. Uicesimus quartꝰ. qui p̃ assisimos vel assassisimos aliquẽ christianũ interfecerit. Dicuntur aũt assisini vel assassini q̃dam infideles q̃ exq̃busdã falsis opinionib⁹ q̃b⁹ fuerũt enutriti: facile mittebant ad occidẽdũ quemcũq; christianũ. nõ curãtes etsi ob hoc ipi occidẽdi essent. de homicidio ꝓ humani. li. vj. Uicesimus q̃ntus de clericis qui manifestꝫ vsurarijs ad fenus exercendũ domos locãt. vel alijs titulis ꝓcedũt. de vsuris. vsuraꝝ. li. vi. Uicesimus sextus de his q̃ ꝓcedũt repꝛessalias ꝓ̃ra pꝛsonas ecclasticas. specialiter siue gñaliter. vt de iniurijs z dãno dato. z si pignorationes. li. vj. Dicunt aũt repꝛessalie q̃ vnus oriũdus de vna terra spoliat ab alio de alia terra oriũdo. ita videlicet si debitũ nõ soluit ei tunc dat potestas ipi spoliato q̃ satisfaciat sibi ꝓ̃ra quẽlibet de terra illa vñ est ille debitor vl' spoliator. Uicesimus septimus si dñs vel rector tpalis nõ fecerit ea obꝛuari q̃ statuunt cõtra insecutores cardinalium seu alicuꝰ de familia eoꝝ vel pape de penis. felicis. li. vj Uicesimus octauꝰ. quicũq; dat licentiã occidendi seu accipiẽdi vel alias in pꝛsonis vl' bonis suis vel suoꝝũ grauãdi eos q̃ ꝓ̃ra reges barones nobiles vel q̃scunq; tulit excõmunicatiõis suspẽsionis vel interdicti sñias. siue istos quoꝝ occasione sunt plare. vl' eos. qui eos obseruãt. aut eos q̃ taliter excõicatis ꝯmunicare volũt nisi licentiã ipam reintegral'r reuocẽt. z si q̃ sunt ablata restituãt siue ꝓ illis satisfaciãt. Et sil'r q̃ dicta licẽtia vsi fuerint. vel etiã sine licẽtia suo motu hoc fecerint excõicationẽ incurrũt. Jn q̃ si pmãserint p̃ duos mẽses nõ nisi p papam absoluũtur. ꝺ̃ sc̃e. ex. q̃cũq;. li. vj. Uicesimus nonꝰ q̃ qs ab excõicatiõe fuit absolutꝰ in mortis articl'o. vl' alio ipedimento si cessante articl'o vel alio impedimẽto nõ pꝛsenter se q̃notꝰ poterit illi a q̃ absolui debuerat reincidit ipso facto in eandez sñiam de sen. excõ. cos. li. vj. Tricesimꝰ q̃ aliq̃ absoluunt a sede aplica vl' a legatis. z inũgit eis q̃ se repꝛesentẽt oꝛdinarijs vel alijs susceptum pniam z passis iniuriam seu eis q̃b⁹ obligati sunt satisfaciãt. si hoc nõ faciãt cũ ꝓmo pote-

rint reincidūt in eandē sniam. vt in dicto.c.eos q̄ li.vj. Tricesimus primus de ill' q̄ in cemiteriis sepeliūt corpa tpe interdicti. vl' vsurarios manifestos scienter sepeliūt. a q̄ excōicatiōe nō debēt absolui nisi pus ad arbitriū dioc̄esani satisfecerit q̄bꝫ p̄missa fuit iniuria irrogata. de sepulturis. eos. in clē. Tricesimus octauus de religiosis q̄ decimas eccl'ie debitas sibi appropriāt vl' vsurpāt. siue q̄ non permittūt solui eccl'ijs decimas q̄bus tenent. iuxta tenorē clementine de decimis. religiosi. Tricesimus terti⁹ de monachis siue canonicis regl'aribꝫ q̄ nō ꝑnt administratiōes et ꝓferūt se ad curias p̄ncipū siue licētia p̄latorꝫ. vt dā nū inferāt aliq̄d plantis suis aut monasterio. vt de statu mo. nei agro. in clem. Tricesimus q̄rtus de monachis q̄ itra septa monasterij arma tenēt cē. vt i dicto. c. ne in agro. Tricesimus q̄ntus de his q̄ impediūt visitatores monialiū vel canonicorꝫ nisi moniti desisterit. vt de statu mona. accedēres. in clē. Tricesimus sextus de quibusdā mulieribꝫ q̄ dicunt beguine. sil'r et religiosi q̄ eas in tali statu fouēt. de religiosis domibꝫ cū de q̄busdā. in clē. Tricesimus septimus de illis q̄ scienter ꝓtrahunt mrimoniū i gradu ꝓsanguinitatis vel affinitatis. ꝓhibitis. vel cū monialibꝫ. vl' ꝓtrahentes qui sunt religiosi vl' moniales. siue etiā clerici i sacris. vt de ꝓsang. et affi. eos. in clē. Tricesimus octauus de inquisitoribꝫ hereticorū q̄ ꝓtextu inquisitionis officij q̄busuis modis illicitis pecuniā extorqnt. vel etiā bona eccl'iarꝫ ob delictū clericorꝫ applicāt fisco. de hereticis. volentes. in clē. Tricesimus nonus. ptās. capitanei. rectores. cōsules et iudices. ꝓsiliarij et alij officiales q̄ statuta scribūt. faciunt et dictant p quę q̄s ꝓpellit solvere vsuras vl' solutas nō repetere et qui fm ea iudicāt. et q̄ habēt super hoc ptātem: nisi statuta ipsa deleuerint sunt excōicati. vt de vsuris. exgraui. i clē. Quadragesim⁹ de religiosis mēdicantibꝫ q̄ domos ad habitandū de nouo recipiunt. vel receptas mutant seu alienāt. de excess. prelat. vno li. vi. et de penis. ca. cupientes. i clē. Quadragesimus primus de religiosis qui. s. dicūt aliq̄ verba quibꝫ retrahunt audientes a solutione decimarum. vt in dicto capi. cupientes. Quadragesimus secundus qui ꝓfitentibꝫ sibi nō faciūt ꝓsciam de decimis soluēdis. qui suspēsi sunt a ꝓdicatiōis officio donec si cōmode ꝑnt faciāt eis ꝓsciaz. Et si iterum pdicēt excōicati sūt. vt hr ibidē. Quadragesimus tertius de religiosis quibuscunq; qui nō fuāt interdictū q̄d seruat mr eccl'ia. dē sen. excom. ca. i. in clē. Quadragesimus quartus de fratribꝫ minoribꝫ qui tpe interdicti recipiunt ad officia diuia fratres vel soro

res ꝺ tertio oꝛꝺie q̃ ꝓtinentes ꝺi
cunt. ꝛe sen.ex.cũ exeo. Quadra
gesimus quintus: opponẽs seu
impugnãs lras pape nouit ele/
cti etiã ante coꝛonationẽ suã ex/
cõicatus est ꝑ exuagantẽ.xi. Be
nedicti. q̃ incipit: quia nonnulli.
Quadragesimus sextus: verbe/
rãs clericũ ꝺiabolo instigãte: pu
ta ex ira aut aĩo vinꝺicãꝺi vl' vl
ciscẽꝺi se ĩ eo: ipo facto ẽ excõica/
tus.xvij.q.iij. si q̃s suaꝺẽte dia
bolo.t ꝺ sentẽ.ex.cũ illoꝛ. Et no
tanter ꝺ instigãte ꝺiabolo t ex
ira.secus si iocose aliq̃s clericum
in ludo honesto offenderet: non
aĩo iracũꝺo nec ex malo ꝓposito
nõ incidit excõicatiõez. ꝺ sen.ex.
cũ volũtate. Dicit etiã aĩo vlci
scendi se in eo: q̃a secꝰ si ꝛe mãda
to supioꝛ q̃s capiat clericum in/
coꝛrigibilẽ vt ad iuꝺiciũ eũ ptra
hat. Talis ei nullã sniam incur/
rit. vt ꝺ sen.excõ. vt fame. Nã ta
les pñt etiã ab eccl'ia extrahi etiã
violenter. vt ꝺt glo. ibiꝺẽ. Sup
hec ꝺicta pñt excusari mgri pla
ti: ꝓsanguinei t alij ĩ iure expssi:
q̃bꝫ pmittit coꝛrectio clericoꝝ. q̃
si etiã aĩo iracũꝺo clericũ verbe/
rãt t ꝛe coꝛrectiõe actu nõ cogi/
tãt: excusant fm Hosti. Nõ em
pñt ꝺici ex ira coꝛrigere clericos:
cũ ꝺolꝰ nõ assit. t ꝑ pñs nec vio
lentia. sufficiẽ em q̃ coꝛrectiõez ha
beãt ĩ habitu. Quadragesimus/
septimꝰ: ꝛe istis laicis q̃ collectas
tallias t onera ponũt eccl'iasti/
cis ꝓsonis: ab ipsis suoꝝ puen/
tuũ vl' bonoꝝ ꝺimiꝺiã ꝺecimã
seu viceſimã exoꝛ quẽres. ꝛe im/
mu.ec. clerici.li.vi. Quadragesi/
musoctauꝰ ꝺe plaris t ꝺe illis ꝓ/
sonis q̃ hmõi laicis elemosynas
vl' collectas q̃scunq; ꝓsoluũt: vt
habeat ibiꝺẽ. Hodie ꝛo solũ lo/
cũ hz in exẽptis laicis q̃ soli in/
ciꝺũt in excõicatiõnẽ: nõ tamen
hz locũ in soluentibꝫ vl' recipien
tibus a sponte soluentibꝫ. vt ꝺe
immu. ec. quoniã. in clem. Qua/
dragesimus nonus: pcuties ali/
quẽ qui nouiter est religionẽ in/
gressus: licet nondũ sit ꝓfessus:
incidit in excõicatiõnẽ. ꝺe sen.ex/
cõ. religiosa. li.vi. Quinquagesi
mus ꝺe illo q̃ hz nõ mãdauit ꝓ/
cutere clericuz: aliq̃s tñ noĩe suo
puta familiaris eius vl' ꝓsangui
neus pcussit clericũ: t ille ratum
habuit postea: excõicatiõnẽ incur
rit ipo facto. ꝺ sen.ex.cũ q̃s. li.vi.
Alios casus quere supꝛa in cap.
ꝺe sacro pnĩe. Et quia ꝺictũ est
in. xlvi. casu q̃ non omnis percu/
tiens clericũ incidit in canonem
late sntiẽ. Ideo videndũ est bre/
uiter: q̃ ꝛtuo: decim sunt casus
in q̃bus pcutiens clericũ nõ inci
ꝺit in excõicatiõez. Primo quan
do q̃s ignoꝛabat an clericus eẽt
pura q̃a comã nutriebat. ꝺ sen.
ex. si ꝛo. Secꝺo si nõ ꝺeferꝛ habi
tũ vl' tonsurã nec aliq̃ꝺ ꝺ clerica
tu ostẽꝺit: si tertio admoniꝰ nõ
se coꝛrigat. ꝛe sent.ex.c. cõtingit. t
ca. in audientia. Tertio in cleri/
co qui cõtempto habitu fert ar/

ma: ⁊ tertio monit⁹ nō corrigit. vt in p̄dicto.c. i audictia. Et etiā si nō monit⁹ sit: ⁊ se immiscat tyrānidi. de sen. excō. cū ñ ab hoīe. Quarto i clerico exercēte negocia secl'aria: vt i.c. sacerdotibꝫ: ne clerici vl' monachi. ⁊ p̄us req̄rit monitio: vt in.c. in audictia: ꝺ vita ⁊ honestate cleri. c. fi. Quinto in clerico p̄iugato si nō fert habitū clericalē: de. cle. p̄iug. li. vj. Sexto in clericꝫ buffonibꝫ macellarijs goliardis: qui si p annū exercuerint artē suā. vl' si minori tpe admoniti nō destiterint. de vi. ⁊ ho. cle. li. vi. c. fi. Septimꝰ in ill' q̄ nō exīra sed iocose se pcutiūt: vt de sen. excō. c. i. ꝺz tñ attēdi q̄litas loci ⁊ rō fallēdi. de p̄sūp. ca. i. Octauꝰ in mgrō q̄ tñ ꝫ facit leuiter cā disciplīe: de sen. ex. cum volūtate. ca. fi. Nonus ē in eo q̄ vim vi ex incōtinēti repellit tēperate: de sen. ex. si vero. Decimus: qñ q̄s cū vxore inuenit clericum turpiter agere vl' cū mre vel sorore vl' filia: vt i dicto. c. si vero. ⁊. c. nec ille. Undecimꝰ: si fiat de p̄lato aut mādato ipsi⁹ cā correctionis: vt i dicto. c. cū volūtate. ⁊. c. extenore. Et si non fiat cā correctiōis tā verberās q̄z p̄cipiēs incurrūt excōicatiōez. de sen. excō. vniuersitatꝫ. q⁹ si cā subest p̄t clericū capere ⁊ incarcerare etiā p laicū de sen. ex. si laicus. li. vi. Sꝫ percussio nō ꝺz fieri p laicū. alioq̄n ambo incurrūt excōicatiōez. vt i dicto. c. vniuersitatis. nisi clericꝰ essꝫ adeo: id est in tantū incorrigibilis q⁹ aliter capi ⁊ corrigi nō p̄t: de sen. ex. vt facit. Duodecimus: in turbāte diuina officia quem presbyter vel alius ad quē spectat p̄t eijcere de eccl'ia: de sen. exc. veniēs. Sil'r cū q̄s rōne officij q̄ in eccl'ia obtinet pcutit clericū: aut etiā cū seniorē cā deuotionis hoc facit: aut dñs ⁊ pr̄ siue ppinquꝰ familiarē corrigit. hec oīa intellige cū sint i mīoribꝫ ordinibꝫ p̄stituti: vt in dicto ca. cū volūtate. Tredecimꝰ si clericus sit depositus siue degradatꝰ: vt de iudicijs: cū nō ab hoīe. ⁊ ꝺ p e nis. de gradatio. in fine. li. vi. Et hꝫ intellige si talis clericus depositus ē incorrigibilis: ⁊ noluit viuere sub regl'a clericali: vt notat i.c. cū ꝓtingit p̄mo. de sen. ex. ⁊ Nouellatoꝝ sup regl'a delictū. li. vi. ⁊ Joan. an. xvij. q. iij. si q̄s de rencepso. ⁊. xvij. q. v. excōicatoꝝ. al's aūt si ē corrigibil' ñ lz eū pcutere: lz eēt excōicatꝰ: vt i iuribꝫ p̄dictꝫ Et rō: q̄a adhuc eliz excōicatꝰ sit dūmō sit corrigibil' ⁊ nondū de gradatus retinet p̄uilegiū canonis si q̄s suadēte: q̄d ē ꝺcessū in fauorē ordis ⁊ nō psonaꝝ. vt in dicto. c. ꝓtingit. Uerūtñ Inno. v. credit q⁹ ꝟberans hereticum clericū nō incidit canonē. ⁊ hoc ipe notauit de sen. ex. si ꝟo. q̄d tñ intelligendū est de heretico depositō p sniam. Qꝺ etiā sentiūt Goffredus: Uincētius: ⁊ Bernar. Dicit tñ Archi. xvij. q. iij.

si quis deinceps.q laicus inde[x] potest expellere p cutere capere ꝛ occidere clericum si omnino est incorrigibil'.ꝛ aliꝫ corrigi non potest.recepta tñ licẽtia ab eccle sia:alias nõ licet.xvij.q.i.si quis. xxiij.q.v.vbi de ligunbꝫ.c.circũ celliones. Quartusdecim⁹ quã do clericus transfert se ad actũ priorsus ordini p̃rariũ. vt puta erat i mioribꝫ.ꝛ factus est miles vl' bigamus.lxxxiij.di.q̃s q̃s ꝛc.

De effectu excõicationis.

E secundo

d sez de effectu excõicationis sciendũ est q excõmunicatus maiori excõmunicatione nõ potest eligere neqz eligi.neqz bñficiũ ecclesiasticũ acq̃rere.nec de bñficijs suis aliq̃d p̃cipere.vt de appellationibꝫ.pastoralis in fine. Et hoc q̃n est in mora petende absolutionis. de concessione p̃bendarũ.qz diuersitatem. Item nemo dz sibi participare loquẽdo oꝛãdo salutando bibẽdo comedẽdo.xi.q.iij.sicut apl'i. Item non pt p̃stitui procuratoꝛ neqz procuratoꝛẽ p̃stituere ad agendũ.nec ferre aliquam sentẽtiã. Itẽ si impetrat aliud rescriptũ preterqz sup articl'o excõicationis:non valet.de rescrip.po iure.li.vi. Item si offert aliq̃d sacramentũ cũ solẽnitate.aut se ingerat diuinis.irregularis est. vt de cle.excõ.ministrãte.c.apl'ice. Nec potest cũ eo dispensari nisi per papã.de sen. ꝛ re iudi. cum eterni.li.vi. Item excõicat⁹ est suspensus tam ex officio qz ex bñficio.vt in glo.vl.c.cũ bone. d̃ eta. ꝛ quali.xi.q.iij.rursus.vbi d̃ archi.q etiã sol⁹ lapsus anni absqz sñia canonis a bñficijs sufficit.ꝛ vlteri⁹ nõ audiat sup bñficijs.ꝛ ita videt loq̃ illud.c.cursus.fm Inno.q̃ hoc notat i dicto.ca.cũ bone. Omnibꝫ em̃ bñficijs tã habitis ante excõicationẽ qz postea acq̃sitis dz spoliari p sñiam. Si p annũ in excõicatiõe vel interdicto pmãserit:ꝛ post talẽ sñiaz latam post annũ sup amissiõe bñficioꝝ:nõ audiat vlteri⁹ sup eis vt d̃ ca.rursus. Que aũt dicuntur in excõicatiõe:eadez intellige in suspẽsione.ar.p̃dicti.c.Cũ bone.vbi sic notauit Inno.Et etiã intellige de illo q excõicat p̃ pertinacia:ꝛ qui citat⁹ sup crimie nõ cõparuit. Talis em̃ haberet p̃iudicio vel p̃ offensa. Et puat bñficijs post annũ.ꝛ vt hereticus p̃demnat.vt d̃ here. Cũ p̃tumacia.li.vi. Item effect⁹ excõicationis est q licet sit iniusta ex ordine vel causa.tñ ligat.xi.q.iij.ca.j. de officio legati.cũ p̃tingat. de sen. excõ.cũ p tuas.ꝛ.ca.secrete. vbi de h̃. Sed diceres.nõne iudiciũ eccl'ie dz se p̃formare iudicio dei xi.q.iij.tũc vera.ij.q.i. deus omnipotes.de sen.excõ.a nob.sz dz nullũ ligat iniuste.de pen.di.iij si ex bone.ergo eccl'ia nullũ dz ligare iniuste. Itẽ deficiẽte causa

ꝓpter quam aliq̄d dꝫ fieri: iuste deficit ꝛ effectus. lxi. di. his oĩb de bigamis. debitū. de appel. cū cessante. Sed causa excōicatiōnis dꝫ esse pctm̄ mortale. xi. q. iij nemo epōz. hoc aūt cessat in excōicatiōe iniusta. g. nō dꝫ ligare. Dicendū est ad hoc q̄ licet null⁹ dꝫ excōicari iniuste. tñ si excōicet tenet excōicatio apud eccl'iā militantē: licet nō apud deū. Et ꝯ fit ideo vt eccl'iastica censura eo plus timeat. et vt homo crescat p obediētie meritū: iniuste sentētie parēs. Vñ ꝺt gl'. xi. q. iij. nihil. q̄ lꝫ iniusta sñia sit timēda ꝛ tenēda quātū ad militātē eccl'ie iusticiā: nec mirꝫ q̄ apud deū non tenet q̄ nō fallit: sed apud eccl'iam tenet. q̄ fallit ꝛ q̄ fallit. de sen. excō. a nobis. Nō est tñ intētio ecclesie aliquē iniuste excōicare. immo punit acriter iniuste excōicātes. vt ptꝫ. xi. q. iij. illud. ꝛ de sen. excom. cū medicinal'. li. vi. Quando ḡ dꝫ q̄ excōmunicatio est ferne mortis dānatio: intellige si cōtenit: al's nō. Et ita solus ꝓcēpt⁹ inducit dānationē. xxiij. q. iij. no tandū. ꝛ hꝫ in gl'. nemo epōz. xi. q. iij. ¶ De participatione cum excōmunicatis.

Consequēter de tertio. s. de participatiōe cū excōicatis est sciendū q̄ quedā participatio est illicita. s. cum q̄s participat excōicato i crimie ꝓpter q̄d excōmunicatus est. s. dando ei cōsiliū auxiliū vel fauorē. ꝛ talis incurrit eandē sententiā. de sen. excom. si ꝓcubine. ꝛ c. nup. Scōo q̄n participat in crimie mortali. sed nō in illo ꝓpter q̄d excōicat⁹ est. ꝛ tal' mortal'r peccat: sed non incurrit eandē sententiā excōicatiōis. Tertio q̄n participat ei in diuinis. s. recipiēdo eū ad diuina officia: vl' ad sacramēta vl' ad sepulturā. Et licet talis nō sit irregularis prima vice. tñ ꝓpinqu⁹ est irregl'aritati. Et si celebraue/rit in tali pcō erit irregl'aris. de sen. excō. is qui. li. vi. Quarto q̄n quis participat nō in crimie: sed in loquēdo oꝛādo vl' bibēdo secū. Et de tali participante dicit Thomas. ꝓbabiliter posse dici q̄ nō peccat mortaliter: nisi ex cō tempru vel ꝓtra ꝓhibitionē superioris. Unde regl'are est participās ptinaciter excōicatē peccat mortal'r: ꝛ potest excōicari maiori excōmunicatione. Non sic autem est de participāte quadā leuitate in verbo vel i cibo aut potu ꝛc. cū valde graue esset q̄ q̄s ꝓ vno leui ꝯbo incideret excommunicationē vel mortale pctm̄. Per hoc ꝑ solui illud dubium q̄ cōsuerat inter dōctes multorum voluit. vtrū. s. participans excōicato (vt iā dictū est) peccat mortaliter: ꝛ an sñiam incurrit: Posset videri tenere q̄ tūc peccat mortaliter q̄n hoc facit ptinaciter in cō-

temptum ꝛ contra ꝓhibitionez superioris specialiter vel generaliter factam. nam in hoc casu est excõmunicãdus participãs alij. ſm ipſum. vt de clerico excõmunicato miniſtrãte. ſi celebrat. in fine. ꝛ de ſentẽ. excom. ſtatuim⁹. in fine. ꝛ codẽ titlo ꝓſtitutionẽ. li. vi. Ex quibꝫ infert hoc ſalubre documentũ ꝛ ſalutare conſiliũ ꝙ ex quo ante ammonitionẽ factam participans excõmunicari non poteſt. vt dicit Archidyaconus vbi ſupra. reſtat ꝙ venialiter peccat. Ex quo autẽ poſt ammonitionẽ factã ꝛ ſpretam excõmunicari poteſt: planum eſt ꝙ tunc peccat mortal'r. nam etiam excõmunicationis ſententia non eſt ferẽda niſi pro mortali peccato. Sic ergo ſm Archidya. pertinacia eſt cauſa ꝓ qua ſola ferꝫ hec ſententia. Sic intelligit Hoſtien. capitulo ſacrꝫ. quod vi metus ve cauſa ꝛc. Et ex his patet ꝙ ſi quis excõmunicatus eſt pro contumacia vel alio crimine vel vt ſatiſfaciat. ꝛ in proceſſu nõ eſt prohibitio generalis vel ſpecialis participantibꝫ facta: participans cum tali in locutione cõmeſtione ꝛc. non peccat mortaliter: ſed venialiter. Ratio quia non facit contra prohibitionem ſuperioris: cum adhuc non ſit prohibitũ. Ideo dicendum eſt ſm Archidyaconũ vbi ſupra. ſi quis communicat excõmunicato contra prohibitionem canonum: peccat venialiter. niſi forte nimis frequenter vel in contemptum canonum. quia tunc eſſet mortale. Sic poteſt intelligi. xi. q. iij. excellentiſſim⁹. ꝛ. xxv. di. capitalias. Sed cõtra prohibitiõem hominis: mortaliꝫ peccat. vñ cõ ſuevit dici ꝙ minus agitur cum lege qꝫ cum miniſtro legis. ff. de arbit. celſus. Ita notavit Hoſtienſis in ca. ꝙ in dubijs. de ſentẽtia excõ. Et hoc teneas. Nec advertas illũ monachũ Raymundũ cum lata cappa ꝛ ſtricta conſcientia. qui in ſumma ſua dicit ꝙ ſi aliquis cõicat excõicato i caſu nõ ꝓceſſo ſcienter: ſi nonit ius: vl' ſi eſt clericꝰ: ſemper peccat mortaliter. quẽ ſecutꝰ eſt Jnno. qrtꝰ vt ipſe notavit de dolo ꝛ contumacia. in glo. vlti. iuxta fi. ꝛ in. c. ſacris. qõ metꝰ cauſa. applicãdo textualia prout potuit ꝓ ſua opinione fulcienda. Cõtra qs eſt hodie rota ſcola iuriſtarũ ꝛ theologoꝝ: qui ſequẽtes btm Thomã in. iij. ſñiaꝝ. dicũt ꝓ cõcluſione. ꝙ qꝫuis quis ſcienter excõicato cõmunicet: nõ peccat mortaliꝫ. niſi in tribꝫ caſibꝫ. ſ. qñ cõicat in crimine vel in ꝓremptũ ſuperioris aut in contemptum dauinũ. vl' ſi cõmunicat i diuinis. qõ teneas ſm Archi. Ubicũqꝫ ꝑ inuenias in iure ꝙ cõicare excõmunicato eſt pcm mortale. intellige cũ h̃ ex ſtudio fit ꝛ in ꝓremptum. ita intelligit. ca. excellentiſſimus. xi. q. iij. vt Hugo ibidem notavit.

Similiʒ i diuinis cõicare ẽ mor/ tale vt dicit Hugo.xi.q.iij.rogo. sil'r in crimie est mortale vt ð sẽ. excõ. nuper. Preterea sciendũ q nõ dicor ꝓmunicare excõica/ to.licet ego t ipe sum⁹ in eadem domo.ego ꝑ meis negocijs: ex/ cõicatus aũt ꝑ suis. Sed si ego t excõicat⁹ irem⁹ ad papã vl ad aliũ dñm vt p eodẽ rogaremus bñ inciderẽ excõicationẽ tẽ. Itẽ si ego t excõicat⁹ habem⁹ vnaʒ camerã cõmunẽ.bñ licet mihi cũ excõicato esse in eadeʒ camera t iacere t cõmedere.ſʒ nõ in eadeʒ mẽsa vl in eodẽ lecto.qz ꝫ nõ ꝑt esse sine volũtaria cõione. ſm ar chi.qui ita notauit.xi.q.iij. apl'i. Sed ð tñ scũs Johes euã.exi/ uit balneũ ꝓpter cherintũ excõi/ catũ.xxiij.q.i.oĩs q. Dicendũ q illud fuit ex supabũdãtia iustitie t cũ ꝫ qz aliud est dimittere de/ licias ꝓpter pñsentiã excõicati.ꝙd est bonũ.sicut fecit brũs Johes aliud ius suũ dimittere. ꝙd non est bonũ.ſm Jnno.q ita notauit de sen excõ. nup. Preterea scẽ/ dum q si excõicatus intrer eccle siam.oẽs exibũt eccl'iaʒ. ſm glo. xi.q.iij.sicut apl'i. Sacerdos tñ si incepit missam nõ exibit.qz nõ relinq officiũ inexpletũ.vij.q.j. nihil. Hugo aũt notauit in.c.cũ excõicato.ibidẽ.xi.q.iij. q sacer/ dos remanebit cũ duob⁹. Post. ꝙ in summa.de sen.excõ.c.ſi.ð q si excõicatus ejci nõ ꝑt de ec/ clesia.t ꝑ ſbyter nondũ icepit ca nonẽ:vestes exuat t recedat Si ꝙ incepit:ꝓficiat missaʒ.t ab ip so excõicato oc'os auertat. t tu/ ri⁹ est vt stantim sumpta cõione sacri vadat ad sacristiã.t ibi miſ/ sam ꝓpleat.de ꝓse.dist.ij.relatũ Lõ coʒdat hostiẽ.t Hoffredus. Dicit tñ Jnno.de sen.excõ.nup. q si in eccl'ia esset excõicat⁹:nõ tñ causa orãdi:sed ꝑ alio suo nego/ cio.nõ videt ipe Jnno.qre in ca/ dez eccl'ia orare nõ possẽ: cũ nõ participo sibi in oõne: ex q non orat.licet aliꝫ ꝓtradicãt. Dicit ẽt si excõicat⁹ esset extra eccl'iam et audiat missam:stantim sacerdos dz cessare.Et aliꝫ orãtes recedere nisi forte incepisset canonẽ misse vt dictũ est. t ꝫ ne relinq offi/ ciũ inexpletũ. Sciat ẽm excõica tus q nõ licet sibi ingredi eccl'iã aliq̃ hora.Et ad ꝫ facit.xxv.dist ca.i.post principiũ.xxiij.q.iij.cle ric⁹.t.i.q.i. nõ licz. Nisi cã audiẽ di ẽ ꝙbũ dei.de sen.excõ.rñsio. de ꝓse.di.i.eps.xxv.q.iij.de his.ſz Hosti.q ita notauit de clerico ex cõicato.illud. Unde ð Egidi⁹ cardinalis.q si excõicat⁹ sicut pri uata ꝓsona vult dicer horas ca nonicas:dz ꝫ facere extra eccl'iaʒ t nõ intra ex causa supdicta. qz separat⁹ est ab ingressu ecclesie. Sed circa pmissa est sciendũ q qz mlti ex leuitate t ex causis vel signis leuib⁹ vitãt alios tanq̃ ex cõicatos.ĩõ expedit scire qñ qs ẽ vitãdus Pro q sciendũ ſm Ho sti.ð sen.excõ.cũ nõ ab hoie.a cõ

munione illi⁹ q̄ p sacrilega manuũ iniectiõe in clericũ in edictũ seu canonẽ excõicatiõis incidit: licet denũciat⁹ nõ sit: debes abstinere: dũmodo i iudicio sit. vel h̄ scias. s. q̄z vidisti q̄n clericũ pcussit: z publica sup h̄ laborat infamia donec se purgauerit. p q̄ allegat. c. cũ desideras. d̄ sen. excõ. Et h̄ vult etiã glosa. i. p dicti. c. cũ non ab hoĩne. q̄ d̄t q̄ q̄zcũq; scio vnũ excõicatũ debeo ipm statĩ vitare. q̄zuis nõ sit denũciatus. nisi solus h̄ sciã. Et h̄ est ꝓtra Johã. fauentinũ. fz Hostiẽ. z glo. su p̄adict. c. q̄ dicũt. q̄ excõicat⁹ nõ est vitãdus q̄uisq; denũciat⁹ sit. q̄d oĩno falsum est. Denũciatio aũt nõ fit nisi ꝑsẽ ignorãtes. argu. de iudicijs. ita q̄rũdã. Et cũ q̄ cert⁹ est certiorari nõ oꝑtet. de regul' iurꝫ. eũ q̄ li. vi. de⁹ eũ ligat in hac sñia z non homo. xi. q. iij. nemo. Unde z secũ trahit executionẽ. nec ampli⁹ ligat p denũciationẽ. de appellatiõibꝫ. pastoral' Debet ḡ vnusq̄sq; vitare excõicatum: z si denũciatus nõ sit: dũmodo sciat h̄ taliter q̄ ipm ꝓ uincere possit. vel etiã si famosum sit. vt dictũ est. sec⁹ vbi occultũ est. Et hoc est vez de excõicato i specie. i. noiatim. non aũt in gñe. Et etiã vbi tibi ꝓstat tanq̄z homini. vel si sit infamat⁹ de h̄ publice. Secus si tibi ꝓstaret tanq̄z deo pura in ꝓfessione. q̄z tunc nec in publico nec in ꝑuato ipm vitare debes. Itẽ si audis hoc ab aliꝫ non sis facil' ad credendũ nisi p latus h̄ tibi nũciet. tunc oĩno credendũ est. xi. q. iij. cure. Scire tñ debes q̄ aliq̄s ꝓpter famã publicã vitatur tanq̄z excõicatus. licz excõicat⁹ non sit. fm Hosti. in. c. cũ desideras. de sen. excõ. vt etiã dicit glo. Q̄z si fama est aliquẽ esse excõicatũ: vitãdus est. Et ita fama facit ꝑbationẽ. Et ista oĩa intellige q̄ ad publicam vitationem. nã si quis solus nouit aliquem excõicatũ: z hoc ꝑbare nõ potest de facili: ipe solus eũ vitabit. alioquin si nec aliquẽ ꝑbare poterit: nec ipe eũ vitabit publice: sed tm occulte. z vbi poterit facere sine scandalo. Unde tene p regula fm Raymũ. q̄ si manifestum est esse aliquẽ excõmunicatum. aliꝫ tenent exire de ecclesia vl' ꝓcurare q̄ exeat. Si ꝙo non est manifestũ. tunc illi q̄ sciunt exbunt caute z secrete. ita tñ q̄ non sequat manifestatio illi⁹. si cõmode possunt. alias si timet manifestatio ei⁹: non exbũt. vi. q. ij. Si tm epus. Occulte nanq̄z excõicatus dz occulte moneri vt exeat. Cõcordat goffredus. Hodie p statutũ constãtien. bene p uisum est q̄ nullus aliquẽ vitare debet. vel p excõmunicato habere. nisi denunciat⁹ sit z declaratus. Et hoc intellige quantũ ad publicã vitationem. alias si tibi constat aliquem incidisse canonem late. sententie debes eũ vitare: non expectãdo aliquam

denunciationē p iura supius dicta. Eo tñ modo q̄ dictū ē supra Idē dicendū est si fama publica est. vel audio a fide digniis aliquē excōicatū: ſm Raymundū teneor eū vitare. Et vt melius ista recolligas ponunt q̄nq; regule de hoc. Quar̄ ꝓma talis ē. Excōicato ꝑticipās in crimīe incurrit eandē ſniam excōicatōis: vt de ſen. ex. c. ſi ꝓcubine. 7. c. nuper. Quod intellige ſic: ſi dat cōſiliū: auxiliū vl̄ fauorē ſine q̄bus ille nō fecisſet. Scđa regla: participās excōicato nō in crimine ī ꝓtemptū tñ clauiū: incurrit mortale pctm̄. Tertia regula: participans excōmunicato in diuinis: licz admittēdo eū ad diuina vel ecclesiaſtica sacramēta vel ad ſepulturā peccat mortaliē. Et licz ꝓma vice non ſit irregularis: vt de ſen. ex. is qui. lib. vi. tamen ingreſſus eccl̄ie est ei interdict⁹. vn de ingerens ſe ſecūdo ad diuina fit irregularis. de ſentē. ex. is qui. lib. vi. Et ſi ſic decedit non debz in cemiterio ſepeliri: vt dī ibidē. immo vt in vltimo caſu ſepeliēs excōmunicatū in caſu non⁹ ceſſo excōicatus est: vt de ſepulturis. eos qui. in clem̄. Quarta regula Participās excōicato in ꝓtemptum ſuperior peccat mortaliter. xi. q. iij. nemo. Quinta regula: participans excōmunicato bibendo: comedēdo: loquendo ſeu mel tñ: vl̄ ex caſu neceſſario: nō tamen in cōtemptum peccat venialiter: licz pater. quia veniale fit mortale dū placet: 7 frequentia delicti facit ꝓtemptū. vt dī Auguſti. de fide xp̄iana. Tūc em̄ dī quis ex ꝓtemptu facere q̄ voluntas eius ordinat ad obuiandū legi. Sciendū tñ circa p̄miſſa: q̄ in oībus casibus ptermis in primo: talis participās p̄t absolui a ꝑprio ſacerdote. Sed in ꝓmo caſu quādo cōicat in crimine: nō potest absolui ab alio niſi ab illo q̄ excōmunicauit ꝓncipalem. Tamē ſi ille ꝓmunicās cōmode non p̄t accedere illū excōmunicatorē: p̄t absolui a ꝑprio ſacerdote. vt dī in ca. nuper. de ſnia ex. In articlo tamen mortis poteſt ab oīi excōicatione maiori per ſimplicē ſacēdotem absolui: ſeruata tamē forma de q̄ habes ſupra circa ſacramentū penitentie. Preterea ſciendū q̄ q̄nq; pſone excuſant a pcō participatōnis cū excōicato. Primo ſi quis cauſa vtilitatis participat vt ſi loquitur de his que sunt ꝺ ſalute excōmunicati. vel ad ſalutem proprīū. ſi aliū nō habet vt loquat ꝓ debitis que tenetur ſibi excōicat⁹. Scđo excuſat vxor participās viro excōicato. vl̄ econuerſo. tñ q̄ztū ad redditionē debiti ñ excuſat. q̄a nō tenet viro excōicato reddere debitū. ille tñ excōicat⁹ tenet vxori pcēti reddere. xi. q. iij. quoniā multos. in glo. ſup ꝟbo vxores. finali. Tertio excuſant ſeruī: ancille filij ru

stici seruientes ꝙ oēs familiares q̄ nō dederūt cām dño ꝓpr̄ quaz excōicat. Et intellige de fuis q̄ añ excōicatōez dñi fuire ceperūt. ⁊ de filijs nō emācipatz. i. nō diuisis a pr̄e: q̄ sr̄ adhuc in parua potestate. Rusticos intellige colonos agroz dñoz suozū: ⁊ alios: q̄ tñ in his laboribus ad q̄s d̄ inre tenēt pñt ptcipare dño. Patres tñ non excusant ptcipātes cū filijs excōicatis: nec dñi cum seruis fm Raymūdū: q̄ tenētur suos cozrigere minozes. Tamen dicit Hostiē. q̄ dñi fuis mercenarijs q̄s suo magno icōmodo vitare nō pñt: pñt cōicare. Similr̄ socij habētes aliq̄d in cōi. Quarto excusant illi q̄ ignozanter cōmunicāt excōicatis. Quinto excusant illi q̄ ī necessitate eis cōmunicāt. vt si q̄s cōicans iret p terrā excōicatoz ⁊ nō haberet alibi emere victualia: pt in tali necessitate ab excōicatz emere: ⁊ cū illis etiā comedere. Ultio sciendū q̄ sepe epi vl' eoz officiales cōmittūt plebanis absoluere aliquos excōicatos. ideo de modo ⁊ forma absolutōis dicendū. Ubi est notādū q̄ in absolutōe a maiozi excōicatiōe q̄tuoz sunt seruāda. Primū vt excōicat⁹ p̄ pus iuret stare mandatis eccl'ie: hoc nō fit de suba absolutōnis. Secōo si q̄s p manifesta offensa excōicat: nō absoluat nisi pus satisfaciat. Si aūt ē occulta: sufficit iuratoria cautio. Tertiū est: vt absoluat per eū q̄ tulit sñiaz cū psalmis ⁊ oratōnibus circa hoc ꝓsuetis. Primo p̄mittendo: deus misereat nostri: vsq̄ ad finē. vl' fm aliquos: miserere mei deus. Deinde kyrieleyson: Pater noster. Saluū fac seruū tuū domine sperantē ī te. ℣. Mitte ei auxiliū de scō: ⁊ de syon tuere eum. Esto ei turris fortitudinis. a facie inimici. Dñe exaudi oratiōnē meā. Oremus: Presta q̄sumus omipotens deus huic famulo tuo dignū penitētie fructum: vt ecclesie tue a cui⁹ veritate deuiauerat peccādo: admissoz redda rur innoxius veniā ꝓsequendo. Per xp̄m dñm nr̄m. Tūc sequit forma absolutiōis. De oipotentis dei gr̄a ⁊ misericordia confisus: auctozitate dñi nr̄i iesu xp̄i ⁊ beatoz apostoloz Petri ⁊ pauli: nec nō auctozitate ozdīaria mihi in hac parte ꝓcessa: a sñia excōicatōis quā incidisti ppr̄ inobedientionē manuū in clericū ozdinatum: ego te absolno ⁊ restituo te in sinum matr̄z ecclesie ⁊ participationē sacramētoz ⁊ cōmunionē fideliū. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssc̄ti: amē. Et idē modus seruādus ē circa mortuū excōicatum absolucdo: nisi addēdo versiculos ⁊ psalmos q̄ fiūt circa cōmendationē mortuoz: addēdo collectā. Inclina dñe aurē tuam cū illa. Da q̄sum⁹ dñe aie famuli tui refrigerij sedē: q̄tis beatitudinē. veri luminis claritatē. q̄:

xpm dñz nrm. Quartū est vt p-
cipiat illi sic absoluto: si erat ab-
solutus a sñia canonis: vt nūqz
ꝓ illū canonē excedat. s. vt nō p-
cutiat clericū aliquē: vel ꝓsimile.

De suspensionis sñia.

Irca sus

c pensionis sñiam ē sci-
endū: q suspēsio ē p
hibitio q̄ qs astringit abstinere
ab aliq̄ certo actu legitimo. Et ē
multiplex. Nā tot sūt singulares
suspēsiones q̄t sūt actus legitimi.
Un̄ pt qs suspēdi a bñficio ⁊ of-
ficio ⁊ iurisdictiōe ab ingressu ec-
clesie ⁊c. Pro q̄ sciendū q Jo
an. an. i cle. cupientes. ꝺ penis. in
glo. magna enumerat. xxv. suspē
sionis spēs. Est aūt suspensio a
cōione fratrū simplex. xvij. di. si
quis aūt. Alia determinata p du
os mēses. ca. di. c. fi. Est aūt sus-
pensio a cōione eucharistie do-
nec pniteat. ⁊ elec. ofius. ꝺ his
q̄ fiūt a maiore pte capl'i. c. i. in fi.
Jtē ad oblatōnes altarz. xvij. q.
iij. m. ro. Jtē a pceptōe sacroz.
xj. q. iij. sicut apl'i. ⁊. ca. seqnti. ⁊
cle. excō. mi. c. fi. Jtē a ꝓsecratiōe
epoz simpl'r. de trāsla. c. ij. ⁊ de-
terminate ad annū. de elec. pui-
da. li. vi. Jtē a collatōe ordinum
ofium: et simpl'r de tpib ordina-
tionū. vel nō est. ⁊ c. dilect⁹: ⁊ cū
determiatiōe anni. eo. ti. eos q̄. li.
vi. ⁊ ad tricēniū: ⁊ symonia. c. pe.
Qñqz cerroz ordinū tm: ⁊ tem
po. ordi. c. lras. qñqz clerical' ton-
sure tm: eo. ti. null⁹. lib. vi. Jtē ab
eoz executiōe qñqz simpl'r. eod.
ti. null⁹. li. vi. qñqz certi ordis tm
simpl'r: eo. tit. lras. vl' ad tps. eo.
ti. vl' nō ē. ⁊ symonia. c. pe. Qñ-
qz a pōtificalib⁹ tm: ⁊ trāsla. c. ij.
Qñqz ab officio sacerdotali: de
officio delegati. sanc. ij. ⁊ eo. ti. c.
ij. li. vi. Qñqz nō a toto sacerdo-
tali officio: ꝫ solū a celebratione
missaz. Qñqz tm p duos mēses
⁊ clerico pcusso. prerea. Qñqz p
annū. lv. di. null⁹. ⁊ ꝓse. di. ij. re-
latum. Qñqz p duos annos: de
clerico pcusso. ꝓsentiū. Jtē ē sus-
pensio ab ingressu eccl'ie. Qñqz
simpl'r. xvi. q. iij. nullus. ⁊. c. si qs
⁊ inceps. ⁊ peni. ⁊ re. oēs. ⁊ offi.
dele. c. ij. li. vi. Qñqz determiate
ad mēsem. ⁊ sen. ex. sacro. Qñqz
quousqz satisfecerit. ⁊ cen sibꝰ.
exigit. li. vi. qñqz suspēdit qs ab
ingressu eccl'ie ⁊ dūmis p men-
sem. ⁊ sen. ex. c. i. li. vi. Et q̄d ipoz
tet suspēsio ab ingressu eccl'ie ha
beā ⁊ sen. ex. is cui. li. vi. Jtē ē sus
pēsio ab officio. Qñqz simpl'r ꝺ
vsu. q̄a in oībus. in fi. de. ꝺ rebꝰ
ec. nō alie. ca. i. Qñqz p annū. de
offi. delega. c. vl. §. vt aūt. li. vi. ⁊
re iudi. cū eterni. eo. li. Qñqz per
trienniū. de cland. despon. c. fi. ⁊
de hereꝯ. c. fi. in cle. ad finem. Jtē
est suspensio a voce capitnli do
nec quis ordineꝯ. supra eadē cō
sti. ⁊ eta. ⁊ quali. or. vt hi qui. ij.
rñsione. Item a bñficio simpl'r.
de elec. nihil est. Et determinate
puta ad sex mēses ⁊ annū. in de-

de vi. ꝛ ho. de. c. ij. ad triennium de re. ec. nō alie. c. ij. li. vi. de elect. cū in cunctis. co. ti. c. i. ꝛ c. cupientes. §. cetez. li. vi. Ad rēs incertū sez qz diu tacuerit. de elec. gñ ali. lib. vi. determinate etiā q ad partem distributionū. vt in p̄dicta decre. vt hi q. ij. respōsiōe. Suspendit etiā quis a bñficio obtinendo p ser mēses ꝛ p annū. vt in p̄dicta decre. ij. de vi. ꝛ ho. de. qñqz per annū ꝛ bienniū. de statu mōa. ne in agro. §. si qs. Suspenditur etiā quis a bñficio obtinēdo p septē mēses. ꝛ p annū. vt in p̄dicta d̄cre. ij. Itē cēst suspēsio ab officio ꝛ bñficio simpl'r. d̄ testibꝫ. tā lr̄is. in fi. de se. nup. c. i. de p̄ule. tuaz. qñqz determinate ad tēpus satisfactiōis vel restitutiōis. de elec. quia snīe. de cēsibus exigit. li. vi. Et qñqz hec suspensio d̄z ab ordine ꝛ dignitate de scismatic̄. c. i. in fi. Et qñ sumitur alr̄natiue vtputa aut ab officio suspendat: aut a bñficio. de vi. ꝛ ho. de. a crapl'a. Itē suspenditur qs ab administratiōe simplicit̄. vt de solutiōibꝫ. c. ij. ꝛ cū determinatiōe tricēnij. de re. ec. nō alie. c. ij. Interdū suspēdit ab officio administratiōis. ꝛ a bñficio vsqz ad satisfactionē. in de. d̄ decimis. c. i. Itē suspēdit qs a p̄uilegio clerica li. qñqz in p̄sona: qñqz in reb̄. de vi. ꝛ ho. de. c. vlti. ꝛ in de. eo. ti. c. i. Itē suspenditur qs a collatiōe bñficiorꝫ simplicit̄. de p̄rebendis. graue. ne sede vacante. c. vno. li. vi. Etiā cum determinatiō ne anni vl' biennij in de. d̄ statu monachorꝫ. ne in agro. §. si quis. Itē suspendit quis a cōfirmatiōe epi p̄ simpliciter. de trāslatiōe. c. ij. Qñqz p annū. de elec. p̄uida. li. vi. Et qñqz a confirmatione inferioꝝ. de elec. nihil ē Item suspendit platus regl'aris a perceptiōe pfessionis. de regulis iur̄. nō solū in fi. li. vi. Itez suspendit officiū legati mīoris p̄sente legato maiore de latere. de officio delegati. nolētes. Itē suspenditur status canonicorꝫ alemanie. de elec. in demnitatibꝫ. §. penul. li. vi. ꝛ ī de. de statu regularium attēdentes. §. illos quoqz. Item suspendit quis ab officio aduocanonis ꝛ notarie. de hereticis. si aduersus. Itē a collatione magisterij. in de. de magistris cum sit. Item ab officio p̄dicādi vt in de. cupientes. de penis.

Ut autē facilius ista materia capiatur: notande sunt regl'e subscripte. Prima regula. Suspensus ab officio ꝛ iurisdictione siue ab homine siue a canone: nec excōicat: nec bñficia cōfert. de concess. p̄ben. qz diuersitatē. Exq̄ em talis caret iurisdictione: excōmunicare non potest. de excessi. plantanta. Secūda regula. Suspēsus ab ingressu ecclesie tantum: talis excommunicat. ꝛ absoluit. Ratio: quia adhuc retinet iurisdictionem. vt in ca. sacro. de sen. excommunicatiōis iuncto. ca. ab

S

excōmunicatꝰ. ⁊ de rescriptꝰ. vbi ad talez suspēsum qui incidit suspēsionē ab ingressu eccl'ie. q; excōicatus ꝓtra nullū casum. c. sacro. fieret remissio ꝑ absolutione Tertia regl'a. Suspēsus a būficiu potest bene eligere. vt in. c. cū in cunctis. de electione. Quarta regl'a. Suspēsus ab officio si talis est suspensus q̄ ad se ⁊ q̄ ad alios. nec eligit nec eligit. vt in. ca. cum dilectꝰ. de ꝓsuetudie. ⁊ de elec. cū nunc. Et h̄ est verū q̄n eligit rōne priuati officij. Si autē eligit rōne publici officij potest eligere: dūmodo sit occultꝰ. facit de re iudicata. ap̄bandū. Quinta regula. Suspēsus quo ad sētiam: vt ille q̄ est suspensus ꝓpter participationē excōicati: talis eligit: sed nō eligit: de cler. excō. mini. si celebret. Sexta. Suspēsus ab ingressu eccl'ie in ea celebrans irregl'aris est. de sen. excō. is cui. li bro. vi. Septima regl'a. Suspēsus ab officio tā a celebratōe missē q̄z a collatiōe sacramentoꝝ ⁊ a quolibet actu sacerdotali: puta a baptizando solēniter intelligit suspēsus: ⁊ ꝓtra facies fit irregularis. Octaua regl'a. Sacerdos suspēsus sacerdotalibus officijs ministrās in inferiori ordie: non est irregularis. Quādo vero est suspensus a collatiōe sacramētorum conferēs aliq̄d sacrm̄ solenniter fit irregularis. Nona regl'a Licet suspensus nō perdit iura spiritualia nec possessionē beneficij. nī fructꝰ būficij sui ꝑdit. ſm Inno. de appel. pastoral'. Et h̄ si est suspēsus ab officio: ⁊ ex gra ui causa: puta ꝓpter scandalum populi vel infamiā sola. ſm Do stiēn. de quo plene ꝑ Joh. an. c. cupientes de penis. in glo. magna. ad finē. Decima regula. Suspensus a canone ꝓpter participationē excōmunicati pōt eligere ⁊ alia facere q̄ sunt iurisdictionis. Sed si ab homine vel a iure vel alias ex alia causa: tunc nō ꝑt ſm Jo. an. i glo. magn. vbi supꝝ.

De forma ferende excōmunicationis

Estat nunc

r videre de q̄rto. s. de forma ferēde excōicationis. Pro quo sciēdū q̄ ad ferēdum sniam excōicationis nō dz festinare index sed mature ꝓcedere: nec ꝑ q̄libet delicto dz eā ferre. iuxta illud poeticū. Si quotiēs peccāt hoīes sua fulmīa mittat Jupiter: exiguo tēpore nullꝰ erit de q̄ in glo. magna. xxiij. di. valentino. Debet igit̄ p̄emitti mīplex monitio vl' vna pro tribus aliās iniusta ē excōmunicatio. ⁊ index est suspēsus ꝑ mensem. q̄ si se ingerat in officio suo. s. in diuinis agēs sicut ꝑ⁹ irregularis efficit ⁊ ꝑ solū papam absoluendus. Et idē est de sn̄ia suspensionis ⁊ interdicti. de sen. excō. cum medicinal'. li. vi. hec tñ pena nō tangit epos. cū de eis nō loquat.

expreſſe. Preterea ē ſciendū q̄ ſē tertia excōicatiōis ferēda eſt ex tribus cauſis. Prima eſt ꝓtumacia q̄n̄ q̄s fuerit admonit⁹ vl̄ citat⁹ per iudicē tribꝫ vicibꝫ ſiue edictꝫ vl̄ vno ꝑ tribꝫ. z ipſe fuit inobediens vel ꝓtumax. Secūda cauſa q̄n̄ ꝑ aliq̄ certo dāno vl̄ offenſa aliq̄s nō vult ſatiſfacere tunc em̄ pōt licite excōicari. Et rō eſt ſm Tho. in. iiij. ſnīa. xx. diſt. xviij. q̄ talis peccat in proximū: cui facit iniuriā: z ideo merito eſt excōicandus. Tertia cauſa q̄n̄ ꝑſona ignorāt ſic excōicatur in gñali. vt quicūq; furtū fecerit reſtituat: vl̄ qui ſcit z nō reuelat. ō ſen. excō. a nob. Nemo autē dz excōicari ꝑ pcō alteri⁹. xxiij. q. iij. ſi ab his licet bñ pōt interdici. Sunt aūt q̄nq; caſus in quibꝫ ſnīa excōicationis nulla eſt ipſo iure. Prim⁹ eſt ſi ille q̄ tulit eā non habuerit poteſtatē ferēdo ſnīam vt q̄ nō erat eius iudex: vl̄ q̄ erat excōicatus. Scōus: q̄ ē lata poſt appellationē legitimā. in q̄ caſu erram (vt notat Archi. xi. q. iij. cure. dicendo q̄ licz ſit ordinario credē dū denūcianti aliquē excōicatū. tñ ſi ſcis ꝑ certo denūciatū ante excōicationē appellaſſe) ſecuī ſi lī pores cōicare. vt de appella. ad noſtrā. ſm Hoſtie. q̄ ita nota uit. in predicto. ca. dilect⁹. Iſtud vltimū dictū intellige vt notat. de ſen. excō. ſolet. li. vi. §. vl. Concordat ad ꝫ glo. antiq̄. Bern. de appella. paſtoralis. dicens q̄ ſi quis excōmunicat⁹ poſt appellationē probabilem. licet excommunicat⁹ ſit. non tamē eſt pro excōmunicato habēdus: q̄n̄ liceat ei cōmunicare in omnibꝫ ſacramentis. Hoc idē ſentit gloſa finalis in ca. dilect⁹. ibidē dicens q̄ licet pro ſententia ſit preſumendū in dubio. magis tñ ſtandum eſt appellatiōi q̄z denūciationi excōicationis. Tert⁹ caſus eſt q̄n̄ ſententia cōtinet intollerabilē errorē. vt de ſen. excō. p tuas. vt ſi excōmunicat q̄s ideo. q̄ nō furat. vl̄ q̄ non ducit ep̄o aliquā meretricem. z ſic de aliꝫ prout exemplificat gloſa ibidē. Quart⁹ caſus quādo aliquis excōmunicat maiorē excōmunicatiōe illos qui excōicato participāt. non in crimine: ſed in locutiōe. Nam tal' ſententia non tenet. niſi p̄miſſa trina monitione vel vna ꝑ tribꝫ: z cā ħ. niſi notorium exp̄mant participātes. de ſen. excō. ſtatutum⁹. z. c. ꝓſtitutionē. z. c. ſtatutum. lib. vi. Quint⁹ caſus q̄n̄ plat⁹ interdicit ſuis ſubditꝫ ne exponāt ſuis ſuperioribꝫ ab inq̄ſitoribꝫ ſtatutū eccleſiaz ſuaz: ſub pena excōicationis: nā talis excōicatio nulla ē. vt de of. ord. q̄ plerīq; li. vi. Ultio ſciendū q̄ ſm emericū i ſumma ſua regulariter epūs z q̄libet inferior parochialis preſbyter pōt abſolucre a ſnīa excōicationis crīa maioris lata a iure vbi ſibi ſuperior abſolutionē nō reſeruat. Nec obſtat dictū Joh. an. in gloſa in

De eccleſiaſtico

ca. ſi epūs. de pe. ⁊ re. li. vi. vbi ip ſe dr q̄ abſoluere excōicatos a maiori excōicatione non cōpetit ſimplici ſacerdoti: ſz epo. vt d̄ ſe. excōi. nup. Sed tu dic audacter q̄ vez eſt q̄ nō cōpetit hoc ſimplici ſacerdoti ſimplr. Et etiam vbi phibet ſpecialiter. ſec⁹ autē vbi nō phibet. Sic etiā dicim⁹ de epo. q̄ nō ꝓpetit ſibi abſolue re a ſnia excōicatiōis maiorꝭ. vbi ſz papa ſpecialr reſeruauit. in ce/teris nō phibet. Silr dz de epo ⁊ ſimplici ſacerdote. iſtud tn̄ in/digeret meliori declaratiōe ꝑ pa pā ꝓpter ſimplices. Scias etiā q̄ abſens pōt abſolui ab excōica tione ꝑ procuratorē ſm Guil. na zonē. tn̄ ſolēnis recōciliatio i introductione in eccl'iam non p̄t fieri eo abſente. Et ita intelligit dictū Innoc. q̄ plire in hoc ſcripſit de ſenten. excom. cū deſideras

De eccl'iaſtico interdicto q̄/liter ſit obſeruandum.

Inem opu/ſculo imponere cupien tes. de eccl'iaſtico inter/dicto aliq̄ ſubiūciam⁹. Circa q̄d ſciendū q̄ interdictū ſm Inno. nō eſt niſi phibitio hoīm habi/tantiū in loco a ſacris ibi accipi/endis ⁊ a ſepl'tura: ⁊ ne clerici ce lebr̄et diuina vl' miniſtrēt ſacra. Et ē duplex: quoddā gn̄ale: q̄d dā ſpeciale ſiue particulare. Be neraliter interdicit regnū ſiue p/uincia: ſiue etiā ciuitas. vel caſtr̄. Particl'are vo interdictū eſt q̄n de multis eccleſijs vna due vl' tres interdicunt. vt habet d̄ ver. ſig. cū in partibꝰ. Sic etiā ſpecia le dz q̄n ōes eccl'ie ciuitaꝭ. vl' p/uincie interdicunt. vt fit p execu/tores gn̄aꝭ. vñ gn̄ale dz id o quā tum ad illū locū: vbi nullus exci pitur. Vñ ſm d̄m alnaꝭ. liz p/ſona interdicat. vt. ſ. q̄diu in ta li loco morat: vel ad quēcunq̄ p uenerit quādiu ibi fuerit: ſeruet interdictū in hoc. licet ꝓpter pſo nam ſpeciale cēſeat interdictum tn̄ q̄ ad obſeruationē gn̄aliter in telligit interdictū plarū. vñ oia q̄ ſeruant tpe interdicti gn̄alis: etiā tūc obſeruabunt. Speciale aūt eſt q̄ aliq̄ eccl'ie excipiunt. ⁊ vbi ſolū rerza eoz q̄ interdicit ſpecifi cat. Poteſt tn̄ poni interdictū ex rōnabili cauſa ꝓpr culpā d̄ni lo ci ad quē: ſiue capitl'i: ſiue cōita/tis: nō tn̄ p̄t poni p ordinariū vl' p delegatū ꝓpecuniario debito vl' cuiuſuis pecunie q̄ntitate: ni ſi de auctoritate ſedis aplice ſpā li ⁊ expſſa: p extrauagātez boni/facij octaui q̄ incipit puide aūē/den. ⁊ h̄ intellige d̄ interdicto gn̄a/li q: ſpāle bn̄ p̄t poni ꝓpter de/bitū pecuniaꝭ. vt q: pleban⁹ nō ſoluit aliquā collectā ſedi aplice vl' epo: p̄t interdici tn̄ illa eccl'ia illi⁹ plebanū nō aūt alia in illa ci uitate. Ita notauit Joh̄ā. an. in nouella. de ſenten. excom. li. vi. Et differt interdictū ab excōica/tione vel ſuſpenſione. quia excō.

municat vl' suspēdit persona. ſz interdict' locus vel regnū vel p/uincia: castrū: eccl'ia: villa: ciuitas cōitas: cler⁹ vel ppl'us. Pōt etiā hoc interdictū poni p epum. de casu epi potest capitulū interdicere. videlicet qñ p cedit ex mero officio. alias aūt sine casu capituli pōt interdicere super notoꝛijs delictis. hoc idē pt facere electus p firmat⁹ licet nondum p secrat⁹ qz hoc est iurisdictionis z nō ordinis. vacāte ꝑo sede pōt hoc etiā facere capitulū. De oib⁹ istis sūt iura: q̄ obmitto causa breuitatis Forma autem interdicti est hec. Nos ꝓpter talē causam .s. occisionis sacerdotis in ciuitate facte ipam ciuitatē supponim⁹ interdicto eccl'iastico. His p missis ponunt alique regl'e de obseruatione interdicti. Prima regl'a est. Interdicto clero specialit' nō propter hoc popul⁹ intelligit interdictus. nec ecōuerso. vñ in tali casu laici possunt audire diuina. vt d̄ sen. excō. si sentētia li. vi. Cum vero alicui⁹ ciuitatis vl' terre ppl's est interdict⁹: singulares psone intelligunt esse interdicte. Secūda regula. Licet gñale interdictū clerici teneant obseruare: tñ coꝛ psone nō sunt interdicte. Et ideo alibi existētes pñt celebrare Tertia regula. Interdicta terra ppter delictū dñi: subditi ipius alibi pñt audire diuina: nisi culpabiles existāt: vl' nisi ipi fuerit interdicti ppter dñm in eis puniendum. de sen. excōi. si ciuitas. lib. vi. Quarta regl'a Ciuitate vl' castro interdicto: vl' villa: suburbia illoꝛ z cōtinētia edificia intelligunt interdicta. vt dicto. c. si ciuitas. Suburbia aūt fm Joh̄ez de deo cōtinentia intelligūtur loca extra ciuitatez. vt ipa edificia q̄ sunt extra vltimā portā ciuitat⁹ siue sit porta clausa vl' aperta: qd̄ alio nosse dicim⁹ ingressum vel introitū ciuitat⁹ p̄ncipalē vl' finalē. De q̄bb edificijs vocant omes hoies ad cautionez ciuitat⁹: z solūt cōes pensiones census vl' tributa. vl' q̄scūq; exactiones cū ciuib⁹ ciuitatis. Quinta regl'a. Interdicta eccl'ia nec in ipsa: nec in ei⁹ capella potest celebrari. nec in ei⁹ cimiterio cōtiguo poterit sepeliri. vt d̄z in dicto. c. si ciuitas. li. vi. Sexta regl'a. Interdicta ciuitate p cerō ciuū: quanq; ciues nō sūt ppꝛijs nominib⁹ expressi. tñ quocunq; vadūt interdicti sunt: nec debēt admitti ad diuina. qz interdict⁹ in vna eccl'ia interdict⁹ est in alia. iij. q. v. q̄sq;s. Si autem ppter pcm̄ p̄ncipū: tūc popul⁹ nō est interdict⁹ nisi in eadē ciuitate. fm Joh̄. de deo. Sil'r etiaz in tertia regl'a sup eꝛ dictū est. Septima regula. Tēpoze interdicti general'. puta cū loc⁹ est interdictus vt ciuitas: castrū: villa: singulis diebꝰ in monasterijs z alijs ecclesijs possunt celebrari misse submissa voce: ianuis clausis: excōicatis z interdictis exclu/

sis. cāpanis etiam non pulsatis. Tempore etiam predicto canonici debent conuenire ad ecclesiam alias amittūr distributiones q̄tidianas que interessentibus tantū dant si non esset interdictū. Possunt etiā tūc solū in festiuitatibꝫ natal': resurrectionis dñi. pēthecostes: assumptionis bē ꝙginis pulsatis cāpanis: ianuis apris: alta voce diuina cātari: excōicatis exclusis. ꝛ interdictꝫ admissis. ita tñ q̄ illi ppt̄ q̄s latū est interdictū altari non appropinquēt. Qđ sic intelligit̄ ſm nouellatorē. in. c. alma. de sen. excō. libro. vi. q̄ reliqui non culpabiles possunt orare ad altare. ꝛ oblationem super altare offerre. ꝛ similia facere. Hodie etiā per extrauagantē Martini pape quīti moderni extendit̄ ista indulgētia ad festa corporis christi. ita q̄ tēpore interdicti generalis licet etiā celebrare: etiam alta voce ꝛ pulsatis campanis vsq̄ ad octauas nullum tñ p̄missorū pōt fieri quādo ecclesia specialit̄ est interdicta. Octaua regula. Tēpore generalis interdicti in solēnitatibꝫ quattuor. ſ. natalis: pasce: pentheocostes: ꝛ assumptiōis marie licitum est cantare vesperas primas ꝛ secūdas: sed nō cōpletorium alias incurreret irregularitatē per errorem opinione fulcitum. eo q̄ doctores in hoc discordāt. Erquo non in cōtemptū clauiū faciat eē dispēsabūe p legatū. vt in de. dī. de cle. exc. mi. clerici. Dec Jo. an. in nouella. in ca. alma. de sen. ex. li. vi. Sabbato ꝙo magno. ſ. resurrectōis dñi nō pūt in b̄ casu vespe p̄me cantari. Rō: qa terminant cū cōplēda misse: ꝛ ita q̄dāmodo sūt p̄s misse. Sed in festo corpis xp̄i tā prime q̄z sce vespe cū oīb̄ horis missis ꝛ completorio vsq̄ ad octauā ideluse pūt celebrari p̄ter tñ cōpletoriū ipo die octaue: qđ videt ad die sequētē p̄tinere. Nullū tñ p̄dictoꝝ pt fieri tēpore spēalis int̄dicti. Nona regla. In festiuitatibꝫ q̄tuor p̄dictis nō pūt sani p̄cipere corpus xp̄i: nec etiā homies mortui sepelirī: ſm Jo. an. in nouella. in dicto. c. alma. Et notāt hec ꝺ sepul. eos qui. in de. ī glo. q̄ hoc ꝺt. Et idez Hosti. i. c. ꝛ plātare. de p̄legijs. sup ꝙ. defunctoꝝ. q̄uis. Jo. cal. tenet ꝯtrū. cui⁹ dictuz nō ꝑualet tanq̄z singlare. Decima regula. Tempe generalis interdicti p̄nt ista sacra ꝙferri: baptismus parvuloꝝ ꝛ adultoꝝ: p̄ma tā sanis q̄z infirmis. viaticū seu corp⁹ xp̄i pro infirmis tm̄: confirmatio in fronte: ꝛ ꝙsecratio crismat̄ feria q̄nta magna p ep̄m. vt notāt in glo. magna. sup ꝙ. sacris. ī dicto ca. alma. Undecima regla. Licz quidā antiq̄ vt Petr⁹ de samp̄na ꝛ alij opinabant tpe generalī int̄dicti in ecclesijs mō sup̄dicto nō posse celebrari diuina: nisi a ꝑpzijs clericis eccl'iaꝝ. ſ. vt nō mi

si in ecclesijs parochialibꝫ plebani cũ vicarijs debeãt celebrare diuina submissa voce z ianuis clausis: z q clerici extranei nõ pñt ibi celebrare nec eis interesse: nñ ꝓz Joan. an. in nouella. c. alma. possũt extranei clerici hec oĩa facere: qa nimis duꝝ est q bñficiat⁹ vni? eccl'ie ĩ alia tũc celebrare nõ possit: z in his ꝑm ipm nimis emungit. vl'elicit sanguinẽ. ĩmo ꝓz Joan. cald. qđ plus ẽ pñt clerici diuersaꝝ eccl'iaꝝ ꝑm ꝓsuetudinez quã hñt ꝓuenire in festiuitatibꝫ vl' diebꝫ certꝫ anniuersario tpe interdicti: seruata forma decretalis alma. s. vt submissa voce celebrẽt: z sine pulsu z ianuis clausis. hec Jo. cal. ĩ tractatu d' interdicto. q. lxxxv. Duodecia regl'a: qñ eccl'ia spcal'r est interdicta: tũc in eadẽ in his diebꝫ. s. q̃rtuoꝝ festiuitatibꝫ z alijs durãte interdicto: nõ poterit celebrari etiam bassa voce z ianuis clausis: ꝫ eã in loco alio etiã possꝫ alta voce celebrari sub tẽpore vel in alia ecclesia: si ei ibi nõ interdicta: ꝑm Joã. and. ĩ nouella dicti capl'i. alma. Tredecima regula. Interdicto populo vel vniuersitate z nõ loco nec eccl'ia: poterũt clerici ianuis apertis z pulsatis cãpanis singulis diebꝫ alta voce celebrare: interdictis tamẽ z excõmunicatꝫ expulsis: cũ hoc nõ sit ꝓhibituꝫ: sed interdicto loco: nõ poterit ibi celebrari nisi modo supra expresso. ergo illa que ibi dicta sunt intelligenda sunt de locali interdicto: quãdo locus generaliter est interdictus. Quartadecima regula. Existẽs culpabilis: vt puta ꝓsiliarius vel ꝓcurator vel capitaneus: cuius cõsilio vel auxilio latũ est interdictũ: licꝫ ab eo cautio recipiat de satisfactione: z ei penitẽtia iniungat: nõ tamẽ ꝓpt hoc relaxabit interdictũ: nisi ꝑncipalis satisfecerit: quo satisfacto: ente tollet interdictũ. ꝓ glo. dicti cap. alma. super versi. relaxatio. Quintadecima regula. Et si in periculo mortis aliquis interdictus accipiat penitentiã tẽpore interdicti: z iuret stare mandatis ecclesie: nõ tamẽ admittitur ad ecclesiasticã sepulturã; cum hoc sit contrariũ iuri. de penitẽ. z remissi. q in te. ꝑm Joannẽ de deo. Sedecima regula. Tempore interdicti nõ debent audire cõfessionem illi: quoꝝ culpa vel dolo latum est interdictuꝫ. vel qui ꝓcurauerũt consiliũ: auxilium vel fauorẽ: nisi ꝓius satisfecerint: vel de satisfaciendo dederint idoneã cautionem. vel si hoc nõ possunt: saltem iurabũt q cum poterint satisfaciãt: z ad satisfactionem faciendaꝫ ꝓteriꝰ illos qui tenentur dabũt consilium: auxiliũ vel fauorem: z laborabũt ꝓ posse: nõ tamẽ erit relaxatio interdicti. vt in dicto. c. alma. Decimaseptima regl'a: tempore interdicti ñ debẽt decedẽtes tã clerici q̃ laici extrema vnctio-

ne inungi. dē pe. ꝛ re. q̄ in te. De/
cima octaua regla: tpe interdicti
pñt mrimonia p inf̄dictos ꝯhi:
tñ sine solēnitate. q̄ etiā ab exco
municatꝯ ꝯcta tenēt. vt ꝺ eo qui
duxit in mrimoniū. significasti.
Jta nerat Jo. an. in dicto. ca. al/
ma. in glo. sup ꝟ. sacra. Joannes
tñ de lignano dicit: q̄ in festo as/
sumptōis marie p̄t mrimonium
solenniter bñdici. Decimanona
regula. Licz fm quosdā tpe in/
terdicti poterit vna cāpana pul
sari p̄ conuocādis canonicis ad
horas canonicas vt ꝺr dñs Al
uarus. melius tñ ꝛ securius ē si
nō pulsef̄: ne ppl's relaratōz cre
dēs interdicti ꝓueniat ad diuia
vt ꝺr Joānes cal. Uicesima re/
gula. Tpe interdicti p̄t cāpana
pulsari p dicēda ofone p pace.
licz aue maria: siue de mane siue
de sero. fm Joan. cal. Uicesima/
prima regla. Tpe inf̄dicti clerici
pñt ad vtrenoꝛes oꝛdies p̄mo/
neri: sed nō sp̄ealit interdicti. lai/
ci ꝟo inf̄dicti non pñt p̄moneri.
Uicesima secūda regula. Tpe in/
terdicti licz laici sepeliri nō pñt in
cemiterio: etiā q̄ nō dederī cām
inf̄dicto: pñt tñ clerici sepeliri. sz
sine pulsu cāpane ꝛ sine oī
solēnitate. ꝺ pe. ꝛ re. q̄ in te. Pōt
tñ submissa voce p clericis ꝛce/
dentib⁹ dici requiem ꝛ vigilie ꝛ
orare ianuis clausis: put nota/
uit Bartholome⁹ de pis. in sum/
ma sua de interdicto. §. iij. Idez
dicendū est de laicis q̄ nō dede
runt cām interdicto. vl' si dederī
sufficiēter emēdauerī ꝛ peniru/
erūt. Nā p ralib⁹ pt oꝛari in secre
to ꝛ eoꝛ moꝛtuaria sī recipiēda.
licz nō sepeliant in cemiterio. q̄a
tales sī in statu saluandoꝛ: fm
dñm Aluaꝛ. Dicit tñ Jo. an. in
de. i. de sepul. q̄ ꝫ intelligendū ē
de moꝛtuarijs. q̄ ipe moziēs reli
quit loco interdicto. vl' etiā ꝺ illī
q̄ postea data sunt cū fuerint se/
pulti in cimiterio post relaratuz
interdictū. De funeralib⁹ vero q̄
dant cū funere sepulto defūcto
tpe interdicti: non putat clericos
licite recipe posse. q̄a videnī par
ticipare ꝺ dicto. Idē ꝺr Stepha
nus. Et addit Joan. an. i nouel/
la. in fi. glose magne. q̄ si recipiūt
nō reneni soluere quarrā. vt in
de. ꝺudū: ꝺ sepul. ibidē. p q̄ alle
gat Oldradū inducentē legē. ff.
p socio. cū ꝺudū. vbi socius oīm
bonoꝛ nō cogit ꝓferre ea que ex
causis pḥibitis acq̄siuit. Uicesi
matertia regula. Sepulti extra
cemiteriū in q̄bus apparuerunt
signa ꝓtritionis tpe interdicti. re
laxato inf̄dicto sepeliunt in cemi
terijs. si aūt fuerint sepulti in ce/
miterio nō sunt relaxato interdi
cto exumulādi. fm dñm aluaꝛ.
Uicesima quarta regla. Quan/
do terra aliqua singulariter ē in/
terdicta in penā: ꝛ si ex eis multi
nō deliquerint vl' forsitan vni/
uersitas vl' magna pars. vel fo
te deliquit dñs. ꝛ in hoc cūc pu
niunt parochianōñ pñt i aliena

ecclesia etiam nō interdicta alibi eligere sepulturā nisi forte etiā ex ꝓuilegio. vt de ꝓui. vt ꝓuilegia. Si ꝙo est interdicta ꝓpter delictum clericoꝝ tm̄ vel ꝓpter hoc vt violata fuerit. tūc parochiani possunt in alia nō interdicta eligere sepulturā: ⁊ audire diuina. Nec Inno. Uicesima quinta regula. Si alicui psone ꝓcessum ē vt tpe interdicti possit celebrare: aut audire diuia voce submissa. tūc eius familiares ad audiendū cū illo ⁊ celebrandū sibi admittunt in absentia tm̄ dm̄i tales familiares ꝫ facere nō ꝑnt ſm Jo.an. in nouella. de ꝓuile. licet. li. vi. Nō sic aūt de familiaribꝫ alicuius collegij. qz nisi ꝓuilegiati fuerint nō admittant. Tali em̄ concessione gaudere nō pōt q̄ dedit causam interdicto: vel cui ꝓsilio: culpa: fraude: dolo latū est interdictū. vt de ꝓui. licz. libꝫ. vi. Familiares aūt intellige nō solū ꝑpetuos: sz ēt mercēnarios ſz arch. Illi etiā q̄ succesſerūt alijs q̄ nō fuerūt tē pore dati ꝓuilegij: sz ex causa necessaria sunt assumpti cēsent familiares ſm Egidiū de cremona sed nō illi q̄ voluntate nuda sunt assumpti. Uicesima sexta regla. Tpe interdicti possunt epi quocunqz ierīt coram se facere celebrare diuina: sz tm̄ submissa voce ⁊ ostio clauso. vt de ꝓuilegijs li. vi in vltima glo. nec ꝑnt per alios dyoceſanos in coꝝ dyoceſi phiberi ſm Jo.an. in nouel. ibidem

Uicesima septima regula. Religiosi exempti in capellis suis q̄s habēt in locis nō exemptis tpe interdicti nō possunt facere nec ꝑ se celebrare diuina. vt de ꝓuilegijs. auctoritate. li. vi. Hodie aūt religiosi volētes interdictū ꝓstrum ꝑ sedē apostolicā vel ordinariū loci vel generalē cessationem diuinoꝝ factā ꝑ ꝓuinciale ꝯcilium sunt excōicati ipo facto: nō obstantibꝫ ꝓuilegijs ⁊ exemptiōibꝫ quibuscūqz ꝑ clementinā ꝓmam. de sentē. excōi. Uicesima octaua regula. Tēpore interdicti non licet seculanbꝫ extra eccl'iam auscultare seu audire diuina q̄ fiūt in ecclesia. nec licet fenestras vel foramina facere ad videndū in figura huiusmodi diuina ⁊ corpus xpi. vt colligit de pe. ⁊ re. q̄ in te de sen. excō. c. i. in de. Uicesima nona regla. Clericꝰ nō solū celebrās: sz etiā agēs aliqd̄ in suo officio publice tēpore interdicti violat interdictū. Unde nō solū cantans missaz vt sacerdos: sed etiā afferēs calicē vt diaconꝰ violat interdictū. Similit celebrando ꝓncipaliter vesperas vel matutinū. xi. q. iij. si. q̄s epus. Idē Guil. in spec'o. tit. ij. §. iuxta ꝓpositionis. §. q̄d si. Si quis tamen interesit diuinis etiam cantans cū alijs. non tamē agens in suo officio non credit Hostiensis talem irregularitatē incurrere vel suspensionem: nisi faceret ex cōremptu Clericus tamē in minoribꝫ agēs

T

in ſuo officio irregularꝫ eſt ſm ipſum. de priuilegijs. ranta. 7. c. fi. per Innocen. Triceſima regula Tempore interdicti poteſt mensa benedici: ſimiliter aqua cum ſale ſub ſilētio. non tamen ſacerdos populū debet aſpgere publice. ſi tamen aſpergat non eſt irregularis. quia aſperſio non eſt alicui ordini annexa. non obſtante dicto Innocentij 7 Bulhelmi in ſpeculo. qꝫ loquuntur ſm antiqua tempora. Hodie autez ex quo permittitur miſſa ſub ſilētio: quod maius eſt ergo 7 benedictio aque quod minꝰ eſt. Triceſima prima regula. Tempore interdicti clerici bini 7 bini expreſſa voce horas dicētes ambulando vel ſedendo in eccleſia vel iuxta eccleſiā vel alibi vbi ab aſtātibus laicis audiunt creduntur violare interdictū. ſm Johannē caldarini. Ex quo ſequit q tunc clericus volens dicere horas debet a ſe remouere familiā laicalē poteſt tamē cum alio clerico dicere horas in ſecreto: vbi a nemine audirent. Triceſima ſecunda regula. Tēpore interdicti poſſunt tam clerici qꝫ laici publice orare priuatas orationes in eccleſia niſi ipſis ſpecialiter eſſet prohibit? ingreſſus eccleſie ſm monaldū. Malus tñ faciunt clerici abſtinentes ab oratiōe cōmuni cum laicis ꝓpter ſuſpiciones. Illi tamen q̄ ſunt ꝓpter culpā interdicti vel excōicati non poſſunt in eccleſia orare. immo nec eccleſiā intrare. ſm Archi. xi. q. iij. ſi quis Si tamen excōicatus eſt in eccleſia. ſed non orat. non videt Inno. quare non poſſum eo pñte orare cum non cōico ſibi in oratione. Ira recitat Archi. xi. q. iij. ſicut. q ego in eadē domo ꝑ meo negocio 7 ille pro ſuo non ſibi cōmunico Sed ſi in eodē negocio vtputa ambo imus ad regez ad perendū pro aliquo tunc dicor communicare. Dicit inſuper ibidem q poſſum cum excōicato in eadem camera comedere: ſed nō in eadem menſa. ſimiliter dormire ſed non in eodē lecto. Triceſima tertia regula. Licet tēpore interdicti laici pulſantes funeri vl̄ p alia cauſa ñ fiūt irregl̄ares. nō tñ habeant orationē. Tamē ex quo violant per hoc interdictū. grauiter ſunt puniendi. ſm Inno. 7 Hoſt. Clericus tamē pulſans tēpore diuinoꝝ irregularis eſt. Secus ſi ibi nō celebrant de facto diuina. Triceſima q̄rta regula. Tēpore interdicti pñt prelati excōicare 7 abſoluere cum hoc ſit iuriſdictionis: ſed nō cum ſolennitate. i. ſine ſtola pſalmis 7 orationibus: nec poſſunt excōmunicatū in eccleſia introducere. quia hoc eſt ordis. vnde ꝺ faciens eſt irregularis ſm Innocen. 7 Hoſtiē. 7 Bulhel. nec etiā poſſunt mulieres poſt partū introducere in eccl'iam ſm Bern̄. qꝺ intelligē cū pſalmis 7 orationibꝫ. poſ

sunt tñ introducere tñ ꝑmissa confessione nihil dicēdo. nec sto la vrendo. Tricesima q̃nta regla Tēpore interdicti special' qñ ecclesia est specialiter interdicta potest in ea baptizari ⁊ crismari. hoc nesti⁹ tñ h̄ fieret extra ꝓpter suspitionē crismatꝫ. Tricesima sexta regula. Sacerdos celebrās submissa voce ⁊ ianuis clausis tempore interdicti potest habere secum vnū scolarē ad hoc deputatū ad ministrādum sibi. fm Jnno. de sen. excom. nup. de q̃ etiaz per Archi. xi. q. iij. sicut apli. Laneat sacerdos tñ ne vocet alios litteratos laicos de sua parochia sibi ad ministrandū. hodie vltū: cras i. lū tē. q: hoc esset in fraudem interdicti. vnde solū magistrū scole vl' cāpanatorē q̃ sibi cō suevit ministrare ꝓ tūc tñ habeat: ⁊ h̄ sine sit cleric⁹ sine minister ⁊ ipo recedēte ꝑt alīū substituere dū tñ sit de loco non interdicto. ꝟz Joh. cal. Si tñ laic⁹ ministrat sacerdoti q̃ nō fuit añ h̄ su⁹ minister. lz nō sit irregl'aꝫ tñ grauit peccat. ꝑt tñ sine dispēsatiōe ꝓmouen pnīa pacta. Vbi tñ sunt plures sacerdotes melio⁹ fieret si vn⁹ alteri ministraret exclusis clericis vl' cāpanatoribus sicō mode fieri ꝑt. Jsta est intētio Jo. calda. in suo tractatu de interdicto. Tricesima septima regla. Tēpore interdicti nō ꝑt sacerdos officiū ꝓ baptismo in sabbato sancto facere cū solēnitate. Crisma tñ in die cene pōt ꝓficī: nec etiā fiat bñdictio cādelaz in purificatiōe: aut etiā palmaz in dñica palmarū. fm Joh. cal. nec ꝓsecratio ecclesiaz: altarīū ⁊ calicū: nec etiā viaticoz. Tricesima octaua regula.

Licet tēpore interdicti ꝑt dari viaticū. i. cor⁹ xp̄i sanis dāmatꝫ ad mortē. non tñ intrātibus mare vel pugnātibus in bello. aut obsessis i ciuitate: nec etiā prægnātibus mulieribus partui vicinis: cū fm Jo. cal. ⁊ Jo. an. non pñt in h̄ casu dici decedētes quibus solū h̄ ꝓmittā iure. Si tñ prægnāti mulieri iminet graue piculū vt q: ꝓfectū i vtero fatigata laboraꝫ gui īsurrexit: de q̃ verisimilit time tur ꝑt procuran sacō. dum tñ in fraudē h̄ nō fiat. Hoc videt vel le Jo. cal. dū dē nisi periculū iminet. Tricesima nona regla. Tēpore interdicti ꝑt verbū dei oibus i differēter rā interdictꝫ q̃s nō interdictis q̃s etiā excōicatꝫ pdicari. dō sententia excōmunicationis. respondeo. Jndulgentie autem que dantur omnibus audientibus predicationem: excommunicatis ⁊ interdictis propter quorum culpam latum est interdictum non sunt dande cū earum capaces non sunt donec absoluantur fm dñm aluaz: ⁊ vt etiā per hoc compungant. Et potest etiam dari exhortatio sed tempore exhortationis debent exire interdicti ⁊ excōmunicati culpabiles: qui non sunt capaces cer

feſſionis generalis que ibi fit ⁊ etiam cū exhortatio fit nō debemus cum excōicatꝫ orare. poteſt etiā pulſari cāpana p hortando ſeu vocādo populo ad ſermonē tuti⁹ tñ eſt dimittere pulſum: ⁊ dicere populo terrā hortā puta primā vel tertiā qua cōuenient. Quadrageſima regula. Tpe interdicti pōt corp⁹ xpi portari ad infirmū p ſacerdotez cū cāpana ⁊ lumine p̄cedentibꝫ. p̄t etiā dari in p̄ntia aſtantiū. vt dicit Joh̄ cal. Indulgētie tñ q̄ cōceſſe ſunt ſequētibꝫ ⁊ comitantibꝫ corpus xpi nō ſunt dāde excōicatis ⁊ interdictis culpabilibꝫ. ſz alijs omnibꝫ qui nō dederūt cauſam interdicto ſm Aluarꝫ ⁊ Joā. cal. q. xxvij. Quadrageſima p̄ma regula. Licet tēpore interdicti clerici non ſepeliāt aliquē pp̄rijs manibꝫ: tñ ſi p̄mittāt ſolū intercedere ⁊ ſepelire i cemiterio incurrūt penā dem̄. eos q̄. de ſepul. ſ. excō municationē ipo facto Et ſi ſunt exempti etiam adhuc eſt ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſie. vt de p̄uile. cōpoꝫ. li. vi. Quadrageſima ſecūda regl'a. Interdicto loco q̄z diu quis ibi morabit ipo recedēte relaxabit: ⁊ non eſt neceſſaria alia relaratio. vt ō vſu. c. i. in glo. q̄z diu. libꝫ. vi. Quadrageſima tertia regula. Interdicta terra alicuius dn̄i intelligit de terra que eſt ſua quo ad dn̄ium iuriſdictiōis ⁊ quā tenet in feudū vel emphiteoſim. ⁊ quā habet noie dotis vroris ſue ⁊ illa quā habet i vſu fructum. Sed pignorata nō intelligit: ſi dicit interdico terrā tuā Secus ſi dz terrā iſtam quā tenes i pignore. vt ſi habet terras in diuerſis quincijs p parte ⁊ p indiuiſo. omes ille partes ſub iacēt interdicto: ſcz ⁊ ſi terrā iſtā vendidit vl' pdidit non ꝓpter h̄ tollit interdictū: ſed ſi nouā acq̄rit illa nō intelligitur interdicta. Hec Johānes caldarī. q. xxviij. Quadrageſima quarta regula. Si clericus tēpore interdicti int̄eſt diuinis ex quadā ſimplicitate: non eſt irregularis: ſed ſi facit cōtēnendo vel p̄eſtādo autorꝫitatem vel faciēdo coā ſe celebrare eſt irregularis ſm Joh̄ā. caldarini. q. xxx. Quadrageſima quinta regl'a. Interdicto collegio ſeu vniuerſitate poſtea factus alijs de vniuerſitate interdict⁹ cenſet ſm Joh̄ā. caldarini. q. xxx. Quadrageſima ſexta regula. Clericus non ſeruans interdictū. vt puta celebrans in loco interdicto ſcienter vbicunq; irregularꝫ efficitur. ⁊ eſt ſuſpenſus. de clerico excōi. miniſtrante. poſtulāte. §. vltimo. de ſententia excōicatiōis. ꝛ. in qui. li. vj. Et hoc teneas ſm Archidy. xi. q. iij. ſi quis. etiam ſi nulla ſententia ſuper hoc ſit lata. vt de clerico excommunicato miniſtrāte. apoſtolice. ⁊ de poſtu. p̄rela. ca. q̄. Qui em̄ celebrat in loco interdicto non a canone ſed a latore intelligitur eſſe ſuſpenſus. vnde

cum sit irregularis nō pōt dispē
sari cū eo. vt ōt ibidē Archi. Ta/
lis etiā nō pt eligere nec eligi. vt
de cōsuetudine. cū dilectus. §. q̄
nobis. & in dicto. c. is q̄. Nec po/
stulare. de postu. c. i. Nec bñficia
cōferre. de cōcess. pbē. q; diuersita/
tem. & de excess. pla. q; tanta. imo
remouēdus est a suo bñficio. de
cleri. excom. ministr. postl'asti. §. vl
ti. Quadragesima septima regu
la. Celebrās sciēter in aliq̄ eccl'ia
que nō pprie dicit interdicta sed
pol? violata seu polluta semine
aut sanguine: nō incurrit irregu/
laritatē. de sen. excō. is q̄. li. vi. vn
de talis grauiter peccat. vt ibidē
dicit. Idē & vilh. el. in speculo ti. ij.
§. iurta ppositiōis. & illud q̄z. &
Bern. de pui. tuar. in glo. Idez
dicit & vilh. el. Si epūs ppter pa
tronos discordiā clauserit eccle/
siam: celebrās in ea nō fit irregu
laris. secus si dr. interdico talem
eccl'iā. q; tūc fit irregularis. Qua
dragesima octaua regula. Cele/
brans in eccl'ia non interdicta p
sentib; psonis interdictis vl' ex/
cōicatis licet grauiter peccat cele
brando cora cis. nō tn fit irregu/
laris. q; hoc non habetur in iure
Sed tamē talis fm Archi. xi. q.
iij. sicut apl'i cēseri debet sicut il/
le qui cōmunicat excōmunicato
in oratione. qui tm minori excō/
municatione est excōmunicatus
& de isto cōstat q; non est irregu
laris. vt de cle. excōicato minist.
Si celebret. Nam hec interpre
tatio siue extēsio de irregularita/
te non est facta vsq; ad excōmu/
nicatos siue celebrātes coram ex
cōmunicatis. immo econtra sta/
tutum est q; nō sunt irregulares
Et cum ista irregularitas non fit
nisi per constitutionē eccl'ie. & de
celebrantib; cora excōicatis non
sit statutū q; sint irregulares: nō
debent haberi p irregl'aribz. fm
Inno. qui ita notauit de excess.
prela. ca. fi. Si tn talis ingerat se
secundo officio suo sicut prius:
erit irregularis. vt ōt glosa. ij. de
sentē. excom. is q̄. libro. vi. Qua/
dragesima nona regula Si pub
lice excōmunicatus vel interdi/
ctus ppter culpam intrat eccles
am: omnes debent exire: si cōmo
de nō potest expelli. xxiij. q. i. om
nes qui. & xi. q. iij. sicut in glosa. si
ergo. Sacerdos tn ppterea nō
dimittat missam inexpletā: si iam
incepit canonē debet cōmunio/
nem cum sequentib; orōnib; in
sacristia sumere. Si autē occul/
tus sit: alle q̄ scit eum solus caute
exire debet. ita tn q; crimen non
pdat. Facit ad ℔. vi. q. ij. si tantū
& q̄d ibi notatur in prima glosa.
Quinq̄gesima regula. Quilibet
quantūcunq; exempt? celebrās
sciēter siue in loco interdicto: siue
cora personis interdictis ab ordi
nariis delegatis vel a iure. simi/
liter recipiēs interdictos publice
ad diuina officia siue sacramen/
ta siue sepulturā: est interdictus
ab ingressu eccl'ie vltra alias pe

nas in iure positas. vt de priuil. ca. epoz. li. vi. Et si se ingerat officio suo sicut pri⁹: fit irregularis vt de sen. excō. is qui li. vi. Et nō intellige q̄ isti sic delinquētes in oīb⁹ p̄dictis casib⁹ tm̄ puniātur pena interdicti ab ingressu ecclesie: sed q̄ vltra penas alias ista eis infligit. vnde licet celebrās in loco interdicto (vt sup̄ dictū est) in casu nō p̄cesso fit irregularis. ō sen. ex. is qui. li. vi. tm̄ vltra illā penam irregularitatis p̄hibet sibi ingressus ecclesie. q̄ nō fit alijs irregularib⁹. Sil'r celebrās coram excōmunicato vel interdicto publice. licet nō fit irregularis prima vice: tm̄ incidit excōicationem mi nozē: vt de cleri. excō. ministrāte. Si celebret. Unde posset pnia pacta post hoc ministrare i ecclesia. si non est pena isti⁹ capituli q̄ tm̄ obstat eis. q; tales non possunt ministrare in eccl'ia quantū cunq; peniteāt: cū nihilominus est eis ingressus eccl'ie interdict⁹ donec de trāsgressione hmōi ad arbitriū cui⁹ sniam̄ p̄tempserūt satisfaciāt cōpetenter. Licet autē ista p̄cedāt q̄ ad exemptos: vt dicunt quidā. tm̄ quo ad illā partē scz. de admissiōe diuinoz Johānes monachi. Archidya. r Joh. an. in nouella dicūt. nō exēptos non ligari ista pena. vñ ipsi volunt q̄ non exempt⁹ admittens interdictū ad diuina officia: non incurrat hanc penam. s. vt nō arceat ab ingressu ecclesie. licet peccet graviter. vt dictū est. q̄ nō probat Jo. an. in nouella dicti capi. epoz. ꝯcludēs post multa q̄ exēptis non pt exemptis suffragarī: igno scāt sibi sciētes q̄ ocul⁹ ipsoz nequā non erit: cum etiā habeant maioza remedia p̄ minoze super absolutionib⁹ r dispēsationibus ipsis ab ap'lica sede cōcessa: r cōp̄omissiones que facile suis maioribus circa talia fieri solent. Hec ille.

De irregularitate.

Dabendam aliquā notitiam de irregularitate notā: de sunt alique regle p̄missa breui descriptiōe irregularitatis

Sciendū igit̄ est q̄ irregularitas est nota. i. infamia vel impedimētū canonicū ex vicio seu defectu puenies. qua q̄s p̄hibetur ad ecclesiasticos ordines p̄moueri r in eisdem ministrare. Ita diffinit r vilhelm⁹ durādi in speculo. titulo de dispēsationib⁹. §. ūxta. de ꝓpositionis. Dicit autem canonicū impedimentū. q; ortū habet a iure canonico. licet inceperit a veteri testamēto q̄ ad aliqua. q; dictū est dauid. Nō edificabis mihi templū: q; vir sanguinis es. i. Paral. xxviij. c. r in cano. xlix. di. Hinc etem̄. vbi habet q̄ i leuitico etiā multa sacerdotio repellebant ꝓpter defect⁹ naturales. sicut ꝓpter scabiē r gibbositatem rc. Et ō irregularitas

ab in qđ est sine: ꝛ regula. ¶ Si cō
tra regulā eccl'ie natus. siue pter
factū vl' defectū extra eccl'iaz po
situs. Sumitur aūt triplr. ¶ Pri-
mo p defectib9 q̄ sunt in homīe
sine peccato. puta q̄ est bigam9
vel marit9 vidue. vel illegittim9
ꝛ humi modi. vt de renūciatiōe.
nisi cum p:idē. §. psone. Secun
do d: irregl'aritas psone. vbi ge
neralit pḥibet q̄libet o:dīari vel
celebrare in o:dine iā suscepto si
ne dispēsatiōe dñi pape. ne pa
tiat defectū ꝛc. de quib9 ifra pa
tebit Tertio dicunt irregulares
omnes illi q̄ nō possunt remane
re in susceptis o:dinibus. nec ad
maio:es p:moueri: etiā post actā
pnīam: sine dispēsatione dñi pa
pe ꝛ alio9 p:elato9. de q̄ dant
regule ¶ Prima regula. Omis fu
rioſus. cb:ioſus. illiterat9. impu
dicus. p:cussor. litigioſus. neophi
cus. ꝛ gn̄aliter quilibet in mem
b:is naturalib9 defectuosus: ire
gularis est ad sacros o:dines sus
cipiēdos. p:z ḥ in decre. late inci
piēdo a. xxvi. dist. vsqz. alix. p totū
vbi ista singillatim p banť. Se
cunda regl'a. Accusans vel defe
rens aliquē de crimine coz̄ iudi
ce p quo pena capitis debeť vel
truncatio membri: irregl'aris est.
quinta. q̄stione. vi. delato:i. ꝛ. vj
q. i. in summa. de accusa. accu
sasti. Tertia regl'a. ¶ Percutiēs ali
quē siue in p:pria persona siue p
aliū eius mādato. si sequatur in
de homicidiū vel mēb:i mutila
tio: si ḥ facit absq̄z ineuitabili ne
cessitate: irregularis est. de homī.
p̄sbyteri. ꝛ. c. Petrus. l. di. miro:.
Quarta regl'a. ¶ Percutiēs absq̄z
mo:tis periculo vl' sanguinis ef
fusione vel truncatione: habens
ad hoc potestatem: nō est irregu
laris. vt de rapto:ib9. in archiepi
scopatu. ꝛ. xxiij. q. viij. sepe. Quin
ta regl'a. Judex acto: vel p:cura
to: noran9 siue dictato: vel p:o
mulgato:: si in membris secura ē
mutilatio: irregularis est. l. dist. si
quis. ne clerici vel monachi. sen
tentiā. de homici. post l'astis. l. di.
ca. i. Et gn̄aliter purgationē vul
garē que fit in to:neamentis vel
alio modo. ꝛ quecunq̄z vindicte
sanguinis. auto:itatē. bn̄dictio
nem seu patientiā sui exhibētes:
irregulares sunt. de excess. pla. ex
lris. Sexta regula. Licet cleric9
non debeat ire:esse vindicte san
guinis: si tamen ex sola curiosita
te vel leuitate interfuerit vbi la
tro suspendit vel vbi quis in du
ello occidit: licet peccet grauiter.
non tñ fit ire:egularis: si nec auxi
liū vel p:silū vl' auto:itatē p̄stite
rit. Fin ꝛ vilh̄el. in spec'o. ti. de dis
pensatione. §. iuxta ppositiōis.
Septima regula Judex vel offi
cial' seu aduocatus qui tractaue
runt causam criminis dātes ope
ram vt sanguis effunderet. licet
nec mo:s nec sanguinis effusio
fuerit subsecuta: irregl'ares fiūt. pe
tñ in talib9 p ep̄m dispensari. Fin
ꝛ vilh̄elm. si l'cū illo q̄ non ex offi

cio suo sed exodio dedit operam
& fecit qđ potuit vt occideret. nō
tñ occidit vl' mutilat. indiget em
talis dispēsatione fm Hos. vii. Octa
ua regl'a. Exercēs artē cyrurgie si
propter imperitiā & negligentiā
eius sit mors subsecuta ab inci/
sione aduſtione vel potiōe quā
dedit infirmo: irregularis est. vt
de homicidio. tua. §. i. Si tñ pe
ritus existēs fleubotomat sang/
uinē vel secat adhibēs omnem
diligentiā: non est irregl'aris. etiā
si mors fuerit subsecuta. qz pot⁹
p̄sumitur casu & culpa patientis
euenisse. xxiij. q. v. de occidendis
Sec⁹ si per ei⁹ negligentiā. fm
Hos. vel. Nona regl'a. Licet laic⁹
exercens artē cyrurgie nō fiat irre
gularis. si nō ꝓpter eius incuriā
multi obierūt. cleric⁹ tñ si sub ei⁹
cura aliq̄ etiā p̄ter eius culpam
obierūt: irregl'aris est fm Inno.
qui hec notauit in. c. tua. de ho/
mici. ne cle. vel monachi. sniam.
Decima regl'a. Extrahēs sagittā
vel telū vel gladiū infixū in cor/
pore alicui⁹. si ꝓpter hoc vulne/
rat⁹ citius moriat: irregularis est.
de homi. tua. Undecima regl'a.
Custodiēs infirmū & dans ei bi/
bere impie. vl' aliq̄d aliud ꝓtra
ꝓsiliū medicor̄ faciēs ꝓpter qđ
mors sit subsecuta: irregularꝫ fit
ꝓpter imperitiā & negligentiam
dissolutam. si tamē quis facit bo
na fide circa egrotū: nō dz esse fa
cilis ad faciendā ꝓsciam scrupu/
losam: ꝗuis in aliq̄ sit erratū. si
ibi non sit lata culpa cū negligen
tia dissoluta que ꝓpe dolū est. &
hmōi scrupulū de facili depone
re dz ad ꝓsiliū sapientis. Si tñ
tanta culpa fuerit vl' negligētia
dissoluta: & certū est q⁹ mors fuit
inde subsecuta: irregularitas cō
trahitur. Si vero nō sit certum:
tunc distinguendū est. aut em du
bitat ꝓbabiliter fm iudiciū medi
corū: & tunc abstinendū est ab of
ficio. si aūt non dubitat: tunc de
posita erronea ꝓscia potent ad/
ministrare & etiā ꝓmoueri. alias
non. fm Ray. l. di. hi q̄ arborem.
& ca. sepe. Et fm quosdā sol⁹ pa
pa cū talibꝫ dispēsat Duodecīa
regula. Cōsulens aliq̄d vnde se/
quit̄ homicidiū: irregularis est.
vt si suasit iactū balistē: machie:
lapidis: vel q⁹ ꝗs iret ad capien
dum castrū q̄d capi nō potest si
ne hominis morte. vñ si sequit̄
mors ex illo ꝓsilio: irregularꝫ est.
fm Hos. vel. Idē si facit vl' ꝓsulit
furtiue vel ꝓditionaliter capi ca
strū. si mors inde sequit̄: irregl'a/
ris est. qz debuit verisil'r p̄sume/
re hoc euenire posse. In talibꝫ ei
punit̄ q̄ remota causam homici/
dio dedit sicut q̄ ꝓpinquam. vt
notat̄ de homicidio ꝓpter hyeris
Tredecima regl'a. Mandās ali
quē ꝓberari. si ꝓberās occidit ꝓ/
beratū: irregl'aris est q̄ mādauit.
nisi exꝑessisset nec occideret. de
homicidio. Feasti hodie. ꝺ homi
cidio. is q̄ mādauit. li. vi. in fi. vlt.
glo. Sec⁹ tñ de illo q̄ cōsulit ali

quem capi. vrputa malefactorē. qz tunc nō fit cōsulēs irregularꝫ etiā si capiens occidit illū. qz hoc non ꝓsuluit. ar. de homi. ca. fina. Absit em̄ vt ea q̄ ppter bonū facimus: si p̄ter voluntatez nostrā quicq̄d mali acciderit nobis debeat imputari. xxiij. q. v. de occidendis. semper tn̄ fit irregularis dans directe ꝓsiliū in mortez alteri⁹. vt ne clerici vel monachi. sē tētiā. ¶ Nec interest siue is cui datum est cōsiliū statim fecerit homicidiū: vel etiā diu post. nisi ꝓpus ꝓsiliū reuocauerit z cōtrariū fuaserit. vt de homici. Petr⁹. immo nisi firmit̄ z ꝓbabilit̄ credat q̄ post reuocationē ꝓsilij non reuocet is cui datū est ꝓsiliū a proposito occidēdi: necesse est vt denunciet illi de cui⁹ morte tractatū est q̄ caueat sibi. i eo aūt q̄ mādauit p se fieri homicidiū: videt sufficere si ꝓsiliū mandat tm̄. de regulis iuris. omnis res. vl' si scīēte eo cui mandatū est iuit eū occidendo. vt. xxij. q. i. Omne qd̄. vl' parētelā vel amicitiā cū eo ꝓtrahat: licet ei hoc nō fcauerit. qz q̄ est certus certiorari nō dz. d̄ elec. inter vniuersas. Quarta decima regl'a. Consulēs alicui vt occidat aliquē: si ip̄se cui ꝓsultū est occidere occidat ab illo occidēdo: fz opinionē mitiorē nō iudicat ille consulens irregularis. Ratio: qz fines ꝓsilij excessit. exq̄ egressus est ad occidendū: nec sibi bene cauit. nisi excitaret eū ad occidēdū aliū forte in tali loco vbi periculum esse posset: tunc esset irregl'aris. etiā si is cui consului occidat fm̄ z vilhel'. vbi supra. fm̄ rigorē tamē iuris hodie talis ꝓsulēs irregularis est p Johā. an. in nouella. de homicidio. is qui mādauit. li. vi. Quintadecima regl'a. Si q̄s suadet alicui q̄ ꝑ patria vel ꝑ ꝓximo suo vel ꝑ iure suo vel ꝑ iure eccl'ie sue periculo se exponat. non ob h̄ fit irregularis: etiā si ibi moriat. xxij. q. iij. ꝑ mē bris. z. c. sequēti. Si tn̄ sciret vel crederet eū ibi moriturū: tunc videtur q̄ fiat irregl'aris: fm̄ vilhel. Si aūt ꝓsulat q̄ indubitata morte se exponat ꝑ honore xpi vel fide vel statu eccl'ie: non fit irregularis. etiā si mors inde sequatur. xxi. q. i. sunt q̄dā. xi. q. iij. nō solum. Hac ratione excusant inquisitores hereticę ꝓuitatis. scientes q̄ statim post q̄z aliquē ꝓnūciauerint hereticū esse ille mortitradetur. hoc etiā alias multipliciter ꝑcurādo. Ad hoc etiā accedit. xxij. q. viij. legi. z. q. v. Si audierꝫ. Illi tn̄ clerici q̄ portauerūt ligna causa indulgentiaꝝ ad hereticos comburēdos: irregl'ares sunt. nec cū eis dispēsat nisi ꝑ papam. Sedecima regl'a Dās operam rei licite: vtputa edificando ecclesiam vel domum. adhibita omni diligētia quam potuit habere: si occidat aliquez casualiter non efficitur irregularis. Si tn̄ dat operam rei illicite. nec adhi

buit omnem diligentiã quã debuit: fit irregularis. vt de homicidio. lator. r. c. ex lris. r. c. si dignũ ca. et. p̃ sbyterũ. r. c. p̃tinebat. r. c. ad audientiã. Hinc est q̃ medico operanti ſm regl'as artis ſue nõ imputat ei ſi quis ſub eo moriat. ſed ſi negligentiam cõmiſit: conſulitur ſibi vt nõ promoueat ad ordines. de quali. ordi. ad aures Sed quid de illo medico q̃ vertit infirmum ad aliud latus vt citius moriat. Reſpõdeo q̃ irregularis eſt tã ipſe qui fecit q̃z ipſe q̃ conſuluit. ſi ex hoc mors fuit ſubſecuta. quia forte via anhelitus preduditur. vel apoſtema rumpitur ex violentia motus vel ſuffocatur. Si autem non citꝰ moriat ex hac cauſa: non fit irregularis: ſed penitere debet de facto. Decimaſeptima regula. Non ſolum eſt irregularis quis ſi ex eiꝰ percuſſione eſt mortuus aliquis ſed etiam ſi ex hac percuſſione infirmitatem contraxit vñ mortuꝰ eſt. vt de homici. p̃ſbyterꝫ. et ca. ad audientiam. r. li. diſtin. ſtudeat. Decimaoctaua regula. Defendens ſe in caſu euitabili r occidens aliquem: irregularis eſt. l. diſt. ſi quis viduam. et tal' ad ſuperiora non aſcẽdat. r in ſuſceptis non facile diſpenſat. Sed ſi neceſſitas fuit ineuitabilis datur conſilium ei vt nõ miniſtret. l. diſtin. de his clericis. non tamẽ propter hꝰ deponit. immo i ſuo ordine adminiſtrãs. tollerat. de iure cõmuni abſq; diſpẽſatione ſm Laurẽ. l. di. q; tua. Sic loq̃tur de homi. c. ij. put p̃ſequit ibi Hoſtiẽ. Et quidam dicunt ẽpm poſſe in tali caſu diſpenſare: licet hoc nõ poſſit ſm Johã. de deo. qui dicit ſolũ papã hꝫ poſſe. Vo die dicit ſimpliciter irregularitatem nullã incurrere ille q̃ p̃ſonã ſuã defendẽdo in caſu ineuitabili occidit. de homici. ſi furioſus. i cle. Decimanona regl'a. Infans furioſus committens homicidium: non eſt irregularis. vt in clementi. ſi furioſus. ꝺ homici. Idẽ eſt de dormiente ſi aliquem occidat: qui tamen non habuit p̃poſitum occidendi eum. Vlcẽſima regula. Potens hominẽ liberare a morte r non faciens: irregularis eſt. quia q̃ poteſt defendere r non defendit: occidit. de homicidio. ſicut dignũ. q̃d intrelige ſm glo. ca. iiij. de ſen. excõ. de illo ad quẽ ex poteſtate: ex officio vl' dignitate p̃tinet realiter defendere: r non ſimpl'r de quocunq; Vbi ꝺ ibidẽ glo. q̃ ſi ego nõ habeo aliquã p̃item video q̃ aliquis vult liberare dericũ ſine auxilio meo aut conſilio nõ credo q̃ ſum excommunicatus ſi nõ prohibeo illum. licet alias forte peccem. quia non defendo cum poſſem. Vlcẽſimaprima regl'a. Retrahẽs a ppoſito liberãdi hoiem a morte: irregl'aris ẽ. q; q̃dãmodo ẽ directe homicidiũ cõmiſit. l. di. ſi q̃s. viduã. r ꝺ pe. di. j. periculoſe

De irregularitate

Uicesima secūda. Percutiēs aīo occidēdi latronē si ex aliq̄ vulneribꝫ latro obīit: irregularis ē. vt colligit ꝛ homicid. significasti. rm̄. i. Idem etiā si nō peussit: sed aliq̄d opis ꝑpendit in mortē eiꝰ. puta q̄a latronē ꝛtinuit. vl' ꝯ eū clamauit. al's autē si clamasset ꝯ eū nō in mortē eius. sed q̄ caperet vel ꝛtinuit eū. vl' se leuē ertēdit: irregl'aris nō est ꝛ mortē eiꝰ. vel etiā fit in neglectu. al's si malicia eius ꝑpetret homicidiū. ⁊ idem si negligētia eiꝰ cōmittat. l. dīſ. hiq̄. Et ideo si clamat ꝯ latronē fiue eū capiat: si al's quocūq̄ mō potuit intelligere exclamore suo vel alio actu homicidiū sequit: irregularis est. nisi forte faciat ꝓpter periculū corpis sui. vt si videt q̄ aliq̄s eū occidere vult. tūc em̄ ꝑt bñ inuocare ⁊ clamare ꝓ auxilio. q̄a nō intēdit in alioꝝ mortē sed i suā liberatōez. Secꝰ si hoc faciat ꝓpter periculū rez suaꝝ si fuge ꝑsidio euadere ꝑt. ꝛ homici. suscepim⁹. Uicesima tercia rla: Clericus ligās cū socio latronē: si postea timens ne occidat a latrone ipe potius occidit eū: irregularꝫ ē. de homici. vbi supꝝ. Uicesima quarta regla: Si clericꝰ nō valens aliter recuperare res suas tenet furē ne cum reb⁹ fugiat donec eū exhibeat iudici vl' eius auxiliū inuocet ad res suas recuperandas: nō est irregularꝫ. licet postea fur a iudice puniat: dū intentio eius nō sit corrupta intendēdo ad furis mortē vl' mutilationē ꝛē. Idē dicēdū est si dericus credit vl' tradit seculari potestati latronē petēs q̄ eū puniat citra sanguis effusionē. vl' petens rem subtractā sibi restitui si potestas in latronē animaduerat. i. puniat eū morte: nō ꝓpter hoc clericus erit irregl'aris. vt ꝛ homici. declatoꝝ. li. vi. nec etiam nocet illi si ad ꝓuincendū latronē tradidit insignia. Et idē si simpl'r exponit querelā ꝛ inuriantib⁹ sibi ⁊ eccl'ie sue: q̄uis tales vix absq̄ sanguis effusione valeāt coarctari. de homicid. cuanos. §. ulti. ⁊. c. postulasti. xxiij. q. iij. maximianus. ⁊. q. v. c. v. ⁊. ca. vnū. ⁊. ca. pena. Et hec oīa vera sunt q̄n̄ non intendit ad mortē. nec hoc in aīo gerit: sed ꝓtestat publice q̄ citra sanguis effusionē castiget. nō est ergo irregularis curialiter agēs ꝯ furē: non criminaliter ad mortē vl' sanguinē licet eū iudex cā pbabili suspendat ab officio suo. vt ꝛ homici. postulasti. Ex quo vlterius ptz: q̄ nullus notā irregularitatꝫ incurrit q̄ per exortoꝝes siue exactoꝝes alicuius curie curauit aliquē capi ꝓpter delictū tale ꝓpter quod nec mori nec mutilari posset. licet iudex inueniēs cum alia cōmisisse: ꝓpterea suspēdit eū. si tn̄ nec ille credidit nec cogitauit illud cōtingere posse. Uicesima quinta regula. Si iudex officialis insequit furem fugientē: ⁊

querit a me vtrū viderim illū. z ego sciēs q̄ fur ille ad mortē q̄rit instruo eū: si p mea rōnes fur inuēr⁹ est z occisus sū irregularz. sec⁹ si nec sciui nec suspicatus suz q̄ ad mortē vl̄ penā sanguinis q̄rit. vñ ꝓsulit i casu hoc cū aliis scit aliquē ad mortē fugere nisi p alterā de duab⁹ vijs: nō dz dicere p hāc nō fugit. qa sic ꝓderet eū p alterā fugientē: sz aut taceat aut querentē curialit euadat: dicendo nunq̄d ego custos illi⁹ sū. l̄ alio mō. Uicesima sexta rl̄a. Si clericꝰ q̄ egit ad res suas recupandas ex post facto ratū. hz q̄ suspēsus latro est. z h̄ sibi placet. si talis nullū ꝓsenſuz habuit in mortē illius: nec q̄cq̄z cooperatus ē: nō est irregularis ſm z vilhelmū. z hoc si gaudet q̄ maleficiū est punitū: nō aūt ꝑsona: cū ſm ipm irregularitas ex homicidio solo nō cōtrahit: nisi culpa vel volūtas p̄cedat vel scandalū sequat. vt notat. l. diſ. hi q̄. z de homici. ex lr̄is. z. c. veruntñ. Hodie ꝯo iure cautū est q̄ si q̄s absq̄z mandato meo manus iniecit in clericuz meo noīe violētas: si hoc ratū habeo excōmunicatōis canonē incurro. z hoc ꝓpt̄ ratihabitionē q̄ retro trahit z mādato cōparat. Si autē hoc meo noīe nō eēt factū: lz ratū haberē peccarē: sz nō incurrerem excōicatiōez. vt dz expſſe in ca. cū q̄s. de ſen. ex. li. vi. Ut hoc intelligas pono tibi casum. Aliq̄s amicus vl̄ fuitor tuus sciēs aliquē clericū tibi feciſſe iniuriā verbalē vel realem pcuſſit: quem tu postea receptādo magis amicū habuisti vl̄ gauisus es. z hoc factū cōmēdasti vl̄ laudasti: tu es excōicat⁹ ꝓpt̄ ratihabitiōez ac si mādasses. Sz vnus exiuens pcuſſit clericū: z tu audiēs gratuz habes z gratularz de hoc: lz non es excōicatus: tñ peccas ad minus venialit: ſm Jo. an. i nouella ſup. dicti capl̄i. cū q̄s. lib. vi. Uicesima septīa regula. Si q̄s mandat capi vnū clericū de tribus siſ̄ incedentibꝰ: z alios duos nō grauari. sz mādatari⁹ excedit fines mādati alios duos capiendo. iſte mandās nō erit excōicatus ſm Joānē de deo. li. iij. ſuaz quaeſtionū. q. xiij. Et rō est: q⁹ captio ꝯ volūtatē eius est facta. Petrus tñ de ſampzana. al's ſamſona: putat q̄ de dāno tenet qđ illi paſſi ſit de iniurijs. c. fi. xxij q. viij. ꝓpterea. Ex hoc infert ꝓ siſ̄e de irregularitate: q̄ irregularitas rōne homicidij nō cōtrahit ſola volūtate: niſi homo actu occidatur. de homicidio. ſicut dignum. §. i. vbi d̄ hoc in glo. ex cor de. xv. q. i. ſi quis nō iratus. Sz nec fit quis irregularis ꝓpter ſolum homicidium niſi culpa vl̄ voluntas p̄cedat. vel al's seq̄tur ſcandalum. vt notatur. l. di. ſtinc. hi qui prioris. de homi. ex litteris. de clerico egroto tua. Ex hoc dicto ſoluit quaeſtio qua q̄-

ritur an clericꝰ q̄ volebat interfi/
cere hominē ꝛ nō potuit: q; in/
uenit eū iam mortuū. q̄ volēs ni
hilominꝰ satisfacere ire sue ampu
tauit caput mortui. Dicendū q̄
licet voluntas occidēdi fuit: tñ nō
est irregularis ſm Archi. xv. q. j.
si q̄s. Ratio: q; ad hoc q̄ homici
diū cōmittat requirit q̄ homo aīa
tus occidat. ō homi. sicut dignū.
xxij. q. ij. Moyses: vbi aboꝛsus
fet̄ inanimati non imputat ad
homicidiū. sicut etiā notāt Alua
rus. Inno. Bern. de homici. si
aliq̄s. Uicesimaoctaua regula.
Si quis in rixa mortuꝰ est: nesci
tur tn q̄s illū interfecit. licet ſm
quosdā. ſ. Johānem omnes irre
gulares sunt q̄ ad promotionē ad
ordines ꝓpter incertitudinē. vt
xxij. q. vlti. c. fi. tñ pbabiliꝰ est q̄
in tali casu q̄libet sue ꝓscītie est
relinquēdus: ſm ꝛ vilhelmum in
spec'o. ꝛ Hosti. in summa. de ho
mi. §. qua pena. Uicesimanona
regula. Si amici mei occidūt ali
quem mihi iniuriantē me inuito
ꝛ contra meā phibitionem. mihi
non nocet. vt ō homici. Petrus
iij. q. iij. quia pꝛesulatꝰ. Idez est
si me ignorante. de symonia. no/
bis. ꝛ ca. de regl'aribꝫ. Sed si tri
buta sit. puta q; nō expꝛesse con
sensi: nec ꝓtradiri imputabit. ar.
de symonia. Matthe. imo etiā
dicūt quidā q̄ scīēs cōtractū de
morte habitū non reuelauit: non
sum irregularis. quia homicidi/
um nō commisi facto mandato:
consilio: vel defensione. l. dist. si
quis viduā. ꝛ de homici. Petrꝰ.
Alij dicūt cōtra. si credidi q̄ nō
obstante mea pꝛohibitione mei
intuitu irfericeret: ꝛ hoc est tenē/
dum. Nā in tali casu tenebar re/
uelare illi ꝓtra quem contractū
est. Triceſima regula. Si aliq̄s
vadit ad interficiendū aliquem:
ꝛ tu ei scienter ꝓsentias. nō tamē
eum incitas ad homicidiū ppe/
trandū nec cum eo super hoc ali/
qua verba habuisti. vel si habui
sti semp ex animo hoc ei dissuasi
sti. sed cum nollet tibi acquiesce/
re timens de ipso cum associas
eo pꝛopositō. vel si forte eū q̄s
inquireret defendas. ꝛ tunc ho/
micidiū perpetrat. vere irregula
ris est ſm Hostiē. ad q̄d facit de
homi. sicut dignū. §. illi qui. Tri
ceſima pꝛima regula. Clericꝰ mi/
nistrās arma pugnantibꝫ si ali/
quis interficitur irregularis est.
ar. xxij. q. i. Nisi bella. c. finali. no
mine aurē armoꝝ intelliguntur
fustes lapides ligna ꝛc. Triceſi/
masecūda regula. Judex eccleſia
sticus pōt hortari brachiū secu/
lare cōtra violantes ꝛ hereticos
vel paganos. non vt occidat vel
mutilet. sed vt de terris fidelium
expellant. nec etiā est irregularis
si aliq̄ hinc inde sunt occisi. xxij.
q. v. de occidendis. ꝛ xxij. q. iij.
maximianus. ammo ſm Innocē.
de homici. petitio. licet aliquis
in bello iusto aliq̄s pcussit. si ta/
men inde nullus est mortuꝰ; nō

fit ex hoc irregularꝫ. Idē si quis accedit ad bellū iustū causa pacificādi vel ex alia iusta causa: licet ex eius p̄sentia aliq̄d robur accrescit suis. vel timor incutiat ad / uersarijs non est sibi imputandum dūmodo dolus ⁊ cētā lata negligētia absit oīno ffm ⁊ vilhel. Tricesimatercia regula. Clericus q̄ interest iusto vl̄ iniusto bello ī armis vel sine armis si aliq̄ sunt hinc inde interfecti irregl̄aris est licet ipse non occidat. li. dist. si q̄s xxij. q. ij. porro. xxij. q. vlti. quicū q̄z. i. q. i. c. fi. Tricesimaq̄rta regl̄a Clericꝰ defendēs se vel suos licz tūc ex defendentibꝫ aliq̄s interfectus est ex aliq̄ parte non est irregularis. vt illi q̄ non interfecerūt nec interfectores q̄ adiuuabant sunt irregulares: licz volūtatē occidēdi habuissent. q. lex p̄mo/tionis facti requirit. xv. q. i. si quis nō irat. Tricesimaquinta regl̄a. Clericꝰ in bello iusto q̄d non ad occidendū sed ad defendendū geritur ministrans sagittā balistario suo ad sui defensionē. si ille balistarꝰ aliquē interfecerit: ꝫ ille clericꝰ non intendebat q̄ ipe aliquē interficeret. sed q̄ illos detinuisset ⁊ sua defendisset: aut recuperasset nō est irregularis ffm ⁊ vilhel. Idē dicit de illo q̄ in bello iusto ꝓpositus fuit exercituī ⁊ sumptus facit ⁊ cuncta disponit si forte cū ꝓngat lanceas vel sagittas emere ⁊ ministrare ⁊ ad exercitū vel ad custodiam castri mittere. vl̄ si hortat ad currendū post hostes vt eis preda hoīm. vel animaliū auferatur. ⁊ tūc forte aliquis interficeret: dūmodo solum intēdit ad recuperationē prede: non ad vindictā. talis em causa remota nō nocet. Tricesima sexta regl̄a. Qui mulieri facit ne ꝓcipe vel generare vl̄ post cōceptū parere potest: ⁊ q̄ pregnātem mulierē percutit: ita q̄ facit abortiuū: si fetꝰ iam fuit viuificatꝰ irregularis est. sed si nondū fuit viuificatꝰ: solū mortaliter peccat. de homici. Si aliq̄s. ij. q. v. consuluit. Vel si ꝓbabiliter dubitat vel creditur an sit mortuꝰ vel viuꝰ fetus ex illa percussione: vel vtꝝ conceptus fuit animatꝰ vl̄ non. in tali dubio debet a ꝓmotione ⁊ a ministerio abstinere: ne ꝓculo se cōmittere. Si vero leuē vel temerariam habet opinionē deponat eam si potest. ⁊ sic poterit ꝓmoueri ⁊ administrare. alias non. ar. de sen. excō. in q̄dam. ⁊ de symonia. per tuas. ij. Tricesimaseptima regl̄a. Licet clericus aliquem occidens ꝓ defensione rerum sūarum: irregularis est. de homici. suscepimus. vbi dicitur. post tunicam relinquendum est pallū ⁊ melius est rerum iactura pati q̄z ꝓ seruandis vilibus rebus ac transitorijs acriter in alios exardescere. Clericus tamen personā ꝓpriā defendendo necessitate ineuitabili repellēs vim vi cū moderamīe inculpate

tutele percutiens aliquem: si inde mors sequatur non imputat ei. vt notat de homicidio. significasti. ij. z. iij. c. interfecisti. Un dr Archidyacon⁹. xxiij. q. iij. c. i. q. dericus etiã interficere pt vt non interficiat. arg. de furt. c. iij. dum tñ hoc faciat pro psona ppria. Vo die expsse in clem. si furiosus. de homicidio. z dico psonã ppriã: Nã secus est fm Joã. an in nouella. sup clem. si furiosus. de homici. si nõ valẽs cuitare mutilationẽ. licet mortẽ posset cuitare mutilauit vl occidit aliquẽ inuasorem. z idẽ si alit nõ valens saluare res suas cũ occiderit q̃ deportare volebat. secus etiaz fm glo. dicte clemẽ. sup v. suo. de illo qui occidit illũ q̃ occidere volebat patrẽ. filiũ. cõiugẽ vel personã cõiunctã quã aliter iuuare nõ potuit. Quod putat Joãnes an. quasi casus ille nõ includat sub necessitate ineuitabili. Intelligit autẽ necessitas ineuitabilis fm Jo. ibidẽ. sup v. non valẽs. vt qa inangulat⁹ erat. vel sic artatus q̃ fugere nõ poterat: nec clamore iuuari. Intelligit autez cũ moderamine inculpate tutele: si fiat ex incõtinẽti nõ exinteruallo. z cã defensionis nõ vltionis. z si equal⁹ se defendat sicut infestat. vt si gladio percutit: z ipe gladio percutit. vl si ligneo baculo z ipe ecõuerso baculo: aut ferreo baculo percutit z ipse ecõuerso me amplius percutiat ad mortẽ. Si at percutiat paruo ligneo baculo a q̃ non timeat mors vl arpilat vel p vestẽ trahit: z ipse percutiẽs ferro occidit suũ inuasorẽ: irregularz est. qa nõ est moderamẽ inculpate tutele. debuit em se moderate tenere z non excessiue vltra violentiã sibi illatã. aut si percussus est semel: z sic dimissus ẽ. nec vlterius se credit percuti si etiã incõtinenti repercutit z occidit: irregularis est. Nã nõ debet occidere inuasorẽ: ex q̃ ab eo nõ credebat se occidi. vñ excessit in moderamine. qa p vna percussione nõ letali occidit. Decoia colligũtur in glo. fcasti. ij. de homi. Tricesimaoctaua regula. Prelatus spũalis habẽs iurisdictiõez tẽporalẽ in suo dñio: si fur vl latro deprehensus in furto vel maleficijs adducit ad pñtiã ei⁹: z petit puniri iuxta condignũ sui excessus: nõ debet ipse psonaliter de hoc cognoscere iudicare aut sententiare. sed debz hoc cõmittere suo procuratori: dicendo ista verba. Fiat iusticia: generaliter. nõ descẽdendo spẽaliter q̃ morte fit moriatur⁹. ne detrici vel monachi. c. vlti. lib. vi. Nec p hoc etiã est irregularis si sequat sanguis pena. Unde põt fieri specialis ꝓmissio sup tali casu sz nõ expssa pena fm Joffredũ. Idez tenet nouellator ī dicto. c. vl. li. vi. Dicit tamẽ nouellator in nouella ibidem. q si eps vel plat⁹ mandat notario suo vt ī tali casu scribat

cōmissionē ꝓ curatori epi: vt sup
hīs faciat iusticiā. talis noranius
est irregularis. qđ ꝓbat ex eo: qa
talis non hz facere q̄cq̄z ex offi-
cio sue iurisdictōis. q̄d req̄rit illa
decretalis. Sit g̃ eps cautus vt
nō inj̃ciat laqueū clericis. vnde
cōmittat istā iurisdictionē laico ꝓ
seip̄m imediate ⁊ ꝓ alīo laicum:
nō aut̄ ꝓ clericū. Et scias q hoc
nō solū veritat̄ hz in ꝑlato ha-
bente iurisdictionē tp̄alem rōne
bñficij: sed etiā rōne patrimonij
fm Nouellatorē ibidē. ⁊ quod
plus est: dicit idē. q exquo clerici
tales causas sine metu irregula
ritatis p̄nt alijs delegare. sat̄z vi
det q si laicus talē iurisdictionez
hñs sed ꝓbabilē: causas sangui
nū crimināt: poterit hoc nō ob-
stante oꝛdinarij. qa nō fit irregula
ris ea rōne. Caueat g̃ ꝑlatus cū
interrogat⁹ fuerit a iudice ne re-
spōdeat: malū est si ille malefa-
ctoꝛ remāserit ip̄unit⁹. nā tūc eēt
irregl'aris. vt ꝺ excess. ꝑla. ex lr̄is.
Triceſimanona regula. Si iu-
dex hñs latronē captū querit de
aliq̄ perito q̄d ꝺ beat fieri de tali.
⁊ ille rñdet talē esse morte puni-
endū vl' sil'e. iudex aut̄ secutus
eū ꝓ silīo latronē punit ad moꝛ
tē: irregularis est ꝓ sulēs. qa fuit
in culpa ī casu q̄ de facto nō erat
rñdendus. vt de excess. ꝑla. ex lr̄is
Si tū nō est casus de ferō: sed iu
dex querit simpl'r qual'r sint ta-
les puniēdi. ⁊ cleric⁹ rñdet q ad
moꝛtē vl' ad sanguinē. Si respō
dens rñdet fm verā iur̄z sniam:
vt exptus iurisconsult⁹: nō est irre
gularis. ⁊ maxīe si extra iudiciū.
vt ꝺ tot glo. in dicto. ca. ex lr̄is. Si
aūt errās ī iure dixit. cū tñ alīs iu
ra disponāt: irregl'aris ē. vt colli
git ꝓ ⁊ vilhelmū in speculo. ti. ij.
§. iuxta ꝓpositōis. Si aūt q̄ nō
reputat iurisconsultus interroga
uit. rñdet nō vt iurisconsultus: sz
simpl'r ꝺ q̄d de talibus sentiat.
nec ꝑsumit q iudex eius sequat
respōsionē: nō est irregl'aris. exq̄
nō rñdet ad casum q̄d sit ꝺ facto
Mā si ꝓponeret ad casum de fa-
cto irregl'aris esset fm Raymun
dū. Quadragesima regl'a. Sus
pensus ab officio celebrando fit
irregl'aris. vt. xi. q. iij. si q̄s dāna-
tus. ⁊. c. si q̄s episcop⁹. in ꝓcilio.
Et licet illi canones loquunt de
excōicato scienter ⁊ in cōtemptū
clauiū celebrante. hodie tamen
idem irregularis ē in suspēsione
a diuinis. vt de re iudica. cū eter-
ni. ⁊ de sīa excō. cum medicina
lis. lib. vi. ⁊ in hoc casu solus pa
pa dispensat. vt notauit vilhel
mus in spec'o. ti. ij. §. nūc de epi-
scopoꝛ. ver. est inquā. Suspen
sus aūt a beneficio tm̄ non fit ce
lebrādo irregularis. quia hoc nul
lo iure caueꝛtur fm Innocentiū.
de electiōibꝫ. cū in cunctis. §. cle
rici. ⁊. c. statuimus. de cōcess. ꝓbe
ben. quia diuersitatem. Mino-
ri quoq̄z excōmunicatiōe ꝓpt
participationē excōmunicati in
locutione vl' simulib⁹ ligat⁹. licet

celebrando grauiter peccet: non tamen efficitur irregularis. quia hoc nullo iure cauetur fm Inno. immo si medio tpe postq̃ cõmunicat excõicato celebrauerit: bene põt penitentia pacta sine pape dispẽsatione celebrare. vt de cle. excõ. minis. ca. fin. xi. q. iij. si ds presbyter. Inno. cñ t Hosti. dicunt q tales nõ ppter suspensionẽ a iure celebrare phibẽtur cũ non sint suspẽsi a iure nec suspendẽdi. sed solũ ppter pcm̃ phibentur. cum fuerint suspẽsi q ad deũ a sacramẽtis t a pmotione. si em̃ a iure suspẽsi essent celebrando fierẽt irregl'ares. p ca. cũ eterni. de re iudi. li. vi. t de sen. ex com. cũ medicinalis. codez li. vi. Et quib omnib hoc colligit fz abbatẽ in distinctiõib suis. t ca. si celebrat tc. de cle. excõi. minis. q celebrãs i mortali peccato nõ incurrit irregularitatẽ: post penitentiã t reconciliationẽ obtẽtam sup peccato mortali vel excõicatione minori ex quib celebrans poterit sine aliq̃ dispẽsatione superioris celebrare. nec obstãt noua iura. s. c. cũ eterni. de re iudi. t cũ medicinalis. de sen. excõ. li. vi. que loquunt de illis qui sunt ingressu eccl'ie priuati: t a diuinis suspẽsi. q̃d non est in istis. cũ isti nec ingressu ecclesie sunt priuati. nec etiaz a collatione sacramẽtorũ: sed solũ a perceptione sunt suspensi. Quadragesima prima regula Notorius fornicator a iure suspensus celebrans: nõ fit irregularis. fm vilhelmũ in speculo. titulo. ij. §. iuxta ppositionis: nec obstat quod q̃dam dicunt. quodlibet peccatũ notoriũ facit hominẽ irregularẽ. vt de rẽpo. ordi. c. questitũ. hoc em̃ verũ est si ibi nõ intelligitur irregularitas tal'que requirit pape dispẽsationẽ. Unde dicit abbas. vbi supra. q in illa irregl'aritate quã quis incurrit ex notoria fornicatione t in tali celebrat: põt epus dispensare post pniam. per. c. ac si. d litis p tel'. Et ita hodie seruatur. Et quãuis quidã nimis rigidi. vt Hostiẽ. t Inno. dicũt contrariũ. cñ non sunt audiẽdi. quia qui nimis emũgit elicit sanguinem. iij. di. deniq̃. Nec aduertas rõnem illã q̃ dicunt. Omnis suspensus ab officio per canonẽ celebrando fit irregularis. vt dicit in. c. cũ clerici. de re iudi. t. c. medicinalis. de sen. excõ. lib. vi. sed talis est fornicator notorius vt ptz in. c. questitũ. d cohabi. cle. t mu. er. xxxij. dist. ppter hoc ergo efficit irregl'aris celebrãdo. Ad hoc respondẽ audacter fm Franciscũ de sarabel. in. c. vestra t ca. questitum. de cohabitatiõe clericoz. q suspẽsus a canone celebrans: tunc solum incurrit irregularitatẽ qñ per modũ sententie fit a canone suspẽsus. vt in dicto ca. cum eterni. lib. vi. Sic autem non est in fornicatore notorio t symoniaco. quia non p mo

De irregularitate

dum sentētie sed enūciatiue dicuntur a canone ꝙ sint suspensi vt patet in.c. quesitū. de cohabitatiōe clericoꝝ. ergo celebrando non fiūt irregulares. de sen. excōi. li. vi. Tene ergo ꝑm Fran. ꝙ si in canone dicit pena imponēte ꝙ talis sit suspēsus ab officio vel dr. suspēdim⁹ talē ab officio si hoc fecerit: tūc taliter suspēsus celebrās fit irregularis. vt in dicto. c. cū eterni. Sed si dicit in canone penā appbante vel enunciāte seu recitāte aliquē esse suspensum: sicut dicitur de fornicatore notorio in. ca. quesitum. vbi ramē recitat notoriū fornicatorē esse suspēsum: talis celebrando non fit irregularis. Pro isto dicto est famosissimus ille doctor Guido de bayso: archidyacon⁹ nuncupatus. xxij. distin. ad hec vero. vbi ipse notat in fine glo. q̄ incipit. istud intelligit: ꝙ notorius fornicator nō est ꝓncipaliter suspensus a canone: sed a deo. quod patet ex eo quia q̄cito penitet: licite celebrat. de cohabita. cleri. ca. vlti. licet in odium criminis per canones aliquid sit additum quo ad vitationē eorum vt sez non audiantur ab eis diuina. vt in ca. vestra. z in. ca. tua. de cohabita. cleri. xxij. di. nulla. z ca. preterhec. z hoc ꝑm Innocentium. Licet autē Hosti. notauit ꝓrariū in speculo. tit. ij. §. iuxta ꝓpositionis. z. §. nūc. de episcopoꝝ. ꝓsi. xxvi. z hanc viam rangz mitiorem puto cōplectendam. Quadragesima secūda regula. Suspensus a canone nō ꝓpter crimen sed ꝓpter aliquez defectū: vtputa illegitime nati z corpore viciati non incurrūt nouam irregularitatē: si ante obtentam dispensationē celebrāt ꝑm zvilhel. in speculo. ti. ij. §. iuxta ꝓpositionis. ꝙ. porro. z idem notatur ꝑ Archidyaconū. lvi. dist. apostolica. in ꝓncipio. z hoc seruat curia. qz quādo dispēsat cū talibus simplr dispensat super defectu: nulla facta mētione de irregularitate. qz nullā incurrūt. lvi. dist. aplica. z. ca. cenomanen sem. de filijs presbyteroꝝ. veniens. Ideo dicit intelligendū esse speculator de illis q̄ ꝓpter infamiā suspēsi sunt a canone: sicut sunt illi quoꝝ crimina sunt notoria. z q̄ etiā post peractā penitentiā celebrare ppter scādalum z infamiā phibent. vt in ca. fi. de cohabi. cle. z mu. z de homicidio. ex lris. c. fi. z tñ ante dispensatiōnem celebrādo nouā irregularitatē nō incurrūt. qz hoc nō inuenitur iure cautū. ꝑm zvilhelmū in spec'o vbi supra. z Archi. lvi. dist. aplica tē. Quadragesima tertia regula. Suspēsus a ꝓfessionibz audiēdis celebrans ante reconciliationē non efficit irregularis. ꝑm zvilhelmum. qz hoc nō inuenit iure cautū. xi. q. iij. §. euidēter. De hac suspēsione habet. xxvi. q. i. z. v. q. vi. per totum.

De irregularitate

Quadragesimaquarta regula. Recipiēs beneficiū in irregularitate: impetrata absolutione sup irregularitate: nō indiget alia dispensatione sup beneficio obtento. ſm Raymū. ⁊ vilhelmum in speculo. Laueat tū q̄libet ne in peccato mortali vel suspēsione beneficiū recipiat. vnde securius est vt talis p̄ſiteat ante receptionē. ne collatio sit viciosa. ſm vilhelmū. in ca. ſi celebret. de de. excom. minis. Licet hoc sit perdurē est tū verum ꝓpter rōnes ibi impositam: q⁹ ſcz eligi nō potest in peccato mortali ad illa a quorū perceptione a sanctis patribꝫ est priuatus. Verumtamen abbas ibi moderat hoc dicens. q̄ ſi cui existenti in occulto collatū sit: ſz ipſe recipit illud post peractam penitentiaz poterit retinere. allegat de tempo. ordi. quesitū. de sen. excom. c. vltimo. Sed ꝓpter peccatū enorme. vtputa ꝓpter homicidiū ipſo iure perdat beneficiū. vt notat ꝑ Archidyaconum. l. diſt. ſtudeat. que incipit in glo. hic dispēſat. vbi dicit glo. quia de iure debet eo carere. qđ exponit Archidyaconus ꝑ sententiā non ipſo iure. Nam homicidium non inducit ipſo iure priuationez beneficij: ſm Bernhardum compoſtellanū: qui ita notauit de electione. q̄ ſicut in glosa prima. §. ſi vero. ꝑſu. alia autem. Et idem sentit Innocentius dicens: q̄ in homicidis irregularibus cadere pōt ius cuiuſlibet dignitatis. quia etiam iuſte habent eam: ſi cum eis fuerit dispensatum. Et etiam ſine dispensatione iuſte tenent predicti dignitates ſuas quousq⁹ renuncient vl' deponant: ſecundū Innocentium: qui ita notauit de excessibus p̄latorū. cum. in pontificio. Contra tamē iſtud dictum faciūt multa iura: vt de clerico pugnāte in duello. capitl'o. henricus. in fine. Item. lv. diſtī. ſi euangeliſta. ver. in loco. cum dispensatio requiratur vt homicida beneficiū recipiat. videtur secus de iure communi Item cū homicida miniſtrare non possit etiam post penitentiā ſine dispēſatione. de tempoꝝ ordinādorum. quo ſuſpēſus est a beneficio quod datur ꝓpter officiū. ⁊ ſic etiam accedit. l. xxi. diſt. eos. ⁊ notatur de conſuetudine. cum dilectus. in glosa. ſuſpenſus em̄ Tu dic breuiter. q̄ hic nulla est contrarietas. Nam Benardus ⁊ Innocentius intelligunt q̄ homicida iuſte tenet ⁊ recipit beneficium quousq⁹ deponitur ꝑ sententiam. Jura autem in contrarium inducta dicunt q̄ talis debet carere ⁊ priuari beneficio de iure. quia de iuris rigore est inhabilis ad illud. Non tū hoc negat: quin hoc fiat per sententiam. ⁊ ſic idem sentiunt. Quadragesimaquinta regula. Presbyter excōmunicatus vel ſuſpen

De irregularitate

sus simplr ab ordinib⁹ suis: ad/ministrās in ordine accolitatus efficit irregularis: fm wilhelmū Secus si tm a missaꝝ celebra/tione fuerit suspēsus. Quadra/gesimasexta regula. Clericus in minorib⁹ cōstitutus excōicatus ministrans sacerdoti ad altare: portādo aquā: lumen: ⁊ alia si/milia: nō est irregularis fm wil/helmū. Idem putat d̄ p̄sbytero dyacono ⁊ subdyacono. Ratio: quia ista nulli ordini sunt anne/xa: cū ⁊ laicos litteratos expe/diunt. Quadragesimaseptima regula. Episcopus suspensus a pontificalibus celebrādo in eis: non fit irregularꝫ: quia pontifi/calia non sunt de substantia fꝫ wilhelmū. Quadragesimaocta ua regla. Suspensus ab ingres/su ecclesie si in ea celebrat: irregu/laris est. ⁊ si in tali suspēsione ꝛ/cedit: non sepelit in cimiterio. vt de sen. excō. is cui. lib. vi. Notat tamē nouellator nouella q̄ po/test in eccl'ia audire diuina sine metu irregularitatꝫ. sed non sine peccato. Licet Hugo ⁊ Raymū/dus aliud notanerūt. quoꝝ opi/nio refutat p̄ modernos. Qua/dragesimanona regula. Excōi/catus vel suspēsus baptizās so/lenniter in superpellicio ⁊ stola publice: irregularis efficitur: fm wilhelmū. Secus si alit'. s. sim/pliciter baptizat. ⁊ matie in ne/cessitate. Quinquagesima regu/la. Quicūq; nō potest promoueri ad ordines sine dispēsatiōe nec etiam ad honores. ⁊ quicūq; est illegibilis irregularis est fꝫ wil/helmū. Idē intellige de oībus casib⁹ qui impediūt promouen/dos. vel deiciūt iam promotos vel qui penā depositionis me/rētur. Unde regulare est q̄ qui/cūq; post peractā penitentiam nō habent ordinis executionez irregulares sunt. sicut homicide. l. dist. §. i. erga. de symonia. tan/ta. Item excōmunicatus: interdi/ctus: suspēsus i ꝓmptū clauiū se faciens ordinari. ꝛ sent. excō: cum illoꝝ. Itē si etiā p̄sumit cele/brare. xi. q. iij. si quis. de vi. ⁊ ho/nestate clericoꝝ. vt clericoꝝ. §. si quis igit. Itē violans interdictū de excess. pla. tanta. Item falsari⁹ litteraꝝ pape. ꝛ crimine falsi. ad falsarioꝝ. §. i. Talis tamen fm Inno. si occultus est post absolutionē ⁊ priam potest ordina/ri: quia nullo iure cauet q̄ sit in/famis ipso iure. Itē hereticus d̄ purgatione. c. inter sollicitudies. vel exhibētes hereticis sacramē/ta. de hereticis excōicatis. §. si ve/ro. Item sodomita. de excess. pre/la. clerici. Itē p̄sbyter denudans confessionem. ꝛ pe. ⁊ remiss. oīes. ca. fina. Item incorrigibilis in cō/tumacia perseuerans. de dolo ⁊ cōtumacia. veritatꝫ. §. fi. Itē no/toriū crimen de iure vl' facto. ꝛ tēpo. ordi. ca. fi. Item vtens offi/cio assassinoꝝ vl' defendēs: recep/tans occultans eos. licet mors

non sequaꝝ inde. ꝺ̄ homicidio. ꝑ humani. lib. vi. Item apostata. ꝛc apostatis. c. fi. Item scismaticus. ꝛc scismaticꝫ. c. i. Item intrusus voluntarie ꝑ potestatem secularem. vñ. q. i. factus. ꝛc eleꝯ. quisquis. Item oīe crimen q̄d ipso facto inducit infamiā ciuilē ñ. q. vñ. §. postro. Itē infamia ꝛc descendens ex delicto ꝑ sniam declarato. quia pena potest demi culpa permanente. ñ. q. iij. §. hic colligit. Infamis em̄ est irregularis. siue infamis sit iuris siue facti. vt ꝛc accusatoribus oīpotens. de testibus. testimonium. Quinquagesima prima regula: Excōmunicat⁹ maiori excōmunicatiōe siue ab homie siue a iure scienter: durāte excōmunicatione: celebrās semp fit irregularis: z est deponēdus. de cle. excō mu. ministrāte. latrones. Secꝰ si ignoranter. vt eo. tit. c. apostolice. Si autē dubitaret ꝓbabiliter ꝛc sententia excōmunicatiōis: presertim quādo cōscius est de culpa sua ꝓpter quam iuste potuit excōmunicari: nescius tamē exponit se discrimini: z celebrat cum sit excōmunicatus: irregularis est: z indiget dispēsatione pape. Fin z vilhelmū. vt in dicto c. apostolice. Crassa autem ignorantia in talibꝫ iudicat. vt si citatus peremptorie: nec iuit nec misit ad terminū. z sic celebrat: licz nihil de excōicatione sciat. Circa premissa sciendū q̄ suspēsus a iudice siue ad certā diem siue ꝑpetue siue quousq̄ peniteat: semp si celebrat est irregularis. quia talis nō deberet celebrare nisi ꝓus snialiter absoluatur: sicut sententia suspēdit. In vltimo tamē casu q̄dam cōtradicūt. vt ñ. q. v. presbyteris. vbi dī q̄ talis ad arbitriū suspēdentis facere debet. z si ante absolutionē celebrat irregularis est. z idē dere iudica. dilectus. ꝛc excess. pla. apostolice. Suspensi vero a ꝛc vt sunt oīs peccatores celebrantes in peccatis nō fiunt irregulares: licet peccent. nisi celebrarent in criminalibꝫ. vt in homicidio. in symonia: z similibꝫ. z quibus etiam acta penitētia executio interdicit. vt supradictū est. Suspensi aūt ab officio a canone ꝓpter crimen si celebrant: irregulares sunt. Et hoc intellige si suspendunt a canone penā imponente: non autē approbāte. vt i ca. cum eterni. ꝛc re iudica. lib. vi. Quia etiā in minori excōmunicatione existentes suspensi sunt a canone non imponente penā sed approbante: z q̄cito penitet potest celebrare. de sent. excom. nuper. Vñ potius dicit suspensio dei q̄ canonis: fz vilhelmū. Et nota fin Joannem andree i clemen. i. de decimis. in glo. sup verſi. donec. q̄ cum aliquis suspenditur donec satisfecerit: sufficit iudicis declaratio super satisfactione sine alia absolutione.

In excõmunicatis vero est necessaria absolutio post satisfactionem. Cõcordat ad hoc glosa Johan. andree. in ca. sepe quia. de elec. li. vi. super ver. donec plene. vbi dicit. q illi qui occupant bona ecclesiaꝝ vacantium: et ea distrahunt: tamdiu sunt a beneficijs et officijs suspensi: donec ea plene restituerint. ipsis autē restituentibꝫ ipso iure sine alia sentētia restituti erūt: vt notauit Johan. an. lxxxi. dist. si qui. Preterea sciendum est q fm glo. xxvj. dist. deinde. infamia et irregularitas ꝓtracta ante baptismū tollit post baptismum: et hoc si ꝓuenit ex ꝓprio delicto. quia dona baptismi sunt sine omni penitentia et satisfactione. vt de conse. distī. iij. sine. Si enim peccatum non delet quantū ad infamiā: adhuc post baptismum obesset. qđ negat Ambrosius. xxvi. di. vna. vnde si aliqs occidit mille homies ante baptismū: omnis infamia et irregularitas tollitur: vt. li. dist. si quis post acceptum. vt patet de paulo qui ante baptismum fuit homicida et tamē postea factus est apostolus. vt. l. dis. §. econtra. Huic tñ dicto aduersant doctores. nam archidyacon⁹ in dicto ca. deinde dt. q bñ infamia exq non descendit nisi ex peccato deletur in baptismo sicut et peccatum: sed non irregularitas q nō fundatur super peccato. vñ ita irregularis est qui occidit cū peccato: sicut qui occidit sine peccato. vt iudex. ne clerici vel monachi. c. sententiā. et bigami et corpe viciati. et ita ipse Innocētius notauit de diuortijs. gaudemus. Ipse tamen notauit de homici. presbyterū. q homicidium ante baptismum siue ex officio siue ex voluntate fecerit homicidiū nō est post baptismum irregularis: quia omnis sequela peccati delet a est. Sed Hoffredus de quer sione infidelīū. c. i. notauit q pec catū et sequela peccati bene delē tur in baptismo: sed non defect⁹ siue impedimētum. Prima via communiter approbat. Specu lator tamen in titulo de dispensationibꝫ. §. iij. ver. is autem. videtur declinare ꝛc.

Cautele circa predicta obseruande.

Prima cautela est. Episcop⁹ et q̄libet iudex non pōt neq; debet excōicare vniuersitatē vel collegiū. Et hoc ideo ne innocentes puniant cū nocentibꝫ. vt dr in ca. romana. de sen. excom. li. vi. Interdici tñ possunt innocētes cum nocentibꝫ. de sponsalibus. non est. Et hoc ideo: quia ibi nō est tantū periculū anime sicut in excōicatione: que est eterne mortis damnatio: per quā quis traditur sathane. vt supra dicitur. Secūda cautela. Caueat iudex ne ferat sententiā excōicationis:

nisi premissa monitione. si tamẽ hoc fecerit: licet sentẽtia sit iusta. sed tñ punit̃ lator pena. ca. sacro. de sen. excõ. s. suspensione ab ingressu eccl'ie infra mẽsem. Tertio caueat ne ferat sniam excõicationis: suspẽsionis vel interdicti p futuris delictis. pura si tale q̃d fecerit. nec p presentibꝫ sub ea forma: si de illis infra talẽ terminũ minime satisfecerit. vt in. c. romana. de sen. excõ. lib. vi. Unde fm Joh. an. in nouella sup dicto ca. valde ridicl'osum esset si diceret prelatus. excommunico per̃ si furtum fecerit. si adulteriũ commiserit. cũ tamẽ ad talia paratus sum vel suspect⁹. si tñ mora causa vel culpa p̃cessit: bene potest excõmunicari sub illa forma. Exẽplũ: vt q̃ de mora ꝯdemnat⁹ in actione personali nõ soluit infra quattuor mẽses vt debuit. post ea iudex debet p̃cipere vt soluat infra certũ tp̃us. alias sit excõicatus. hic em̃ mora precessit. Similiter de culpa: vt q̃ negligentes fuerũt clerici in diuinis officijs dicẽdis: poterit iudex dicere Excõmunico omnes qui nõ intererũt canonicꝭ horis. hic enim culpa precessit Simili⁹ de offensa: vt in cõiugato q̃ tenuit ꝯcubinam. separet ab ea: ne excõmunicetur si vlterius redeat ad ip̃am. Alias preter istos casus iudex non debet ferre sniaz excõicationis sub certo termino tẽ. vñ male faceret si statim post ꝯdemnationem factã in psonali iudex p̃ciperet infra certũ tempus ferendam sententiã excõicationis. cũ tñ non precessit mora. Et in hoc sepissime iudices nostri tẽporis excedũt modũ Ideo hec dixi pro generali doctrina. Circa dispensationẽ predictaz censuraz. est sciendũ. q̃ licet fm quosdam doctores eps non põt dispẽsare super irregularitate q̃ aliꝫs defectibus. nisi vbi exp̃sse sibi a iure p̃mittit̃ fm 2 vil. nazonẽ. Soffredũ. Johem de deo q̃ Innocẽtiũ Alias fz istos eps dispẽsans in casibꝫ sibi a canone expresse nõ p̃missis: videt impugnare canones: vel eos tollere. Tu tñ dicas q̃ vbicunq; expresse a canonibꝫ potestas dispẽsandi non p̃hibetur episcopis: epi possunt dispẽsare. Et hoc dictũ p doctores cõmuni⁹ approbat. Ita dicunt Johãnes. Laurẽti⁹. Hugo. Tãcre. Berñ. 2 vilhelm⁹ in spec'o. ti. de dispẽsationibꝫ. §. nunc de epo⁹. et ille famosissim⁹ doctor dñs archidyacon⁹. l. di. de premissis. vbi late psequit istã materiã. improbãdo opinionez p̃trariã. quietiã dicit dñm suũ Hostiẽ. dixisse q̃ in his in quibꝫ peccatũ mortale est fm legẽ diuinã. sicut i furto rapina. vt. xiij. q. v. penale. dispensare nõ potest nec etiã papa vt aliq̃ dicunt. nisi p̃iam agant q̃ restitutio fiat. de vsu. cum tu. q̃ xiij. q. v. si q̃d. q̃ ca. multi. q̃ ea. q. vi. si res. In his vero in quibus

peccatū mortale est ꝑm ius posi/
tiuum. vt vbi est ep̄is vel inferio
ribus pape interdicta dispēsatio
nullus dispēsat nisi solus papa.
vel is cui specialiter commiserit.
Si vero non est interdicta pote
stas dispensandi. tunc potest.
Nec archidyacon⁹. Pro ista sen
tentia faciunt multa iura. vt de
hereticis. excōmunicamus. §. sa/
ne. de sentēcia excōmunicatiōis.
nuper. ⁊. c. a nobis. ⁊. ca. cū illoz
⁊ de sponsalibꝫ. cū apud. xvi. q.
j. sunt nonnulli. ff. ex quibꝫ cau/
sis maiores. l. necnon. §. i. nam et
apostolus dicit. Omnia mihi li/
cent. xi. q. i. aliud. Et ex his patet
qꝫ lata sit potestas episcoporū.
quia omnia possunt: nisi expres/
se ꝓhibeantur Sunt autē mul
ti casus in iure expressi in quibꝫ
eis concedit auctoritas dispēsan/
di. quos licite scripsit ⁊ vilhelm⁹
in speculo iuris. de quibꝫ hic su/
persedere censuit scribētis sedu/li
tas. sciens qz epi non egēt vt qs
eos doceat: sed ipsi aliozum sunt
doctores. i. q. vij. Quemlibꝫ. p/
sertim cum presentis opusculi ꝑn
cipalis intentio fuerit simplicibꝫ
simplicia tradere rudimenta. nō
perfectis subtilia: vt cum aposto
lo lac potū daret non escam par
uulis. propter quod etiaꝫ stilus
eiusdem non in doctis aut per/
suasibilibus humane sapientie
verbis sed in doctrina spiritꝰ ex/
currit. eo ꝙ iuxta Ysido. de sum.
bo. lib. iij. Docet sacra scriptura
spumeum sapientie ambitum.
Ignoscant igitur doctores sup
stili ⁊ materie ruditate: que non
ipsis sed simplicibꝫ dirigit. Fra/
tri sunt simplices quorum profe/
crui presens opusculum destina
tur. Sed ⁊ ipsi reuerēdissimi pa
tres ⁊ domini archiepiscopi: epi:
ceteriqꝫ prelati doctores. ⁊ magi
stri si qua bene scripta in presen/
ti tractatu inueniant approbare
dignentur gratiose. que vero du
biosa: vndosa aut perplexa de/
clarent: deducident ⁊ interpreten
tur. Insuper que minꝰ bene po/
sita fuerint corrigant ⁊ emēdent
occupationi potius qꝫ ignoran/
tie ascribentes errorem. Testis
em̄ deꝰ est ⁊ angelici ceus me gra/
uibus ⁊ arduis nō solum diuer/
sis: verum etiam sibij inuicem ad/
uersis protunc occupatum fuis/
se negocijs. ⁊ nisi pia duxisset ma
num sedulitas: nisi diuine gratie
miseratio animum lacescitum cō
fortasset. nequaqꝫ naufragosa
imbecillis animi tuba propijs
conatibꝰ sub anhelo pectore sa/
lutarem euecta fuisset ad portū.
Dextor postremo vt quisquis
ista legeris: mei peccatoris recor
deris. exorans dn̄m vt non pro
tam ī dustrioso labore qꝫ pie mē/
tis deuotione ⁊ bone voluntatꝫ
affectu q̄ cunctis christifidelibꝫ
ꝓficere conabar mercedē perpe
tuā omnibꝫ fidelit in vinea sua
laborantibꝫ ꝓmissam largiri dig
netur tempore opportuno.

Tabula

Tabula huius tractatus.

De sacramentis in genere.
Quid sit sacramentum ⁊ quot sint.
De sacramento baptismi.
Baptism⁹ quomodo diffiniat.
Q⁹ triplex est baptismus
De baptismi accidentibus
De cautelis circa hoc sacramentum seruandis.
De cathecismo ⁊ exorcismo
De modo baptizandi
De sacramento confirmationis.
Que sint de substantia huius sacramenti.
De accidentibus circa sacramẽtum confirmationis.
Cautele huius sacramenti.
De sacramento eucharistie
De credendis circa hoc sacramentum.
De cautelis seruandis circa hoc sacramẽtum ex parte sumentiũ.
De cautelis seruandis ex parte sacerdotis hoc sacramentum cõferentis vel conficientis
De sacramento penitentie
De contritione q̃ est prima pars penitentie.
¶ De confessione nũc sequitur.
De modo audiẽdi confessiones.
De casibus ad papam pertinẽtibus.
Casus episcopales nũc sequũt.
De satisfactiõe que est tertia ps penitentie.
De penitentijs iniungẽdis ꝑm canones.
De restitutione ablatorum in satisfactione
Cautele ex parte confitentis seruande.
De cautelis seruandis ex parte confessoris.
De penitẽtijs infirmorum ⁊ decedentium de hac vita
Quomodo sacerdos se habere debeat erga infirmos.
Regule quibus peccata mortalia atq; venialia sũt cognoscẽda
De sacramẽto extreme vnctiõis
De sacramento ordinis.
De accidentibus hui⁹ sacramẽti
De cautelis hic obseruandis.
De sacramento matrimonij
De sponsalibus hic ꝑmo agitur
De diffinitione matrimonij
De impedimentis matrimonij.
De cautelis huius sacramenti
De expositione misse.
De prima parte misse.
De secunda parte misse.
De tertia parte misse
De quarta parte misse.
Sequit secũda pars canonis
Sequitur tertia pars canonis.
Quinta pars principalis misse.
Sexta pars misse.
Cautele seruande in celebratione misse.
De dicendis horis canonicis
De modo dicendi horas canonicas.
Cautele in dicendis horis canonicis seruande.

Tabula

De excommunicatione
De effectu excommunicationis.
De participatione cum excommunicatis.
De suspensionis sententia
De forma ferende excommunicationis
De ecclesiastico interdicto qualiter sit obseruandum.
De irregularitate:
Cautele circa p̄dicta obseruāde.

Finis tabule.

Suscipe completi laudes o christe laboris.
Quas cordis leti vox subdita reddit amoris.

Sit merces opis oratio sancta legentis.
Que iungat superis nos toto roborementis.
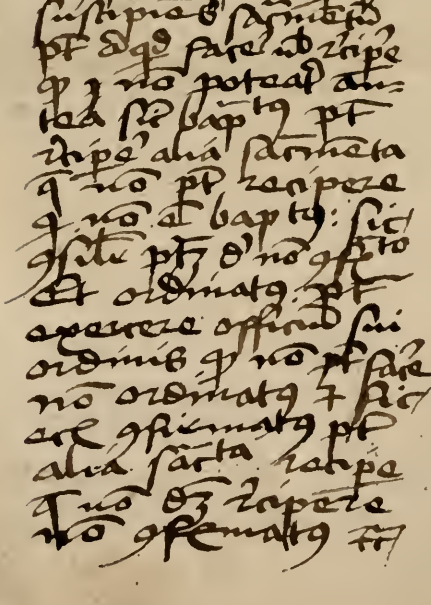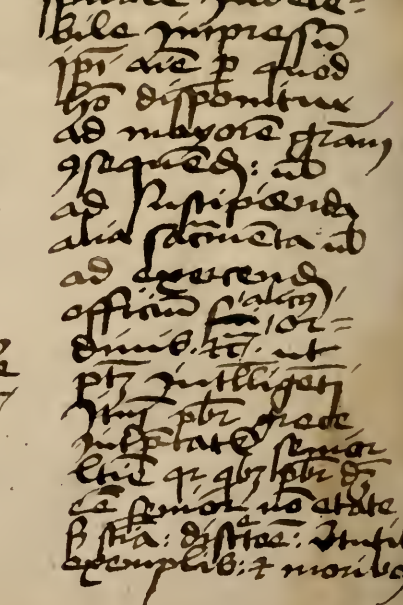
¶ Finit Tractatus perutilis de administratiõe sacramentorum. de expositione officij misse. de dicendis horis canonicis. deq; cēsuris ecclesiasticis canonice obseruandis. Impressus Argentine per Joannem Knoblouch. Anno dñi M.CCCCC.viij.